

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 415

פנינים לפרשת בשלח תשפ"ד

ומורינו הרב גלאי לא הרפה: הרב אברמוב, קח ממנו את המספר שלו. ותמהתי, איך אקח את המספר שלו, וכי אני אנסה להרויח מזה שהוא רוצה ברכה?! הרב גלאי המשיך בשלו: אני אומר לך קח את המספר שלו. כשהרב גלאי ראה שאני מתקשה לקחת את המספר שלו, הוא פנה אל אותו אדם ואמר לו...

הגאון רבי יחזקאל אברמוב שליט"א ראש כוללי וישיבת 'כתר תורה' על השגחה פרטית בכל צעד ושעל

ויאמינו בד' ובמשה עבדו (יד לא)

ומוסיף הגר"ח דבר נורא: "ואף על פי כן מי שרוצה לראות רואה גם היום". דבריו מדויקים להפליא, אין הדבר תלוי רק לפי מה שהאדם צדיק יותר, אלא הדבר תלוי לפי מי שרוצה לראות, מי שרוצה לראות רואה את הקב"ה גם היום.

ממשיך הגר"ח דבר נורא: "ומביא: 'וסיפר החזון איש על עצמו שכשהיה במינסק בזמן המלחמה לא היה לו פספורט, ושם מי שנתפס בלי פספורט היו יורים בו מיד. ושמע שבאו חיילים לעיר לחפש והלך לברוח מהעיר, רק טעה ובמקום לברוח לצד השני ברח לצד שהחיילים עמדו, והם עמדו שם בשתי שורות והוא עבר ביניהם

הרמב"ן כותב את דבריו המפורסמים: "ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברנו ומקרנו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד. ...הכל בגזירת עליון".

יסוד הדברים האמורים הם לדעת שהקב"ה באמצעות הניסים המפורסמים בא להראות לעולם שהוא משגיח על העולם והוא יודע בכל מה שקורה בכל פרט ופרט גם הנסתרים. וכמו שבניסים הגדולים, שאין חולק כי הם מאיתו יתברך, הרי אף בדברים הקטנים ביותר הוא יודע כל מה שקורה בכל פרט ופרט. גם בדברים הפשוטים והנסתרים, ואם האדם לא מאמין בזה אין לו חלק בתורת משה!.

ועד היכן הדברים מגיעים, שבדורות האחרונים היו מעשים שבהם ראו השגחה אלוקית גלויה, מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל ב"ארחות יושר" מביא: "ושמעתי מגיסי הגאון הצדיק רבי שאול ברזם שאמר שמרן החזון איש אמר לו, שעד הדור האחרון היו רואים כולם השגחה על גדולי ישראל.

והגאון רבי אלעזר משה מפינסק היו הגויים דוחפים אותו שידרוך על שדותיהם כי כולם ידעו שהשדה שהוא דורך עליה מתברכת. והגדול ממינסק היו בעירו כלבים רעים שכל העובר שם היו מתנפלים עליו, וכשהגדול הנ"ל היה עובר היו בורחים וזה ידעו כל העיר. רק בדור האחרון ממש בטל זה, כנראה להגדיל הנסיון בעקבתא דמשיחא".

ואף אחד לא אמר לו דבר עד שעבר עד הסוף, וברח משם. ואמר שהיה בטוח שלא ינזק בשביל שגמר אז לכתוב ספרו על עירובין. [הוא ברח כי צריך לעשות השתדלות]. עד כאן מה שסיפר לי הגר"ש ז"ל בשם מרן זצ"ל. וכהנה יש מעשיות לרוב על גדולי ישראל עדויות נאמנות שאי אפשר להכחישן, והרוצה לראות רואה".

כך הם פני הדברים, ממש כדברי הגר"ח: "מי שרוצה לראות רואה. ואכן, זוכים אנו לראות כסדר את ההשגחה הגלויה, בעיני הכוללים בפרט, ויש עמי מעשים לרוב. אספר מעט מהם.

מעשה שאנו זכינו לראות - בהשגחת ה' גלויה

בהקשר לזה, יש עימנו כמה מעשים שזכינו וראינו השגחת ה' גלויה לטובת הכוללים. ואחד מאלף מהם מצאתי: לפני כמה חודשים, בסוף החורף דאשתקד, הייתי בחו"ל יחד עם מורינו הגר"ש גלאי שליט"א, ובין השאר השתתפנו שם בכמה חתונות. באחת החתונות, בהייתי יושב ליד מורינו הגר"ש, אשר בזמנים אלו אני דואג שלא ידחקו את הרב אנשים רבים, ניגש יהודי לבקש ברכה מהרב. אומר לו הרב: אתה רוצה ברכה? "שתהיה לך שייכות" ובעודו אומר זאת החווה הרב גלאי באצבעו עלי, כלומר: שיהיה לך קשר איתי ויסייע לי לכוללים. והנה הרב גלאי שליט"א אף פעם לא שולח אלי אנשים שיהיה להם שייכות איתי. ויהי הדבר לפלא.

והנה הרב גלאי לא הרפה. והוא פנה אלי: הרב אברמוב, קח ממנו את המספר שלו. ואמנם תמהתי. איך אני אקח את המספר שלו, וכי אני אשתמש ואנסה להרויח מזה שהוא רוצה ברכה? אני לא מסוגל. לא בשבילי!. הרב גלאי המשיך בשלו: אני אומר לך קח את המספר שלו. כשהרב גלאי ראה שאני מתקשה לקחת את המספר שלו, הוא פנה אל אותו אדם שביקש ברכה ואמר לאותו אדם שביקש ברכה: כפי שהנך רואה, הוא לא יקח ממך את המספר שלך, קח אתה את המספר שלו. לזה הסכמתי. ואכן, מסרתי לו את המספר שלי, ואני מסיח דעתי מהסיפור.

בהיותי ברכב יחד עם הרב גלאי

בתום שהותנו בשמחה, בהיותי ברכב יחד עם הרב גלאי, שאל אותי הרב: למה לא רצית לקחת את המספר שלו? השבתי: לא הייתי מסוגל להשתמש בזה בצורה כזו, הרגשתי כאילו אני 'סוחט אותו'. הנה הוא רצה ברכה, וכדי לקבל ברכה הוא יצטרך להביא לי כסף. ואילו הייתי מכיר אותו, ניחא, אבל אני אפילו לא יודע מי הוא. המשכתי ושאלתי: הרב מכיר אותך? הרב השיב לי: אני לא מכיר אותו, אבל הרגשתי שזה מה שנכון, הוא פנה אלי, ואני הפניתי אליו, ואני חשבתי שזה טוב לך וטוב לו.

המשך המעשה היה שבהמשך הלילה קבלתי טלפון מאותו יהודי שביקש ברכה. הוא אומר לי שהוא זה שנפגש איתנו בחתונה. ועל-כן הוא שואל אותי מתי אנו יכולים לדבר? אמרתי לו: מחר בבוקר. וסיכמנו שנדבר בטלפון בעשר בבוקר שלמחרת. משום מה - כעבור זמן מה שכחתי מהסיפור, הייתי בכלל באזור אחר בפאתי ברוקלין. זה היה כבר בשעה אחת בלילה, הורדתי את הרב גלאי באכסניה

שלו, ובתוך כך אני תוהה איפה אני הולך ללון הלילה. בלית ברירה, נזכרתי יש אחד מתומכי הכולל, שאני יודע שיש לו איזה חדרון אירוח שאני תמיד יכול להיכנס וללון, מבלי להודיעו, ושמתי פעמי לשם.

בהיות שהשעה היתה מאוחרת מאד, השארתי הודעה לבעל האכסניה, שנכנסתי לחדר האירוח שלו ללון שם, כדי שיידע שאני שם, ושאני אבוא איתו לשחרית. ואכן, בבוקר הוא קם ושמע את ההודעה והמתין לי, וכך יצאנו יחדיו לשחרית, במרחק נסיעה משם, היות ולא היה מניני תפילה בקרבת מקום.

אחרי שחרית בעל האכסניה הציע לי לאכול עמו בביתו פת-שחרית, אך בני-ביתו העדיפו שהפעם יזמינו את האוכל [כפי שמצוי שם לרוב]. אמנם אחרי כמה נסיונות, לא עלה בידו של בעל האכסניה להזמין, בלית ברירה הציע לי כתחליף לנסוע לאיזו מקום מסויים לאכול שם את ארוחת הבוקר. ואף שאני בדרך כלל לא נוסע למקומות לאכול, למרות שבארה"ב זה מצוי, הפעם נעניתי לבקשתו.

אנחנו נוסעים עשרים דקות לאותו מקום. שכאמור, לי זה הפעם ראשונה שאני נמצא במקום הזה, ובכלל, המקום ההוא כלל לא נמצא בישוב יהודי, כאשר מוקפים אנו סביבנו באנשים שונים לגמרי. והנה הגענו למקום בשעה חמישה לעשר. בשתי דקות לעשר אני לפתע מבחין באדם שנכנס, ואני מביט בו ושואל את עצמי: רגע, זה לא אותו אחד מהחתונה אתמול בלילה?! אני ניגש ושואל אותו האם זה אכן הוא, והוא משיב לי בחיוב. שאלתי אותו: מה אתה עושה פה, הרי אתה בכלל לא מהאזור, הלא אתה מהאזור ששם התקיימה החתונה שזה מרחק שעה וחצי נסיעה משם? הוא ענה לי: ידעתי שבעשר אני צריך לדבר איתך בטלפון, אמרתי לעצמי בדרך למקום עבודתי, שאשב לאכול באיזה מקום בצורה רגועה ואדבר איתך. וכך באורח פלאי בשעה עשר בדיוק מצאתי את עצמי יושב ומדבר אתו פנים בפנים, וברור שבאופן כזה התועלת גדולה לאין ערוך], ומאז ב"ה הוא מידידי הכולל הטובים. והנה היה זה השגחה מופלאה לאורך כל השתלשלות הדברים, כיון שיכול הייתי לישון במקום אחר, וגם אם כן הייתי אוכל בביתו וכהנה כהנה, אבל הקב"ה סיבב בכל הסיבות שכך בדיוק ניפגש.

והנה כשהתבוננתי בעומק הסיפור שקרה עימי, שאלתי את עצמי, מה הפירוש בסיפור הזה? מה הקב"ה עשה פה? הבנתי שהקב"ה אומר לי: מה אתה חושב, כאילו אתה עושה ככה וזה ככה? וההשתדלות הזו תצליח והמעשה הזה יביא את התוצאה הזו?! אני דואג לך! אני מסדר לך את מה שאתה צריך. ומלבד זה גם שמעתי איך הקב"ה אומר לי אני משגיח עליך אני מסדר לך את מה שאתה צריך, איך שהפגיש אותי בהשגחה מופלאה שכזו, באופן שלא יעלה על הדעת כלל. אין זאת רק שהוא עושה ומעשה לכל המעשים, וההשתדלות שלנו לא פועלת דבר, אלא הכל בהשגחתו הפרטית על כל צעד ושעל.

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'באמונתו יחיה')

אמרת קמיה רבינו. הנה אנו שומעים כאן תמיד לצרכי רפואה - ללמוד את הדבר שכנגדו, לדוגמא לכאבי רגלים ללמוד הל' חול המועד, ורבינו מכנה רפואות אלו: "רגל ברגל". לבעיה באברים הפנימיים - ללמוד הלכות טריפות, כאב שיניים ללמוד הל' בכורות במס' בכורות. והרי אין מתרפאין בדברי תורה?

על הסגולות והרפואות - משיחותיו של

הגאון רבי אליהו מן שיבדלט"א עם מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

פ' אג' ד' רפ"ה (טו כו)

חולה המבקש לאחרים תלמודו לזכותו, האם זה ממעט ללומדים מזכותם?

הלימוד אינו ממעט מזכות הלומדים. ויעיל לחולה רק מה שמוסיף בלימודו בגלל ומחמת רפואתו, בין בכמות בין באיכות, תוספת זו יכולה להועיל.

בהזדמנות אמר רבינו: הרפואה היא משום שחברו הוא גורם ללימודו. [ומה שמובא בספר "רוח חיים" ריש אבות את המעשה עם הט"ז שבזכות שיעורו התרפא החולה אע"פ שהחולה לא גרם לאמירת השיעור, שם אפשר לבאר שהכוונה שהתפילה תועיל בזכות התורה]. אברך חולה וחמותו מעוניינת לארגן קבוצת אברכים שישעו מבני ברק לכותל המערבי, ויאמרו שם את כל ספר תהילים.

האם אפשר לומר לה שעדיף שאותם אברכים ילמדו 4 שעות ברציפות, ואח"כ יאמרו כמה פרקי תהילים לרפואתו, וזה יותר טוב. א. כי נחסוך את ביטול התורה של הנסיעה, ב. כי באמירת כל ספר תהילים קשה להתפלל בכוונה, ג. כי תפילתם תהיה אחר לימוד כמה שעות ברציפות?

לימוד עדיף

4 שעות אלו היו לומדים בלא"ה רק המיוחד כאן היא הרציפות, האם גם בכהאי גוונא הרציפות הזו קודמת לנסיעה לכותל?

גם הרציפות סגי לזה.

מעוניינים להתחזק לרפואה שלימה, מה יעשו לגברים, לנשים?

גברים שילמדו דבר חדש וזה חיזוק בתורה וכגון קדשים זרעים טהרות. נשים שיתפללו מעריב. במשנה ברורה כתב בסימן ק"ו סק"ד, שהן פטורות והחזון איש סבר שרק בעת הצורך יש להקל.

לכמה זמן לקבל על עצמם?

הגברים כמה שרוצים, הנשים שיקבלו עליהן מעריב תמיד.

רפואת התורה ורפואת הצדיקים

הגמרא בעירובין נ"ד מונה והולכת "החש בראשו יעסוק בתורה שנאמר וכו' חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר וכו' חש במעינו יעסוק

בתורה שנאמר וכו' חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא", מדוע אם כן אמרו בתחילה ראשו, גרונו ומעינו, ואפשר לבאר עפ"י מה שרבינו נוהג לומר כי לכל איבר יעסוק בתורה בענין השייך לו כגון ראשו הל' תפילין אבריו הפנימי הלכות טרפות וכו', הסכים רבינו לביאור הנ"ל. ואמר עוד:

כי כיון שיש פסוק מיוחד לחש בראשו, התורה תועיל לכאב ראש עוד יותר מאשר לכל גופו, וכן לשאר דברים שהוזכרו במפורש שם בגמרא. רופא ירא שמים נכנס לרבינו והזכיר את דברי הגמרא בעירובין נ"ד חש בראשו יעסוק בתורה וכו', ואמר: לפי זה, אני יכול לסגור את המרפאה, די אם אתלה בפתח המרפאה את לשון הגמרא. השיב לו רבינו: הרי לא שומעים לעצה זו, וזה הדבר הקשה ביותר למתרפאים, להתנהג כך הוסיף עוד לאמר: כי דברי הגמרא הם לא רק כאשר כואב וכרפואה, אלא גם כמניעה לכאב, ולמחלה שלא תבוא.

אח"כ שאל הרופא את רבינו, הנה יש מיחוש ויש חולי, ובגמרא אמרו "חש" אולי כוונתם רק לגבי החש בראשו ולא מחלה, כי הנה ראינו הרבה ת"ח שעוסקים בתורה ושי להם חולי. אמר לו רבינו: אין זה נכון, ולא רק למיחוש אלא מועיל גם למחלה, ואין אנו יודעים חשבונות שמים. יש חשבונות ויש ענין של גלגול קודם.

אמרת קמיה רבינו. הנה אנו שומעים כאן תמיד לצרכי רפואה - ללמוד את הדבר שכנגדו, לדוגמא לכאבי רגלים ללמוד הל' חול

המשך בעמוד 9

"הגביר הסכים להעמיד 12 אלף דולרים לצורך שכירת מסוק. אמרתי למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, "יוצאים מכאן, בתוך כמה דקות הרבי יושב במסוק וממשיך ללמוד בלי שום הפרעה. במירון, יפנו מקום, הרבי יגיע אל הציון בלי שום עיכוב!!!" מרן היפך בדעתו לשניות אחדות ואמר "א גוטע דערהער", כלומר זה רעיון יפה"

הגאון רבי משה פריד שליט"א, עם סיפורי הוד נפלאים משולי אדרתו של מרן פוסק הדור רבינו הגרי"ש אלישיב זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו כאן את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הגאון רבי משה פריד שליט"א, מרבני ודייני ק"ק בעלזא בבית שמש, מחבר השו"ת והגיליונות הנפלאים 'וישמע משה', וחביבם של כל גדולי הפוסקים בדורנו.

השיחה עסקה בקשר הייחודי שהיה להגר"מ פריד עם מרן פוסק הדור רבינו הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהפגין כלפיו חיבה יתירה.

"מרן זצ"ל היה אדם מאוד רציני ולא שם לב למה שקורה סביבו", אומר הרב פריד, "במשך השנים הוא התמודד לא פעם עם רדיפות והתנגדות של כל מיני גורמים מכל מיני סיבות, מעולם לא שת לבו לזה, אבל ידוע מאמר חז"ל "היזהרו בגחלתן" וכו', ובמשך השנים שזכיתי להיות במחיצתו של מרן זצ"ל, הייתי שותף לשלושה מקרים של בקשת מחילה, כאשר אספר.

"המקרה הראשון היה של איזה אדם, שבאחת הפרשות הציבוריות שבהם היתה התנגדות לרב אלישיב, תפס משום מה את הצד שכנגד, אף שלא היה בכלל מישוהו ששאל לדעתו ולא היתה לו שום השפעה בעניין זה. הוא ניצל איזו במה שניתנה לו במקום מסוים, ונשא דברים חריפים נגד מרן זצ"ל.

"בתוך זמן קצר היתה בו יד ה', והוא שילם מחיר כבד מאוד, שאין כאן המקום לפרט. לאחר תקופה הוא הבין את הטעות שלו, והחליט לבקש מחילה ממרן הרב אלישיב זצ"ל. הוא פנה למקורבים ואמר שהוא רוצה לבקש מחילה, אולי ירפא ה' למכתו, והמקורבים אמרו לו שכדאי לו לנסות דרכי, שאני אנסה להמליץ טוב עליו.

"הוא הסביר לי את המצב ואמר לי שהוא מאוד מקווה שאצליח לבקש מהרבי מחילה עבורו, אני כמובן פחדתי מאוד, אבל הבקשה שלו נגעה ללבי, והחלטתי לנצל איזו עת רצון שתזדמן לידי בקרוב, כדי לבקש מחילה.

"ואכן, בהזדמנות קרובה, אמרתי למרן זצ"ל שפלונני דיבר אודותיו בצורה שאינה הולמת בגלל איזה עניין בהשקפה וכו', ושהוא נפגע בעקבות כך קשות במכה שבאה עליו, וכעת הוא מבקש מחילה... השיב לי מרן בקצרה: "תגייד לו שהוא יכול להמשיך לדבר עלי כמה שהוא רוצה".

"אמרתי למרן זצ"ל, שהוא כבר לא רוצה לדבר חלילה לרעה, ההיפך,

הוא מבקש מחילה על מה שדיבר בעבר, אבל מרן ביטל את דברי ואמר "שידבר עלי כמה שהוא רוצה".

ביקשתי ממנו שיגייד שלוש פעמים, ומרן חיך והשיב לי שמספיק פעם אחת...

הפעם השנייה היתה כשיצר איתי קשר יהודי מחוגי הקנאים, שמספר שנים קודם לכן דיבר נגד מרן זצ"ל. היתה אז מערכה סוערת לגבי כביש בר אילן, ובאותה עת היו כאלו שרח"ל עשו פעולות נגד מרן זצ"ל. אותו אחד שפנה אלי לא עשה שום דבר בפועל, אבל הוא כן דיבר עם חבריו נגד מרן זצ"ל, ולאחר שנים נכנס בו פחד נורא, הוא הבין את הטעות וביקש מחילה.

הפעם כבר השקעתי יותר מחשבה, איך אפשר לעשות את זה בצורה שהרבי אכן יקבל את הדברים. החלטתי לפנות אליו ביום שישי אחר הצהריים, זה היה הזמן היחידי בשבוע שבו הייתי עם מרן זצ"ל לבד, כל השאר היו עסוקים בהכנות לשבת קודש, וכך יצא שהיה לי זמן מסוים שהייתי איתו לבד.

"אמרתי למרן זצ"ל, רבי, יש יהודי שפעם דיבר דיבורים שאינם

פעם שמעתי ממרן ראש הישיבה רבינו הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל, מעשה שהיה

"רבות כבר דובר וסופר על ההתמדה של מרן זצ"ל. היא היתה באופן שאין לתאר ואין לשער, ממש בלתי נתפס להבין שכן אנוש מסוגל להיות שקוע כל כך בלימוד למשך שעות ארוכות בלי שום הפסק. פעם שמעתי ממרן ראש הישיבה רבינו הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל, מעשה שהיה עם בחור אחד שגדל במשפחה שאינה שומרת מצוות, וביום מן הימים החליט להתקרב אל ה' ואל תורתו ולחזור בתשובה שלימה. אביו של הנער לא ראה בעין יפה את השינוי בהנהגותיו של בנו, וניסה להשפיע עליו שיעצור את התהליך, אבל הבן נשאר בשלו והתעקש על שמירת המצוות ולימוד התורה.

"האבא שהיה רחוק מחיי תורה ומצוות, שמע על מרן הגרי"ש אלישיב, והחליט שהוא יבוא אליו יחד עם בנו. "אם הרב אלישיב יגיד שאתה צודק, אני מקבל", אמר האבא, "אבל אני רוצה לשמוע אותך ואומר את זה, הוא אדם חכם, עליו אני סומך". "הגיעו האב ובנו לבית מרן הרב אלישיב זצ"ל, וכשעמדו בסמוך, שמעו את מרן לומד בניגון המפורסם, מתוך שקיעות עצומה בתורה הקדושה. האבא עמד בחוץ, מוקסם כולו, הקשיב והקשיב, וקול הניגון הזה חלחל אל תוך לבו ושבר את כל המחיצות.

לפתע פרץ האב בבכי

"לפתע פרץ האב בבכי ואמר לבנו, "אם כך נשמע מי שלומד תורה, אני מסכים שתלמד תורה, ואני מאחל לך שתצליח בלימוד! אני כבר לא צריך להיכנס אל הרב ולשאול את פיו, כבר קיבלתי את התשובה שהייתי צריך לקבל".

"ואכן, הבן עלה ונתעלה וגם אביו וכל המשפחה צעדו בעקבותיו וחזרו בתשובה שלמה. מרן רבי גרשון אדלשטיין סיפר לי שהוא הכיר את אותו בעל תשובה!".

"ההתמדה שלו היתה כל כך גדולה, עד שלא היה לו זמן ללכת לשום מקום. יש סיפור ידוע שפעם רצה מרן ללכת לשמוע את החזן ר' יוסלה רוזנבלט, ובאמצע הדרך הוא החליט לוותר וחזר ללמוד.

"אבל הסיפור הזה אינו משקף בצורה מלאה את ההקרבה של מרן למען השקידה שלו. מילא לשמוע חזנים הוא לא הלך... הוא סיפר לי שמעולם לא ביקר במירון צפת וטבריה! מעולם!!! יהודי ירושלמי שגדל כל ימיו בארץ ישראל, וכולם מסביב היו נוסעים למירון ולקברי הצדיקים בצפת וטבריה, והוא הרי היה קשור לתנאים והאמוראים וכל הזמן היה עוסק בתורתם, ובכל זאת לא מצא את הזמן כדי לנסוע לפקוד את קברותיהם אפילו פעם אחת ביותר ממאה שנות חייו!!!".

הסכים להעמיד 12 אלף דולרים

לצורך שכירת מסוק

"פעם אחת, כשכבר היה כבן 100 שנה, נדברתי עם איזה גביר אחד, שהסכים להעמיד 12 אלף דולרים לצורך שכירת מסוק, כדי לקחת

ראויים וכעת מבקש מחילה, הוא מתחרט מאוד ופוחד שיבולע לו חלילה. גם הפעם הרבי ביטל את הדברים ולא ייחס לזה חשיבות. אבל אני כבר הייתי למוזן ניסיון, ומאחר וראיתי שזו עת רצון, אמרתי למרן שאני לא אצא מהבית שלו עד שהוא לא ימחל לאותו יהודי.

"כששמע מרן את הדברים, הוא אמר לי: "אם כך, תחזור שוב על מה שאמרת!", אמרתי לו שיש יהודי שדיבר בצורה לא יפה, וכעת מבקש מחילה. אמר מרן זצ"ל "מחול לו". ביקשתי ממנו שיגיד שלוש פעמים, ומרן חיך והשיב לי שמספיק פעם אחת... אמרתי לו שאני יודע שמספיק פעם אחת, אבל אני אשמח לשמוע שלוש פעמים, הוא שוב חיך ואמר שלוש פעמים...

הכלה הודיעה להוריה חד משמעית שהיא לא

מוכנה להתחתן עם בחור שפגע בכבוד התורה

"הפעם השלישית היתה מעניינת במיוחד... הפניה היתה מטעמו של כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא, ומעשה שהיה כך היה. "באותם ימים הוצע איזה שידוך שהיה נראה מתאים מכל הבחינות, וכמעט נתרצו הצדדים, אבל אז שמעה הכלה המיוחדת שהבחור המדובר השתתף פעם אחת בהפגנה שהתקיימה נגד מרן הגרי"ש אלישיב. "כששמעה על כך הודיעה להוריה חד משמעית שהיא לא מוכנה להתחתן עם בחור שפגע בכבוד התורה. רק זה חסר לה? לחיות כל השנים תחת צל ההקפדה של גדול הדור? היה לא תהיה. מבחינתה אפשר להוריד את השידוך הזה מהפרק, אף שהוא ממש מתאים מכל הבחינות.

"אבי הנערה שמע את טענתה, וניגש איתה לכ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא שליט"א, כשהוא שואל אם אכן הצדק עמה, או שצריכים להסביר לה שזה שהבחור השתתף פעם אחת בהפגנה נגד הרב אלישיב, לא אומר שהוא כבר פסול לבוא בקהל...

"כששמע הרבי מרחמסטריווקא את טענותיה, השיב שהיא צודקת. בוודאי שהיא צודקת! אבל יש עצה. הרי הרב אלישיב קיים ובית דינו קיים, אפשר לפנות אליו ולבקש מחילה. אם יסכים מרן הגרי"ש לומר שהוא מוחל ואין לו שום קפידא על אותו בחור, אפשר לעשות את השידוך, אבל אם חלילה לא... הצדק עם הנערה ואין לעשות שידוך כזה בשום אופן.

"גם במקרה זה ביקשתי ממרן זצ"ל מחילה עבור אותו בחור, באותה הפעם היה בחדר גם חתנו הגאון רבי בנימין רימר שליט"א, שסייע לי בעניין, והרבי אכן מחל לו בלב שלם כדי להתיר את החתן לבוא בקהל... "את הסיפורים האלו אני מספר", מציין הגר"מ פריד, "למען ידעו דורותינו, כמה נורא ואיום הוא הנושא הזה של דיבור נגד גדולי ישראל. כשחז"ל הקדושים אמרו שצריכים להיזהר שלא להיכוות בגחלתן, בנשיכתן ובעקיצתן, זה לא סתם דיבורים חלילה וחס. יש כל כך הרבה יהודים ששילמו מחירים כבדים מאוד בגין דיבורים כאלו נגד גדולי הדורות, וכל אחד ואחד מהם היה בטוח שהוא עושה זאת לשם שמים, כמנהג רבותיו וכדו'. צריכים להיזהר בזהירות יתירה, ולברוח מזה כמו מפני אש".

את מרן מבייתו שבירושלים, אל מתחם הציון של הרשב"י במירון, ביום הילולא בל"ג בעומר.

"ניגשתי למרן בבוקרו של ל"ג בעומר, ואמרתי לו 'רבי, הרי הרבי אמר לי שמעולם לא היה במירון, הנה, יש לרבי הזדמנות לנסוע למירון בלי ביטול תורה! אני מסדר לרבי מסוק, יוצאים מכאן, בתוך כמה דקות הרבי יושב במסוק וממשיך ללמוד בלי שום הפרעה. במירון, יפנו מקום, הרבי יגיע בתוך דקות בודדות אל הציון, יתפלל ולאחר מכן הדרך בחזור תהיה גם היא כך בקלות, בלי שום עיכוב!!!". מרן היפך בדעתו לשניות אחדות ואמר "א גוטע דערהער", כלומר זה רעיון יפה, אבל בפועל לא הסכים לבוא. ניסיתי בכל זאת, ואמרתי לו שאולי לרבי שמעון יהיו טענות על מרן שלא בא לפקוד את ציונו אפילו פעם אחת, אבל מרן ענה לי "רבי שמעון איז דא". כלומר, הוא נמצא כאן איתנו, אין צורך לנסוע עד מירון בשביל זה...

"בהזדמנות זו סיפר לי מרן שכבר לפני עשרות שנים היה איזה רב אחד שהיה מקורב לשלטונות, והציע לו להצטרף אליו לנסיעה למירון, אבל הוא סירב גם אז.

"משהבנתי שהרעיון שלי לא יצא לפועל, ניסיתי לבדוק מה דעתו של מרן לגבי הנסיעה למירון, האם הוא חושב שזה דבר שלא ראוי לעשותו כשהוא גורם לביטול תורה, או שבשביל כזאת נסיעה חשובה כן צריכים לסגור את הגמרא. מה ההשקפה הנכונה בעניין זה?

"השיב לי מרן בזו הלשון: 'דער וואס האט נישט צייט אין טאג, נאר פאר לרענען, זאל נישט פארן! דער וואס האט צייט אין טאג, חוץ פון לערנען אויף נאך זאכן, ער קען פארן'.

כלומר: זה שאין לו זמן במשך היום לשום דבר אחר מלבד לימוד התורה, שלא ייסע. זה שיש לו זמן לעוד דברים חוץ לימוד, הוא יכול לנסוע".

חידדתי את השאלה ושאל: "ער קען פארן, אדער זאל פארן", האם הכוונה שהוא 'יכול לנסוע' או ש'עליו לנסוע'. השיב לי מרן 'זאל פארן', והוספתי כדי לוודא האם זו מצווה לנסוע? והשיב לי בחיוב, כן, זו מצווה לנסוע".

"אסייג ואציין שבדין ודברים לא היתה הגדרה של כמה פעמים לנסוע, אלא רק זה שיש מצווה לנסוע למירון לציונו של רבי שמעון בר יוחאי, אבל הוא לא אמר אם זה מספיק פעם אחת או שצריכים כל שנה וכדו', ואם צריכים דווקא בל"ג בעומר או שגם בשאר ימות השנה זה מספיק".

היו שלושה מקומות קדושים שאליהם כן נסע מרן זצ"ל

עם זאת, היו שלושה מקומות קדושים שאליהם כן נסע מרן זצ"ל. האחד היה הכותל המערבי שבו הקפיד לבקר בתדירות גבוהה מאוד, כמנהג אנשי ירושלים שהיו מקפידים לפקוד את הכותל המערבי לפחות פעם בחודש, כדי שלא להיכנס לכלל חיוב של קריעת הבגדים כשרואים את מקום המקדש החרב, שהרי ברכות ראייה צריכים לומר רק על מקום שלא ראו כבר 30 יום.

בצעירותו היה הולך לכותל בתדירות גבוהה אפילו יותר. מדי שבת הוא היה צועד רגלית מבייתו שברחוב חנן את הכותל, אחרי סעודת יום השבת. הוא היה לוקח בכל פעם את אחד הילדים שילווח אותו, וזה היה פרס גדול עבור הילדים, היתה להם תורנות מי מלווח את אבא וזוכה לדבר איתו כל הדרך אל הכותל ובחזור.

בהמשך קשתה עליו ההליכה למרחק גדול כל כך, והוא התחיל לנסוע לפחות פעם בחודש. בשנים האחרונות גם הנסיעה החודשית היתה קשה לו, אז הוא היה נוסע לאיזה מקום ברח' בר אילן, שמשם אפשר היה לראות את כיפת הזהב של אותו מבנה ידוע הבנוי לצערנו במקום המקדש, והוא נהג לשיטתו שגם מי שרואה את אותה הכיפה זה מספיק בשביל לקרוע את הבגדים, ולא צריכים לראות את הקרקע של הר הבית, וכך הוא היה פוטר את עצמו מהצורך לקרוע לכשיגיע לכותל בהמשך.

"בחודשים האחרונים לחייו קשתה עליו הראיה מאוד, היה לו קטרקט בעין, ולכן לא הספיק רק לראות את מקום המקדש מרחוק, הוא נסע לכותל על המכונית, והביאו אותו ממש עד לתוך הרחבה במרחק של סנטימטרים בודדים מהקיר, כדי שיוכל לראות את הכותל בתוך פחות מ-30 יום.

"באחת הפעמים אושפז מרן בבית החולים לכמה ימים, ופספס את ה-30 יום, כך שלראשונה מזה שנים רבות עברו יותר מ-30 יום, והיה צריך לקרוע את בגדו בראותו את הכותל המערבי.

"באותה עת הוא הוזמן להשתתף במעמד 'ברכת החמה' שנערך בכותל המערבי בערב חג הפסח, יחד עם כל גדולי ירושלים ורבבות אלפי בית ישראל.

"יום לפני אותו מעמד היסטורי, לקחו את מרן לבניין של משרד החינוך השוכן בקצה מאה שערים, שם הוא עלה על הגג והסתכל משם על מקום המקדש, וקרע את בגדו כדת וכדין, כדי שלמחרת כשהוא הולך לכותל המערבי לא יצטרך לקרוע. הוא לא הסביר לנו למה הוא עושה זאת דווקא באופן זה, אבל לפי דרכינו למדנו שהוא כנראה לא רוצה לומר 'ברכת החמה' בבגד קרוע, מפני חביבות המצווה, ולכן הוא מעדיף לקרוע יום קודם, אבל מאחר ולא לו זמן וכח להגיע עד לכותל יום קודם לכן, הוא מצא פיתרון על ידי כך שהשקיף מרחוק על מקום המקדש.

"אגב אורחא אני נזכר בעוד דבר מעניין מאוד שהיה אז בעניין של ברכת החמה, כשהתעוררה שאלה מה קודם למה בדין 'זריזין מקדימין' אם יש ברית ביום של 'ברכת החמה', האם מוטב קודם לברך על החמה או קודם לעשות את הברית? השאלה הזאת היתה נוגעת למרן כי אכן היתה לו סנדקאות בברית לתינוק באותו יום.

"אבל מרן פסק אז שמי שיש לו שעה קבועה לעשות ברית, כמו אצלו שהשעה הקבועה היתה ב-9:00 בבוקר, אין לו את הדין של 'זריזין מקדימין' לפני אותה השעה, ולכן כל עוד הוא אומר את 'ברכת החמה' לפני השעה 9:00 הוא בכלל לא נכנס לשאלה מה קודם למה, והדין של 'זריזין מקדימין' אצלו זה להשתדל שהברית תהיה בדיוק בזמן, ולא לאחר אותה מהשעה הקבועה.

(הערת המערכת: שני המקומות הקדושים הנוספים שבהם היה מרן, היו במערת המכפלה ובקבר רחל, ועל כך בהרחבה בגיליון הבא בס"ד).

"סיפור הרבי מסקווירא שליט"א כשנכנסה אליו משלחת של חסידי באבוב: בשנת תש"נ נכלאו כמה, בגלל פרשיה מסוימת, וכמה מהצדיקים נכנסו לעובי הקורה כדי לפדותם. פעם הגיעה אלי הידיעה שיש איזה פוליטיקאי שיכול לעזור בנידון ונודע לי שלקהילת באבוב יש איתו קשרים, שלחתי את הרב זילברמן לשאול את הרבי מבאבוב שתי שאלות":

הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א על המסייעין לו מן השמים

בני ישראל הלכו בִּיבֶשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם (יד כט)

כתב ב'שפתי צדיק' בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם': במדרש איתא: " חזית איש מהיר במלאכתו (משלי כב, כט) זה רבי חנינא. אמרו: פעם אחת ראה אנשי עירו מעלים עולות ושלמים, אמרו: כולם מעלים שלמים לירושלים ואני איני מעלה כלום?! מה אעשה? מיד יצא למדברה של עירו בחורבה של עירו ומצא שם אבן אחת, יצא וסירקה וסתתה כו'. אמר: הרי עלי להעלותה לירושלים. ביקש לשכור לו פועלים. אמר להם: מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלים?! אמרו לו: תן לנו שכרנו מאה זהובים ואנו מעלים לך את אבנך לירושלים. אמר להם: וכי מנין לי מאה זהובים או חמישים לתת לכם? ולא מצא לשעה. מיד הלכו להם. מיד זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים בדמות בני אדם. אמרו לו: רבי! תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלים אבנך לירושלים, ובלבד שתתן ידך עמנו ונתן ידו עמכם ונמצאו עומדין בירושלים. ביקש ליתן להם שכרם ולא מצאן. בא המעשה ללשכת הגזית, אמרו לו: דומה רבינו שמלאכי השרת העלו לך את האבן לירושלים. מיד נתן לחכמים אותנו השכר שהשכיר עם המלאכים."

ביאר ה'חידושי הרי"ם' מהו הלקח הנלמד מהסיפור הזה: בדרך הטבע לא היה רבי חנינא יכול להעלות כלום לירושלים, כי לא היה לו לא מה להעלות ולא איך להעלות, אבל היתה לו תשוקה גדולה להעלות משהו לירושלים ועשה מה שבאפשרותו לעשות. הוא יצא למדבר והסתכל סביבו - מה יש לי? אבן? אעלה את האבן. איך אעלה אותה? אחפש פועלים. כשהאדם עושה דברים כאלה, הוא מוליד ניסים.

אמר ה'חידושי הרי"ם': וכן לכל הרוצה באמת לעבוד את השי"ת, אחר אשר מתייגע בכל יכלתו, השאר מסייעין לו מן השמים.

ועוד הוסיף ה'חידושי הרי"ם' שהקב"ה עושה בדווקא כך שהאדם לא יוכל לגמור את המעשה, ואז הוא עושה מה שביכלתו וזוכה לסיוע מן השמים שלא בדרך הטבע, וזהו הטוב ביותר בשבילו, כי כך אינו מחזיק טובה לעצמו, כי הוא זוכר את מצבו טרם נושע מן השמים. האיש הבריא בנפשו זוכר - "הרי לא יכלתי לבד... עד שהקב"ה לא עשה לי נס, בטלן הייתי ושום דבר לא הייתי יכול לעשות", וכך הוא

נשאר תלוי במוחו ובלבו בהקב"ה.

עוד הוא מביא שם מה'חידושי הרי"ם' בשם רבו השרף מקאצק זיע"א שאמר שצריך להתייגע הרבה בפרשיות הגלות וגאולת מצרים, כי הן הכנה לכל הגלויות של כלל ישראל, וכן לאיש הפרטי שיכול ללמוד מתוך הפרשיות איך לעבור כל פרט ופרט בגלותו. הוי אומר: הפרשיות לא סתם מספרות לנו שבני ישראל היו בגלות והקב"ה הוציאם מהגלות, כי אי משום הא, לא היינו זקוקים לכל פרשיות השובב"ם, אלא די היה בכמה פסוקים של שמות וכמה פסוקים של בא.

"אה, מצוין, אני באמצע להעביר את

הסדרה, אני בין שישי לשביעי עכשיו..."

אם יש לנו את כל הפרשיות האלה, פירושו של דבר, שצריך לעבור על כל מה שכתוב בהן מתחילה ועד סוף, ויאנחו, ויזעקו בני ישראל, ותכבד העבודה, משה רבינו ראה שהמצב רק מחמיר וסבר שמא לא היה צריך ללכת לדבר אל פרעה. אם אינך לומד את כל הפסוקים בלי יוצא מן הכלל, סימן הוא שאינך מבין מהו סדר הגאולה. חלק מסדר הגאולה הוא ויאנחו, חלק מהסדר הוא שהאדם מושלך ביאור

ואין לו שום עצה, והמצב מחמיר, כפי שהלילה הולך ומחשיך ככל שמתקרב השחר. כשיש לו לאדם נסיון, וכבר ניסה, ולא הצליח, והמצב רק החמיר, ומתקיים בו ויאנחו ויזעקו, הרי הוא אומר: "אה, מצוין, אני באמצע להעביר את הסדרה, אני בין שישי לשביעי עכשיו..." כך אומר הרבי מקאצק: צריך להתייגע בפרשיות דגלות וגאולה דמצרים וללמוד איך יעבור. ומסיים שם: כי כמו שהיה גואל הכלל מושלך ביאור כמעט מסוכן ומכל מקום שלח הקב"ה רפואה שבתיה בת פרעה נצטרעה ובאה לרחוץ ביאור וניצל, כן כל אחד אשר מסוכן ומשוקע ביאור של העולם הזה, או בטרדת המזון או בקנאה תאוה וכבוד, מוכן דרך גאולתו, ויש בשבילו מבוא להינצל ולהיגאל וממש יתהפך הכל לטוב, וזאת על-ידי התלהבות בקדושת השי"ת, וכמו שכתוב (ש"ב כב, ל): באלוקי אדלג שור. אני יכול לדלג על מצבים עד אין שיעור, כי כך פועלת הגאולה, אינך צריך לדעת איך היא תהיה ובאיזה אופן. אתה צריך לעשות מה שנכון לעשות עכשיו, אם להושיט את היד, תושיט את היד. הקב"ה יעשה את הנס אם אתה תעשה את החלק שלך. וכשאתה עושה את החלק שלך, עליך לעשותו בידיעה שאינך יכול לגמור את הדבר, אך אתה סומך על הקב"ה שיעשה את שלו. וזהו היסוד הידוע אשר האדם צריך לשנונו: אם אין מה לעשות, בא נעשה מה שאפשר. וזאת בנוסף לתפילה, ואין הכוונה לעשות איזה מעשה שטות, אלא עשייה. אמנם כן, פעמים שבאמת אין שום דבר שאפשר לעשות. אבל פעמים שאפשר לעשות איזה מעשה קטן, ושכך הוא המצב, עושים את המעשה וזוכרים כי לה' הישועה.

פעם הגיעה אלי הידיעה שיש איזה פוליטיקאי שיכול לעזור בנידון

דיברנו בעבר על הרה"ק רבי נפתלי צבי מבאבוב זע"א שהיה מוסר נפשו לעזור לאחיו מישראל, וסיפרנו את הסיפור הבא כפי שסיפרו הרבי מסקווירא שליט"א בשנת תש"ס כשנכנסה אליו משלחת של חסידי באבוב, וכה סיפר: בשנת תש"נ נכלאו כמה מקהילת סקווירא בגלל פרשיה מסוימת, וכמה מהצדיקים נכנסו לעובי הקורה כדי לפדותם, וביותר השקיע הרבי מבאבוב (שאביו היה עדיין בחיי חיותו, והוא היה רק 'בן הרבי') את כל מוחו ולבו בדבר, כאשר העסקן ר' אברהם משה זילברמן משמש לו כיד ימין. פעם הגיעה אלי הידיעה שיש איזה פוליטיקאי שיכול לעזור בנידון ונודע לי שלקהילת באבוב יש איתו קשרים, כך שהם יוכלו לדבר על לבו שיעשה מה שצריך כדי לשחררם. שלחתי את הרב זילברמן לשאול את הרבי מבאבוב שתי שאלות: הראשונה, האם אמת נכון הדבר שיש לקהילתו קשרים עם אותו פוליטיקאי, והשניה, האם הם מוכנים לנסות להשפיע עליו, או שמא הם רוצים להשאיר את הקלפים לצרכם ולא לבזבז אותם עבור עניינים שאינם נוגעים לקהילתם.

כששמע הרבי מבאבוב את השאלות, הגיב כך: אכן כן, פלוני מתייחס בכובד ראש לכל מילה היוצאת מפי אבי מורי, ובענין השאלה אם אנו מוכנים לנצל את הקשרים בשביל אנשים שאינם מקהילתנו, הלא מה

שנוגע לדידן, אך ספק הוא שמא נזדקק לו בעתיד, ומה שנוגע אליכם, הוא צורך ודאי, והרי כלל הוא בידינו שאין ספק מוציא מידי ודאי, אם כן הבה ונזמין פגישה אצל פלוני ונראה מה אפשר לעשות... הרב זילברמן אמר אז לרבי מבאבוב שכדאי להמתין עד שיקבל ממני תשובה סופית האם באמת לקבוע את הפגישה עם אותו פוליטיקאי, אך תוך שעה כבר נודע לו להרב זילברמן שהרבי מבאבוב כבר קבע פגישה עם פלוני והנה הוא הולך לשבת אתו במנהטן בשעה שלוש אחר הצהריים כדי לראות יחד מה אפשר לעשות כדי לשחרר את האסירים.

חוסר מעש אינו אפשרות

לאחר מכן סיפר הרב זילברמן שכאשר הגיעו בשעה היעודה למקום המיועד, בנין נמוך קומה, ראו שהבנין חשוך כולו וכל דלתותיו מוגפות (היה זה יום ראשון, בו אין עובדים באמריקה), ובהיות הרבי מבאבוב להוט כל-כך לפעול למען אחיו מישראל, התבונן סביביו והנה גילה שיש בנין גדול צמוד לאותו בנין. פנה אליו ואמר לו: "הבה ניכנס אל הבנין הגדול ואולי משם נוכל לעבור אל הבנין הקטן". הוא פקח עינים תמהות - "מה הבנין הגדול קשור לקטן?", אבל הצדיק לא התייחס אליו, אלא אומר ועושה, נכנס אל הבנין הגדול והוא אחריו. הם נכנסו למעלית ובכל קומה עצר הרבי מבאבוב את המעלית ושאל את העוברים ושבים אם יש איזו דרך להכנס משם אל הבנין הקטן. האנשים כולם הביטו עליו בתימהון, אך מה אכפת לו. הם עלו כך עד לקומה העליונה, ורק כשנודע שאין שום אפשרות לעבור מבנין זה לבנין הקטן, חזרו וירדו. וכיון שיצאו מהבנין, מצאו שם את הפוליטיקאי בא לקראתם. הלה התנצל על האיחור ונכנסו אל הפגישה.

בדרכם חזרה מן הפגישה, סובב הצדיק את ראשו להרב זילברמן ואמר לו: "סתם אני רוצה שתדע שמה שנכנסתי לבנין הגדול וחיפשתי דרך לעבור לבנין הקטן, לא היה זה מפני שאיני מיושב בדעת. אף אני הבנתי שאין שום קשר בין שני הבנינים, אך הבה ואלמדך, כשהדבר נוגע לפדיון שבויים, אין עושים חשבונות. צריך לעשות. לעמוד סתם ברחוב בחוסר מעש, אינו מהלך.

אבל איך הסגולה הזו פועלת?

אנו מסתכלים על המעשה הזה כעל מעשה תמוה מאוד. מה זה אמור להועיל? מה יש לך מזה? אכן הסיבה שאנו רואים זאת כתמוה היא מפני שאנו מתמלאים חיות כשאנו מבינים - "הא, יש לי עצה, אני יודע מה לעשות. הפלא ופלא! זה' בוודאי יעבוד". וכיון שאנו חושבים כך, כבר עזבנו את השי"ת. האדם מקבל חיות ומרגיש מאושר כשהוא מרגיש שהוא מצא את הפתרון ושהוא הוא הולך להביא את הדבר לידי גמר.

ולפי האמת, לא זוהי הסיבה של וברכתך בכל אשר תעשה. נס ממילא צריך לקרות, והנס אין לו שייכות למה שהאדם עושה. את החיות אנו צריכים לקחת מזה שיש לנו הזדמנות לקחת את האמונה ולהכניסה בחפץ, כפי שהרמב"ן אומר: עד שתחפץ. איננו מבינים את העומק של דברי הרמב"ן הידועים שאם יש לו לאדם התעוררות והתלהבות, יראה להכניסה במעשה מצוה, ולמשל, התפללת והיתה

כדי להביא לשחרורו של הרה"ח רבי שלום מרדכי רובשקין הי"ו

יכולים לראות שכל הפעולות שעשו העסקנים כל השנים כדי להביא לשחרורו של הרה"ח רבי שלום מרדכי רובשקין הי"ו לא היתה להן שום שייכות למה שקרה בסוף הלכה למעשה. הם ניסו מכל הכיוונים, והכל ירד לטמיון, בין הפעולות ובין הכסף הרב ששפכו עליהן. אך מה? אין צורך שתהיה ביניהן שייכות. עושים מה שצריך והקב"ה מביא את הישועה בדרך ניסית ממקום אחר.

והעיקר הוא שהאדם יבין שכך הוא בכל התחומים. כשנקלעים בצרה ואין רואים איך תבוא הישועה. רואים בביטחון שאין שום פתרון למצב. החיוך שצריך לעלות על פני האדם - "אה, שוב הגעתי לפינה זו בחיים". הרגעים הנעימים ביותר של האדם הם הרגעים הללו בהם הוא נמצא בפינה זו - "אין לי מה לעשות. אם אפנה לימין, אפסיד מכאן; אם אפנה לשמאל, אפסיד משם. אין לי פתרון". אה! מאיר ביותר, כי עכשיו זה הקב"ה בעצמו. והוא מתנהג כיהודי אז. "הקב"ה יעזור לי, אעשה מעשה מצוה, אתפלל אליו, אעשה פעולה שאין רואים איך היא יכולה לעזור, והקב"ה כבר יעשה את חלקו".

(קטעים נבחרים מתוך שיחה יום רביעי פרשת וארא- מתוך 'הבינה')

לך התעוררות והתלהבות, אל תברח. התיישב ולמד כמה משניות. תכניס את ההתעוררות בחפץ. סבורים אנו שמדובר בסגולה שהתעוררות לא תפוג. זה אמת שמדובר בסגולה, אבל איך הסגולה הזו פועלת? מדוע לימוד של חמש דקות מועיל להתעוררות שלא תפוג? אשאלך יותר מזה: אם היו מוסיפים עוד כמה תפילות אחרי עלינו, האם זה היה מספיק? ואם כן מדוע לא נאמר שכל התפילות שמוסיפים אחרי תפילת שמונה עשרה מועילים לכך? מדוע לא נאמר שמקיימים עד שתחפץ באמירת אשרי ובא לציון, עד שאומרים שצריך להתיישב ללמוד אחרי עלינו?

אכן עיקר הרעיון הוא שהתעוררות תעבור אל העשייה. לימוד התורה נחשב ג"כ כעשייה, בפרט כשלומדים תורה לשמה, היינו לדעת מה לעשות. נקודת הדבר היא לקחת את כל החמימות ולעשות עמה משהו בתוך העולם המגושם. דוגמא לדבר היא מי שאומר אחרי שלמד על מעלת נתינת צדקה: "איני רוצה לסגור את הספר ולשוב לביתי, מישהו צריך עכשיו לחטוף מזמני". הוא פוגש את העני הראשון ונותן לו סכום גדול. שם כולם מבינים זאת. לקחת התעוררת הבאה מן המחשבה ופעלת עמה הלכה למעשה. הרעיון הוא שכל פעם שמדובר בקדושה, באמונה, באלוקות, יכניס את התעוררות בדבר מעשי הקשור לעולם הגשמי. הוא לומד הלכות שבת ואח"כ מתאפק מלדבר דיבורים של חולין. הוא מקיים עד שתחפץ על-ידי בלימת פיו.

המשך מעמוד 3 | מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

אם מקפיד על מים אחרונים ששייך לאכילה.

שוב שאלוהו, ואמר שהוא מדרום אפריקה ורבו שם, אכן אמר לו שיכול לנהוג כהיש אומרים שבשולחן ערוך שאין כיום חיוב מים אחרונים, הגיב שוב רבינו: אם כן שיקפיד על מים אחרונים.

סבל מעצירות.

סובל מעצירות מה יעשה? אחד שאלני כי סובל מעצירת מעיים, מה יעשה, אמרתי לו שילמד החובל כי שם בדף צ"ב. יש גמ' כי עצר עצר ה' וכו' והוא אמר לי שעשה כן ומיד זה הסתדר, גם הוא - שילמד החובל.

לרכישת דירה.

נכנס יהודי ואמר שהוא מחפש לקנות דירה שם במקום קהילתנו בדרום אמריקה, ואין לו כסף. ושאל האם יכול לעשות הגרלה ואולי על ידי כך יוכל לקנות דירה, והרב אמר לו ללמוד "הבית והעליה" בתלמוד ירושלמי ולמד. האם עתה עליו לעשות משהו נוסף או להמשיך בזה? שילמד רמב"ם ושולחן ערוך ונו"כ בזה, ולגבי הגרלה זה בבחינת מניח מעותיו על קרן הצבי.

שידוכים.

ג' יוצ"ח מבוגרים אין שידוכים מה יעשה? תשובה: שהאב ילמד כתובות.

(מתוך הספר כל משאלותיך)

המועד, ורבנו מכנה רפואות אלו: "רגל ברגל" לבעיה באברים הפנימיים - ללמוד הלכות טריפות, כאב שיניים ללמוד הל' בכורות במס' בכורות. והרי אין מתרפאין בדברי תורה? זה לא לרפואה בדברי תורה. זו זכות התורה. א.ה. והרי אמרו בגמרא עירובין נ"ד החש בראשו יעסוק בתורה וכו' הרי שמותר, נצרך ומועיל.

כאבי גב

4 בני משפחה אחת יש להם בעיה עם גב, מה יעשו? כתוב בשם האר"י על אחד שכאב לו הכתף והגב שם, אמר לו האר"י משום שלא נזהר מלדבר דברי תורה בין מים אחרונים לברכת המזון כי תכף לנט"י ברכה - ותכף זה תיבת כתף, תאמר להם שדבר ראשון יזהרו בנטילת ידים ושלא דבר בין נט"י במים אחרונים לברכת המזון.

חולי בעיניים

יש לו חולי בעיניים מה יעשה מידה כנגד מידה לרפואתו, עין בעין? אם ת"ח הוא ילמד מס' נגעים שנגעים שייך לעיניים, שהרי אם כהו עיני כהן אינו רואה את הנגע.

כאבים בשן

בחור שואל יש לו כאבים בשן ולא יודעים מה זה, הרי כתיב שן בשן מה חטא בשן שיעשה כנגד זה לרפואתו? הענין אצלו שייך למאכלות אסורות. שאלה: המדובר בבחור יר"ש? אז תשאל אותו

הוא היה מרוצה מעצמו, מזה שנתנו לו כזו נדוניה גדולה. אביו, ה"בית הלוי" שמיד תפס את הענין, אמר לבנו, תשמע בני, אל תזוה דעתך עליך...- האלט זיך נישט אזוי גרויס... אל "תרגיש את עצמך"---אתה חושב שהמחותן נתן את הנדוניה בשבילך?...את הנדוניה הגדולה הוא נתן בגלל שהוא זכה להשתדך אתי...- בגלל שהוא זכה ונהיה המחותר של ה"בית הלוי" אבל לא בגללך...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על הסיפור שצריך שיהיה חרוט על לוח לבנו...

כל מי שזוכה...- כל בחור.ממש, כל מי שזוכה שהוא יושב בישיבה, צריך לדעת את הענין הזה שאני רוצה לומר כעת, - בשלשת המילים האלה שבתהלים...
עמים תחתך יפלו...
- ואת זה צריך כל אחד לדעת.
אספר לכם סיפור שהיה מרגלא בפומיה דמרן הגרי"ז, הרב מבריסק זכר צדיק לברכה. וכדאי לדעת את זה, כי את הסיפור הזה שעכשיו מספרים, אשר היה עם בן של ה"בית הלוי", אח של ר' חיים, ודוד של הבריסקר רב, צריך כל בן ישיבה לדעת וכל בן ישיבה, צריך שהסיפור הזה יהיה חרוט על לוח לבו... ולמה צריך שיהיה הסיפור הזה חרוט על לוח לבו?
מכיון שהסיפור הזה, הוא המעורר הכי גדול לשקידה.
והמדרבן הכי גדול לשקידה...
והעיקר, שהוא זוקף את הקומה של בן ישיבה...
מכיון שהוא מבהיר, שצריך לדעת באופן ברור ומוחלט!!
ש... עמים תחתך יפלו...

ה"בית הלוי".
בגלל שהוא זכה ונהיה המחותר של ה"בית הלוי". הכבוד הגדול שיש לו מזה שהוא זכה להשתדך עם ה"בית הלוי", לכן הוא נתן נדוניה גדולה. מכיון שכל אחד מבין שמי שזוכה להשתדך עם ה"בית הלוי" נותן הרבה כסף, לכן הוא נתן את כל הנדוניה הגדולה הזו, - אבל לא בגללך...

הבן, שהיה "חריף", אמר לאביו

הבן, שהיה "חריף", אמר לאביו, אבא... אם ככה?- זה מעט...-אם ככה, זה מעט מדאי...- אני חשבתי שזה בשבילי... אבל אם אבא אומר שזה בשבילי, זה הרי מעט מדאי...
אמר לו ה"בית הלוי", אתה צודק בני...בשבילי זה מעט מדאי...
--אם היו נותנים את הנדוניה בזכות המחותר, ורק בגלל המחותר, [דהיינו, בזכות ה"בית הלוי"], היה מוסיף, לא כפל - כפליים, אלא עשרת מונים יותר, ואולי גם מאה פעמים יותר הוא היה מוסיף...
...אבל--מה אפשר, לצערי הרב, לעשות,שאתה החתן...- באמצע...
אמר הרב מבריסק.

- העמים נופלים בגלל הבן תורה שיושב ולומד!!!
הרב מבריסק, ר' וולו'ה, זכותו יגן עלינו, סיפר, שהסבא שלו, ה"בית הלוי"...- הגאון הקדוש, ה"בית הלוי"-- אשר היה אביו של מרן הגר"ח, ר' חיים בריסקר, היה לו עוד בן... ויהי היום והבן הזה של הבית הלוי, השתדך ונהיה חתן. המחותר, אבי הכלה, היה יהודי עשיר גדול ונגיד גדול [כמדומני שהיה ממוינסק, אינני זוכר בדיוק, אבל אין זה לעיכובא לעצם הענין. אם היה ממוינסק או כל מקום אחר, על כל פנים]...
הוא היה נגיד גדול ונתן נדוניה גדולה...- הוא הבטיח להחתן, נדוניה גדולה.
ומספר ר' וולו'ה, שהחתן, בנו של ה"בית הלוי".- קצת זחה דעתו עליו, הוא היה מרוצה מעצמו, מזה שנתנו לו כזו נדוניה גדולה. אביו, ה"בית הלוי" שמיד תפס את הענין, אמר לבנו, תשמע בני, אל תזוה דעתך עליך...- האלט זיך נישט אזוי גרויס... אל "תרגיש את עצמך"---אתה חושב שהמחותן נתן את הנדוניה בשבילך?...
את הנדוניה הגדולה הוא נתן בגלל שהוא זכה להשתדך אתי...- עם

אפילו קרבן אחד לא היה נופל...

כולם היו חוזרים, חיים וקיימים. ואפילו יהודי אחד לא היה נופל ח"ו... אבל מה אפשר לעשות שהם ה"חתנים"... זהו!!!... הם הם ה"חתנים"...

הם... - כאלה שמסתובבים ריקים ממצוות, הם ה"חתנים"! כך אמר הבריסקר רב.

ממילא... עלינו לדעת, הניסים שהקדוש ברוך הוא עושה, זה בזכות הבחור שמתגבר על יצרו, פותח את הגמרא ושוקד על לימודו...

עמים... אז הוא עושה, והוא מחזיק את כלל ישראל.

'עמים... תחתך יפלו... תחת מי??'

זה מה שדוד המלך אומר, זה שמקיים בעצמו. חגור חרבך על ירך גבור - הודך והדרך. והדרך... צלח רכב על דבר אמת'.

-- זה שלומד עוד פעם את הגמרא ועוד פעם את הגמרא, ומחשבן שוב ושוב מה בכל זאת אביי רוצה ומה רבא בכל זאת רוצה... ועוד פעם... אני עדיין לא יודע כל כך טוב את הגמרא, אז עוד פעם ועוד פעם... צריכים לדעת...

היתה כאן מלחמה שקראו לה בזמנו "מבצע קדש" וכמו שתמיד יש "חלושי אופי", היו גם אז "חלושי אופי" שחשבו שה"הם" נלחמים... בישיבה

היה זה בחודש מר חשון תשי"ז.

...שהרב הצדיק הקדוש, ר' אליהו (ר' אלי) לאפיאן זכר צדיק לברכה, בא פעם להגיד שיחה מוסרית בישיבה ודיבר על הנושא הזה, והואיל ואת הנדוניא הגדולה נותנים בשביל הלומדי תורה, מותר בין בני ישיבה לספר את זה וכל בן ישיבה צריך לדעת את מה שמספרים כעת.

הוא אמר כך... רבות... תשמעו היטב.

כתוב בגמרא בברכות דף י"ז עמוד א', שהאמוראים היו מתפללים, "יהי רצון שתשים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה". אומר רש"י, בפמליא של מעלה, היינו, שהשרים של האומות מתנצחים. [וזה לשונו: בפמליא של מעלה, בחבורת שרי האומות שכשהשרים של מעלה יש תגר ביניהם תיכף יש קטטה בין האומות כדכתיב (דניאל י) ועתה אשוב להלחם עם שר פרס. ובפמליא של מטה, בחבורת החכמים]. ואם בפמליא של מעלה השרים של האומות מתנצחים ביניהם, זה משפיע על ההתנצחות של האומות פה בעולם.

כתוב כאן, שהמלחמות מתנהלות רק למעלה. ולדוגמא, אם אנו רואים שצרפת נלחמת עם גרמניה, האמת היא, שלצרפת יש שר בשמים ולגרמניה (ימ"ש כולם) יש שר בשמים. השרים של שתי האומות האלו נלחמים ביניהם, ואיך שהמלחמה מוכרעת שם, כך רואים כאן, וממילא, אם רואים בחזית המלחמה צרפת גוברת, זה בגלל שהשר שלה בשמים ניצח שר צרפת גבר עכשיו על שר גרמניה, וכשרואים, פתאום, שמתחלף כל הענין וגרמניה גוברת על צרפת, צריכים לדעת שעכשיו השר שכנגד התגבר, השר של

אם הקדוש ברוך הוא עושה ניסים לכלל ישראל...

--אם כלל ישראל בארץ ישראל חי וקיים, וכל ה"חיות טרף", כל אומות העולם שסובבים עלינו מכל הצדדים להכחידנו ולהשמידנו, וזממם לא עולה בידם...

- כזו "נדוניא" גדולה שהקדוש ברוך הוא נותן לנו, שאנחנו חיים וקיימים למרות שאין אומה בעולם שתהיה מוקפת כמונו...

מכל העולם רוצים להרוג אותנו, להשמיד אותנו...--ולכלות אותנו... על כל "שונאיהם" של ישראל.

ואנחנו חיים וקיימים...

בזכות מה הנדוניא הגדולה הזו שהקדוש ברוך הוא נותן לנו?...

--בזכות מה הנדוניא הגדולה הזו שהקדוש ברוך הוא נותן לנו?...

זה בזכות ה"מחותן" הגדול, בזכות ה"מחותנים" הגדולים...מי הם ה"מחותנים"? הבני תורה... הבני ישיבות. לומדי התורה!!

אלו ה"מחותנים" הגדולים, שאתם הקדוש ברוך הוא עושה את ה"שידוך" הנפלא הזה, ועל זה הוא נותן את הנדוניא הגדולה והעצומה הזו, שכלל ישראל בארץ ישראל חי וקיים...

- - בזכותם, נעשים כל הניסים.

כך הוא אמר, כמה וכמה פעמים.

והוא אמר את זה גם בחודש מר חשון תשי"ז...

היה אז מה שנקרא "מבצע קדש" ואחד שאל אותו, "מה קורה כאן".... - 'מה זה הניסים שרואים?'

אמר לו הרב מבריסק. בטח שהקדוש ברוך הוא עושה ניסים... אבל, את הניסים הגדולים האלו, את ה"נדוניא הגדולה" הזו.

--שבכמה ימים הסתדר כל הענין, וכלל ישראל נשאר לחיות, זה בזכות ה"מחותנים"...

בזכות הלומדי תורה, בזכות הבני ישיבות... ואני לא רוצה להזכיר ברבים, אבל הרב נקב בשמות של שני יהודים בירושלים, שיש מהאנשים שנמצאים פה שמכירים אותם."

שני יהודים בירושלים שלומדים תורה מתוך הדחק... יהודים שלא מופיעים במודעות, ולא שום סוג פרסומת אחר.

ואחד מהם [א. ה. ה"ה דוד רבנו הגר"ד צ'צ'יק זצ"ל] הוא יהודי שהרב מבריסק בעצמו, כל פעם כשהיתה איזה צרה אצלו בבית, היה שולח אליו את בנו להזכיר את שמו ואומר לו, "לך ל... ותבקש מאד שיתפלל..."

- כי התפילה שלו מועילה יותר מכל הרופאים שבעולם. איי...

הקדוש ברוך הוא היה נותן לנו נדוניא יותר גדולה? הרי בגלל כאלה מחותנים יקרים...

- כמו שה"בית הלוי" אמר. בגלל כאלה מחותנים גדולים, לומדי התורה

- - הנדוניא היתה יכולה להיות גדולה עשרת מונים, שאפילו קרבן אחד לא היה נופל....

גרמניה התגבר עכשיו על השר של צרפת....

- המלחמות מתנהלות שמה

המשיך ר' אלי ואמר בזה הלשון, זה כל אחד מבין, שהמלחמות שהשרים של האומות נלחמים למעלה, הם לא נלחמים כמו שנלחמים פה, שמה, לא נלחמים בטנקים, לא במטוסים, ולא בפצצות...

זה מבינים ברור, --שהשר של האומה הזו עם השר של האומה שכנגד, לא נלחמים שם, בשמים, עם כלי נשק של פצצות וכדומה, לא באלה נלחמים. אז במה כן נלחמים?

אמר ר' אלי, 'מה שנעשה בשמים אני לא יודע... - למרות שהוא כן ידע. -- מה שנעשה אני לא יודע, אבל אני משער לעצמי, ואני מתאר לעצמי, מה שכל אחד מהנוכחים כאן יסכים, שהמלחמות שם מתנהלים עם זכויות... - זו מלחמה של "זכויות".

השר של האומה הזו שם במאזניים את הזכויות של האומה שלו, ואם הזכויות שלהם גוברות, נהיית הכרעה לטובת האומה הזו... ממילא, צריכים לדעת...אם יש, חס ושלום, מלחמה של יהודים עם גויים [להבדיל], אז צריכים גם אנו לדעת שהמלחמה לא מתנהלת לה למטה, אלא המלחמה מתנהלת למעלה, ואם המלחמה מתנהלת למעלה, אז זה מתנהל עם זכויות...

- ככה זה. אם זה מתנהל למעלה...

והיינו, שההכרעה של המלחמה כאן היא כפי שיוכרע שמה, למעלה.... - ורק עם זכויות.

-אם כן. שזה ענין של "זכויות". אזי, כל דף גמרא נוסף שלומדים....

כל שקידה נוספת בלימוד התורה....

וכל התחזקות נוספת בתורה, בתפילה ובמוסר,

-זה מכריע את הכף....

זה, ורק זה,

מה שמכריע את הכף!!

ואם כן. הרי שקר עושה בנפשו, מי שחושב שהוא יעזוב את הישיבה וילך למקום המלחמה...

- כך הוא חושב. הוא חושב, שהוא יעזוב את הישיבה וילך למקום המלחמה, ובוזה...

- מה הוא רוצה לעשות בזה? להציל את כלל ישראל...והרי, כשהוא יושב בישיבה והוא לומד... -אז הוא מציל את כלל ישראל. ואז הוא מרבה זכויות לכלל ישראל, עד אין תכלית ועד אין שיעור, וממילא תוכרע המלחמה לטובת כלל ישראל...

אבל...אם, חס ושלום, הוא עוזב את הישיבה...אם חס ושלום הוא

עוזב, אז הוא הרי מפסיד כל כך הרבה זכויות לכלל ישראל, שזה ממש היפך המכוון, כי הוא חושב שבזה הוא מציל, אבל האמת היא שהוא עושה את ההיפך הגמור. אבל ההוא, ממשיך לחשוב, שבזה הוא מציל...

כאשר ראה ר' אלי' שסירובו לא

מועיל... אמר לו באופן מאד חריף.

וההמשך ידוע...

מה שרוצים לספר כאן, מר' אלי' לופיאן

שהיה בחור ישיבה אחד שחשב שהוא יותר חכם מאחרים, הוא בא להיפרד מר' אלי', ואמר, שהוא רוצה לעזור במלחמה. אמר לו ר' אלי' שאין זה מתפקידו, ובאופן נחרץ הוא אמר לו, **אל תלך מהישיבה'...**

כאשר ראה ר' אלי' שסירובו לא מועיל... אמר לו באופן מאד חריף. 'תראה, בגמרא בבבא בתרא [ע"ט, א'] כתוב, שכל הפורש מדברי תורה **אש אוכלתו**...

אל תלך! תשב ותלמד... אבל ההוא, בכל זאת... הוא חשב שהוא חכם יותר גדול, ושהוא מבין יותר. והלך...

ההמשך של הסיפור ידוע

- ואני עוד זוכר את זה כמו היום הוא הגיע שם למחנה ואני מספר את זה לעילוי נשמתו, כי זה זכות שבילו שייספרו את הסיפור הזה, בגלל שמתעוררים מזה... מתעוררים מזה. **לדעת** שצריך לשבת בישיבה. והרי ר' אלי אמר לו, בהאי לי שנא

כל הפורש מן התורה, אש אוכלתו... חס ושלום-- הוא הגיע למחנהוועדיין לא הלך לשדה הקרב רק החזיק "רימון" ביד. והרימון.

התפוצץ לו בידהוא לא "לָחַם" ולא שום דבר אחר, - הוא רק **עזב את הישיבה**...רחמנא ליצלן.

שה' ישמור...

צריכים לדעת

שהחזית האמיתית של כלל ישראל היא רק בישיבה, זה המקום האמיתי, ואלו הם ה"חיילים" האמיתיים...- כאן זה ה"חיילים" האמיתיים. וכאן זה ה"גנרלים" האמיתיים וכאן, כאן הכל מתרחש...

וכל מה שמחזקים בתורה, בתפילה ובמוסר, מוסיפים כל כך הרבה זכויות לכלל ישראל - זה והחי יתן אל לבו.

וזה מה שדוד המלך מסיים,

עמים "תחתיך" יפלו

(מתוך הספר 'חשקת התורה')

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות

'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה

לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל

נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"אני עצמי כבר הייתי עם רגל וחצי בעולם האמת, וכשכולם מסביב כבר חשבו שאבדה תוחלת ותקווה, התברר להם שבעצם לא... יש לי עוד זמן. אמרתי לאותו יהודי שלומד 'עמוד היומי' בגיל 80, שאני מקנא בו, ורוצה להיות שותף עמו. ושנינו נזכה ביחד לחגוג את הסיום, כשהוא יהיה בן 95"

הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א, עם תובנות ללומדי 'עמוד היומי' ולכל יהודי באשר הוא

יוחנן וסרמן

תוכנית הלימוד של 'עמוד היומי', כבר הפכה לעובדה מוגמרת. עם ישראל לומד בשקידה עמוד ועוד עמוד, רבבות לומדים מתקדמים ומתחילים להתקרב אפילו לכיוון סיום המסכת הראשונה, וההתרגשות גואה.

פנינו לשוחח עם מגידי השיעורים של 'עמוד היומי', והפעם אנחנו עם הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א, שהתאושש מהדום לב שחוזה ב"ה, ושב למסור את שיעורי 'דרשו' תמידין כסדרם לשמחתם של השומעים הקבועים.

"באחרונה יצא לי לפגוש יהודי כבן 80 שלומד 'עמוד היומי' דבר יום ביומו", מספר הרב בינעט. "עשיתי חשבון מהיר וגיליתי שאם הוא יתמיד לאורך זמן, הוא יסיים את הש"ס בעזרת ה' בגיל 95...".

"זה הזכיר לי סיפור ששמעתי לפני שנים, מיהודי אחד שהיה מייעץ לאנשים בעסקים, לפי אבחון של כף היד וכדו'.

"פעם בא אליו יהודי בגיל 75, והתייעץ אתו לגבי השקעה כספית משמעותית, שאמורה להניב בטווח הרחוק רווחים עצומים.

"הוא עשה אתו את החשבון והגיע למסקנה שאת פירות ההשקעה הוא יתחיל לראות כשכבר יהיה בן 90.

"אתה שם לב למה שאתה עושה?", הוא ניסה לרמוז לו בעדינות. "אתה עכשיו בן 75, יש לך מספיק כסף, ואתה משקיע את מה שיש לך עכשיו כדי לראות רווחים משמעותיים כשתהיה בן 90. בן 90!!!".

היהודי הסתכל עליו בחוסר הבנה. "מה הבעיה? למה אתה חושב שבגיל 90 לא יהיה לי מה לעשות עם הכסף? גם גיל 90 זה זמן טוב להרוויח כסף!".

אותו יהודי התכוון לרמוז לו שמי אומר שהוא בכלל יחיה עד גיל 90, אבל היהודי בן ה-75 לא הבין את השאלה, ובצדק. למה שלא יחיה עד גיל 90? וכי לאדם בן 40 יש ערובה שהוא יחיה עד גיל 41? מישוהו יודע כמה שנים נגזרו עליו?

"אני עצמי כבר הייתי עם רגל וחצי בעולם האמת, ואני רחוק מאוד מגיל 90, וכשכולם מסביב כבר חשבו שאבדה תוחלת ותקווה התברר להם שבעצם לא... יש לי עוד זמן.

"אמרתי לאותו יהודי שלומד 'עמוד היומי' בגיל 80, שאני מקנא בו, ורוצה להיות שותף עמו. אני מקווה ששנינו נזכה ביחד לחגוג את

הסיום, כשהוא יהיה בן 95, ואני בטוח שהוא יתחיל מחדש את הש"ס פעם נוספת, בלי לחשוש מהעובדה שבסיום שלאחר מכן הוא כבר יהיה בן 110".

"יש כאן שתי נקודות", מחדד הרב בינעט. "הנקודה הפשוטה יותר והמוכרת היא מה שאומר החפץ חיים זיע"א, שכשאדם מקבל על עצמו תוכנית ללמוד כך וכך חומר במשך כך וכך שנים, משמים מסייעים לו. הבא ליטהר מסייעין אותו, ממילא זו סגולה לאריכות ימים.

"אבל יש כאן עוד נקודה, ואני רוצה להעביר אותה באמצעות סיפור אחר שהיה בתקופה האחרונה.

"באחת הפעמים שנסעתי באוטובוס למחוז חפצי, התיישב לידי בחור קצת מבוגר, שאותו אני מכיר כבר כמה שנים.

"התחלתי לדבר איתו, הוא שאל אותי על השיעורים שאני מוסר, ואני שאלתי אותו על החברותות שערים הוא לומד.

"בשלב מסוים הבחור נפתח והתחיל לספר לי כמה קשה לו. "תראה, אני כבר כמה שנים בשידוכים, וכל הזמן אני בטוח שבחודש הקרוב אני עומד להתארס.

"זה גורם לי לכך שאני לא יכול להתבסס, אני לא יכול למצוא את המקום שלי. אני אתחיל עכשיו ללמוד מסכת שבת עם חברותא?

המשך בעמוד 29

**החבר שלי התלהב מאוד, ואמר לו בחזרה "מזל טוב! איזו שמחה. כל כך התרגשנו לשמוע שהתארסת... פשוט, נכד ראשון במשפחה, איזה יופי!".
הבחור שמח לקבל את הברכות, אבל קצת התכרכמו פניו כשהזכירו שהוא הנכד הראשון במשפחה. "זה נושא רגיש", הוא הסביר...**

הגה"ח רבי אליהו דינקל שליט"א, משגיח בישיבות סדיגורא וטשכנוב,
על הלימוד שצריכים אנו להוציא מקריעת ים סוף, כהדרכה לענייני שידוכים

אמונה שלמה, ביטחון מלא ושמחה אמיתית. מי שזוכה להחזיק בשלוש מדרגות אלו, יזכה שהים ייקרע עבורו. הדברים אמורים כלפי מעוכבי השידוכים. להחזיק בשלושת המדרגות הללו, אמונה ביטחון ושמחה, ובסייעתא דשמיא יראו ישועות, ועל כך אספר מעשה שממש בדידי הווא עובדא, ואני נאלץ לשנות את הפרטים שלו כדי שלא לחשוף את הדמויות.

האבא התלהב, הוציא מהכיס שלו 100 שקלים ונתן לי דמי קדימה

הכרתי בחור מבוגר שלמרות שהיה בחור טוב ומלא בהרבה מאוד מעלות ומידות טובות, לא זכה למצוא את הזיווג שלו. חיפשו וחיפשו, ההורים שלו התקשרו לכל השדכנים בעולם, ושום דבר לא עזר. הטלפון בביתם דמם במשך תקופות ארוכות, כמעט לא היו הצעות. ביום מן הימים פגשתי את אביו, דיברתי איתו על הבן שלו, הוא הסיח בפני את כאבו הגדול, ואני אמרתי לו שאני מקבל על עצמי להשתדל לחפש לו שידוך בלי נדר. האבא התלהב, הוציא מהכיס שלו 100 שקלים ונתן לי דמי קדימה על התשלום שנהוג לשלם לשדכן. "עוד לא הצעתי שום שידוך", אמרתי לו, "למה אתה כבר רוצה

ידוע לכל מה שחז"ל הקדושים כתבו ברוח קדשם, שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, וכבר עסקו בנושא רבים וטובים, בביאורים שונים, מדוע מצאו חז"ל מקום להשוות בין שני עניינים שלכאורה אין ביניהם שום קשר.

אבל אנחנו ננסה להתמקד יותר בנקודה, מה אנחנו יכולים ללמוד מההשוואה הזאת, בין זיווגו של אדם לקריעת ים סוף, ומה הוא הדבר שאנחנו יכולים להוציא מכאן, ואולי גם לעזור למעוכבי שידוכים למצוא את זיווגם בזכות זה.

ברש"י הקדוש, אנחנו רואים שהוא התקשה מיד עם תחילת השירה, במילה השניה של 'אז ישיר', מתעכב רש"י על המילה 'ישיר', הרי השירה נאמרה בעבר, ואם כן היה צריך להיות כתוב אז שר משה. מדוע נאמר הפסוק בלשון עתיד, ומבאר רש"י שעלה בלבו של משה לשייר שירה, כשעלה הרעיון בלבו, היה זה לפני ששר, וממילא מתאים לכתוב 'ישיר' בלשון עתיד.

בספה"ק 'אהבת שלום' מביא בפרשתנו את דבריו הקדושים של רבינו השל"ה הק, שמביא מדרש שאמרו חז"ל על הפסוק 'תשורי מראש אמנה', שעתידים ישראל לומר שירה לעתיד לבוא.

מקשה השל"ה הק, הרי נראה שיש כאן כפל לשון. 'עתידים ישראל', כלומר, זה יקרה בעתיד, 'לומר שירה לעתיד לבוא'... עוד פעם אומר המדרש שזה יקרה בעתיד? הלא דבר הוא!

אלא מסביר השל"ה הק' שעתידין ישראל לומר שירה על ניסים שעוד לא קרו, אלא שיקרו לעתיד לבוא. הם יאמינו בכזאת אמונה ברורה ושלמה, בשמחה מופלגת ובביטחון מלא, שהקב"ה עתיד לעשות להם נס, וממילא יוכלו לומר שירה עוד לפני שהתחולל הנס בפועל.

ובאמת גם משה רבינו ע"ה רצה לשייר שירה עוד לפני קריעת ים סוף, כך מביא השל"ה בשם הספר הקדוש 'ברכת אברהם', אלא שבני ישראל עוד לא היו בדרגה הזאת, לכן המתין משה רבינו עד לאחר שיצאו מים סוף, ומוסיף ה'אהבת שלום' שלאחר קריעת ים סוף נתעלו בני ישראל והגיעו בעצמם למדרגה כזאת, ולכן נאמר 'ישיר משה ובני ישראל', בלשון עתיד, שהם למדו לומר שירה לא רק על ניסים שכבר קרוב בפועל, אלא גם על ניסים שהם מאמינים באמונה שלמה שיתחוללו בעתיד.

ואם כן הגענו להבנה, שכדי לקרוע את הים, צריכים שלושה דברים:

לשלם? והוא הסביר לי שזה עניין של אמונה, הוא מתחזק עכשיו באמונה ומתמלא ביטחון שאני אהיה השליח הטוב. הוא מרגיש שהישועה קרובה, וכבר מעכשיו הוא שמח על השידוך המתקרב, ולכן הוא גם מתחיל לשלם את דמי השדכנות. הנה התשלום הראשון! לקחתי את הכסף, הנחתי בצד, וקיוויתי בכל לבי שבאמת דמי הקדימה הללו יפכו במהרה לדמי שדכנות.

והנה, באותה עת הזמין אותי אחד מחברי לשמחת פדיון הבן שנכד שלו. האירוע היה קרוב לבית שלי, ואני אמרתי לו שאני אשמח לבוא וליטול חלק.

אבל באותו היום שבו התקיים הפדיון, היו לי כמה סידורים בלתי ניתנים לדיחוי, והחמצתי את האירוע החשוב.

כשהגעתי הביתה, היה זה שלוש שעות אחרי המועד שנקבע לפדיון. אמרתי לעצמי, מי יודע, אולי הם עוד שם, לפחות אגיד להם מזל טוב.

נכנסתי לאולם, ובאמת ראיתי שהחבר שלי עוד היה שם, הם ארזו את הדברים האחרונים והתכוונו לצאת. כשהוא ראה שבאתי לכבד אותו ולאחל לו מזל טוב, הוא התיישב בחזרה, שתינו 'לחיים', דיברנו קצת דברי תורה, והנה מגיע בחור כבן 20, ניגש לידי ואומר לו מזל טוב.

החבר שלי התלהב מאוד, ואמר לו בחזרה "מזל טוב! איזו שמחה. כל כך התרגשנו לשמוע שהתארסת... פשוט, נכד ראשון במשפחה, אה??? איזה יופי!"

לאמא שלי יש אחות שעדיין לא התחתנה

הבחור שמח לקבל את הברכות, אבל קצת התכרכמו פניו כשהזכירו שהוא הנכד הראשון במשפחה.

"זה נושא רגיש", הוא הסביר, "לאמא שלי יש אחות שעדיין לא התחתנה. היא כבר מתבגרת וכ"כ קיוויתי שהיא תתארס לפני, מאוד לא נעים לי להתחתן לפני הדודה שלי. אני מרגיש שזה כמו לרקוד על הדם שלה חלילה וחס.

החושים השדכניים שלי מיד נדלקו... רגע רגע, אני הרי הבטחת לי לחפש שידוך לבחור המבוגר, בוא נראה אם יש על מה לדבר.

אמרתי לבחור הזה, שבדיוק התארס, "מה אתה דואג, היא עדיין יכולה להתחתן לפניך! הרי אצל החסידים נוהגים להמתין חצי שנה ואפילו עשרה חודשים בין האירוסין לחתונה, במיוחד בגילאים צעירים. היא מבוגרת יותר, כשהיא תתארס, היא תתחתן בתוך שלושה חודשים, כך שזה בכלל לא מופרך שהיא תתחתן לפניך."

הבחור התלהב מהרעיון... "הלוואי", הוא אמר, "זה מאוד יקל עלי לשמוח בחתונה שלי!"

אמרתי לו, "תאמין בזה, וזה יקרה. כמו בקריעת ים סוף, צריכים אמונה, צריכים ביטחון ושמחה. אם תאמין בזה בעזרת ה' זה יקרה." בו במקום לקחתי ממנו את הפרטים, והשידוך התחיל לרוץ. לחתונה של החתן הזה הגיעה הדודה כאשה נשואה, שמחה ומאושרת! ו-100 השקלים שהנחתי בצד אכן הפכו לדמי שדכנות.

כשאני מספר את הסיפור הזה, אנשים מאוד מתרגשים, וגם אני בכללם. קודם כל מבחינה אישית זאת זכות גדולה לעשות שידוך,

על אחת כמה וכמה כשמדובר במעוכבי שידוך שהמתינו כל כך הרבה שנים, הסיפוק שחווה שדכן שמצליח להוציא לפועל כזה שידוך הוא עצום, אי אפשר לשער ולתאר!

אבל האמת היא שאין פה חידוש גדול, לכשנתעמק ונבחן את השידוכים שנסגרים סביבנו, נמצא שבמקרים רבים אפשר לראות בחוש איך הקב"ה הוביל את האנשים מסביב בכזאת דרך שבאמצעותה ובמהלכה הם פגשו אנשים שלא היו אמורים לפגוש בכלל, וכך יצא לפועל עוד שידוך והוקם בית נוסף בישראל.

ועל כך אני אספר כאן את הסיפור המופלא של השידוך של מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זיע"א. סיפור חוצה ימים ומדינות, ממש הפלא ופלא.

הם התחילו לאיים עליו ולצרוח עליו, אבל הוא בשלו. הכיפה נשארת לראשו

הרבי מטאלנא זצ"ל, התגורר בילדותו בארה"ב בבית הוריו. האווירה ברחוב לא היתה תורנית במיוחד, ומי מדבר על אווירה חסידית וחינוך חסידי. אבל אביו היה רבי צדיק וקדוש, והוא גידל את ילדיו בדרך החסידות, בלי לוותר על קוצו של יוד.

כשהגיע הילד לגיל בר מצוה, הבינו הוריו שאין מנוס, אלא לשלוח אותו למקום אחר ללמוד תורה. אמריקה זה לא מקום לבחור חסידי. החלו להיערך ולהתכונן, ולבסוף כשהיה כבן 14, שלחו אותו ללמוד בארץ ישראל, לא לפני שמצאו יהודי חסידי ירא ושלם, שעמד להפליג בספינה מארה"ב לארץ ישראל, והסכים לפרוש את חסותו על הנער בדרך.

ההפלגה ארכה מספר שבועות, ובמהלכה היה איזה אירוע שבו הגויים על הספינה חגגו ושתו לשוכרה, וכטוב ליבם בוודקה או ברום, הם החליטו שכל האנשים בספינה צריכים להוריד את הכובע שלראשם. כולם ראו שיכורים כאלו גסים ואלימים, וציייתו לבקשתם, אבל הנער בן ה-14 סירב בתוקף. הוא לא מוריד את הכובע. הם התחילו לאיים עליו ולצרוח עליו, אבל הוא בשלו. הכיפה נשארת לראשו ולא יורדת בשום אופן. הם החלו לחבוט בו, אבל הבינו שהוא עקשן יותר מהם, ועזבו אותו לנפשו.

בסופו של דבר הגיעה הספינה ליעדה, הוא הגיע לירושלים עיר הקודש, שם למד בישיבת 'אהל משה', אצל הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין זצ"ל, בנו של המהר"ל דיסקין.

מרן הגרש"ז אויערבך שהכיר אותו באותן שנים, סיפר לימים שזה היה נושא לשיחה בכל ירושלים. 'הבחור האמריקאי', כך הם כינו אותו, זה היה מקרה חריג מאוד שבחור מגיע מאמריקה עד ירושלים כדי ללמוד בישיבה, לא שמעו לפני כן על דבר כזה, וכל ירושלים דיברה על כך.

אחרי כמה שנים, שב הבחור לאמריקה כשהוא מלא וגדוש בתורה וביראת שמים טהורה שקנה בארץ ישראל. הוריו כמובן שמחו מאוד לראותו, ואחרי תקופה קצרה הגיע רבי מאיר שפירא מלובלין, מייסד 'הדף היומי', לגיוס כספים באמריקה, לצורך הקמה ומימון

Dirshu
דרשו' ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמי זוזו כים ללא הגרלה!

מבצע של ארגון 'אחינו' ו'דרשו'.

תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק
של 'דרשו' ומקבלים מתנות ענק!

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כיס
ובנוסף

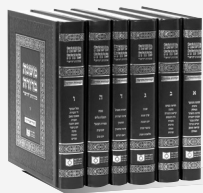
מנוי לחצי שנה לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 456 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 264 ₪

1.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 512 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 308 ₪

2.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל

ובנוסף

מנוי ל-3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 386 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 308 ₪

3.

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ובנוסף

ספר 'המפתח' על המשנה ברורה

סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים

מנוי ל 3 חודשים לעלון 'לקראת שבת'

מידי שבוע בדיוור ישיר עד אליך

סה"כ שווי המתנות 638 ₪

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה 396 ₪

4.

הם צעדו הרב נוביק ובנו של רבי יהודה קלמר לתפילה, התפילה הסתיימה והם חזרו לבית כשרבי יהודה עדיין לא הגיע, הרבנית אמרה שהוא השאיר הוראה שאם הוא לא יחזור שיעשו קידוש ויתחילו את הסעודה, הסעודה התחילה ועל אף שהאריכו בדברי תורה ובזמירות הרב לא הגיע...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' על מהותה של מצוות החסד שבזכותה נגאלו ישראל ממצרים

חמש, כך יצאו ממצרים.

"וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים" (שמות יג יח)

מבואר בתרגום יונתן בן עוזיאל שכל אחד יצא ממצרים עם חמשה ילדים, וזהו תמיהה גדולה מאוד, היתכן שזה היה מספר הילדים של כל יוצאי מצרים? כולם לאף אחד לא היה מספר אחר? ועוד: הלא ילדו מינימום ששה בכרס אחד: (עיין בתנחומא פרשת פקודי סימן ט)

ואם תמה נתמה על דברי היונתן בן עוזיאל יתווסף לנו תמיהה על דברי תרגום הירושלמי, שאומר

"..מזינין בעובדא טבא סליקו בני ישראל פריקין מארעא דמצרים" אומר הירושלמי שהחמושים זהו מזוינים, אבל לא בנשק צבאי אלא במעשים טובים! כלומר שלא היה להם מעט מעשים טובים, אלא הם 'חמושים' במעשים טובים היינו שזהו הדבר הניכר ביותר אצלם, ואנו יודעים שעם ישראל הוזקק למול ולהקריב קרבן פסח בגלל שלא מצא להם הקב"ה זכות שיגאלו בה כנאמר בנביא: "רַבְּכָה כְּצִמְחַת הַשְּׂדֵה נִתְתַּיַּף... " אומרים חז"ל: "הגיע הקץ של גאולה ואת ערום ועריה בלא מעשים טובים לכך נאמר וירא אלוקים שאין בידם מעשים ליגאל בהן"

בא הכתוב השלישי ומכריע ביניהם, רש"י הק' מביא את דברי המכילתא מהו וחמושים:

"דבר אחר חמושים מחומושים אחד מחמשה יצאו וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה:" (רש"י שם)

אומר הג"ר יוסף צבי סלנט זצ"ל בספרו 'באר יוסף' נפלא ביותר: ארבע חלקים מעם ישראל מתו בחושך כי היו להם פטרונים אצל המצרים ולא רצו לצאת ממצרים, ברור הוא שאלו היו מבוגרים בלבד ילדים לא היו בעלי משרות וקריירות במצרים לא היה סיבה לילדים לא לרצות לצאת, א"כ בודאי נענשו רק ההורים, נמצא שהמוני ילדים נשארו בלי אב שיוציאם ממצרים, רק לחמישית היה אבא, ומה יעשה בארבעת החלקים הנוספים?

אלא שכל אחד נטל עמו את ילדיו הרבים ונשא על עצמו עוד ילדי ארבע משפחות, אומר היונתן בן עוזיאל "וכל חד עם חמשה טפלין סליקו בני ישראל מארעא דמצרים" חמשה טפלין הכוונה חמשה 'עדרים' של ילדים, משפחתו ועוד ארבע משפחות עמו יחד הן

אומר הבאר יוסף, נבין מעתה קושיא חמורה, עם ישראל יוצא באמצע פרשת בא "וַיְהִי בְעֵצְם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִרְעַמְסֵס סִכְתֵּה פָּשָׁשׁ מְאוֹת אֶלְף רַגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף:" (שמות יב מא) בפסוק זה כתוב שיצאו וכתוב כמה היו כאן היה צריך לכתוב כמה יצאו שיצאו חמושים, מה המקום כאן בתחילת פרשת בשלח להדגיש זאת?

אלא שבאה תורה לפרסם את צדקת בני"י וחסדם, בדרך העולם כשמשפחה יוצאת לטייל ויש להם שכן יתום יטלו אותו איתם, אבל כל זה כשזה ילד או שניים, וגם כשיודעים הם לאן הולכים ומתי יחזרו, יש בידם די מזון גם לילדי השכנים, אבל כאן מספרת התורה עם ישראל יוצא למדבר לדרך רחוקה מאוד מבלי לדעת מתי יגיעו ליעדם, מה יאכלו וממה ישתו, ובכל זאת נטלו עמם לא ילד אחד אלא ארבע משפחות - עשרות ילדים נוספים לעשרות שלהם, עם כל הדאגה והפחד מהבאות, כמה אמונה צריך בזה וכמה לב רחום וחנון, אין לזה הסבר במילים כלל.

מבינים אנו היטב את כל ג' הביאורים, כולם אחד, בנ"י אומר הירושלמי יצאו מזויינים במעשים טובים, ומה הם המעשים הטובים אומר המכילתא שהרי רק אחד מחמשה יצאו וממילא נשאר ילדי רבים, מפרט היונתן בן עוזיאל כל אחד יצא וחמשה טפלי חמשה משפחות ברכות מאוד. זהו אפוא המזויינים במעשים טובים!!!

סיפר הגאון ר' צבי מרקוביץ זצ"ל: בעיר סלונים כבכל עיר היה בית הכנסת אורחים שהיה מתקצב מקופת הקהילה, ולימים קמו נציגי השמאל בוועד הקהילה שהיו מכונים "האידישיסטים" והתנגדו להקצאת הסכום מהקופה. בטענם שאת האורחים החשובים ממילא מזמינים נכבדי הקהילה לביתם. נשאר איפה שהכנסת אורחים מזועזעת לפשוטי העם - ארחי ופרחי - כלשונם, אין אם כן הצדקה לממן אותם מקופת הקהילה, איננו זקוקים להם כאן.

מיד קם חותנו המרא דאתרא הגאון רבי שבתאי יגל זצ"ל ואמר: שנינו במשנה על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

נשאלת השאלה מדוע בתורה ובעבודה כתוב בה"א הידיעה. ובגמ"ח לא כתוב ועל "הגמ"ח? התשובה היא שחז"ל צפו ברוח קודשם שיבואו ימים שיהיה ויכוח בעם ישראל מה זה "תורה", כאן יקומו רפורמים או פשרנים אחרים וכל אחד יאמר תורתנו היא התורה. ע"ז אמרו על "ה'תורה בה"א הידיעה, דוקא אותה תורה שניתנה מהקב"ה למשה רבינו בסיני. וכך בעבודה ראו ברוח קודשם. שיבואו ימים ואלו יאמרו עבודה זהו ע"ז רח"ל. ואלו יאמרו עבודת כפיים, עבודת אדמה. ע"כ אמרו "ה'עבודה בה"א הידיעה, עבודת ה'.

אולם בגמ"ח לא ציינו בה"א הידיעה, לומר לנו שבזה אין הבדל "גמילות חסדים צריך לעשות עם נכבדים כמו עם ארחי פרחי. עם בני משפחתנו כמו עם אנשים זרים". אחרת אין זו מידת גמילות חסדים שעליה העולם עומד!

אני רוצה לשתף את הציבור במושג מרומם של חסד

סיפורי חסד יש בעם ישראל נפלאים וגדולים, אני רוצה לשתף את הציבור במושג מרומם של חסד ודאגה אמיתית לזולת. אותו שיתף אותי הג"ר יחיאל הלוי נוביק שליט"א ראש כולל 'דעת יוסף' באשדוד במסגרת נסיעותיו לאחינו בני ישראל בארה"ב לזכותם להיות שותפים להחזקת תורה, ניגש לגבאי צדקה בשם ר' : קלמר, וביקש לחבר אותו למספר יהודים אמידים, הלה אמר שהוא עמוס מאוד ואין באפשרותו אבל הוא יתן לו את הטלפון של אביו הגאון רבי יהודה קלמר אולי הוא יחבר אותו, אבל הדגיש, אבי אדם מאוד עסוק וקשה מאוד לתפוס אותו...

אכן לא היה פשוט, אך ברגע שענה רבי יהודה לטלפון וקבע עמו פגישה, כשהפגישה לא יכלה לצאת לפועל למחרת כבר פיצה אותו

בכך שהשיג עבורו תרומה מכובדת, כל זאת מבלי לראות אותו בכלל, והוא הוזמן לשהות בביתו בשבת הקרובה במקום רבנותו ב'ווסט אמפ סטייט' הוא נענה להזמנה, ושם זכה להכיר יהודי תלמיד חכם בגיל שיבה שמעבר לרבנותו במקום היונו בעל חסד הדואג דאגתו של כל יהודי ויהודי, ואיפה שזה מגיע לסיוע למוסדות תורה הוא יוצא מכליו ימים ולילות למען הזולת.

מאז היה זה דבר קבוע שבכל פעם שהיה מגיע לארה"ב שבת אחת היה נוסע להתארח אצל הרב קלמר, וכאן הוא מספר על השבת האחרונה בה הגיע להתארח, היה זה לפני כשבע שנים, לאחר מכן כבר חשב שזה מטריח את הרבנית ולא אבה עוד להטריח, הוא הגיע כמה שעות לפני שבת כשהרבנית ובנה מקבלים את פניו באומרם שהרב יגיע מאוחר יותר, בהתקרב כניסת השבת הוא שומע שבנו של רבי יהודה משוחח טלפונית עם אביו ומסביר לו על דרכי הגעה, זה היה נשמע לו משונה מאוד, רבי יהודה במסגרת עיסוקיו הרבים למען הזולת הכיר את הרדיוס של האלף ק"מ שסביבו על כף היד, ופתאום כאן הוא צריך את עצתו של בנו, אבל הוא לא שאל כלום.

השבת פרסה כנפיה, והבן אמר שאביו אמר שילך לתפילה הוא כבר יגיע בהמשך, הם צעדו הרב נוביק ובנו של רבי יהודה לתפילה, התפילה הסתיימה והם חזרו לבית כשרבי יהודה עדיין לא הגיע, הרבנית אמרה שהוא השאיר הוראה שאם הוא לא יחזור שיעשו קידוש ויתחילו את הסעודה, הסעודה התחילה ועל אף שהאריכו בדברי תורה ובזמירות הרב לא הגיע... או אז נשמעו נקישות בדלת, בחורי הקהילה החלו להיכנס אחד אחד, היה זה דבר קבוע שהבחורים הגיעו לזיץ בליל שבת בהם היו שרים שירות ותשבחות יחד עם שיחה שמבר בפניהם הרב, הרבנית ידעה גם לומר כאן שהרב אמר שאם לא יספיק להגיע שהרב נוביק יאמר את השיחה בפני הבחורים.

כך עברו ארבע שעות מאז כניסת השבת ועדיין הרב לא הגיע, הרבנית החלה לדאוג, הרב כבר חצה את גיל השבעים היה חולה לב וחולה סוכר גבוה, הוא לא חזר ומי יודע... הנכדים התבקשו לצאת לנסות לאתר אותו, ב"ה לאחר רבע שעה חזרו בריצה שהרב מתקרב לבית, הוא הגיע לא נכנס לסלון כדי לא להפריע למהלך השיחה, עשה קידוש במטבח סעד לצד רעייתו במטבח. ורק לאחר מכן הצטרף לבחורים לשיר עמהם... כמוכן שהדבר סיקרן מאוד, מה יש לרב לאחר ארבע שעות אחרי כניסת השבת? למחרת סיפר לו בנו.

הרב קלמר קיבל טלפון

הרב קלמר קיבל טלפון מיהודי שחזר בתשובה, אמו שוכבת בבית חולים מרחוק שעתים נסיעה משכונתו של הרב, מצבה קשה מאוד ויש שם מחלוקת קשה בינו ובין אחותו שהיא האפוסטרופסית החוקית של האם, ושאינה שומרת מצוות. האחיות רצתה לעשות איזו פעולה הנוגדת את ההלכה, והאח התנגד בתוקף והתחנן לרב שיבוא לעזור לו למנוע את אחותו מהצעד הבלתי הפיך הזה...

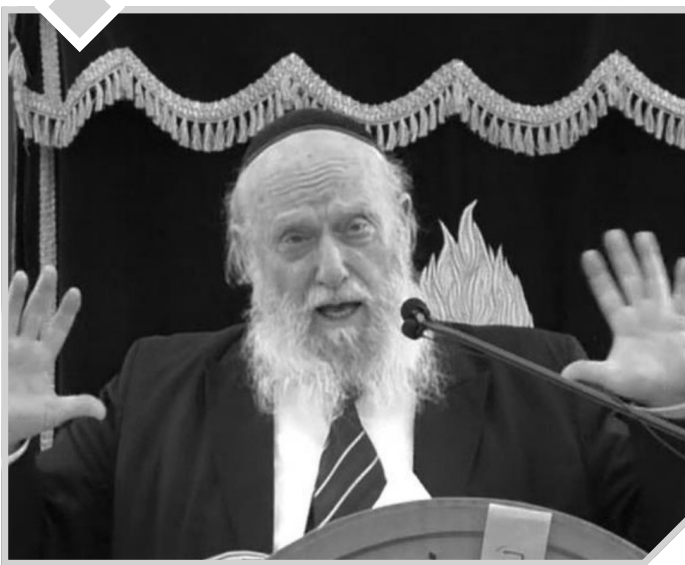
לרבי יהודה לא היה שאלה, הוא עלה על רכבו וגמא את שעתים

בשמחת האירוסין פגשתי את ראש ישיבת 'יד אהרון' הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א, הישיבה שבה למד באותה העת החתן ולפני שקמתי לצאת, הצעתי להרב אייכנשטיין לחזור איתי לירושלים. ישבנו שנינו יחדיו ברכב העולה ירושלימה. באמצע הדרך, אומר לי הרב אייכנשטיין, הרב גולדבלט יש לי קושיא חזקה, אני רוצה לשאול אותך אותה

שתי עובדות שארעו להגאון רבי משה אהרון גולדבלט שליט"א, מראשי ישיבת 'קרית מלאכי'. ועל זה א-לי ואנוהו

זה א-לי ואנוהו אלקי אבי נאִרְמָנְהוּ (טו ב)

מאת: הרב צבי גטקר

השל"ה הקדוש, פותח את עשרה מאמרות שלו, ברמז נפלא. אומר השל"ה: אם האדם מגיע לדרגה ש'זה א-לי', כלומר הוא מכיר בעצמו ומחובר לעבודת ה' בכל עצמותו, ומעצמו הוא מכריז זה קלי, אז הוא זוכה ל'ואנוהו', כמבואר בחז"ל שהכוונה 'אני והוא' - כלומר חיבור חזק ובלתי אמצעי עם הקב"ה, אבל אם דרגתו היא רק 'אלוקי אבי' כלומר הוא עושה את המצוות כי כך הוא חונך וכך הוא מצווה, אבל אין לו חיבור אמיתי, אז 'וארומנו', כביכול הקשר מרומם ממנו, זה לא קשר חזק כמו זה קלי.

עלינו להתבונן, על זכייתנו, להיות העם הנבחר, 'עם האלוקים', ומתוך אהבת ה' לשמוח בו ובמצוותיו, אשרינו!, בחשק, בהתלהבות דקדושה, לקיים רצון אבינו שבשמים.

לא כי כפו עלינו לקיים את המצוות, ומה לעשות אין ברירה, הלא אנחנו מאמינים בני מאמינים בשכר ועונש, אז אין ברירה, מי שלא מקיים מצוות, נענש.. חלילה, אלא מתוך אהבת ה' והכרה עמוקה ש'זה א-לי'..

אני רוצה לספר שתי עובדות שארעו להגאון רבי משה אהרון גולדבלט שליט"א, מראשי ישיבת 'קרית מלאכי'. סיפורים אלה מדגישים את המעלה של כל אחד מאיתנו, שמשתלם ברוחניותו, בהשגת דרגת 'זה קלי', ולא מסתפק במה שקיבל מאבותיו, אלא מתחבר להשי"ת באהבה ובשמחה.

השוטר הורה לי לאלתר לעלות לניידת, נבהלתי מעט, אך כשעליתי הבנתי מדוע..

היה זה יום קיץ חם סיפר הרב גולדבלט, צעדתי לכיון הישיבה, הרחובות היו מלאים בכוחות בטחון, הימים ימי מלחמת צוק איתן, שגבתה בעיר מספר הרוגים ה"י, מטילי החמאס.

לפתע נעצרת על ידי ניידת שיטור, ואיש הבטחון שואל אותי, 'כבוד הרב לאן אתה הולך', עניתי כי אני בדרכי לישיבה, השוטר הורה לי לאלתר לעלות לניידת, נבהלתי מעט, אך כשעליתי הבנתי מדוע..

נכנסתי למכונית, והשוטר הסביר לי שהוא יקח אותי טרמפ לשיבה, ואז הוא שואל אותי: כבוד הרב, למה אנחנו חוטפים טילים?, למה?, הרב יודע?.

מנימת השאלה היה נראה, כי זו שאלה ע"מ להשיב, אז שתקתי, השוטר שהמשיך בנסיעה לכיון הישיבה, כבר החנה את רכבו בחזית הישיבה, ובטרם ירדתי הוא אומר לי: הרב יודע למה יש טילים, למה יש נפגעים, אני יגיד, פשוט הקב"ה אומר לנו, 'חבר'ה אני לא מד"א'. הוא ראה שאני תמהה על דבריו, ולא מבין את כוונתו, אז הוא הסביר, כבוד הרב, הרי כעת כולם מתחזקים, חובשים כיפות, לובשים ציצית, ומבקשים מרבוננו של עולם, שיציל אותנו, אז הקב"ה אומר לנו, חבר'ה, אני לא מד"א שמתקשרים אלי כשנמצאים במצוקה, אני מחכה לכם בימים רגועים שתתחברו אלי, עכשיו אתם מגיעים!?

ירדתי מהרכב מהורהר, בדברי השוטר הפשוט, כשנכנסתי להיכל הישיבה, סיפרתי לבחורים את שאלתו של השוטר ותשובתו, ואמרתי להם: תלמידי היקרים, בשונה מהשוטר, אני אינני יודע מה הקב"ה רוצה, מה התביעה שלו עלינו, אבל אני כן יודע מה הקב"ה רוצה, הקב"ה רוצה שנאמר 'אני לא מלו-מדא'.

הוא לא רוצה שנקיים את המצוות ונלמד את התורה, כי ככה אנו כבר רגילים דורות ע"ג דורות, הוא לא רוצה שנהיה בגדר מלומדה!,

הוא רוצה אותנו חיים ובווערים בעבודתו יתברך, אם נהיה כאלה, בוודאי ניצצל מכל פגע ומשחית. נכריז יחדיו אני לא מלומדה!

יושבים אצלי עשרות תלמידים יחסניים וכשרוניים, שאמא שלהם כבר 15 שנים בוכה עליהם בהדלקת נרות

ואם כבר אנו עוסקים בשל"ה הקדוש שבו פתחנו, אין יותר מתאים ממעשה נוסף שמספר הרב גולדבלט שליט"א.

וזה דבר המעשה: נסעתי לבני ברק, לאירוסים אחד מיוחד מבוגרי ישיבתנו, בחור שזה מקרוב בא, ממשפחה רחוקה מורה ומצוות, והוא החתן דגן, עזב בורות נשברים לחצוב לו בארות של מים חיים, זכה עלה ונתעלה והוא כבר ממש ת"ח צעיר, מלא וגדוש בתורה וביראה.

בשמחת האירוסין פגשתי את ראש ישיבת 'יד אהרון', הישיבה שבה למד באותה העת החתן, הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א, ולפני שקמתי לצאת, הצעתי להרב אייכנשטיין לחזור איתי לירושלים, הרב אייכנשטיין שמח על ההצעה, ועד מהרה ישבנו שנינו יחדיו ברכב העולה לירושלמה.

באמצע הדרך, אומר לי הרב אייכנשטיין, הרב גולדבלט יש לי קושיא חזקה, אני רוצה לשאול אותך אותה. עניתי ואמרת לשאול תמיד אפשר, מענה, הלואי ואדע לענות.

פתח ראש הישיבה ושאל, הלא הנך יודע כי החתן בשמחה שממנה שבים שנינו, לא גדל בבית תורני בלשון המעטה, עד לפני שנים ספורות לא ידע צורתא דשמעתא, והנה כעת הוא בחיר ישיבתנו, לא פחות, איך קורה כדבר הזה?

הלא יושבים אצלי בישיבה עוד עשרות עשרות תלמידים יחסניים וכשרוניים, שאמא שלהם כבר 15 שנים בוכה עליהם בהדלקת נרות, ולא רק, ומכולם מי שעלה ונתעלה יותר מכולם זה החתן שלנו, שהוא לא יחסן, ואמא שלו לא הדליקה נרות אף פעם... מה פירוש הדבר, סיים הרב אייכנשטיין את קושייתו, מה טמון בעובדה הזו?

דממתי לשמע חקירתו, ואחר זמן מה, אמרתי לו, כבוד הראש ישיבה, היטבתם להקשות, אינני יודע, האם זו זכות אבות, או זכות המסירות נפש לתורה, או סיבה נעלמה אחרת.

אבל את דברי השל"ה אני יודע, ומדברי השל"ה האמורים לעיל שציינתי בפניו עולה, כי לא תמיד מעלת האלוקי אבי, גדולה על מי שאין לו גירסא דינקותא, לפעמים המעלה שהאדם זוכה בעצמו להכיר ולזעוק זה קלי! לשמוח ולעלוז במצוות התורה, בדבר ה', מעלה זו עולה על זכות האבות והגירסא דינקותא, כי הוא זוכה לואנהו - כביכול אני והוא מקושרים, ואז זוכים לסייעתא דשמיא יוצאת מגדרי הטבע, ממש.

נכון אנחנו מאושרים מכך, שזכינו וקיבלנו מאבותינו, דרך בעבודת ה', אמת, אבל אין זה תחליף לעבודה עצמית, לזכות להיות מאלו שחשים ומורים באצבע - זה א-ל'.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

המשך מעמוד 15 | הגה"ח רבי אליהו דינקל שליט"א

גם שם, באותן שנים, ומעטים היו הבתים שהתנהלו בדרך התורה והיראה בלי פשרות ובלי קיצורי דרך.

אמר לו רבי מאיר שפירא, יש לי רעיון. אומנם זה לוקח כמה שעות נסיעה, אבל בדיוק פגשתי בארה"ב השכנה, בחור חסידי, בן למשפחת אדמו"רים, מיוחס מאוד, חניוק אמיתי, תלמיד חכם מופלג, ממש מה שאתה מחפש.

הרבי מסטרעטין שמע את הדברים, והתחיל קצת לברר במי מדובר, מי זה הבחור היכן הוא למד.

קם אחד מבאי בית מדרשו של הרבי מסטרעטין, ואמר "רבי, אני מכיר את הבחור הזה. אני נסעתי בספינה מארה"ב לארץ ישראל, ובדרך ליוויתי אותו, כשהיה כבן 14. אני יכול להעיד שלא רק שיש לו יראת שמים טהורה והנהגות אציליות, אלא שהוא גם בחור של מסירות נפש, בעיני ראיתי איך הוא עומד בגבורה מול חבורה של גויים שיכורים, ולא מוכן להוריד את הכיפה מראשו בשום פנים ואופן".

כששמע זאת הרבי מסטרעטין, התרצה, ומיד החלו לקדם את השידוך, שאכן נסגר בשעה טובה וכך הוקם עוד בית כשר ונאמן בישראל.

הרי לנו שידוך שיכול היה לצאת לפועל רק בהתקבץ אנשים מכמה יבשות ומכמה מדינות. היהודי שנסע עמו בספינה והעיד עליו, רבי מאיר שפירא שהגיע מפולין הרחוקה ועבר בארה"ב ובקנדה, וכמובן החתן שהגיע מארה"ב והכלה שבאה מקנדה, כדי להקים עוד בית בישראל.

הפעילות של ישיבתו המפורסמת ישיבת חכמי לובלין!

באו האב ובנו לקבל את פניו של רבי מאיר שפירא, שהתרגש מאוד לראות כזה בחור חסידי, 'חניוק' בארץ ניכר, באמריקה. רבי מאיר שפירא שיבח מאוד את הבחור ואמר שעד אז הוא ראה באמריקה כמה אדמו"רים שהתביישו להציג בפניהם את הבנים שלהם, כי הילדים גדלו בכזאת אווירה שהשפיעה עליהם שלא לטובה. זאת הפעם הראשונה שהוא פוגש רבי באמריקה, שיכול להתפאר בבנו, כי באמת ראוי להתהדר בכזה בן מיוחד במינו.

מאמריקה המשיך רבי מאיר שפירא לביקור בקנדה, שם המשיך במסע גיוס הכספים שלו לטובת הישיבה בלובלין, ובהיותו בקנדה הוא פגש את האדמו"ר מסטרעטין שהתגורר באותה תקופה בקנדה, ובא עמו בדברים.

רבי, אני מכיר את הבחור הזה. אני נסעתי בספינה מארה"ב לארץ ישראל

השיח הרבי מסטרעטין את לבו בפני האורח הנכבד ואמר לו שב"ה הוא גידל בית נאמן בישראל, הילדים שלו כולם יראים ושלמים, אבל יש לו בעיה... יש לו בת שהגיעה לפרקה, והוא לא מוצא בכל האזור אפילו בחור אחד שיהיה ראוי לשאת אותה. המצב הרוחני היה ירוד

אבא היסס בדבר, אולם לבסוף הסכים ונסענו. כשיצאנו לדרך ראיתי את פני אבא והנה החווירו ברוב אימה ופחד, ובה במדה שהעגלה התקרבה לוילנא יותר, הלכו פני אבא והחווירו יותר... כשבאנו לוילנא כמעט שקשה היה להכירו, ושוב פנה אלי בחרדה: "אף אתה רוצה להיכנס אל הרבי...?!"

התשובה המפליאה של הילד בן עשר לגאון מוילנא!

הרב ישראל ליוש

וַיֵּט מִשָּׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיֵּשֶׁב הַיָּם לְפָנֹת בֶּקֶר לְאִיתָנוּ... (יד כו)

אימה, יראה, חיל ופלצות, רטט וזיע, אלו מקצת המילים שיתארו את רגשותיו של מרן הגאון רבי חיים מוואלז'ין זצ"ל כלפי מורו ורבו מרנא הגאון מוילנא זי"ע...

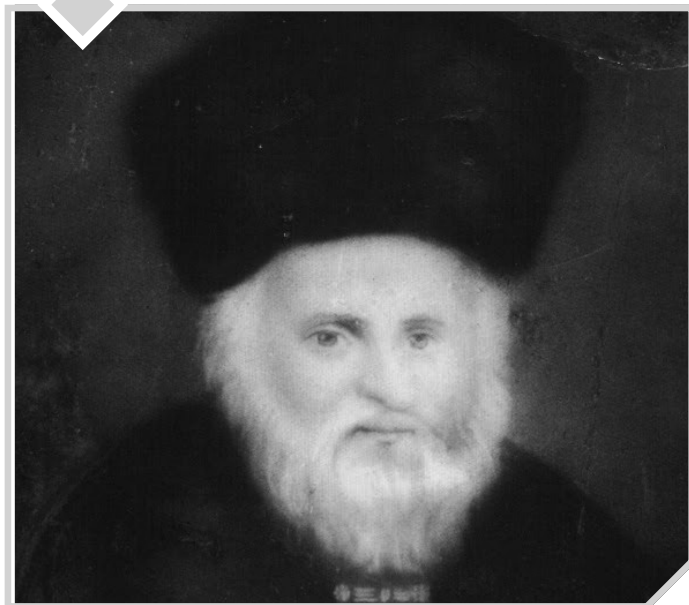
מאות השעות ששהו יחדיו לא הצליחו להקהות את יראת הכבוד שרחש רבי חיים למורו ורבו, "עדיין יראת רוממות תורתו על פני" - כותב רבי חיים בהקדמתו לביאור הגר"א על המשניות - "מדי דברי בו מרתע כל גופי, וידי נוטפין מור מקדושת תורתו הנפלאה..." תיאור מרטיט של בנו רבי איצלה זצ"ל, מובא בספר 'אבי הישיבות', על אחת הפגישות מיני רבות של התלמיד הירא עם רבו הנורא, פגישה שרבי איצלה היה עד לה בהיותו כבן עשר... פעם עמד אבא לנסוע אל הגר"א, אמרתי לאבא: "אף אני רוצה לנסוע אל הרבי..."

נרעש אבא ואמר בחרדה: "אף אתה רוצה לנסוע אל הרבי...?!" נבהלתי גם אני, אולם בכל זאת עמדתי על דעתי ואמרתי: "כן, אני רוצה..." אבא היסס בדבר, אולם לבסוף הסכים ונסענו. כשיצאנו לדרך ראיתי את פני אבא והנה החווירו ברוב אימה ופחד, ובה במדה שהעגלה התקרבה לוילנא יותר, הלכו פני אבא והחווירו יותר. כשבאנו לוילנא כמעט שקשה היה להכירו, ושוב פנה אלי בחרדה: "אף אתה רוצה להיכנס אל הרבי...?!"

התאמצתי ואמרתי: "כן..." כשעמדנו על יד חדרו של הגר"א, ממש נקשו ארכובותיו של אבא מאימת רבו, ופעם נוספת פנה אלי ברטט: "אף אתה רוצה להיכנס...?!"

כך נכנסנו אל חדרו של הגאון! הגאון היה טרוד בלימודו וכלל לא שם לב שנכנסנו אל החדר, חרדה אחזה באבי, הוא לא פצה את פיו ולא ניגש אל רבו, רק אחר כמה רגעים הבחין בנו הגאון...

אבא ביקש לשמוע מהגאון על הסוגיא בה הוא מהרהר, והגאון נענה: "הרי אין מאמר חז"ל שאינו רמוז בתורה, אם כן היכן רמוז בתורה דברי חז"ל על הפסוק 'וישב הים לאיתנו' שהתנה הקב"ה עם הים שיקרע לפני ישראל?"

"אבא!" - ביקש הילד איצלה את זכות הדיבור - "אני יכול להשיב...?" הגאון הסכים, והילד ענה: "בפרשת בראשית כתוב: 'יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה', לכאן המילים 'ותראה היבשה' מיותרות, הרי פשיטא שאחרי שיקוו המים אל מקום אחד, אזי תראה היבשה במקום שהיו המים לפני שנקוו למקום אחד? אלא על כרחך שהמילים 'ותראה היבשה' מלמדים שיום יבוא והיבשה תראה אף במקום שהמים נקוו לשם עתה, אימתי? הוי אומר בקריעת ים סוף, אז נקרע הים כפי התנאי שעשה עמו ה' בבריאתו, והיבשה נראתה על פני הים!"

מסופר שהתשובה מצאה חן בעיני הגאון ואמר על רבי איצלה: "הוא עוד יהיה דרשן גדול בישראל!"

משל פלאי מביא המדרש רבה (בראשית ה א) על הפסוק 'יקוו המים אל מקום אחד', משל למלך שבנה פלטרין והושיב בתוכה אלמים, והיו משכימים ושואלים בשלומו של מלך ברמיזה ובאצבע, אמר המלך: 'אילו היו פקחים על אחת כמה וכמה!', הושיב בה המלך דיירים פקחים, עמדו והחזיקו בפלטין, אמרו: 'אין פלטין זו של מלך, שלנו היא!' אמר המלך: 'תחזור פלטין לכמו שהיתה!'

כך מתחילת בריתנו של עולם לא היה קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, הדא הוא דכתיב 'מקולות מים רבים אדירים משברי ים', ומה היו אומרים?: 'אדיד במרום ה', אמר הקב"ה: 'מה אם אלו שאין

המשך בעמוד 28

כיון שעדיין לא הוגדר לי הדבר, פניתי אל אחד מידידי שליט"א שעוסק זה שנים רבות בחינוך בחורי ישראל. סיפרתי לו את אשר שמעו אוזני, את ההוראה הכללית ואת התשובה הפרטית שקיבלתי, ביקשתי ממנו להגדיר לי ביתר בירור את ההבנה בדבריהם של גדולי ישראל.

על אמונה חושית שלא צריכה הסברים מיותרים

ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד לא)

מאת: הרב ישראל היימן

לפני שבועות מספר הייתה לי הזכות להשתתף בכינוס מצומצם וקטן של פעילים בתחום חינוכי מסויים. בראש הכינוס עמדו מרן ראשי הישיבות מרן הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א ראש ישיבת סלבדקא והגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון. בכינוס נשמעו ברמה דבריהם של גדולי ישראל שליט"א בנושאי חינוך שונים. הם האריכו והסבירו את חשיבות הקשר עם הבחורים וענו על שאלות בנושאים אקטואליים העומדים על הפרק. לא בכל יום ניתן לאברכים לשמוע בצורה בלתי אמצעית את דעתם המפורשת בנושאים שונים שלא תמיד מדברים עליהם בגלוי. על התמודדויות שונות שהם מנת חלקם של בחורי הישיבות הקדושים בדור יתום כשלנו.

בין שאר הנידונים עלה שם הצורך לדבר עם בחורים וללמוד איתם בנושאי אמונה וביטחון. בפרט לאור התקופה הנוכחית בה בלבול הדעות רב בנושאים אלו.

דעת ראשי הישיבות הייתה נחרצת! חובה קדושה ללמוד עם בחורים נושאים אלו. וודאי שהיום כמאז ומקדם יש להשקיע זמן ללמוד ענייני אמונה וביטחון הנותנים עוז ותעצומות לכל אדם ובפרט לבני הדור הצעיר לעמוד בנסיונות התקופה. ישנו קושי לחזק את בני הדור הצעיר לעמידה בנסיונות כאשר בני הדור המבוגר יותר מצטיירים לפעמים ככאלו שלא מבינים את הנסיונות שהם מנת חלקם של בני התשחורת בדור הנוכחי. הדרך היחידה להעניק להם כח ותעצומות נפש הוא על ידי לימוד האמונה.

אבל... ראשי הישיבות גדולי ישראל שליט"א הדגישו בנחרצות! אמונה היא רק אמונה חושית ולא חקירות! חקירות באמונה מביאים רק לשיבוש הדעות ולהרס במקום לתיקון.

כיון שלא הייתה ברורה לי ההגדרה ניגשתי בסיום הכינוס לגאון רבי דוד כהן שליט"א ושאלתי לאמור מהי ההגדרה של חקירות באמונה האסורות בלימוד עם בחורים. הוא השיב לי במילה קצרה. 'פילוסופיה'.

פילוסופיה אסורה, אבל כל מה שמקובל לנו במסורה הרי זה טוב ורצוי כנאמר.

(שאלתי אותו מפורשות על ספר דרך ה' לרמח"ל, שם לכאורה

ישנם בשערים הראשונים דברי אמונה עמוקים. הוא התפלא על שאלתי... הלא הרמח"ל עצמו אף שמהקדמתו לכאורה נראה שהספר עוסק בחקירה ובפילוסופיה הרי שבתחילת השער הראשון מורה רבנו הרמח"ל שכל דבריו הם כפי מה שמקובל לנו מן האבות והנביאים וע"כ אין זה בגדר חקירה אלא בגדר קבלה.)

כיון שעדיין לא הוגדר לי הדבר כל צורכו, פניתי אל אחד מידידי שליט"א שעוסק זה שנים רבות בחינוך בחורי ישראל. סיפרתי לו את אשר שמעו אוזני, את ההוראה הכללית ואת התשובה הפרטית שקיבלתי, ביקשתי ממנו להגדיר לי ביתר בירור את ההבנה בדבריהם של גדולי ישראל.

ידידי החשוב פתח בפני את שיחותיו של הגאון רבי יעקב ניימן זצוק"ל ראש ישיבות אור ישראל, בפרשת השבוע.

בפרשתנו אנו קוראים על המעמד אולי הכי מרכזי ביציאת מצרים. 'קריעת ים סוף'. מהבטת שטחית על הנושא ניתן להסיק שמטרת קריעת הים הייתה לאבד את המצרים סופית. 'אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם'.

אבל בעיון פשוט ניתן להבחין שלא זו המטרה. אילו רצון ה' היה רק לאבדם היו לו המון דרכים לעשות זאת. המטרה האמיתית הייתה אחרת.

"וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו"

המשך בעמוד 29

"הנה ימים באים..."

כי אם לנשמע את דברי ה'..."

עמוד היומי תלמוד בבלי

הרב **מנחם דריימן** שליט"א
עברית
שלוחה 3<1<5

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
אידיש
שלוחה 2<5

הרב **ירמיהו לעסין** שליט"א
אנגלית
שלוחה 2<3<5

הרב **שלמה סטרו** שליט"א
ספרדית
שלוחה 4<5

הרב **עובדיה טלגם** שליט"א
ספרדית
שלוחה

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
עברית
שלוחה 1<1<5

רבי **דוד הופשטטר** שליט"א
אנגלית
שלוחה 1<3<5

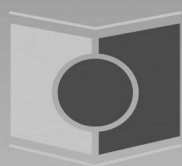
רבי **מאיר ערערא** שליט"א
צרפתית
שלוחה 5<5

הרב **דוד בוק** שליט"א
עברית עם "ביאורי תוספות"
שלוחה 3<2<1<5

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחינוך
 ועידוד לימוד התורה

קו השיעורים של 'דרשו'

*4992

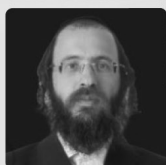
077-2222666

הדף היומי בהלכה

רבי אריה זילברשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר+מורחב
 שלוחה 1<1<1/2

רבי אפרים סגל שליט"א
 עברית+אידיש
 שלוחה 1<2<1/2

רבי מרדכי שלמה פרוינד שליט"א
 אידיש
 שלוחה 1<3

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית
 שלוחה 4<1<8

הרב שמואל בקר שליט"א
 עברית
 שלוחה 3<1<8

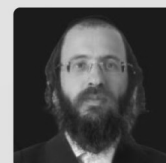

הרב עמרם בינעט שליט"א
 אידיש
 שלוחה 2<2<8

הדף היומי תלמוד בבלי

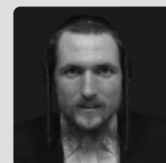
הרב אפרים סגל שליט"א
 עברית + אידיש
 שלוחה 2<3/4

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר
 שלוחה 1<2

הרב מאיר שפרנר שליט"א
 עברית - שיעור מורחב
 שלוחה 2<2

הרב אברהם פוקס שליט"א
 דקה מתוקה על הדף היומי
 שלוחה 2<5

שמעתי מרבי הלל כגן זצ"ל, שרבי זונדל הוטנר מאישישוק זצ"ל שהיה צדיק גדול, ובתקופה אחת החל ה'חפץ חיים' לשלוח אליו אנשים שיקבלו ממנו ברכה. לימים פגש את ה'חפץ חיים' ושאלו, וכי צדיק אני?

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

שמעתי מרבי יהושע העשיל ווייס ז"ל שסיפר בשם רבי יהודה אסאד זצ"ל סגולה לחולה שיתרפא מחוליו, שישנו מיטתו מחדר לחדר

"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" (ט"ו כ"ו)

רפואה לחולה שיעבור למיטה אחרת - בספר 'אלף כתב' (אות תקסד) מובא: שמעתי מרבי יהושע העשיל ווייס ז"ל (תרס"ט) שסיפר בשם רבי יהודה אסאד זצ"ל סגולה לחולה שיתרפא מחוליו, שישנו מיטתו מחדר לחדר, ואם אי אפשר, ישתדלו לשנות ולהניחו במטה אחרת, ובדוק ומנוסה לרפואה ולבטל מעליו גזר דין שיהפך לטובה. ונראה שמקור לסגולה זו נעוץ במה שאמרו בגמ' (תענית כ"ד): פעם התפלל רבא בתקופת תמוז על גשמים שלא ירדו, פתח ואמר: 'רבש"ע, אלוקים באזנינו שמענו, אבותינו סיפרו לנו פעול פעלת בימיהם בימי קדם (תהלים מ"ז כ) ואנו בעינינו לא ראינו, מיד ירדו גשמים בשפע גדול מאד. בא אביו אליו בחלום, ושאלו: האם מותר להטריח השי"ת כל כך? וא"ל אביו: אל תשכב במיטתך הלילה. ואכן שכב רבא במקום אחר, למחרת מצא רבא מיטתו חתוכה בסכינים, כי רצו השדים להורגו וניצל, דשינה מקום השינה למיטה אחרת. ובגמ' ר"ה (ט"ז): וב"מ (ע"ה): מצינו כע"ז דאמרו שאחד מהדברים הקורע גזר דין האדם הוא שינוי מקום (אוצר פלאות התורה).

"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" (ט"ו כ"ו)

ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים - הליכה לצדיק בעת צרה נהוגה הייתה עוד מימי קדם. ואיתא בגמ' (ב"ב קט"ז): 'דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים', שנאמר (משלי ט"ז) 'חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה'. וכן 'מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל, שיגר שני תלמידי חכמים לרבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים' (ברכות ל"ד). וכן מובא בגמ' (תענית ח.) ואם לחש ולא נענה מה תקנתו, ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפילה.

וכתב הרמ"א (ביו"ד סי' של"ה סי' בשם הנמוק"י) יש אומרים שמי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים. ב'ארחות יושר' (פכ"ו לגר"ח קניבסקי זצ"ל) כתב שיסוד ברכת צדיק בנוי עה"פ 'ותגזר אומר ויקם לך', שהקב"ה מסכים לדברי הצדיק, ומציין הרבה דוגמאות מחז"ל שדברי חכם מתקיימים בין לברכה בין לקללה ואפילו שיצא מפיו בטעות. מאידך, כתב ב'נועם אלימלך' (פר' חוקת): התורה היא מרפא לכל, ואסור להתרפאות בד"ת. אלא הרושם שנשאר באדם והקדושה שנרשם בו ע"י לימוד התורה, על ידה יכול האדם לרפאות חולים. ואיך ירשם עליו קדושה, ע"י שימסור נפשו על לימוד התורה. ולפי"ז 'ילך אצל חכם' - ברכת האדם מרפאת מכח התורה שבקרבו.

שמעתי מרבי הלל כגן זצ"ל

שמעתי מרבי הלל כגן זצ"ל, שרבי זונדל הוטנר מאישישוק זצ"ל שהיה צדיק גדול, ובתקופה אחת החל ה'חפץ חיים' לשלוח אליו אנשים שיקבלו ממנו ברכה. לימים פגש את ה'חפץ חיים' ושאלו, וכי צדיק אני, וא"ל דמובא בר"ן (נדרים ב.) דשאל על אחד מהראשונים (רבינו תם) בלשון 'פה קדוש איך אמר דבר זה', ולכאורה אינו מובן מה ענין 'פה קדוש' לסברא בתורה. ואמר שהביאור הוא דהנה אם הדין שאמר מכח סברא אינו נכון - יוצא שאמר שקר, וע"ז כתב הר"ן שהוא פה קדוש איך ישל באיסור שקר. ואתה צדיק ושומר את פיך. ממילא הקב"ה לא ישילך בשקר, סיים ואמר ה'חפץ חיים' - לכן יכול אתה לברך לזקוקים, מאחר שהנך שומר על פיך. ויש מפרשים שמעלת הצדיקים

שמרגישים צער הזולת כצערם, ולכן תפילתם מועלת.

ויש צדיקים שנהגו לקבל כסף מהמבקשים להתברך אצלם, שאז הצדיק יתפלל גם עבור עצמו, דחוש שאם תפילתו לא תתקבל, הרי הכסף לא ניתן בלב שלם, ויהא בזה חשש לאבק גזל, ולכן מתפלל בשברון לב גם עבור עצמו ואז תפילתו נשמעת (טוב טעם ודעת להגר"מ שטרנוכך פר' וירא). עוד כתבו האחרונים להסביר מש"כ ה'נמוקי יוסף' שמי שיש לו חולה בתוך ביתו מבקש לפני הרב התופס ישיבה שיברך אותו, והטעם לכך עפ"י הגמ' בר"ה (י"ז) דתפילת יחיד אינו מועיל רק קודם גזר דין אבל לאחר גזר דין אינו מועיל, ותפילת רבים מועיל אף לאחר גזר דין, ומובא בגמ' (תענית ט): **מי שרבים צריכים לו דינו כרבים**, וכ"כ ב'פרשת דרכים' (סוף דרוש י"ג) ולכן הרב התופס ישיבה שמלמד לתלמידים תפילתו נשמעת גם לאחר גמר גזר דין.

וכן מובא (במסכת סופרים פ"ח). עוד נהגו בירושלים להוליך הילדים לזקנים שיברכו אותם בגיל

י"ג. וכתב ה'מהר"ם שיק' (או"ח סי' רצ"ג) ישוב להערת האחרונים על המנהג לבקש מצדיק שיתפלל. הרי אחד מיסודי הדת שהניח הרמב"ם (בפיהמ"ש סנהדרין סוף פרק י"א) דאסור לעשות אמצעי להיות מליץ בינו ובין הקב"ה, וא"כ במה שמבקש מהצדיק שיתפלל עבורו נראה כאילו עושה את הצדיק כאמצעי ח"ו. וע"ז מבאר דאחד מהדברים שיגרום רחמים וחסד הוא כשהעונש מגיע גם לאחרים שלא ראויים לעונש, ואז ראוי שיעשה הקב"ה לפנים משורת הדין גם לאותו אדם שמגיע לו העונש, וכשאדם מודיע צערו לצדיק הוא מצטער עמו, וכיון שאין הצדיק ראוי שיצטער, בזכותו מרחם ה' על האדם האשם.

האם נוהגים לתת חיטים לפני העופות בשבת שירה ??

כתב ה'מגן אברהם' (או"ח סי' שכ"ד סק"ז): יש נוהגים לתת חיטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון, שהרי אין מזונותן עליך. וכתב ב'תוספת שבת': כיוון שנהגו כן לשם מצוה, דמפורסם שהעופות אמרו שירה בים - אין להקפיד בכך. וכן כתב ה'ערוך השולחן' (סי' שכ"ד סק"ג) שמנהג ישראל תורה, שהרי אין אנו טורחים בשבילם, אלא בשבילנו, דמורגל בפי ההמון שהעופות אמרו שירה על הים, ולכן אנו מחזיקין להם טובה, והכוונה בזה לזכור שמחת שירת הים. אולם על עצם דברי המג"א כתבו להעיר דהוא בעצמו (הל' יו"ט סי' תצ"ז סק"ב) כתב על דברי המחבר: "דגים ועופות וחיה שהם מוקצה - אין משקין אותם ביו"ט, ואין נותנים לפניהם מזונות, שמא יבוא ליקח מהם". וכתב המג"א (בסק"ב): אם נותן בריחוק קצת מהם, והם באים ואוכלין - אין איסור. וציפורים, שהדרך ליתן להם בריחוק מקום - מותר לתת להם. וא"כ מדוע דחה המג"א המנהג? אולם כתב ה'דגול מרובה' (ס' תצ"ז) דדברי המג"א הם דווקא באותן שמזונותן עליך, דאין איסור רק משום שמא ייקח מהם, ולכן מותר בריחוק מקום, אבל ב'אין מזונותן עליך' - איסור ליתן. וציפורים דאין מזונותן עליך - איסור אף בריחוק מקום. ואכן כתב רבי יעקב עמדין זצ"ל (בסידורו): 'מה שנהגו לשטוח חיטים לפני העופות - שטות ואסור הוא'. ועוד יש ליישב ע"פ דברי 'הלבוש' להתיר בימות החורף לתת לעופות גם אם אין מזונותיהן עליך, משום שאין מצויין להם מזונות בשדה. וגם הר"ן סובר כן, וכיון דשבת שירה היא בימות החורף, יש לומר 'מנהג אבותינו תורה'. וה'אשל אברהם' כתב להתיר, דבין כך היה משליך שם שיירי האוכל - אין זו טירחא, ולכן מותר לנער המפה מהפירורים במרפסת או בחצר, אף שהציפורים יאכלו הפירורים, או שנעמדים לאכול ליד אדן החלון או מעקה המרפסת והפירורים נופלים כדרכם, ואינם חוששים.

השלכת מאכל לעופות - סגולה לרפואה

רבי חיים פלאג'י (או"ח סי' תרה אות ב) כתב: 'אם זורק מאכל לעופות בגגות, מקיים 'כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מהשמים' (שבת קנא:), וכן בחולה שמבקש רחמים - שמשליכים מאכל לעופות על הגגות כדי לרחם על הבריות, ובזה יזכה שירחמו מהשמים עליו'. וכן כתב בספרו 'רפואה וחיים' (פי"ב אות עד): 'כשיש חולה בתוך ביתו - יעשה ותרנות, אפילו עם עופות השמים, ובדוק ומנוסה שיבקשו עליו רחמים'. ונראה שהמקור לסגולה זו הוא הגמ' (ב"מ דף פה.). על רבי, שבאו עליו ייסורים על שלא ריחם על אותו עגל שהוליכוהו לשחיטה והיה בוכה, וביקש להסתיר ראשו תחת כנפי בגדו של רבי, א"ל רבי: 'לך לשחיטה כי לך נוצרת'. אמרו ברקיע: כיון שאינו מרחם על היצורים, יבואו עליו ייסורים. ובסוף נתרפא בגלל שריחם על הבריות, שפעם אחת ביקשה שפחתו לגרש את בני החולדה שהיו שם בביתו, אמר לה רבי: 'עזבי אותם, הרי כתוב (תהלים קמה ט) 'ורחמיו על כל מעשיו'. אמרו ברקיע: כיון שהוא מרחם על הבריות, נרחם גם עליו, ומיד נתרפא (אוצר פלאות התורה).

- א. מדוע המצרים נכנסו לים?
- ב. איזה דברים בפרשתנו נאמרו על דתן ואבירם?
- ג. כמה עמלקים הרג יהושע?
- ד. מה הישראלי אמר לכלבו כשראה את מצרים על שפת הים, ומה עשה עם מנעלו?
- ה. מי עוד היה בקריעת ים סוף, מלבד ישראל והמצריים?
- ו. מדוע הוצרך הקב"ה להישבע ליבשה?

רגלו על צוואר המצרי, ואומר לו: אכול מהיד שהשתעבדה בי, אכול מהמעיים שלא חסו עלי'. ובש"ך עה"ת כתב דאחת הסיבות שעשה הקב"ה שיראו את מצרים מתים על שפת הים, דכל אחד ואחד ראה את הנוגש שלו והכירו והיה הישראלי טופח עם מנעלו על פניו ומכה בו.

- **תשובה לחידה ה.** רש"י (בתהלים ע"ח י"ב) כתב עה"פ נגד אבותם עשה פלא', אברהם יצחק ויעקב באו על הים והראם הקב"ה איך הוא גואל את בניהם. ומאידך איתא במדרש אגדה עה"פ 'וירא את מצרים מת', דהכוונה על מצרים הזקן שהיה בן בנו של חם אביהם של כל מצרים שכבר מת, והעמידו הקב"ה מקברו שיראה פורענות בניו, וישראל ראוהו על שפת הים וזה מה שנאמר 'וירא ישראל את מצרים' שכבר מת על שפת הים.
- **תשובה לחידה ו.** כתב הש"ך עפ"י המכילתא, דהים פלט את המצרים ליבשה, והיבשה פלטה את המצרים לים. אמרה היבשה: ומה בשעה שקיבלתי רק את דמו של הבל שהיה יחידי - נאמר לי 'ארורה האדמה', איך אני עכשיו יכולה לקבל דמם של כל אוכלוסין אלו, עד שנשבע לה הקב"ה שאינו מעמידה בדין עליהם, שנאמר 'נטית ימינך' ואין ימין אלא לשון שבועה, ולכך אמר 'תבלעמו ארץ' שהוא לשון ציווי.

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק בשלח תשפ"ג)

- **תשובה לחידה א.** איתא בפרקי דר' אליעזר (פמ"ב) עה"פ בשה"ש (א, ט) 'לסוסתי ברכבי פרעה' - הסוס שרכב עליו פרעה ראה סוסיא בים, ורץ וצהל ונכנס לים אחריה, ואחרי שראו המצרים את פרעה שנכנס לים נכנסו כולם לים אחריו, ופירש הרד"ל זה מה שאמר הכתוב 'כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו' שע"י סוס פרעה נכנסו רכבו ופרשיו.
- **תשובה לחידה ב.** א. כתב התרגום יהונתן עה"פ 'ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ' דהיינו לדתן ואבירם שנשארו במצרים. ב. במדרש הגדול (פר' קורח) איתא עה"פ 'ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים' - דדתן ואבירם אמרו כן. ג. במד"ר (שמות פ"א ופכ"א) איתא 'ויתירו אנשים ממנו' - זה דתן ואבירם. ד. כתב 'בעל הטורים' עה"פ 'וילן העם על משה' זה דתן ואבירם. ה. במדרש (תנחומא שמות סי' י') כתב עה"פ 'יצאו מן העם ללקוט' - זה דתן ואבירם (למכסה עתיק).
- **תשובה לחידה ג.** "יא שהיו תת"ר ריבוא עמלקים (10,800,000), ו"א קפ"ז אלף ריבוא (1,870,000,000) ו"א ת' אלפים (מכסה עתיק' להגר"ח קנייבסקי זצ"ל)
- **תשובה לחידה ד.** במדרש (תהלים כ"ב א) מובא: 'כיון שנשתקעו (המצריים) בים, רמז הקב"ה לים והשליכן ליבשה, והיו ישראל רואין אותן מתים, והיו כל אחד מישראל נוטל כלבו והולך ונותן

המשך מעמוד 22 | הרב ישראל ליוש

האדם הפיקח, המדבר לברור את דבריו. הוא יכול לומר שעל אף שהיבשה נבנתה והתפתחה בידי האדם, הכל מושגח ומונהג בידי הבורא ית', אך הוא יכול חלילה לבחור אחרת ולומר שכוחו ועוצם ידי האדם עשו את החיל הזה, ואם היבשה השתנתה מכפי שהיתה בבריאתה, הרי אין העולם מונהג ומושגח על ידי הבורא ית', כפי שאמרו הפקחים המורדים, כאשר הושיב אותם המלך בפלטין שלו. בקריעת ים סוף, עם ישראל הגיע לפסגת האמונה... ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא... לא היו להם הרהורי כפירה ומחשבות 'כוחי ועוצם ידי', הנהגת הקב"ה בבריאה והשגחתו על כל צעד ושעל נראתה לעין כל, אז יכול היה הקב"ה להוציא את הים מידי האילמים המאמינים באמונה פשוטה ותמימה, לקרוע אותו ולהפקיד גם אותו בידי הפקחים, כי בזמן קריאת ים סוף בחרו הפקחים לנהוג כאילמים ולהאמין בתמימות שהכל מאיתו ית' והוא מנהיג את הבירה, והבריאה כולה מנוהלת על ידו יתברך.

להם לא פה ולא אמירה ולא דיבור, הרי הן מקלסין אותי, כשאברא אדם על אחת כמה וכמה! עמד דור המבול ומרד בו, עמד דור אנוש ומרד בו, דור הפלגה ומרד בו, אמר הקב"ה: 'פנו אלו ועמדו ויבואו אותם שישבו בהם מקודם, הדא הוא דכתיב 'ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה'.

ביאור נפלא שמעתי מהגאון רבי יהודה קנר שליט"א, רב הגבעה הדרומית מודיעין עילית: המים לא השתנו מאז בריאתם, איש לא בנה עליהם ערים ובניינים, שדות וכרמים, הרי הם כאלמים, לא מדברים ולא מספרים דבר, המתבונן יראה בהם יד ה' והשגחה נפלאה, הם מכונסים במקומם ולא מציפים את היבשה, אינם מתייבשים ועושים רצון קונם בשקט מפליא...

היבשה, לעומתם, התפתחה בידי בני אדם, רשות נתן הקב"ה לבנות עליה ערים ובניינים, לטעת עצים ולזרוע צמחים, הרי היא משולה לפקחים המדברים, בונים ופועלים. מעתה ניתנת הבחירה בידי

"ולכן תתחיל ללמוד עכשיו עם חברותא מסכת שבת. תתמקד במצב העכשווי ואל תחשוב על העתיד, ובעז"ה כשתהיה הפתעה נעימה ותתארס בעוד שבוע, כולנו נשמח ולאחר מכן תשב עם עצמך ותראה איך אתה מתאים את התוכניות שלך למצב החדש והמשמח כל כך".

"הנקודה הזאת, מבוססת על אותו הרעיון. מה אתה עכשיו מסתכל כמה זמן ייקח לך לסיים את הש"ס ובן כמה תהיה כשזה יקרה. עכשיו אתה בן 80? יופי, יהודי בגיל שמונים זה בדיוק הזמן המתאים ללמוד 'עמוד היומי'. גם בגיל 50 זה זמן מתאים וגם בגיל 15. אדם צריך לחיות את ההווה. אם עכשיו זה מתאים לך מבחינת לוח הזמנים והיכולת הקוגניטיבית, אז תעשה את זה. מה יקרה מחר? זה כבר לא בשליטה שלנו. אנחנו צריכים לעשות את מה שיש בידינו לעשות, והקב"ה כבר יעשה את מה שבידו לעשות".

עוד חודש אני מתארס ואז אני אהיה עסוק עם ההכנות לחתונה ואחר כך אצטרך לעבור לגור ליד ההורים של אשתי, והחברותא תתבטל...

"כל מה שאני רוצה לעשות, המחשבה הזאת מלווה אותי. זה משהו זמני מאוד, לזמן ממש קצר, אני לא יכול לבסס את עצמי. אני מרגיש כמו אדם שחי בתחנת רכבת, עד שאני אספיק לארגן לעצמי מיטה ולשכב לישון כבר תבוא הרכבת ואני אעבור לתחנה הבאה...".
 "אמרתי לו שהוא צודק, זה באמת מאוד קשה. אבל יש לזה פיתרון. להתנהג כאילו אתה לא עומד להתארס. אל תיתן לתקוות האלו להפריע לך לעשות את מה שאתה עושה עכשיו. ואם תתארס רק בעוד שנה? לא חבל להפסיד שנה שלימה בהמתנה וציפייה? זה גם הורס את הנפש שלך, כשאתה מצפה כל כך חזק ומתאכזב שוב ושוב, וגם גורם לך להתבזבז כל השנה הזאת בלי להתקדם לשום מקום, כי אתה כל הזמן בעמדת המתנה לקראת העלייה לרכבת.

אמונה חושית!

הסבא מקלם ממחיש את ההבדל בין אמונה חושית לאמונה ע"י חקירה.

לו יצויר שישנו אדם שמגיע ממחקי הג'ונגל הפראי. הוא אינו בקי בנימוסי העולם, אורחותיו רחוקים מאורחות בני האדם. מאכלו שונה וכל הרגליו אחרים לחלוטין.

הנה האדם הזה מגיע אל חברת בני האדם ורוצה ללמוד על אורחותיהם. הוא רוצה להבין על הרגלי אכילה.

צועד הוא אל בין החכמים ושואל אותם מהו הדבר המשביע ביותר שיש.

בא פילוסוף מדען וחוקר גדול ומלמד אותו חודשים ארוכים את תורת אבות המזון, את הרכיבים השונים ואת המעלות והחסרונות שבכל דבר. המסקנה היוצאת היא שלחם הוא הדבר המשביע ביותר.

משם צועד המתלמד אל הפקולטה השניה שם הוא פוגש את החוקר והמלומד השני. הוא מסביר לו חודשים ארוכים גם כן על כל אבות המזון וכו' בדרך שונה עם הוכחות חותכות אחרות לחלוטין.

מהם עולה שדווקא ירקות הם המשביעים את האדם.

הג'ונגליסט המתלמד יוצא משם מבלבל לגמרי... בדרך הוא נכנס לחנות לממכר מזון ומבקש לאכול. הוא אומר למוכר שהוא רעב ושיביא לו משהו משביע. המוכר פשוט נותן לו לחם... יותר הוא לא צריך ראיות והסברים. הוא פשוט הבין בבירור את המציאות.

זהו ההבדל בין חקירות ופילוסופיה לאמונה חושית. לבני ישראל שיצאו ממצרים הייתה חסרה עוד מדרגה אחת.

דווקא אחרי שעברו את כל השנה האחרונה. מכות וניסים גלויים. יציאה ממ"ט שערי טומאה. לקראת מתן תורה וקבלת עול מלכות

שמים היה צריך לחזק רק עוד דבר אחד.

'ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים!!' לחוש את האמונה, להרגיש בכל נימי הנפש את 'מבשרי אחזה אלו-ה' ברובד העמוק ביותר.

זה הדרך לקבל תורה, זו הדרך לעמוד בנסיון של היצר על קיום המצוות ועמידה בנסיינות.

הנסיעה נפגש עם ביתה של הגברת ושוחח עמה בכל מיני דרכים, שש שעות! עמל לשכנע אותה עד שהשתכנעה, רק אז חזר לרכבו לנסוע חזרה, כשהשעה היא שעה לפני כניסת השבת, הוא נסע עד עשרים דקות לפני השקיעה, החנה את רכבו בצידו אחת הכבישים הראשיים, נטש את הרכב ועצר מונית של גוי, נסע איתו עוד עשר דקות, ואז מסר לו את מפתחות הרכב אמר לו היכן הרכב נמצא, וביקש שבמוצאי שבת יגיע לכתובת הבית שלו, יסיע אותו למקום הרכב והוא ישלם לו בעין יפה...

משם צעד רגלית במשך ארבע שעות! יהודי למעלה מגיל שבעים חולה לב וסוכר גבוה, לא לפני שחישבן עם בנו איך ללכת ולא להסתבך עם בעיה של הליכה מחוץ לתחום שבת.

כל זה מדובר בשביל אשה שהוא לא מכיר לא אותה וגם לא את בנה החוזר בתשובה, אבל מצווה, ועזרה לזולת לא שואלים למי ולא איך, ולא מה המחיר האישי שהוא ישלם עליה.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

מה מברכים על קליפות תפוח? מה מברכים על קליפות הדרים? ומה מברכים בט"ו בשבט על מרקחת האתרוגים?

קליפה הנאכלת בדרך כלל ביחד עם הפרי, כגון קליפות תפוח ואגס - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שיש לברך עליה העץ; אם משום שהיא עצמה נחשבת כחלק מהפרי, מאחר ובדרך כלל נאכלת עמו, ואם משום שכמעט תמיד דבוק בה מעט מהפרי.

אולם, הכוסס קליפות הדרים, אינו מברך עליהן, משום שאינן ראויות לאכילה. ואם הן מסופרות, או מעופדות לאכילה באופן אחר, הדין כך: אם מקורן מפירות הדר שגודלו במיוחד לצורך אכילת הקליפות - כתבו הערוך השולחן והכף החיים, שיש לברך עליהן 'העץ', משום שבאופן זה נחשבת הקליפה כעיקר הפרי.

ואם מקורן בפירות רגילים, כמצוי בייצור ביתי של קליפות הדר - נחלקו הפוסקים בנוגע לברכתן; ולהלכה, פסק המשנה ברורה, שלכתחילה, יש לברך עליהן 'שהכל', ובדיעבד, אם בירך 'העץ' או 'האדמה', יצא ידי חובה.

ובנוגע למרקחת של קליפת אתרוג עם סוכר ודבש, שמנהג ישראל מקדמת דנא להכין אותה מאתרוגים שבירכו עליהם בחג הסוכות, ולאוכלה בט"ו בשבט - נחלקו הפוסקים: לדעת הבן איש חי, דינה ככל קליפות הדר, וברכתה 'שהכל', מאחר ולא נטעו את האתרוג לצורך אכילת הקליפות.

אולם, הכף החיים כתב בשם כמה אחרונים, שיש לברך על מרקחת זו 'העץ'. וכן דעת הגר"ש וואזנר זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שמאחר והקליפה העבה של האתרוג היא עיקר האוכל שבפרי האתרוג, והמרקחת היא הצורה היחידה שבה ניתן לאכול קליפה זו, דינה כפרי עצמו, וברכתה 'העץ', למרות שלא נטעו את האתרוג לשם כך.

ומרקחת העשויה מהקליפה החיצונית הדקה של האתרוג - זו הירוקה או הצהובה - לכל הדעות דינה ככל קליפות הדר, שלכתחילה ברכתן 'שהכל'.

מה מברכים על הלימון? ומה מברכים על מיץ לימון המעורב בסוכר?

מאכל חמוץ או מר שאינו ראוי לאכילה, אין לברך עליו. ואם הוא ראוי לאכילה בשעת הדחק, יש לברך עליו 'שהכל', ואף אם מדובר בפרי העץ.

ובהקשר זה, דנו הפוסקים בנוגע לפרי הלימון: אחד מקדמוני האחרונים, מהר"י קשטרו זצ"ל, כתב בספרו ערך לחם, כי הלימון אינו ראוי לאכילה בפני עצמו, ואין לברך עליו. והבן איש חי, בספרו רב פעלים, הביא את דבריו, וכתב, כי אין הדברים אמורים אלא על לימון חמוץ במיוחד, שבדרך כלל

אדם אינו מסוגל לאוכלו מרוב חמיצותו, אבל לימון רגיל, בשעת הדחק ניתן לאוכלו בפני עצמו, וברכתו 'שהכל'. וכן כתבו הכף החיים והערוך השולחן. והרב פעלים הוסיף, שאף לימון חמוץ מאוד, ראוי שלא לאוכלו ללא ברכה, ויש לפוטרו על ידי מאכל אחר שברכתו 'שהכל'.

ובנוגע ללימון שבזמננו - לדעת הגר"ש ז"א איערבך זצ"ל, אף הוא ברכתו 'שהכל'. אולם, לדעת האור לציון, חמיצותו של הלימון שבזמננו פחותה

מבעבר, והוא נחשב כראוי לאכילה אף שלא בשעת הדחק, ולכן ברכתו 'העץ'.
אולם, מיץ לימון שמערבים בו סוכר כדי למתקו, ובאופן זה הוא ראוי לשתייה גם שלא בשעת הדחק - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל שברכתו 'העץ', משום שהפרי עצמו בדרך כלל אינו נאכל, והמיץ הוא אפוא ייעודו העיקרי של הפרי, ולכן ראוי הוא לברכת 'בורא פרי העץ'. ולמרות שמעורב במיץ סוכר, המיץ הוא העיקר והסוכר אינו אלא טפל.

מה מברכים על רסק פירות שמעורבות בו התיכות פרי? האם 'פירה אינסטנט' נחשב כתפוח אדמה? ומי שאוכל תפוח ושוקולד - מה יברך ומתי?

פרי שריסקוהו או שמיעכוהו באופן שתואר הפרי וצורתו אינם ניכרים כלל - ברכתו 'שהכל'.
ובדיעבד, אם בירך 'העץ', או 'האדמה' - כפי הברכה המתאימה לפרי זה כשהוא בשלמותו - יצא ידי חובה; אולם, אם לא מקובל כלל לאכול פרי זה בצורת רסק, יתכן שאף בדיעבד לא יצא ידי חובה.
ומאידך, אם בדרך כלל נאכל פרי זה בצורת רסק, יש לברך לכתחילה 'העץ' או 'האדמה', למרות שתוארו וצורתו אינם ניכרים.
ואם מעורבות בִּרְסָק חתיכות מהפרי - לדעת הכף החיים, הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, יברך 'העץ' [או 'האדמה'] על חתיכת הפרי, ופטר בכך את הרסק. אולם, לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, יברך תחילה 'שהכל' על הרסק, ולאחר מכן יברך על חתיכת הפרי. ואם ברסק עצמו ניכרים מעט תואר הפרי וצורתו - מברך על הרסק עצמו 'העץ' או 'האדמה', כפי המתאים לפרי זה.
ועל פי כללים אלו, הורו הגר"ש וואזנר זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל בנוגע למִמְעַךְ תפוחי אדמה - המכונה 'פירה' - שאם מייעכוהו במועך ידני, ברכתו 'האדמה'. אך אם ריסקוהו במעבד מזון ('בְּלֶנְדֶר') עד שנעשה נוזלי, ברכתו 'שהכל'.
ו'פירה אינסטנט', העשוי מאבקת תפוחי אדמה שמוסיפים לה מים - לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, ברכתו 'שהכל', כיון שבהיותו אבקה איבד הפרי את תוארו לחלוטין. אולם, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והגר"פ שיינברג זצ"ל, מאחר וכעת יש לו צורה רגילה של תפוחי אדמה מעוכים, נחשב הדבר שהפרי שב לקדמותו, וברכתו 'האדמה'.
ולביבות או פשטידה ('קוגל') העשויות מתפוחי אדמה: לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והגר"ש וואזנר זצ"ל, ברכתן 'האדמה'. אולם, לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, מאחר ונוצרה צורה מחודשת של תבשיל או מאפה - ברכתן 'שהכל', אלא אם כן ניכרות בתוכן חתיכות תפוחי אדמה.
ובנוגע לרסק חצילים - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, יש לברך עליו 'האדמה', משום שאף במצב זה ניכר בו כי הוא עשוי מחצילים. אולם, לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, אם עצם הפרי אינו ניכר, אלא ניכר שהוא עשוי מחצילים רק מחמת הגרעינים הדקים המצויים בפרי החציל, ברכתו 'שהכל'.
ועוד בנושא זה - דיון בנוגע לברכת השוקולד: השוקולד, מיוצר מפולי קקאו טחונים המעורבים בסוכר ורכיבים נוספים, ובחלק ממוצרי השוקולד מהווה הקקאו רוב בתערובת, או לפחות עיקר התערובת. ובעקבות כך, עורר הגרש"ז אויערבך זצ"ל, כי מאחר וזו צורת אכילתם של פולי הקקאו, דהיינו, כשהם טחונים ומעורבים בדבר אחר - יתכן שברכת השוקולד היא 'העץ'. ולכן הורה, שהאוכל פרי שברכתו 'העץ' יחד עם שוקולד, יברך 'שהכל' על מאכל אחר, משום שיתכן כי השוקולד נפטר בברכת 'העץ'. ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, יש להקדים ולברך 'שהכל' על השוקולד, ולאחר מכן לברך 'העץ' על הפרי.

סימן רב סעיפים ד - ז

שמיענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

ואני הרי לא מרצה, גם לא רב גדול, בסך הכל איש תחזוקה פשוט... אבל השתדלתי לדבר בשפת הלב, גם אשתי דיברה מתוך לבה, וכך שכנענו רבים מהדיירים, אבל היו גם אנשים שסירבו בכל תוקף לחתום... שלוש שנים (!) ארכה מלאכת השכנוע

הסיפור המיוחד על זוג שיזכו להיפקד בזכות פעילותם לשמירת השבת

החתימות, אמרו לנו: 'פג תוקף!' יש כאן דיירים שחתמו לפני שלוש שנים ושנתיים, ואולי בינתיים הם כבר לא גרים בדירה, אולי מתו, אולי מכרו, אולי יש שוכרים אחרים, ייתכן שכיום מתגורר מישהו אחר במקומם, וחתימת ידו לא מופיעה כאן... רק המחשבה על כך שעליי לעבור את כל הסיפור הזה מחדש הפילה אותי לייאוש. שלוש שנים עבדתי, בזבזתי זמן, הקדשתי ימים ולילות כדי לשכנע אנשים, להסביר להם, ועכשיו לחזור על כל זה עוד פעם... מחשבות הייאוש לא פקדו אותי למשך זמן ממושך, ודי מהר הבנו, אני ואשתי, שזוהי מחשבה שבאה מהיצר הרע... הלכנו שוב לכל הדיירים, ואכן - היו כמה דיירים שהתחלפו, אך גם מהם הצלחנו בסיעתא דשמיא להשיג חתימות, ותוך פרק זמן קצר יחסית הגשנו לעירייה את החתימות של כל דיירי הרחוב. העירייה, בהסכמת משרד התחבורה, סגרה העירייה את הרחוב לתנועת כלי רכב בשבת, ובאותו שבוע - אשתי נפקדה! על הטרחה שלי זכינו בבן, ועל הטרחה של אשתי זכינו בבת", סיים האיש את סיפורו. יהודי הזה לא פתר את בעיות שמירת השבת בכל הארץ, גם לא רק את של גוש דן. הוא 'בסך הכל' דאג שחמש-עשרה מכוניות לא ייסעו ברחוב בבני ברק, אבל הוא דאג לכבוד שמים! ומדה כנגד מדה הקב"ה דאג לו. הקב"ה אינו מבקש מאף אחד מאתנו שנפתור בעיות גדולות. הוא מבקש שנעשה צעד קטן, פעולה קטנה לכבוד שמים, ובוודאי המתאמץ לכבוד שמים - יזכה לנסים שבאמצעותם יתגלה כבוד שמים!

(שש באמרתך) (מתוך עלונו של רב חנניה צ'ולק בשלח תשפ"ג)

באחד מתלמודי התורה בבני ברק עובד איש תחזוקה כבן ששים, אשר הוא ורעייתו, כבת חמישים וחמש, לא זכו להיפקד בילדים. והנה, לפני זמן קצר נולדו להם תאומים, בן ובת! שאלו אותנו: במה, לדעתך, זכית להיפקד, כאשר נראה היה כי אפסו הסיכויים? וכך אמר: אני מתגורר ברחוב חברון בבני ברק. ברחוב זה היו נוסעות כחמש-עשרה מכוניות בשבת. לבי נצבט בכאב בראותי את חילול השבת ברחוב בו אני מתגורר. פניתי לעירייה כמה פעמים ושאלתי: הרי אתם עירייה השומרת תורה ומצוות, איך אתם מאפשרים מציאות כזו, בה כלי רכב נוסעים ברחוב זה בשבת?! התשובה שקבלתי היתה כי הדבר לא תלוי בהם, אלא במשרד התחבורה, ומשרד התחבורה לא מאשר סגירת כביש, אלא אם כן כל דיירי הרחוב חותמים על כך שהם מעוניינים בסגירתו. הקב"ה נתן לי ולאשתי זמן. הלכנו מבית לבית, מדלת לדלת, במטרה להחתים את כל דיירי הרחוב על הבקשה לסגירת הרחוב לתנועת כלי רכב בשבת. בכל בבין בממוצע גרו שנים-עשר דיירים. היו כאלו שחתמו מיד, היו כאלו שהיה צריך להקדיש זמן רב להסביר להם מהי שבת, 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה', ולשכנע אותם לחתום. ואני הרי לא מרצה ב'ערכים', גם לא רב גדול, בסך הכל איש תחזוקה פשוט... אבל השתדלתי לדבר בשפת הלב, גם אשתי דיברה מתוך לבה, וכך שכנענו רבים מהדיירים, אבל היו גם אנשים שסירבו בכל תוקף לחתום... שלוש שנים (!) ארכה מלאכת השכנוע, וכך זכינו להחתים את רובם המכריע של דיירי הרחוב! אולם, כשהגענו לעירייה עם

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 610
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כי השבע השביע

כשיצאו ישראל ממצרים, הלך משה ועמד על גדות הנילוס ואמר, יוסף, יוסף, הגיעה השעה שהקדוש ברוך הוא גואל את בניו, השכינה מעוכבת בגללך, וישראל מעוכבין בגללך, וענני כבוד מעוכבין לך, אם מראה אתה את עצמך הרי יפה, ואם לאו הרי אנו נקיים משבועתך שהשבעת את אבותינו. מיד צף ועלה ארוננו של יוסף, ועדיין לא היה יכול משה ליטלו, משם שהעמידו חרטומי מצרים שם בכשפים שני כלבים של זהב, שאם יבוא אדם לשם, הם נובחים וקולם הולך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. כיוון שבא משה רבינו לשם, התחילו הכלבים נובחים ומיד שתקו. הכריז משה ואמר, בואו וראו, הכלבים החיים אינם נובחים, ואילו הכלבים המזוייפים הללו נובחים.

(פסיקתא דר' כהנא פ"י, שמו"ר בשלח כ-י"ט)

פרשת השבוע

דבר אל בני ישראל ויסעו

(י"ד ט"ז)

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א (יומא דהילולא י"ז שבט), כאשר היו שואלים אותו עצה בענין שידוך, אם להמתין עוד או למחר הדברי? והשיב הרבי, הנה אמרו חכמים (סנהדרין כ"ב) 'וקשין לזווגן בקריעת ים סוף'. ונחזי אנן מה נאמר בקריעת ים סוף? "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" ופירש רש"י לא עתה להאריך, וד"ל.

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים

(י"ד כ"ט)

מסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק זיע"א, שהיה אומר, בני אדם מתפעלים רק כאשר הם רואים נסים גלויים, אין הם מבינים כי הטבע עצמו אינו אלא נס אחד גדול, שיש לראות בו תדיר את גדלות הבורא ולהתפעל ממנו, רק כאשר רואים נס גלוי, מתחילים להאמין כי גם בחיים הטבעיים הפשוטים קיימת השגחה עלינו, ומתרחשים נסים מופלאים, אף כי הכל רגילים להם ואין משגיחים בהם. זהו שאמרה תורה, "ובני ישראל", כיון שראו נס גלוי כזה

שהלכו בים כמו על היבשה, באו לכלל ההכרה, כי הלכו ביבשה בתוך הים, שאפילו כשהולכים על היבשה המוצקה, הרי זה נס נפלא כאילו היו הולכים על הים.

ויושע ה' ביום ההוא (י"ד - ל')

מסופר על אשה אחת שבאה לפני הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א. ובכתה על הזמנים הקשים העוברים עליה. אמר לה הרבי אם יהיה לך אמונה בהש"ת, תיושעי. אמרה לו האשה: רבי, אבל בתורה כתוב להפך, קודם כתוב "ויושע ה'", ורק אחר כך כתוב "ויאמינו בה". מצאו הדברים חן בעיני הרבי ואמר: ניצחת, אכן הקב"ה צריך להושיעך תחילה.

זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו

(ט"ו - ב')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א שהיה אומר: "זה אלי", אם אדם עמל בעצמו כדי להגיע לידי הכרת השם יתברך, "ואנוהו" הרי זה נאה ויאה. אבל אם "אלהי אבי", כשאדם סומך על יחוסו ואומר, אב גדול לי, אזי "וארוממנהו" הרי זה סימן של גאווה והתרוממות בעיני עצמו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:47 ת"א: 5:48 ר"ת: 6:22

זמני כניסת השבת

פרשת בשלח-שירה

ירושלים: 4:32 ת"א: 4:46

תלאתיו של שד"ר של פעם של מאה שערים

לא כימינו, הימים ההם לפני למעלה ממאה שנים. לא כל מי שהציע עצמו לשמש כשד"ר שלוחא דרבנן מארץ ישראל לגולה זכה בתפקיד נכבד זה, תוך בירור אחר בירור היו יהודי ירושלים מטיילים את המיניו על תלמיד חכם מופלג ומיוחד במינו, אשר בנוסף לתורתו נמצאו בו כל התכונות והמעלות הדרושות כדי לייצג את ירושלים, השד"ר היה גם חייב להיות מחונן בכוח הסברה כדי להגדיר ליהודי התפוצות את גודל ערך התמיכה ביושבים בהר ה', וכדי להסביר משום מה מחוייבים אלה להעניק לאלה, ואכן בכל מקום בקהילות הגולה כאשר היה שד"ר מארץ ישראל מגיע, חלקו לו כבוד רב הכל רצו לדעת על הנשמע בארץ הקודש, ואירוחו של השד"ר היה לכבוד גדול למארחו. בתולדות הישוב בארץ ישראל מצויינים כמה וכמה גדולי ישראל, שנודעו כגאונים וקדושים אשר שימשו כשדרי"ם, ביניהם היו גם אחדים אשר ניצלו את ביקורם בחוץ לארץ כדי להדפיס שם את ספריהם, מכיון שבארץ עדיין לא היתה האפשרות לכך.

באחד הימים כשנתיים אחרי הקמת שכונת מאה שערים, נקלעה חברת הבניה לקשיים כספיים, ובאין ברירה לפניהם, הטילו על אחד מחכמי ירושלים ורבי יהושע חיימזון שמו, את היציאה לגולה לצורך התרמת קהילות ישראל לטובת השכונה. תלמיד חכם מופלג היה, וראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רבני ירושלים שיגרו מכתבים לכל ערי אירופה, וביקשו מראשי הקהילות לקבל את שלוחה של ירושלים בפאר וכבוד, ולהושיט לו יד נדיבה כדי שחברת מאה שערים תחליץ ממצוקתה, ותוכל לברך על המוגמר במפעל הגדול של בנין עיר הקודש. כל ראשי העדות בירושלים, האשכנזים והספרדים גם חתמו על כתב השליחות, ורבי יהושע חיימזון יצא לדרכו.

בלונדון היה אז יהודי נוכח ורמאי, אשר שמע שליחותו של רבי יהושע חיימזון הגיע לאזניו, הוא הבין כי יהדות אירופה בודאי תפתח את ארנקה לשליחה של ירושלים, והקהילות יושיטו לו יד נדיבה, והוא החליט להתחפש לשד"ר ירושלים ולהופיע בקהילות אירופה בשמו של רבי יהושע חיימזון, בדרכים שונות עלה בידו לזייף את חתימותיהם של רבני ירושלים ושל ראשי הכוללים, ובידעו כי רבי יהושע הירושלמי שוהה במדינת פולין, ורק אחרי כן יגיע לאיטליה, הקדימו ובא לפניו וישם פעמיו ראשונה לאיטליה. בינתיים קיבלו כבר רבני איטליה את איגרותיהם והמלצותיהם של רבני ירושלים, אשר בישרו על בואו של השד"ר רבי יהושע חיימזון, ובאותו שבוע ממש הגיע למדינה זו השד"ר המדומה, וכתביו המזויפים בידו. הוא התקבל בכבוד והדר, והוצף בתרומות ונדבות, בכל אשר פנה היו דלתות ישראל פתוחות לפניו לרווחה, ורבים ששו על שזכו וביתם נעשה לו אכסניה. השהות באיטליה נעמה לו ביותר ודרכו חזרה ללונדון לא אצה לו.

אך ביני לבניי סיים רבי יהושע הירושלמי את שליחותו ביתר ארצות אירופה ואף הוא עשה את דרכו לאיטליה, חנייתו הראשונה היתה בעיר ליוורנו העיר אשר בה קבע לו השד"ר המדומה לשביתה בשבועיים האחרונים, לפני שנכנס רבי יהושע הירושלמי לעיר בה עמד לבקר, נוהג היה לשגר ביד שליח שנתלוזה אליו במסעו מכתב לרב העיר, ולציין את יום היכנסו לעיר כדי שתוכן לו קבלת פנים נכבדה כיאות לכבודה של ירושלים אותה הוא מייצג, אף עתה נהג כן והעביר מכתב לרבה של ליוורנו, הרב נדהם למקרא המכתב, הוא שלח מיד אחרי השד"ר הראשון והראה לו את דבר האיגרת, אך הלונדוני לא איבד את עשתונותיו כפי

הנראה כבר הכין עצמו לכך, ונענה, בודאי רבי איזה נוכל עלה על עקבותי אחרי שסבר כי אין אני נמצא בעיר, ובעצם כבר שמעתי אודות הרמאי מזה עידן ועידנים, הרב קיבל את הדברים ועבר לסדר יומו, אך בליבו שמר את הדבר והבין כי משהו עומד להתרחש, רבי יהושע הירושלמי הגיע לליוורנו בערב שבת, ולתדהמתו לא יצא איש מבני העיר לקבל את פניו, דבר שלא הסבין אליו בכל ימי שליחותו, ושלא כפי שנהגו יהודי אירופה מאז ומעולם בהגיע שד"ר מירושלים, אך הוא דן אותם לכף זכות ותלה את הדברים באבדן מכתבו ששיגר אל רב העיר, וסבר שרק משום כך אין יודעים בעיר זו על בואו.

באין ברירה לפניו נאלץ להתארח באחת האכסניות שבעיר, ולמחרת בבוקרה של שבת עם שחרית, ביקש רבי יהושע מאחד ממשרתי האכסניה שיוליכוהו לבית הכנסת הגדול שבעיר, שם מתפלל הרב, הם הגיעו לבית הכנסת שכבר היה מלא מפה אל פה, ורבי יהושע ביקשוהו שיגש במחילה מכבודו אל הרב, ויאמר לו כי השד"ר מירושלים הגיע. רבי יהושע שיער כי תיכף כאשר ישמע הרב על בואו, הרי יקום לקראתו וישיבהו במקום הראוי לכבודו של שד"ר מירושלים, אך לתדהמתו ולאכזבתו הרבה, קרב אליו שמש בית הכנסת והראה לו באצבעו בשם הרב ובשם הגבאי, לשבת מאחורי התנור במקום המיועד לפשוטי העם.

השד"ר המדומה ישב לו בינתיים בהרחבה בכותל המזרח סמוך למקומו של הרב, ובין מתפללי בית הכנסת קמה מהומה נוראה, הנה יושב השד"ר הירושלמי רבי יהושע במקומו, וכאן מופיע לו רמאי ונוכל, ועודו מתחצף לבקש שיחלקו לו כבוד, ושישיבוהו במקום נכבד, הראיתם מימיכם שיהודי יתדרדר למדרון שזכה? כמה מן המתפללים לא שלטו ברוחם ניגשו אל האורח והטיחו בפניו דברים כדדבונות, היתכן שיהודי בעל הדרת פנים יעסוק בנוכלות כה שפלה, למעול מעילה כה איומה בכספי הקודש של יהודי ירושלים? הם אף הזהירוהו שאם לא יודה בחטאו ברבים, הרי עם צאת השבת יובילוהו אסור בנחשתיים לבית הסוהר. תוך רגעים אחדים הרימו עליו כמה מהמתפללים ידיים, אגב הודעה שקלונו נתגלה ברבים רק משום שהשד"ר מירושלים הקדים לבוא אל העיר לפניו, אך רוחו של רבי יהושע לא נפלה הוא לא שעה כלל לא לגידופים ולא להרמת הידיים, רק עתה התחיל להבין כי נוכל מסתובב בעיר כבר שבועיים בשמו, הוא הבין כי צריך לפעול מיד כדי שהנוכל לא יספיק לברוח תיכף בצאת השבת, ולכן עלה על הספסל והכריז:

"מורי ורבותי, אני הוא השד"ר האמיתי מירושלים, ואם ישנו כאן בבית הכנסת אדם המופיע בשמי וטוען שבא בשם רבני ירושלים, הוא הרמאי והנוכל." תואר פניו ההדור של רבי יהושע ודבריו שנאמרו בתקיפות, השפיעו על המתפללים, ואחדים מהם חזרו אל הרב ולחשו באזניו כי לפניהם תעלומה סתומה כי לפי הנראה מחזותו של האורח הרי אין כאן שקר כל עיקר, אדרבה נראה מאד שהאורח הוא אדם חשוב והגון, ודרושה חקירה מדוקדקת בנדון כדי לעמוד על האמת.

הרב ענה להם בלחישה כי הוא חשד בדבר כבר מיד עם בואו של השד"ר הראשון, אך דרש התנהגות זהירה ביותר ובינתיים פקד להשאיר את האורח על מקומו. לפי הוראת הרב כיבדו את השד"ר הראשון ב"עליה" חשובה בששי, ואת האורח הטוען כי הוא השד"ר האמיתי ב"שבעי", רבי יהושע הירושלמי עולה על הבימה, עשרות עיניים עוינות צופות לעברו, הוא בירך את הברכה הראשונה לפני הקריאה, ולאחר שבעל – קורא סיים לקרוא את הפרשה, בירך רבי יהושע את הברכה השניה, כאשר הקהל כולו אינו מסיר את עיניו ממנו. פתאום פרץ רבי יהושע בבכי מר והכריז:

משל ונמשל

כי אעשה כלה בכל הגויים אשר הדחתך שמה ואותך
לא אעשה כלה (ירמיהו מ"ו – ב"ח)

משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכליכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיהתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתיה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לחדר התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחף וניקר את רעהו, נוצות נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערכה הנישטת, והסתתר בצלו של כסא שעמד בפינת החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרוטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זז ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו.

רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו.

(תורת הפרשה)

"ריבונו של עולם: אתה הוא האחד והיחיד היודע את האמת, עשה נא למען כבודה של ירושלים, הראה את גדלך ואת תפארתך למען כבודם של חכמי ירושלים ואבינויה, שלא יכלמו בי שולחי ושלא יתאכזבו ממני שעניניהם נשואות אליו." הס הושלך בהיכל בית הכנסת, פני כולם צמודים אל הבימה, מעיניו של רבי יהושע זולגות דמעות ללא הפוגה ושפתותיו דובבות עתה תפילה חרישית. והנה קרה הנס, והכל אצו רצו אל הבימה, כל גופו של השד"ר הראשון והמדומה התחיל רותת ברעדה מבחילה, הוא עוד הספיק לומר: "רבי יהושע אני הוא הנוכל ואתה הוא הצדיק" ונפל מתעלה.

עתה אצו כולם להציל יהודי מתעלה, המתעלה הוצא לעזרת הנשים, הקהל כולו נשאר על עמדו מוכה הלם, ואילו אחדים ניגשו אל רבי יהושע וביקשו את סליחתו, גם הרב שהיה נרגש מאד מן המאורע, ניגש עתה לבקש את סליחתו של שליח ירושלים והזמינו לסעודת שבת בביתו. יהושע קיבל את הזמנתו, ומיד אחרי התפילה יצא הקהל כולו ללוות את רבי יהושע אל בית הרב, תוך שירה וזמרה והודיה לה' על שזבו לראות את נפלאותיו, בזכותם של יהודי ירושלים. שמו של רבי יהושע יצא לתהילה גם בכל המדינות הסמוכות, בכל מקום בו או הוקירוהו כאיש אלקים, והושיטו לו יד נדיבה בכפליים, ואכן הצליח במסעו זה לרווחתם של יהודי ירושלים בכלל ושל חברת מאה שערים בפרט.

אך סאת תלאותיו עדיין לא נמלאה, בדרך חזרתו לארץ ישראל עם מלווהו רבי אברהם לייב אף הוא יהודי ירושלמי, נשא עמו רבי יהושע על הספינה סכום כסף עצום אשר הצניעו בכל לילה מתחת למראשותיו, ואילו רבי אברהם לייב היה מתייצב לשמירה על האוצר היקר, האניה היתה יוונית ואף מלחיה ברובם יוונים, והיו כמה מאלה שהבחינו כי יהודי זה נושא עמו אוצר של כסף וזהב, תאוות הבצע התלקחה בקרבם והם החליטו לרצוח את שני היהודים ח"ו, להשליכם הימה ולעשוק את כספם. בלילה כאשר כל הנוסעים שקועים היו בתרדמה, חברו המרצחים לבצע את זממם השפל, אחד מהם פתח את דלת חדרו של רבי יהושע בחשאי, תחב את ידו מתחת לבגדיו והוציא חרב לטושה ונוצצת, ויהי אך הריק את חרבו ועמד לנעצה בגופו של רבי יהושע, יבשה ידו, החרב נפלה ארצה ורבי יהושע התעורר בינתיים, כאביו של היווני היו נוראים, ולקול צעקותיו התקהלו שם מיד כל נוסעי הספינה, אשר לתדהמתם התגלה לעיניהם המחזה המחריד, רבי יהושע שוכב על מיטתו, על הארץ מונחת חרב ארוכה ונוצצת, ולידה עומד אחד ממלחי הספינה, והוא צועק מחמת כאבי ידו אשר יבשה פתאום, עתה הגיעה גם כל חברות הרוצחים אשר אימתו של רבי יהושע נפלה עליהם, הם כרעו לפניו על ברכיהם, ביקשו את סליחתו על מחשבתם הרעה והתחננו שיתפלל לרפואתו של חברם, רבי יהושע נענה להם ועוד באותו יום חזרה ידו של היווני לאינתה ושם שמים נתקדש.

לשכונת מאה שערים היתה מאז חזרתו של שד"ד זה הרווחה, ועוד ימים רבים לאחר מכן קבע רבי יהושע חיימון ואחריו גם צאצאיו, את אותו יום בו ניצל ממות ליום משתה והודיה לה'.

צ'ין אדם לחברו

הבורח מהכבוד

מסופר על הרה"ק רבי נחמיה הלוי מדובראוונא זיע"א (יומא דהילולא ט"ו שבט). פעם נסע ברכבת וישב לו מוצנע בפניה אחת אחוז במחשבותיו. בתוך הקרון נסע גם אחד מגאוני ליטא. כאשר הכיר ברבי נחמיה שאינו נוסע רגיל, נכנס עמו בדברים. והתפתחה ביניהם שיחה תורנית עמוקה וממושכת, עד שמרוב התפעלות קרא הלה: איך זה שלא יודעים מכבד? חייך רבי נחמיה ואמר: אספר לכם מעשה. רובל ספרים אחד שהיה מסובב מעיירה לעיירה נודמן לישוב אחד והוזמן על ידי רב המקום לסעוד על שולחנו. כאשר נכנס האורח לבית הרב, הופתע לראות את ארון הספרים הגדול בבית. קרא אל הרב בהתפעלות, הרי אתם יכולים להתעשר במכירת ספרים יקרים כאלו. אמר לו הרב תמיהני עליך, וכי ספרי עומדים למכירה?

תורת חיים ואהבת חסד

מסופר על תלמיד חכם אחד שהתבטא, שכאשר יש לו צורך לעסוק בחסד על חשבון לימודו חס הוא על זמנו. הלילה הגיב הרה"ק רבי אברהם ישעיה קרליץ בעל "החזון איש" זיע"א הגומל חסד לזולתו, נפשו מתעלה ומועשה החסד מסייע להצלחת לימודיו, הא בלא הא לא סגי.

פרק בהלכות הכנסת אורחים

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין זיע"א (יומא דהילולא כ"א שבט) שפעם הגיע אורח אל ביתו,

והשמש שאלו אם כבר התפלל? אמר לו הרבי: אדם שבא מן הדרך לא שואלים אותו אם התפלל כבר, אלא מגישים לו מיד מזון שיסעד לבו.

הכרת הטוב במסירות נפש

אצילות רוחו של הרה"ק רבי שלמה כהנמן מפונבין זיע"א לא עזב אותו עד סוף ימיו. בוקר אחד כשסיים להתפלל שחרית והרגיש באפיסת הכוחות, הוריד מעליו את טליתו ומסרה למי שעמד לידו. ויפן חדל אונים לשכב במיטתו. ואולם, באמצע הליכתו נזכר ושב על עקביו, כשהדבר עולה לו במאמץ רב, הכל כדי להודות ולהגיד יישר כח לאותו תלמיד צעיר שקיפל במקומו את הטלית.

מה יותר חשוב בשמים

הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א הלך עם תלמידו לומר שיעור בישיבת עץ בירושלים, בדרך החל לרדת גשם, הם זירזו את פסיעותיהם, והנה פתאום עצר אותם יהודי אוסף תרומות וביקש להתרימו, ר' איסר זלמן עצר והחל לחפש כסף כדי לתרום לאותו אדם, כל אותה שעה המשיך הגשם לרדת, לאחר שנתן את תרומתו והם המשיכו ללכת, אמר לו התלמיד אין זה ראוי מצדו של אותו אדם לעכבנו בגשם, ומה עוד בשעה שהרב ממחר לומר את שיעורו, השיב על כך רבי איסר זלמן בענווה: אני מלאכתי לומר שיעורים והוא מלאכתי לאסוף נדבות, "אין לדעת מלאכתו של מי חשובה בשמים יותר, שלי או שלו".

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ז שבט

הרה"ק רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט הקדוש - תצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ב"ר צבי הירש (תלמיד החוזה - תרט"ז)

הרה"ק רבי חיים פאלאג'י ב"ר יעקב (תרכ"ח)

יום ראשון י"ח שבט

הרה"ק רבי משה מלאדמיר ב"ר שלמה מקארלין (תקפ"ט)

יום שני י"ט שבט

הרה"ק רבי שמואל מסלונים ב"ר יחיאל מיכל אהרן (דברי שמואל - תרע"ז)

יום שלישי כ' שבט

הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטקוב ב"ר ישכר בער (תלמיד רבי דוד מלעלוב - תרי"ח)

יום רביעי כ"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב הנליש ב"ר מאיר (חידושי הגהות על הטור - שני"ז)

הרה"ק רבי יצחק ב"ר מרדכי מנעשכין (תרכ"ח)

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין ב"ר יעקב צבי (תרמ"ח)

הרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא ב"ר ירחמיאל צבי (תשמ"ב)

יום חמישי כ"ב שבט

הרה"ק רבי יעקב שמעון סופר מקראקא (תלמיד ה"חווה" - תקצ"ח)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק ב"ר לייביש (תרי"ט)

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער מלובלין (תורת אמת - תרמ"ח)

יום שישי כ"ג שבט

הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא (תרנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

נארת הרה"ג נטילת הכהן רבינו שלום א
סודים "ב"ב אור"י רפרוס יום הדרש" על המערים.

ברכת כהנים (ב')

א) אם היה הכהן חוץ לבית הכנסת, ואמרו לו עלה לדוכן, אינו עובר בעשה. (ביאור הלכה או"ח סימן קכ"ח, סעיף ב' בד"ה אם היה)

ב) אם רמזו לכהן בתנועות ידיים וראש וכדומה, שיעלה לדוכן, אינו עובר בעשה אם לא יעלה, שאין זה בכלל "אמור" להם. (פסקי תשובות שם, אות ז', ובהערה 28)

ג) כהן שאמר לכהן אחר לעלות לדוכן, אינו עובר בעשה אם לא יעלה לדוכן. (פרי מגדים שם, במשבצות זהב סי"ב, אולם מדברי שו"ע הרב שם סעיף ל"ח, מוכח להדיא דגם אם כהן אמר לכהן אחר לעלות לדוכן, מחוייב הכהן לעלות, עיין שם. ולכן יש ליזהר בזה).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי חיים פאלאג'י

ב"ר יעקב זיע"א

נלב"ע י"ז שבט תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת בְּשַׁלַּח - מְמַצֶּה לֹא מְפַסְדִים

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבִּיעַ הַשְּׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר" (שמות י"ג, י"ט)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית אשירית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

הצליח עד שבא ארון של יוסף. הים ראה וינס- ראה את ארון של יוסף הצדיק.

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" (שמות י"ג, י"ט). בשעה שעם ישראל התעסקו בביזת הים ואספו כל אחד לעצמו זהב משה רבינו התעסק בארון של יוסף הצדיק.

האם משה רבינו הפסיד בגלל מעשה זה? הרי כל אחד מעם ישראל יצא עם שמונים חמורים לובים עמוסים זהב ואילו משה רבינו יצא עם עצמות יוסף.

אבל הקב"ה לאחר מכן אמר לו: "פֶּסֶל לָךְ שָׁנִי לַחַת אֲבָנִים כְּרֹאשֵׁינִים" (שמות ל"ד, א'). המדרש מספר כי לוחות הברית היו עשויים מאבן חן יקרה ששמה 'סנפירינון' (אבן הספיר).

ה' אמר למשה רבינו: "אתה פוסל והפסולת שנופלת היא שלך". משה לקח את השבבים של מה שפסל ומזה התעשר מאוד והיה אחד העשירים הגדולים בעולם.

ממעשיהם של יוסף הצדיק ומשה רבינו אנחנו רואים שאם אתה רודף אחרי התורה והמצוות אז הקב"ה משפיע לך שפע כחול אשר על שפת הים! מקיום מצוות לא מפסידים לעולם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מבשרת ציון

שני ארונות הלכו במדבר במשך ארבעים שנה: ארון ברית ה' וארוננו של יוסף הצדיק. האנשים היו שואלים: "מה אלו שני ארונות הללו?". ענו להם: "אחד ארון ברית ה' והשני ארון יוסף".

צריך להבין מדוע ארון של יוסף הצדיק זכה ללכת עם ארון ברית ה' במשך ארבעים שנה במדבר? אלא ש"קיים זה כל מה שכתוב בזה". (סוטה י"ג ע"ב)

כלומר יוסף הצדיק זכה לכך מכיוון שהוא קיים את מה שכתוב בתורה הקדושה בכל הניסיונות שהיו מנת חלקו.

בזכות מי היתה קריעת ים סוף? בתהילים כתוב שאנחנו אומרים בהלל- "הַיֵּם רָאָה וַיִּנְס" (תהילים קי"ד, ג').

הים נס מפני נס. מכיוון שיוסף הצדיק נס (ברח) מהעבירה, שהרי כתוב שבשעה שאשת פוטיפר ניסתה לגרום ליוסף הצדיק שיחטא: "וַיַּעַזְבֵּן בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנְס וַיֵּצֵא הַחוּצָה" (בראשית ל"ט, י"ב), לכן הים נקרע בזכות מעשה זה.

המדרש מספר שהיה ויכוח גדול בין השר של הים לבין משה רבינו. השר של הים אמר למשה רבינו:

"מי אתה שתיתן לי הוראות? אני יותר גדול ממך, שהרי המלאכים נבראו כבר ביום השני לבריאת העולם ואילו האדם נברא רק ביום השישי".

משה רבינו ניסה להשפיע על השר של הים שיבקע את ים סוף לטובת עם ישראל ולא

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

צאת לכת

ע"ה	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון חסד
י"ט	16: 31	17: 44	18: 19
כ"א	16: 49	17: 42	18: 15
מיוסף	16: 49	17: 42	18: 14
כ"ב	16: 52	17: 45	18: 18

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ד'

האם יש בישולי גוים בדגני בוקר? מה דין חולה הזקוק לפת הנמכרת רק במאפיית גוים?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

הפוסקים נחלקו בעניין דגני בוקר שמכונים צ'יריוס שעשויים מאחד מחמשת מיני דגן, אם יש להם תואר פת וממילא שייך לאיסור פת גוים. **הערה:** בספר וזאת הברכה (עמוד קצב) הביא את דעת הגרש"ז אויירבך והגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהחמירו לתת לו דין תואר פת. הגר"ח פ"פ שיינברג זצ"ל היקל בזה. ע"ע בספר אשרי האיש ח"א (פל"ו אות יג) בשם הגרי"ש אלישיב בעניין אותם דגנים מחמשת מיני דגן שיש להם תואר לחם. כך דעת הגר"ח קניבסקי הובא בספר אהל יעקב (עמוד תריב). בשו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן רמט) כתב שנהגו להקל בחול"ל וראוי להחמיר וכך נוהגים בבד"ץ עדה החרדית. כפי ששמעתי דגנים אלו בכשרות O.U מקילים בזה.

כאשר הגוי מכניס את העיסה לתנור התפחה [קודם הכנסה לתנור אפיה], אין בזה משום פת גוים. **הערה:** מכיוון שאף לאחר ההתפחה עדיין אינו אפוי וכולו בצק. ע"ע קובץ כשרות המזון מאמרו של הרב דוד שטיין (שיעור 33).

חולה שזקוק מחמת בריאותו לפת מסויימת שנמכרת רק במאפיה של גוים, כגון: פת מקמח מלא או מיני מאפה ללא סוכר או מלח- מותר לו לקנות מהם. **מקורות:** שו"ת שרגא המאיר ח"ו (סימן קנה אות ו).

כל זה בתנאי שידוע לו בבירור שאין חשש של רכיבים אסורים. דין זה אמור אף בפת בעל הבית. דין זה גם לעניין חולה צליאק שרגיש לגלוטן והוא לא מוצא לחם כזה אלא אצל גוי, מותר לו לקנות ממנו, למרות שהפת עשויה מאחד מחמשת מיני דגן [בעיקר שיבולת שועל]. מותר גם כאשר האופה הוא בעל בית גוי מכיוון שאכילה זו חשובה לו מבחינה רפואית. **מקורות:** בין ישראל לעמים (פ"ב ס"ז).

כל המעביר על מידותיו

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'מתיקות השבת'. מסיפור זה ניתן ללמוד כי כאשר האדם מתנהג במידות טובות, הקב"ה שומר את האדם מכל נזק וגם מאריך לו את ימיו ושנותיו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה ר' נ.י. מירושלים:

בחסד ה' זכיתי להתחתן. באותה התקופה הייתי עדיין בשנה הראשונה לנשואים. שכרתי דירה בקומת מינוס. בדירה היה חלון אחד שעומד על הקרקע של המדרכה שברחוב. אך דא עקא, מחלון זה היו נכנסים מדי פעם לביתנו בעלי חיים שאינם רצויים בבית, כגון: מקקים, זיקיות וכדומה.

רציתי לטפל בבעיה, אבל מכיוון שאין לי שום ניסיון בזה, לא ידעתי מה לעשות כדי לפתור את הבעיה. בנוסף הייתי די עסוק בסדרי הלימודים בכולל. יום אחד אשתי ביקשה ממני ואמרה שחשוב לה מאוד שאעשה את הכל כדי לפתור את הבעיה הזאת עוד היום. הבנתי מדבריה שהבעיה ממש מפריעה לה ושכעת עלי לשמח אותה ולטפל בבעיה ללא דחיות. התייעצתי עם מומחה. הוא הציע לי לקבע רשת על החלון, אלא גם פתרון פשוט זה היה לי מסובך. היה עלי להשתמש בדבק ובחומרים לצורך כך. החלטתי לעשות זאת בכל מחיר כדי לשמח את אשתי. קניתי את המוצרים וישבתי ברחוב על המדרכה בסמוך לחלון וטיפלתי בזה.

כשעמדתי לסיים רציתי לסחוט את הסמרטוט שהיה ספוג במים. עלתה במוחי מחשבה של מידות טובות, שלא ראוי לסחוט את הסמרטוט על המדרכה, מכיוון שאנשים עוברים ושבים כאן והדבר עלול להפריע להם. מצד שני, חשבתי שאולי לא אעשה זאת מכיוון שהיה קשה לי לקום מהמקום שעליו ישבתי עד עכשיו, ללכת למקום אחר ולסחוט את הסמרטוט שם.

לבסוף התגברתי וקמתי. פסעתי שתי פסיעות אל הכביש כדי לסחוט שם את הסמרטוט. מיד כשפסעתי את אותן שתי פסיעות, חתיכת אבן ירושלמית כבדה וחדה מאוד נחתה בדיוק במקום שבו ישבתי עד עכשיו. אלו היו פועלים מבני המיעוטים שפתחו חלון בבית של השכן למעלה. תוך כדי עבודתם אבן כבדה ומסוכנת זו נפלה בדיוק במקום שבו ישבתי במשך כעשרים דקות ברציפות.

אם חלילה האבן היתה נופלת על ראשי, הדבר היה עלול חלילה להסב לי נזק נורא ואיום. התרגשתי עד עמקי נשמתי מהנס הגלוי שקרה לי. לקחתי איתי את האבן הביתה כדי לשים אותה במקום גלוי, לראות אותה ולזכור תמיד את הנס שבורא עולם גמל איתי.

ממקרה זה לקחתי מוסר גדול לעצמי: כאשר מכבדים את בני הבית ומתנהגים במידות טובות שלא לצער את העוברים ושבים, בורא עולם שומר את האדם מכל נזק ומאריך את ימיו ושנותיו. חז"ל כבר אמרו: "כל המעביר על מידותיו- מעבירין לו על כל פשעיו" (ר"ה דף י"ז ע"א).

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

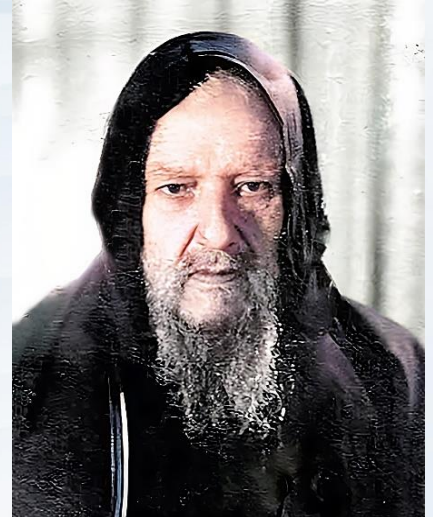
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב דוד צבאח זצ"ל

הצדיק הרב דוד צבאח זצ"ל - נולד ביום ב', ח"י מנחם אב ה'תרכ"ט (1869) בעיר רבאט שבמרקו. נקרא ע"ש הרה"ג המלך דוד צבאח זצ"ל (מגאוני מראש שבא בחלום לאביו לפני לידתו). כבר בצעירותו ניכר כי לגדולות נועד. אהבתו העזה ללימוד התורה בכלל והתלמוד בפרט היו לשם ולתהילה בקרב בני עירו. בצעירותו למד אצל אביו חכמה ומוסר. בגיל שמונה שנים למד אצל ר' יקותיאל חיים בירדוגו זצ"ל. בגיל ט"ו נכנס ללימוד בישיבה של החכמים בראשות דודו, הגאון רבי יוסף בירדוגו זצ"ל. בגיל י"ז התמנה לחבר בחברה קדישא (לתפקיד זה מונו רק גדולי וחכמי העיר). עוד לפני גיל שלושים מונה לסופר בבית הדין של הרה"ג ראב"ד המלאך רפאל אנקאוה זלה"ה. בתקופה זו רבינו התכתב איתו רבות. רבינו שימש בתפקיד זה למעלה משלושים שנה וכתב תשובות רבות בדיני גיטין.

בשנת ה'תרפ"ט (1929) מונה לכהן כרב העיר אזדידה [מאזגאן]. כיהן כעשר שנים במלאכת הקודש: דיני אישות וממונות. תיקן תקנות רבות בענייני הדת בעיר. בשנת ה'תרצ"ט (1939) עבר לכהן ברבנות בעיר פור ליוטי [קניטרא] במשך כשנתיים. גם שם עסק בכל ענייני העיר. בשנת ה'תש"א (1941) התבקש לשוב לעיר מולדתו רבאט ולכהן ברבנות העיר כדיין וכמו"צ. בשובו לעיר דאג לביסוס חומות הדת וחיזוק ת"ת 'אוצר התורה' שעמד בנשיאותו. יסד את 'חברת השלום' להשכין שלום בין איש לאשתו תיקן תקנות לגבי צניעות. גאון בנגלה ובנסתר. בשנת ה'תש"ט (1948) רבינו זכה להגשים את שאיפתו ועלה לארץ הקודש עם אשתו ושניים מילדיו. בתקופה הראשונה גר אצל בנו חיים בחיפה במשך שמונה חודשים. הוא ביקר בטבריה אצל חכמי העיר שקיבלו אותו בכבוד גדול. בחודש אלול ה'תש"ט (1948) עבר לגור בעיה"ק ירושלים ברחוב דוד ילין.

כבר בשבת הראשונה לבואו נשא את דרשתו הראשונה בפרשת 'כי תבוא' על מעלת התשובה. את תפילותיו קבע בביה"כ של עדת המערבים בירושלים 'זכור לאברהם' עפ"י בקשת רבי יוסף שלוש זצ"ל. רבינו קבע את לימודו בישיבת 'שערי ציון' בראשות הרה"ג הראש"ל רבי בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל שנשא ונתן עימו בהלכה. בתקופה זו התיידד עם רבני ירושלים. נפטר בביתו ביום ח"י שבט ה'תשט"ז (1956). חי כ-87 שנים. נקבר בחלקת הרבנים המערבים בגבעת שאול בירושלים. הרה"ג רבי שלום אזולאי זצ"ל, רבי יוסף שלוש זצ"ל (רב עדת המערבים בירושלים), והאדון אברהם אלמאליח ז"ל (יו"ר ועד העדה המערבית בירושלים) הספידו אותו. גם בעיר מולדתו

רבאט שבמרקו נערכו הספדים, שם סגן הרב הראשי, הגאון רבי יהושע מאמאן זצ"ל הספיד אותו.

אביו: הצדיק המלובן רבי מסעוד (כיהן כדיין ברבאט). **אימו:** הרבנית יאקות עה"ש לבית בן שעה. **אשתו:** הרבנית רחל למשפחת בן שעייא (בת רבי ראובן אחי אימו. נישא ביום ח' טבת ה'תרמ"ה-1884). **ילדיו:** עשרה ילדים: ר' ראובן, ר' יהודה, ר' חיים, ר' אברהם ור' יוסף. **הבנות:** מרת לונה, מרת אורובידיה ומרת ריינה. עוד שני בנים שנפטרו בילדותם במהלך טילטוליו: שלמה ומשה. **מרבותיו:** אביו, ר' מסעוד, רבי יקותיאל חיים בירדוגו (למד אצלו גמרא ומפרשים בעיון כשהיה בגיל שמונה שנים בלבד), רבי יוסף בירדוגו (קיבל ממנו את דרכי העיון בתלמוד אב"ד וראש ישיבה בעיר רבאט), הרה"ג ראב"ד המלאך רפאל אנקאוה (רבינו החשיבו לרבו המובהק עד ליום פטירתו וגם זכה לטפל בקבורתו). **חברותא:** הרה"ג הראש"ל רבי בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל. **מתלמידיו:** הגאון ר' אברהם אלעלוי זצ"ל. **מספריו:** **שושנים לדוד** - ב' חלקים שו"ת על כל חלקי השולחן ערוך **ימגן דוד** - שו"ת **ימי דוד** - חידושים על הש"ס (חלקו עדיין בכתב יד) • חידושים על התורה בפרש"י וראב"ע (בכתב יד), דרשות והספדים ופיוטים (חלק נדפסו בסוף ספרו 'שושנים לדוד' וחלקם עדיין בכתב יד).

הרה"ג ראב"ד המלאך רפאל אנקאוה זלה"ה העריך מאוד את רבינו. אחת הדוגמאות לכך היתה בזמן שהשלטונות דרשו לערוך מבחן לכל סופרי השטרות היהודים על ידי רבני הערים המרכזיות: הצדיקים והגאונים רבי רפאל אנקאוה, רבי שלמה אבן דנאן, רבי יוסף בן עטר ורבי יקותיאל בירדוגו זלה"ה. כשסיימו את המבחן, רבי שלמה ביקש מרבי רפאל לבחון את רבינו. רבי רפאל השיב לו בזה הלשון: "הלואי שאני אדע דיני גיטין כמו שרבי דוד יודע אותם". בו במקום רבינו קיבל תעודה ללא מבחן.

רבינו סיפר על נס שהתרחש לו ולאביו כשהיה כבן שתיים-עשרה, בזמן שחזרו מחתונה בקזבלנקה וזה לשונו: כשהגענו לנחל שנקרא נפיכר לא היה בו מים. אנחנו רכבנו על הסוסים בתוך הנחל. לפתע פרץ הנחל והקיף אותנו מארבע רוחות. המים עלו וגעשו והגיעו עד לצוואר הסוסים. אבי צעק והתפלל כאשר עיניו היו תלויות למרום.

מיד איש אחד ארוך בעל זקן הגיע אלינו. הוא הרכיב אותנו על צווארו וכך הגענו למחוז יבשה, והיה זקנו מגיע למים. כשהגענו ליבשה אבי רצה לכבדו במנחה - ולא רצה. לפתע האיש נעלם מעינינו. אז אבי אמר: "פשוט וברור, שזכינו שאליהו הנביא זכור לטוב הציל אותנו", והודה לבורא עולם יתברך שמו לעד ולעולמי עולמים.

בנו ר' יוסף סיפר: "לאחר שאבי עלה לארץ ישראל אני עדיין הייתי במרקו. בני חלה במחלה נדירה. הרופאים נלאו למצוא מזור למחלתו. לילה אחד אני רואה את אבי בחלום, בזמן שכבר ישב בירושלים. אבי עומד ומתפלל על ציונו של דוד המלך ע"ה, מדליק נר ומברך את הנכד הקטן. כמדי בוקר הלכתי לדרוש בשלום בני. לתדהמתי הרופאים קיבלו את פני כשאותות פליאה בפניהם על הנס שהתרחש זה עתה. החולה קם על רגליו והוא בריא ככל האדם ללא כל זכר למחלתו".

שְׁתִּיקָה בְּעֵת הַתְּפִילָּה

כולם קיבלו על עצמם את הדברים בהתלהבות אלא שנדמה היה כי כבר מאוחר מדי. צוות ההצלה התחיל לקפל את הציוד כשבפניהם נראו אותות צער. אותו מתפלל לא ויתר. הוא היה בטוח בכוח הציבור. הוא דרש מהצוות לנסות שוב".

"מכת חשמל אחת נוספת החזירה אותי לחיים. הנס התרחש לעיני כולם. ליבי שב לפעום בקצב חלש ולא סדיר. שמו אותי באמבולנס שדהר לבית החולים כשהמתפלל הצדיק התנדב להתלוות אלי. באמצע הדרך שוב איבדתי דופק אבל זכות הרבים הגנה עלי והרופאים הצליחו להחזירו".

"בבית החולים הרופאים התחילו בהכנות לקראת ניתוח חירום. תוך כדי ההכנות איבדתי את הדופק בפעם השלישית. גם הפעם ניסו לבצע בי החייאה, אלא שהדופק לא חזר".

"הרופאים התייאשו ועמדו לכסות אותי בסדין לבן אלא שאותו מתפלל התחנן לפניו לנסות עוד פעם אחת כשהוא מתפלל ומבקש מבורא העולם כי זכות השתיקה בשעת התפילה תעמוד לי. גם הפעם הקבלה הועילה. הדופק חזר לפעום כסדרו".

"אחרי ניתוח ארוך ומסובך התחלתי להחלים. שבועיים לאחר מכן כבר רקדתי בשמחת אחד מצאצאיי כשפי מלא שבח והודיה לקדוש ברוך הוא. נסה גם אתה את הקבלה האמורה. אני בטוח שלא תתאכזב".

ר' מוישה הסכים לנסות. עם סיומה של תפילת שחרית הוא ביקש לומר מספר מילים. הוא סיפר בקצרה על המצב הקשה של בתו. הוא התחנן בדמעות לפני קהל השומעים: "אנא, חייה של בתי תלויים מנגד ותלויים בזכויות. הבה נקבל על עצמנו כי מכאן ואילך אנחנו באים לביה"כ אך ורק כדי להתפלל, ללא דיבורי חולין וללא טלפונים. אך ורק להתפלל!"

כל המתפללים התחייבו כי מכאן ואילך הם מקבלים על עצמם שלא לדבר בביה"כ בשעת התפילה. האב מיהר לבית החולים. הוא ביקש לבצע בדיקה חוזרת.

אחרי שבוע התוצאות הגיעו. הרופא שישב מולו לא מצא מילים בפיו. זה היה אותו הרופא ששבוע לפני כן התנגד להתחיל בטיפול בטענה שחבל על הזמן. כעת הוא הביט חליפות בר' מוישה ובדף התוצאות שלפניו כשהוא קורא בפליאה: "אני לא יכול להסביר מה התרחש כאן, אבל הילדה בריאה. אין צורך בשום טיפול! אתם משוחררים לביתכם!". ר' מוישה המאושר הבין היטב: זו היתה השתיקה ששינתה את הכול... אכן מוות וחיים ביד הלשון.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך העלון 'וכל מאמינים'. יש בסיפור זה ללמד אותנו עד כמה צריך להיזהר לא לדבר בשעת התפילה. להלן הסיפור מפי בעל-המעשה: הרב בלום, רב ביה"כ 'קהל-קדושים' בארה"ב הביט שוב בפניו של בן שיחו. הוא התקשה לזהות את דמותו השמחה של האיש שהכיר היטב. ר' מוישה מנכבדי המתפללים ומנגידיהם. האיש נראה כמי שחרב עליו עולמו. רק לפני שבועיים זכה לארס את בתו הבכורה עם חתן חשוב ותלמיד חכם, מבחירי עולם הישיבות.

הרב תמה בליבו: "מדוע האיש מבקש לשוחח בדחפיות רבה לפני תפילת שחרית? אולי התהפך עליו הגלגל והוא מתקשה לעמוד בהתחייבויות הגדולות שנטל על עצמו?".

ר' מוישה התחיל לבכות. לאחר דקות ארוכות נרגע מעט ואמר: "הרב, הנורא מכל קרה: אמש בשעת לילה מאוחרת הגיעו הבדיקות. הרופאים גילו שלוש נקודות על הכבד".

הרב בלום לא הבין ור' מוישה הסביר את דבריו: "לפני כשבוע בתי הכלה לא חשה בטוב. הרופאים שלחו אותנו לערוך סדרת בדיקות. אמש הגיעו התוצאות. התגלה כי הבת חולה מאוד! הרופאים לא נותנים להחלמתה סיכויים רבים. הם אומרים שאין כל טעם לנסות ולטפל בבת".

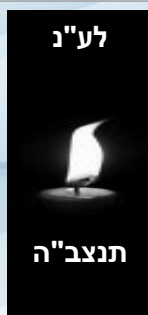
הרב בלום הביט בו בשתיקה של הזדהות ואמפתיה. היה לו קשה לשמוע את הדברים. בליבו נשא תחינה אילמת שה' ישים את המילים הנכונות בפיו. לאחר דקות של מחשבה אמר: "ר' מוישה ידידי היקר, ראשית אאחל לך כי במהרה תגלה שתחזיותיהם של הרופאים לא יתממשו והבת תצעד אל חופתה במועד כשהיא בריאה ושלוימה".

ר' מוישה ענה 'אמן'. הרב המשיך: "אספר לך סיפור אישי שאירע לפני כמה שנים, לפני שהתמנתי לרב בקהילתכם. באותה תקופה התפללתי בביה"כ המרכזי בעיר מגורי. שבת אחת בעיצומה של תפילת שחרית התמוטטתי ואיבדתי את ההכרה. אחד המתפללים מיהר להזעיק אמבולנס, אדם אחר מתנדב 'הצלה' התחיל לבצע בי החייאה ללא הצלחה. דקות ספורות לאחר מכן הצטרף צוות נט"ן למאמצים. הם נתנו לי מכות חשמל אבל גם אלו לא הועילו. במשך ארבעים דקות ניסו שוב ושוב אבל גופי סירב לשוב לחיים".

"סביבי היה קהל גדול של מתפללים שקראו פרקי תהילים והביטו בדאגה בפניהם של אנשי צוות הרפואה. לפתע אחד מהם קם והחליט לעשות מעשה. הוא צעק: 'לפנינו שוכב אחד מחשובי המתפללים כשחייו תלויים לו מנגד. האם נוכל לשתוק?!'

הלה המשיך ואמר: 'בואו נחליט, כאן ועכשיו, לקבל על עצמנו קבלה טובה לרפואתו. נתחייב בפה מלא כי מכאן ואילך לא נדבר ולו מילה אחת בביה"כ בזמן התפילה וקריאת התורה!'

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נוסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאל בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרתה ז"ל
אביבה לוי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	יצחק בן חביבה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	קסאנש בת גדיטו ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמת ע"ה	
	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	

גליזון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בשלח (שירה)

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בשלה - שירה

- ב ..... מסתכלים כלפי מעלה - לסמוך רק על הקב"ה
- ג ..... ויצא העם ולקטו - השתדלות לפרנסה מתוך אמונה
- ה ..... כי קרוב הוא - קירבת הקב"ה לכל יחיד ויחיד
- יג ..... להרחיק את האדם מן העבירה - עשיית גדרים וסייגים
- טו ..... מזמור שיר ליום השבת - עניינה של 'שבת שירה'
- יז ..... שירו לה' - סגולת אמירת שירת הים בשמחה ובכוונה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בשלה שירה

חיל, אכן כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, ותכיר באמת שאין בך יכולת טבעית לנצחם, או אז מבטיח הכתוב שלא תירא מהם, כי השי"ת יצילך מפניהם בדרך נס ומעל הטבע [ושני נביאים בסגנון אחד ממש, וכמו שכתב השל"ה הק' (את ל) וז"ל, הכי פירושו, 'אם' תאמר בלבבך ותודה על האמת שמצד הטבע לא תוכל לכבוש אותם, כי רבים הגוים האלה, אלא בעזר אלוקי, או לא תירא מהם, כי יהיה אלוקים בעזרך". אבל כשתאמר כוחי ועוצם ידי - אז (אכן) תירא מהם].

כי זה כלל גדול, הסומך על עצמו ועל חכמתו, על כוחותיו ועל כשרונותיו, על ממונו ועל שאר 'מעלות' כיו"ב - אינו רואה סימן ברכה בעמלו, אכן זה היודע ומכיר שהוא וכל כוחותיו וכל כולו אין בהם כלום, ואין שום יכולת ביד האדם לעשות קמנה או גדולה בלתי ציווי ה' ורצונו ית', ובכל פעולותיו סומך הוא על הקב"ה שיעזרנו - מובטח לו שלא תסור הברכה וההצלחה הימנוד.

מסתכלים כלפי מעלה - לסמוך רק על הקב"ה
בפרשתן (יג יז-יח), 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלוקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה, ויסב אלוקים את העם דרך המדבר ים סוף', והקושיא נודעת, אם ברצונו של הקב"ה שלא ישובו בני ישראל למצרים היה יכול להטות ליבם ולחזקם שלא ינחמו ויתחרטו בראותם מלחמה ולא ירצו לשוב מצרימה, ולשם מה הוצרך לסובבם בדרך.

ומבאר הרה"ק הקדושת יום טוב' זי"ע בהקדם מה שכתב ה'בינה לעיתים' (דרוש נד) לבאר מה שנאמר (דברים ז יז-יח), 'כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם' וגו', שבא הכתוב לומר, שאם תאמר בדעתך, כי יש לאל ידי ובגבורתי ורוב כוחי ומניין אנשי הצבא שעמי להוריש ולנצח את הגוים האלה - אזי יש לך באמת להתיירא מפניהם, כי לא בכח יגבר איש ואין המלך נישע ברוב

א. בפרשתן (יז יא), 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל' וגו', וידוע מה דאיתא בגמ' (ר"ה כט.) 'וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים וכו', וביאר הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע, כל זמן שהיו מסתכלים כלפי מעלה ר"ל שהסתכלו בעין השכל והשימו אל ליבם שכל הכוחות שבהם עם כל החושים הכל מגיע מ'למעלה', אז היו מתגברים. וזהו שאמר הכתוב (תהילים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד' - להאמין בלב שלם שכל החיות שיש באדם הכל הוא ממנה שהקב"ה נופח בו רוח חיים בכל עת ובכל רגע, ומה כתיב בתריה 'כי מימיני בל אמוט', שאם האדם משים את ה' לנגדו תמיד אזי לא ימוטו רגליו (הובא ב'תפארת שמואל' בלק).

ב. בפרשתן (יז טו), 'ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' ניסי', ופירש רש"י, ה' ניסי - הקב"ה עשה לנו כאן נס גדול, הקשה הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע, מה ראה משה רבינו לבנות מזבח לזכרון שה' ניסי ושעשה לנו כאן נס גדול דייקא לאחר מלחמת עמלק, ולא לאחר כל הניסים הגדולים שהיו לבני ישראל מקודם ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף. ומבאר ה'כתב סופר' כי בכל הניסים שהיו עד עתה הרי היה ניכר בעליל כי אצבע אלוקים הוא ומאת ה' היתה זאת, ולא היה יכול אדם לעלות בדמיונו לחשוב שהיה במקרה ובדרך הטבע, אבל, במלחמת עמלק שהיו בני ישראל יכולין לחשוב שהם ניצחו את עמלק בדרך הטבע, וכדרך עורכי המלחמה שזה קם וזה נופל, ולהוציא ממחשבת כפירה זו בנה משה את המזבח ויקרא שמו ה' ניסי, להודיע כי ה' איש מלחמה, הוא עשה ועושה את כל המעשים, ולא נצחו בכוחם ח"ו, אלא הקב"ה עשה לנו כאן נס גדול.

ג. מעשה בחסיד שהמתין שנים רבות לזש"ק ולא נושע, עד שהציעוהו לו ליסע למדינה פלונית שם יושע, פנה אל רבו הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע בשאלה, הורני את הדרך נלך בה, האם ליסע שמה או לאו, כי ההוצאות שמה עולים להון עתק עד מאד, אמר לו הרה"ק, אין לך צורך בנסיעה זו, השאר בביתך וה' יהא בעזרך, חזר החסיד

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

ג

יש בדינינו דרך הצלה טבעית מהאויבים, נשוב למצרים ונברח מהם, אך דא עקא שאם יאמרו ויחשבו שהם יכולים לעמוד במלחמה בכוחות עצמם - בוודאי יפלו שדוד כנגד אויביהם. על כן, הסיכום הקב"ה אל המדבר, בכדי שיראו היטב שנסתם בפניהם כל דרך טבעי, וממילא נשאו עיניהם למרומים, וכל זאת בכדי שיוכל ה' ללכת לפניהם יומם ולילה.

ויצא העם ולקטו - השתדלות לפרנסה מתוך אמונה

בפרשתן (טו טז), 'זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגולגולת מספר

נפשותיכם איש לאשר באהלו תקחו, ופירש"י, כפי מנין נפשות שיש לאיש באהלו תקחו עומר לכל גולגולת, מה כתיב ביה, (יז-יח) 'וילקטו המרבה והממעט, וימורו

נמצינו למדים, שכאשר באה על האדם איזה צרה ל"ע, הרי כל עוד שנדמה לו כי יש פתח הצלה בדרכי הטבע, אם יעשה כך וכך, ירוץ אל פלוני וכו' אזי הישועה רחוקה הימנו, מאחר שאינו סומך על הקב"ה אלא על עצמו... אכן דייקא בעת שנראה ש'ננעלו כל השערים' ואפסה כל תקווה בחושך כפול ומכופל, וכולם כאחד 'מרימים ידיהם' בייאוש - הוא הזמן המסוגל ביותר לישועה, אם ישא עיניו למרומים ויתלה שברו בה' אלוקיו, מתוך ההכרה הברורה שאין לנו מלך גואל ומושיע אלא אתה".

מעתה מבואר הטעם שהוצרך הקב"ה להסיבם דרך המדבר, כי חשש הקב"ה שכאשר יבואו בני ישראל לארץ פלשתים ויראו מלחמה, יאמרו בלבבם,

לביתו ומסר לב"ב את דברי הרבי מתוך אמונה שלימה - כי ה' יהא בעזרנו, משעברו חודש וגם שניים ולא נושעו, החליטה האשה לאגור מעות בעבודות קשות שהיתה משתכרת ומשמרת כל פרוטה, לצבור סכום הגון הנדרש מהם לשלם לרופאים במרחקים... וכך הייתה עושה, מצרפת פרוטה לפרוטה, ומחלפת בדינרי זהב, ואת מטבעות הזהב הייתה מטמנת בתנור ישרן הנמצא בביתם, וכבר פסקו מלהשתמש בו מזה עידן ועדנים.

כך עבר עליהם זמן רב, כשהוא אוגר בקרבו 'אמונה בה' ובצדיקים' והיא אוגרת מעות ומטבעות. ביום בהיר אחד יצאה האשה מהבית, ו'בעל הבית' נתיישב לעסוק בתלמודו, אך הצינה גברה עליו, וחשב לעצמו, הרי הנני איש יחידי בבית מוטב אסיק את התנור הישרן הקטן מאשר את התנור הגדול המשמש אותנו יום יום, והוא לא ידע כי הוא שורף במו ידיו מטבעות הזהב שב"ב נתייגעה עליהם כל כך, ובבואה לביתה... שמעה קול התורה המתרונון בבית בנועם זמר, ולאידך ראתה שכל עמלה ויגיעתה ירד לטמיון והפך למאכולת אש... מכיון שכך החליטה, אם כן, אין לי ברירה אחרת מלבד לבטוח בה', פרשה ידיה בתפילה לפני ה' מתוך שהיא נסמכת ובוטחת רק עליו. ואכן, מיד אחר כן נושעו בזש"ק, ללמדך כי דייקא אחר הכרת האדם שאין לו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים אז קרובה ישועתו לבוא.

והעמיסו זאת בלשון התפילה ('והוא רחום' לשני וחמישי) 'טהור ישועתנו קרבה - יגענו ולא הונח לנו', שכאשר יגענו ולא הונח לנו ולא הועלנו מאומה מכל ריבוי היגיעה והעמל, והננו מגיעים להכרה שרק השי"ת יכול להושיענו, אז ישועתנו קרבה...

פעם נכנס יהודי אל הרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאזניץ זי"ע ופדיונו בידו, ובכה לפניו שגנבים פרצו לביתו וגנבו ממנו הון ורכוש גדול, אמר לו הרה"ק וכי מה רצונך ממני, יש לי עדים שבאותה שעה שאירעה הגניבה בביתך הייתי כאן בביתי, ולא אני גנבתיך, ומה לך כי באת אלי... אך היהודי המשיך והפציר בו שיושיעו, ואף הגדיל פדיונו במטבע נוסף, נענה הרה"ק ואמר לו, אם תניח פדיון של חמישים זהובים אוכל לעזרך, כשמוע היהודי את דבריו פנה אל זוגתו ואמר, הבה נעזוב את בית הרבי ונלך לזעוק אל ה', כי הוא יושיענו אף בלא פדיון גדול כזה, וממנו נוושע, ויהי כאמרו דיבורים אלו נענה הרה"ק לעברו, ר' איד, הישועה כבר בידך אחר שבאת לכלל הבנה ש'מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע'.

ד. ביסוד הדברים פירש הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בלשון המשנה (אבות ד ד) 'תקוות אנוש רימה', ר"ל אימתי יש תקווה לאנוש - בשעה שהוא יודע שהוא בעצמו אין ואפס, רימה ותולעה... או אז הקב"ה ירעיף עליו מטובו בכל ענייניו (הובא באמרי קודש ליקוטים עמוד רפ"ג).

ה. וכלל הדברים הוא כמאמר הרה"ק מקאברין זי"ע בלשון הכתוב (טו כו) 'כי אני ה' רופאך', כלומר, הידיעה שאני ה' היא הרפואה הגדולה ביותר, היא העצה הטובה לכל העניינים...

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

אלא בא הכתוב להודיענו יסודות נחוצים להורות דרך ה' ב'סוגיית הפרנסה', ועל שלושה דברים אלו עולם הפרנסה עומד'. א. גזירת מלך, שעל האדם להשתדל לפרנסתו, ו'בזעת אפך תאכל לחם', ככתוב (תהילים קד כג) 'יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב', על כן ציווה הקב"ה שיעשו 'השתדלות' בשיעור לקימת עומרו'. ב. אף על פי כן צריך להאמין שאותה השתדלות אינה מביאה כלל את התוצאה, וראיה לדבר שאף 'הממעט' שלא עשה השתדלות מספקת אף הוא היה לו עומר לגולגולת כמו זה שהשתדל ואסף את כל

בעומר ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר, ופירש"י 'יש שלקטו הרבה ויש שלקטו מעט, וכשבאו לביתם מדרו בעומר איש איש מה שלקטו, ומצאו שהמרבה ללקוט לא העדיף על עומר לגולגולת אשר באהלו, והממעט ללקוט לא מצא חסר מעומר לגולגולת, וזהו נס גדול נעשה בו', מעתה יש מקום להקשות, אם גם הממעט לא החסיר אלא נעשה נס שאותו מקצת עומר שליקט שרתה בו הברכה עד שנתרבה שיעורו לעומר, אם כן מדוע היו צריכים לכתחילה ללקוט עומר, ולא היה די בלקיטת מעט שבמעט.

ו. וכך ביאר הרה"ק הישא ברכה' ממאדז"ץ זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (יז יב) 'ויהי ידיו אמונה', שלכאורה אמונה היא 'בראש' ומה עניין 'ידיים' לאמונה, אלא ללמדנו על חובת האדם להשתדל בידיו וביגיעת כפיו ולא יישב בחיבוק ידיים, אלא שיעבוד בידיו מתוך אמונה שאין זה אלא השתדלות ותו לא, וכמו שאמרו (בירושלמי, הובא בתוס' שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים - שמאמין בחי העולמים וזרע', והיינו שמתוך אמונתו בהקב"ה הרי הוא זורע ומקיים חובת ההשתדלות, אך 'ידיו אמונה', שמאמין כי אין 'הידיים' מביאים את הפרנסה, אלא שהם הדרך שעל ידה יצווה הקב"ה את ברכתו, וכדכתיב 'וברכתיך בכל אשר תעשה'.

כיוצא בדבר אמר גם ה'חפץ חיים' (פרשת בשלח עה"ת בהערות), מדוע קרע הקב"ה את הים רק לאחר שנכנסו ישראל לתוכו, אלא שרצה ללמדנו לדורות עולם שצריך לעשות השתדלות, לקפוץ אל תוך הים... ולא לילך בטל בטענת אמונה כי הקב"ה יכול 'לקרוע את הים' אף מבלי שאעשה כלום...

אמנם לאידך גיסא, פשיטא ש'השתדלות' זו להיכנס לים לא הועילה ולא מידי, והיינו כדאמרן, על האדם לעשות את ההשתדלות, ואז ישפיע הקב"ה את ברכתו בלא שום שייכות אל עשיית האדם, וכל ההשתדלות אינה אלא בגזירת מלך.

ז. הנה כתיב לעיל בפר' בא, כאשר יצאו בני ישראל ממצרים ש'גם צידה לא עשו להם' (יב לט), ופירש רש"י, 'להגיד שבחן של ישראל שלא אמרו האיך נצא למדבר בלא צידה אלא האמינו והלכו', ולכאורה יש מקום להקשות 'צריך עיון גדול', מה עם חובת השתדלות... מדוע לא השתדלו מאומה לצורך פרנסתם וסיפוק צרכיהם, מזון ומים עבור כל העם... אלא, שאכן אם היו יוצאים ל'דרך שלושת ימים' ותו לא, אזי אכן, היו מחויבים לקחת עימם את הנדרש להם בדרכם. אבל, מאחר שיצאו בלי 'תוכנית' (פלאן) כמה זמן עתידיים הם להישאר במדבר, והרי ממילא אין ביכולתם לקחת עימם מזון 'לכל החיים' או לארבעים-חמישים שנה... ואין בידם ברירה אחרת, אלא לסמוך על הקב"ה... ממילא פטורים הם מכל חובת ההשתדלות לגמרי ואינם צריכים להכין כלום לדרך.

ולא נאמרו הדברים כ'דרשה' בעלמא... אלא כך הוא דרכה של תורה ב'עסק' זה, והדברים נוגעים למעשה לחיי היום-יום.

בישיבתו הרמה של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למד בחור אחד שישב והמתין לזיווגו כמה שנים אחר שבא לפרקו, פעם שאלו ה'חפץ חיים' אודות מצבו, ענה הבחור שאינו מסכים רק לשידוך שיתחייבו עבורו חמשה שנים 'קעסט' (להיות סמוך) על שולחן חותנו, ולכן 'יושב' הוא... שאלו ה'חפץ חיים', וכי כמה שנים נראה לך שנקצבו ימי חייה, נבהל הבחור למשמע השאלה, ומיהר לענות לכל הפחות 'ימי שנותינו שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה', אם כן - המשיך ה'חפץ חיים' ושאל - מאין תבוא פרנסתך בכל השנים ההם, ענה הבחור ואמר הרי מאמין אנכי בה' אלוקי ובוודאי שהוא יהא בעזרי בענייני פרנסה וכלכלה, אמר לו החפץ חיים, הגע עצמך, אם על חמישים שנה (שאחר ה' שנים הראשונות) הינך מאמין ובוטח שהקב"ה ישלח עזרך מקודש, היאך לא תאמין בו שיזון אותך ויתן לך כדי מחסורך אף בחמש שנים הראשונות לאחר הנישואין.

הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, מידה זו מידת דתן ואבירים היא, שעברו על ציווי הקב"ה והותירו מהמן למחרת, מחשש שמא לא ירד המן למחרת, אף שידעו שעל הימים שלאחר מכן, חייבים הם לסמוך על ה' הנותן לכל בריה ובריה די פרנסתה ולכל גוייה וגוייה די מחסורה... ואפילו הכי דאגו דאגת המחר.

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

ה

אפיך תאכל לחם'. אשר על כן חייב אדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו, שכן גזר המלך העליון, והרי זה כמס שפורע כל המין האנושי אשר אין להימלט ממנו. על כן אמרו (ספרי דברים קכג) 'יכול אפילו יושב ובטל, תלמוד לומר, בכל מעשה ידך אשר תעשה'. אך לא שההשתדלות הוא המועיל, אלא שההשתדלות מוכרת, וכיוון שהשתדל, הרי יצא ידי חובתו. וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו ואינו צריך לבלות

השיעור. ג. השתדלות יתירה אינה מועילה ולא כלום, והוכחה לדבר היא מ'המרב' שלא העדיף, ונמצא שעבד והתייגע לריק^ט.

ובדבריו הנודעים של ה'מסילת ישרים' (פכ"א ד"ה אמנם מה) בזה"ל. וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל והגזרה (היינו מה שנקצב עבורו מן השמים) היתה מתקיימת, אם לא שקדם הקנס לכל בני אדם - 'בזעת

וכבר המליצו מדברי המשנה לעניין חשש על החמץ בערבי פסחים (פסחים ט). 'אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף', והיינו שלדבר שאין לו סוף אין טעם לחשוש אפילו כשמדובר על ענייני חמץ שיש בו איסור כרת, ודומיא דהכי הוא עניין הפרנסה, שהרי 'אין לדבר סוף' - כי אף אם ישיג את מזונו לשבוע זה עדיין אין לו לכל החודש, וכאשר ישיג לכל החודש ולכל השנה עדיין אינו מובטח לשנים הבאות, אם כן 'אין חוששין' לדאוג בעסקי הפרנסה אלא יבטח בשם אלוקיו שיזמין לו מזונו דבר יום ביומו בעתו ובזמנו, ותחת אשר ידאג דאגה שאין לה סוף עדיף שיבטח במי שאין לו סוף...

ויחשוב היטב לעצמו במה שאמרו למי שאמר 'פרשת המן' ביום ג' בשלח - וכי באמת רצונך לקבל מן השמים מזונך של כל יום ביומו דוגמת המן, או רצונך בכמה מיליאנען (מליונים) בבנק שלך...

ח. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוז'ין זי"ע ענין זה לעני ואביון הנודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנים אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורת, הראהו בעה"ב שיפנה אל הבית השני אשר בסמוך לו שם יקבל משכורתו, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרכותו.

תוך כדי ישיבתו שם שמע שהאורחים היושבים לצידו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנים אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם ליכנס לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד...עד שנתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו. ובגמר ה'עבודה' הואיל בטובו להראותו את משכן ההכנסת האורחים האמיתי.

ממעשה זה נלמד. א. כל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מהבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. האוכל שקיבל העני לא היה כלל 'תשלום' עבור עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חנים ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו.

והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לו את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה אלא גזירת המלך 'בזיעת אפיך תאכל לחם', ועוד ידע שפרנסתו לא באה לו מחמת השתדלותו - שמחמת כן יוכל לחשוב שלפי רוב השתדלותו תתרבה פרנסתו, אלא הכל יגיע אליו כמו שנקצב לו מן שמיא - לא פחות ולא יותר.

ט. ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למי שברשותו חבית מלאה יין בדופן החבית קבוע ברזא (ברז), הלה שרצה להרבות את יינו, בא והתקין עוד ברזא בצדו האחר של החבית, מתוך דמיון שיתרבה יינו עי"ז... כן ממש הוא האדם המוסיף להתאמץ ב'שעות נוספות' ויגיעה יתרה בעמל הפרנסה, מדוע לא יבין שהפרנסה קצובה משמים בקצבה מדויקת, וכל תוספת השתדלות כמוהו כהוספת ברז בחבית היין.

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

ה'משנה ברורה' (פק"ג) להורות שריבוי ההשתדלות לא יועיל מאומה (ורק על ידי התפילה בכוחו לשנות הנגור). וכך היה במן המרבה לא העדיף והממעיש לא החסיר, וסוף דבר העלה כל אחד בידו 'עומר לנוגולת' כמו שנקצב לו מן השמים. ומזה ילמד האדם שריבוי ההשתדלות לא יתן לו ולא יוסיף לו מאומה, ולא יתרבו מזונותיו עבור זה, ולא ידך אף אם לא ירבה בהשתדלות ישלים לו הבורא מזונותיו כפי הנקצב לו.

והנה נאמר (יה-כא) עוד בעניין, 'וימודו בעומר ולא העדיף המרבה והממעיש לא החסיר איש לפי אכלו לקטו, ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר, ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בוקר וירם תולעים ויבאש ויקצוף עליהם משה, וילקטו אותו בבוקר בבוקר איש כפי אכלו וחם השמש ונמס',

ימיו בחריצות והשתדלות, כי כיון שעשה אדם קצת מלאכה משם והלאה אין לו אלא לבטוח בקונו, ולא להצטער על שום דבר עולמי, עכ"ל".

וכך נפסק ב'שולחן ערוך' (א ה) 'שוב לומר (בכל יום) פרשת העקידה ופרשת המן, וכתב הרבינו בחיי' (טו ב) וקבלה ביד חכמים, כי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבוא לעולם לידי חסרון מזונות. אף ב'תשב"ץ' (רנ"ו) כתב בשם הירושלמי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו, והוסיף ה'תשב"ץ' - ואני ערב, והיינו שייכור תמיד לאן עליו לפנות בבוא עליו מחסור בפרנסה וכדו'.

והטעם, כדכתב הט"ז (פק"ד) שהוא כדי שיאמין האדם שכל מזונותיו באים בהשגחה מלעילא. הוסיף

י. כה אמר הרה"ק מסאווראן זי"ע לבאר מה שנאמר ב'פרשת המן' (טו ב) 'ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש', וכבר עמד רש"י שהרי זה 'מקרא הפוך', שכן מתחילה מבאיש ורק לבסוף מתלע, וביאר הרה"ק, דאיתא בספה"ק שמי שהוא 'קמצן' על ממנו מאחר שאינו בוטח בהקב"ה שימלא לו חסרונו אזי שורה עליו שד הנקרא 'תולע', וזהו שאמר הכתוב, שמאחר שאותם אנשים שהותירו את המן מתוך 'דאגת המחר' ולא בטחו בהקב"ה שיפרנס אותם אזי וירום 'תולעים' - נתרוממו עליהם אותם השדים הנקראים תולעים, ועי"ז ויבאש - שהם עצמם הבאישו והסריחו... וכאמרו זאת ירק והגיד בלשון קדשו 'פע, פע, קמצן הוא מסריח'... לעומת זאת מי שיש לו אמונה ובטחון הוא שולט עליהם, וכמו שנרמז בלשון הכתוב (איכה ד ה) 'האמונים עלי תולע' - שמי שהוא מ'האמונים', ר"ל שיש בו אמונה ובטחון אזי הוא 'עולה' ושולט על ה'תולע'... (הובא ב'מרגניתא דבי רבנן, נ' בשנת תרמ"ו).

יא. ואכן, כאשר יחיה באמונה זאת, לא ייצר לו אם יבוא מאן דהוא להשיג גבולו, שהרי יכיר שאת הנקצב לו לא יוכל איש לקחת מעמו ולהחסיר ממנו. מעתה, מה איכפת לו שהלה יקל מעליו את עבודתו הקשה בהשתדלותו. אחד מחסידי הרה"ק רבי צבי מליסקא זי"ע התאונן בפניו על חברו שפתח בסמוך אליו בית מסחר כשלו, והריהו מסיג גבול פרנסתו, ענה הרה"ק מעשה היה בבעה"ב אשר לו היה תרנגול יחיד ומיוחד, והיה הלה מספק כל צרכו במאכל ומדור - לא חסר התרנגול מאומה. ויהי היום, הכניס בעה"ב תרנגול נוסף, מיד איבד זה הראשון עשתונותיו, והחל להשתולל בחמת זעם, מרט את נוצותיו של התרנגול החדש, וכל זה כי חשש שהלה יגזול מעמו מזונו, אך האמת, כי אינו אלא שוטה גמור, וכל ה'ריתחא' שלו אך לריק הוא, מדוע לא יבין שאם הכניסו עוד תרנגול - וודאי שמהיום גם יוסיפו להכניס כדי מאכל ומשתה של שני תרנגולים. ובזה סיים הרה"ק את דבריו, כל טענותיך כדברי התרנגול הנ"ל, כי יושב בשמים ישחק. שהוא הזן ומפרנס לכל, וכי אין לו די והותר לשלוח פרנסה בהרחבה לך ולחברך גם יחד.

כעי"ז ענה הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע לבעל 'חנות' שבכה לפניו על 'מסיג הגבול' חדש שפתח בסמיכות אליו חנות כמותו, וכה ענהו, האם ראית פעם הנהגתו של 'סוס' בשעה שבעליו מוליכו אל הנהר להרוות צמאונו, כי כשהוא משפיל עצמו עד המים בכדי לשתות מהם נשקפת בבואתו בתוך המים הצלולים, ונדמה לו כי הנה הגיע עוד סוס שרוצה לגזול את המים לעצמו... מה עושה ה'סוס', הרי הוא רוקע ברגליו בתוך המים ובזה הוא מדמה בדעתו שהינו בועט ב'סוס' השני ומסלקו מעליו, ובאמת, מרוב רקיעותיו עולה עפר שבקרקעית הנהר ומתערבב במים והם נהיים עכורים, ושוב אינו רואה את אותו ה'סוס'... והוא בטוח שהצליח במלחמתו ובגבורת הסוס סילק את יריבו... אמנם אילו היה לו מח בקדקודו היה יודע שיש די מים בשבילו ואף בשביל אחרים, ולא היה משתולל, אז היה שותה מים צלולים זכים ונקיים, ועתה בגלל קוצר שכלו שתה מים עכורים מלאים בעפר ובצורות. המשיך הרה"ק ואמר, אל תהיה כסוס כפרד אין הבין, התחזק באמונה בבורא כל העולמים שהוא המפרנס מביצי כינים ועד קרני ראמים, ויש לו די והותר בשבילך ואף בשביל אותו המסיג גבול...

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

ז

אמנם, אף שנתבאר שכן ציווה המלך מלכו של עולם לעסוק ב'השתדלות', אך עדיין עלינו להביא מה שכתבו רבותינו, כי ניתן לקיים 'בזעת אפך תאכל לחם - ב'זיעה' של תורה ותפילה, ובוה 'יצא ידי חובה' מאותה קללה, וכמו שכתב הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (ליקושים, ה) כי 'בזעת' ר"ת עבודה בלב זו תפילה (תענית ב.), לרמז שאין צורך 'להזיע' בעבודת כפיים אלא ניתן להמשיך שפע הפרנסה על ידי 'שיזיע' בתפילה מעומקא דליבא¹, ואף שנאמר וברכתך בכל אשר תעשה - שברכת ה' שורה על ידי ה'עשייה', אך כבר אמרו חז"ל (סנהדרין סה.) ש'עקימת שפתיו הוי מעשה', וא"כ גם 'תפילה' נחשבת כהשתדלות ב'מעשה' (וכן איתא ב'מאור ושמש' פר' בשלח בשם הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיו זי"ע).

בן כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (פרשת בשלח, פר' המן) בלישנא דקרא 'בזעת אפך תאכל לחם', דלתיבת לחם יש שתי משמעויות, חדא כפשוטה, ואידך כמדרשה דקאי על התורה, ככתוב (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי'. והנה, אין איש שנפטר מגזירת 'בזעת אפך תאכל לחם', אלא שבידו הברירה לבחור על איזה 'לחם' יתייגע ויזיע, כי אם יהא כל עמלו בתורה יזכה לפרנסה בהרחבה ולא יצטרך לעבוד קשה על פרנסת מטה לחמו².

וצ"ב, מדוע כפל הכתוב לומר 'איש לפי אכלו', וביותר צ"ב, מדוע שינה בלשונו, בתחילה נאמר 'איש לפי אכלו', ואח"כ כתיב 'איש כפי אכלו'.

ומבאר המלבי"ם באופן נפלא, שבתחילה לקטו איש לפי אכלו - הראוי לו, כלומר שכל אחד מצא בביתו שקבל 'עומר' למאכלו, שזהו שיעור הראוי לכל 'גולגולת', והנה היו אנשים שחששו שמא מחר לא ירד מן ולא שמעו למשה שהזהירם 'איש אל יותר ממנו עד בוקר', על כן צמצמו מאכילתם ואכלו פחות מהראוי, ואת המותר הניחו ליום המחרת, מה עלה בגורלם, מאותו היום ואילך לקטו ולא מצאו אלא כפי אכלם ביום הראשון, כלומר, נעשה כמי שאומרים לו מן השמים, רבי יהודי, הראת שיש בידך 'לסדר' לעצמך מזון ופרנסה, נו, הבה נראה מה יש בכוחך עשות, והיינו שאותה השתדלות אסורה הזיקה להם הרבה שיחסר להם ממזונותיהם... (ועיי"ש במלבי"ם המוכיח יסוד החילוק בין לשון 'לפי' לבין 'כפי').

ולמדנו נוראות, כי המרבה בהשתדלות יתירה (ואסורה) לא די שאינו מרוויח כרצונו, אלא הוא מסוכן להפסיד את המוכן לו³ (ובודאי שאין דבר העומד בפני התשובה, אבל כל עוד שמונח בשנינותו וחושב שבכוחו ויכולתו 'לסדר' לעצמו עוד ממון ופרנסה ימשיך בהפסד זה).

יב. הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע היה יתום מילדותו, והתגדל אצל דודו, והיה הדוד מפלהו לרעה מבין בניו, אף בעת האכילה - היה נותן לבניו 'חמאה' עם הלחם, ואילו הוא קיבל רק לחם יבש, פשוט שהדבר פגע בו מאד, בפרט בהיותו יתום צעיר לימים, פעם אחת בעת ש'דודי הלך לגנו' והיה הבית ריקם מאנשיו, מצא המאור עיניים את חבית ה'חמאה' וטבל לחמו בו... בהכניסו את הלחם לפיו ראה שאין זו חבית חמאה כי אם 'טיט', ומחמת זה הפסיד גם את הפת היבשה, שנפסלה מאכילת אדם. לימים סיפר זאת ה'מאור עיניים' והוסיף שמזה למד שהממהר לחטוף את שאינו שלו מפסיד גם את אשר יש לו מכבר.

יג. שמעתי בדרך צחות לבאר את הנוסח (בסליחות) 'השתדלו והרבו תחינה ובקשה' השתדלו והרבו - היכן ובמה יש להרבות ב'השתדלות' להצלחה בפרנסה ובשאר עניינים, בתחינה ובקשה, בעסק התפילה, שבכך מותר וצריך, אבל לא בהשתדלויות אחרות.

יש שרמזו בפסוק (תהלים קד כא) 'הכפירים שואגים לטרף ולבקש מא-ל אכלם', כי 'שאגה' היא פעולה חזקה יותר מ'בקשה', והיינו, שבבואו להתפלל אל ה', אינו אלא 'מבקש' בנחת, בשפה רכה בנעימה. ואילו בגשתו לעסוק ב'השתדלות' ישאג כארי - יומם ולילה בטלפון ובפלאפון... יריב עם כל העולם... והכל עבור טרף ביתו, הנוהג כן אינו בגדר 'אדם', אלא הוא דומה לכפירים - כלומר, לחית השדה...

יד. הרה"ק בעל ה'דברי יששכר' זי"ע מביא שהיה מרגלא בפומיה דאביו, כאשר נכנס אחד לבקש ברכתו להצלחה בענייני הפרנסה, שמוטב לו להשקיע עצמו בתורה, ועל ידי זה יזכה לברכת כל ישראל האומרים בכל יום 'על ישראל ועל רבנו ועל תלמידיהוון ועל תלמידי תלמידיהוון ועל כל מאן דעסקין באורייתא וכו' יהא לנא להון ולכון וכו' ומזוני רויחי'.

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

כי קרוב הוא - קירבת הקב"ה לכל יחיד ויחיד
 כתב הרמב"ם ה'שפת אמת' זי"ע (פסח תרס"ד ד"ה איתא)
 וז"ל, איתא לגזור ים סוף לגזרים' (תהילים קלו
 יג) שנגזר ליי"ב גזירים, לכל שבט דרך אחר. ומאי
 נפקא מינה בזה (כלומר, לאיזה צורך נעשה נס גדול זה) רק
 להודיע שכל שבט כראי לגזור הים בשבילו, ולא זו
 בלבד, רק כל איש ישראל ראוי לקרוע הים בשבילו.

טו. דברים נפלאים וערבים מצינו ב'דעת זקנים' לבאר האמור בריש פרשתנו 'ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים
 כי קרוב הוא', וז"ל, כלומר, העם קרוב של הקב"ה, שנאמר (תהילים קמח יד) 'לבני ישראל עם קרובו', ולכך אינו
 מתנהג עמם בדרך הטבע - כמנהגו של עולם, אלא בהנהגה ניסית ונפלאות.

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל היה מקורב מאד אצל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע והיה ה'חזון איש' שולחו לפעול
 פעולות גדולות ונצורות לחיזוק וביסוס היהדות, מעת לעת היה ה'חזון איש' כותב מכתבים לרבי יעקב, והיה פותח
 את מכתביו 'לכבוד הרב יעקב', פעם אחת כתב 'אל כבוד ידידי רבי יעקב', ויעקב שמר את הדבר בבית גזיו. לפני
 כעשרים וחמש שנה כשכתב ר' יעקב את צוואתו הורה שבבוא היום יקברוהו יחד עם מכתב זה, ברצותו שבי"ד
 של מעלה יראו להדיא שאותו גאון וקדוש הכריז עליו כ'ידיד' - אולי ישאו פניו עבור זה. אך כעבור שנים הרבה
 חזר רבי יעקב פעם אחת מתפילת שחרית, נכנס אל ביתו וקרע את המכתב לגזרים, בבארו, היום בתפילתי באתי
 לידי הכרה בתיבות 'וידידים העברת' שהנני ידידו של בורא כל העולמים, אם כן מה לי להתהדר בידידות בשר ודם,
 אפילו של אדם רם בענקים...

טז. נפלאות שמענו מאיש צדיק בנש"ק שליט"א, במה שאירע ב'באס' (אוטובוס) שנוסע ממאנסי לבארא פארק,
 והסתובב מתחנה לתחנה לאסוף את הנוסעים, והנה, עד שגמר את סיבובו היה הבאס מלא עד אפס מקום,
 ואז עלה עליו יהודי מבוגר, ת"ח עצום ונשוא פנים, אבל, איש לא קם מלפניו לפנות מקומו בכדי לכבדו (אולי מחוסר
 שימת לב, ואכמ"ל), למען יוכל לשבת על כסא במשך הדרך הארוכה הנמשכת כשעה ומחצה, ובדלית ברירה נשאר
 הזקן לעמוד על רגליו. מקום עמידתו היה בתחילת הבאס, בסמיכות אל בחור צעיר שישב אף הוא בספסל הראשון,
 אבל משום מה לא מיהר לקיים בעצמו 'מפני שיבה תקום', והנה רואה הזקן שהבחור יושב ועיניו עצומות לגמרי,
 הבין האיש כי בחור קדוש לפניו, השומר על עיניו מכל משמר, החל הזקן להתחקות אחרי מעשי הבחור, ואכן,
 בכל עשר דק' בדק האיש, והנה עדיין עיני הבחור עצומות, כן היה אחרי חצי שעה של נסיעה ואחר שעה... וראה
 שאין הבחור שקוע בפרק 'הישן'... אלא הוא ער בכל אבריו וחושיו, זולת עיניו שהם עצומות... בטרם הגיע הבאס
 לבארא פארק פנה אליו הזקן ושאלו, הגידה נא בחור יקר, מה שמך, מי אבותיך, ואצל איזה רב ורבי למדת, היכן
 קבלת השגות נעלות כאלו בשמירת עיניים, באיזה ספר למדת, ומי בני החבורה שלך... איך קנית תעצומות נפש
 גדולות כאלו, לשבת בכל הדרך מבלי לפתוח את העיניים אפילו פעם אחת, כאשר עיני ראו אותך ולא זר.

נהנה הבחור, ונענה, איך האב נישט געקענט צוקוקן - לא יכולתי לראות במו עיניי כיצד יהודי חשוב, ת"ח נשוא
 פנים ומבוגר עומד על רגליו ואני אשב... על כן... סגרתי את עיני שלא לראות את המחזה... ע"כ ה'מעשה' שלא
 היה ולא נברא. וכל השומע ישחק לו. ומדוע ישחק השומע, כי אך לשחוק והיתול היו מעשי הבחור, וכי אם תעצום
 עיניך נשתנה המצב, האם כבר נפתר הדבר, האם כבר מצא הזקן מקום לשבת, והרי עדיין הוא עומד על עמדו,
 כשרגליו מכאיבות לו וכו' והוא משווע לכסא לשבת.

אף אנו הבה נחשב חשבוננו של עולם, אם איננו דומים לאותו בחור, ימי השוכבים בעיצומם, הקב"ה שהוא 'זקן'
 מלא רחמים 'עומד' לפנינו, בסמיכות אלינו, והוא ממתין עלינו 'שובו, שובו', נותן לנו ימים גדולים הבאים לטובתנו
 לצחצח אותנו מכל טינוף ולכלוך, וכי אם נעצום את העיניים - שלא להתבונן בחשיבות וגודל זמנים נעלים הללו,
 אזי בזה הם מסתלקים והולכים מאתנו, הרי הם 'חיים וקיימים', עומדים בסמיכות אלינו, ואיזה 'פנים' יש לדבר...
 והחכם יפקח עיניו ויכבד את ה'זקן', בכבוד הראוי, לעשות רצונו ולהתקרב אליו באמת ובתמים, וייטיב לנו בזה ובבא.
 מעשה היה באיש 'בא בימים' שתקפה עליו השכחה רח"ל, עד שלא ידע מימינו ומשמאלו ממש, לא 'מאין באת'
 ולא 'לאן אתה הולך'... באחד הימים לא שמו בני הבית לבם ויצא האיש לרחובה של עיר והחל לשוטט אנה ואנה,

מלחשוב מחשבת פיגול כי איני אלא 'מספר' בתוך הכלל... ומעשיי **וכבר איתא ב'פרקי דרבי אליעזר'** (פמ"ג) 'רבי נחוניא בא אין להם ערך'".

הבחין בו עובר אורח וניסה לשמוע ממנו 'איה מקום כבודו', אך לדאבון לב לא ידע להשיבו, על כן הכניסו לרכבו, ואמר לו הנה אסע ברחובות העיר, ומע"כ יביט דרך החלון על צידי הדרכים, אולי יכיר איזה 'בנין' או חנות ועי"ז יזכר היכן ביתו נאווה קודש... בתוך שיחתם אמר לו הנהג, נראה לי שהיה מן הראוי שמע"כ ידבר לתוך 'דיסק' (c) d) שם ידבר ברורות מה שמו ומקום מגוריו... מיד אמר האיש, אה... אה... הנה נזכר אני כי יש דיסק בחיקי, שמע הנהג את הדיסק ותיכף ומיד השיבו אל הבית, והכל בא על מקומו בשלום...

ולענייננו אנו, בימים אלו ייזכר כל אחד כי ה'דיסק' נמצא בכיסו, כל אחד ואחד יודע היטב היכן הוא 'מקומו' האמיתי ולהיכן עליו 'לשוב' בתשובה, אלא שהיצר הרע משכיח מעמו את תכלית החיים ומטרתם, עד שהוא מסתובב אנה ואנה מבלי לדעת איה היא הדרך המובילה בית א-ל... אין לו אלא 'להוציא את הדיסק' ולהשמיע לעצמו, וידע מי ומה אנו באמת, בניו אהוביו של הקב"ה, רצוננו לעשות רצונך, וכבר נמצא את הדרך בנקל...

ובענין 'שובו בנים שובבי"ם' נסמך מעשה, הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע נסע פעם על שב"ק אל הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע (ברשות ובשליחות אביו), באמצע הסעודה גנח הר"א 'אוי וויי טאטע', נענה הר"פ שהיה 'עמוד האמת', ודלמא לאו אביו הוא, כלומר, מי אמר שהוא בבחינת 'עושין רצונו של מקום' שנחשב כבן, אולי 'עבד' הוא... (כדאיתא בב"ב י, בזמן שעושין רצונו של מקום קרויין בנים, ואין עושין קרויין עבדים) ושתק הר"א, כי אכן מי יאמר זיכיתי לבבי, מי יוכל לומר על עצמו שהוא כבר בבחי' בן.

משחזר אל אביו הק' הרה"ק רבי אלימלך זי"ע וסיפר את כל אשר היה שם, ענה הנו"א, נו, אם אין אב, בארגט מען זיך א טאטע (ישאל לעצמו אב), ככתוב 'שאל אביך ויגדך'...

וללמדנו, הנה עומדים אנו בימי השובבי"ם - שובו בנים שובבים, ובא האיש היהודי ואומר לעצמו, הנה כבר זמן זמנים אינני 'בן' - כבר אינני במדרגה זו... ממילא הבת קול שיוצאת ומכרזת בכל יום 'שובו בנים שובבי"ם' איננה מדברת אלי כלל וכלל. אומרים לו, שאל אביך, שאל לך את ה'אב', גם אליך הדברים אמורים, ישוב הבן אל האב, בכל מצב שהנך נמצא ממתניים עליך, אם יש לך אב בוודאי טוב, וא"ל תשאל לך אב, העיקר שתחשיב עצמך כ'בן' ותשוב אל אביך הממתין לך ולתשובתך.

יז. הנה כתיב בפרשתן (יד ג) 'ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר', וידועה הקושיא, הרי כל בני ישראל יצאו ממצרים לפני ז' ימים, ולמי מבני ישראל דיבר פרעה, וב'תרגום יונתן' מבאר שהכוונה ל'דתן ואבירם', כי שניים אלו נשארו במצרים ולא יצאו ביחד עם בני ישראל, ולכאורה נראים דבריו כתמוהין, שהרי להדיא מצינו להלן בפרשה ששניים הללו היו עם בני' במדבר, כיצד הגיעו לשם, ויבואר עפ"י מה דאיתא ב'באר מים חיים' בפרשתן, וז"ל ובני ישראל הלכו ביבשה וגו', מיעט רבים שנים, לומר כי על שנים מישראל לבד נקרע הים והם דתן ואבירם שאמרו חז"ל שנשארו ונקרע הים עליהם לבד, ע"כ. ודבר פלא הוא, וכי ראויים היו שני אלו להיעשות להם נס גדול כזה - להם בפני עצמם, אלא, כאן למדנו חיזוק עצום, כי אין הקב"ה משמיט אף יהודי, וכל אשר בשם ישראל יכונה ראוי להיעשות לו נס.

יח. שמעתי מאדם נבון שנכנס לבית הכנסת שבעירו ומצא כתוב בקאווע שטיבל (חדר המיועד להכנת קפה) ע"ג טבלא בזה"ל, 'לכלכת - לא נורא, אתה לא מלאך... לא ניקית - אינך אדם'... לדידן ייאמר, ימי השובבי"ם הנועדים לתקן את אשר שחת, אמור נאמר לכל בר ישראל, גם אם 'לכלכת' ונכשלת בחטא, אין לך ליפול ברוחך, שהרי אינך מלאך (אדרבה הינך אדם, ודרכו של אדם ליפול), אבל... אם אינך 'מנקה' אחריו בימים אלו של השובבי"ם המיועדים לתשובה - הרי אינך 'אדם'...

ב'תנאים' של הרה"ק רבי אייזיק מקאמארנא זי"ע בהגיע עת לקרוא שטר תנאים כיבדו את הרה"ק ה'חווה' זי"ע לקרוא את שטר התנאים, והנה ה'ערב קבלן' היו הרה"ק המאור ושמש והרה"ק האור לשמים, בהגיע החווה לקרוא את הערב קבלן שנכתב בראשי תיבות ע"ק קרא ה'חווה' עקשן קדוש, מצד החתן... וכן מצד הכלה. והיינו כי להיות 'קדוש' אי אפשר מבלי עקשנות, אי אפשר לעלות בסולם הקדושה מבלי לעמוד עיקש, כי אי אפשר מבלי ליפול שוב ושוב, ובלא עקשנות לעמוד על משמר הקדושה, לשוב לעלות על דרך המלך לא יגיע לשום מקום. ועם העקשנות עם כל הנפילות והנסיגות - רק בזה יזכה לקדושה.

כשם שאנו עולים מצד זה כך מצרים עולים מצד אחר. ופליאה רבתי היא, היאך יתכן שבעת התגלות אלוקית - שראתה שפחה על הים זה א-לי ואנוהו, עדיין לא האמינו בשלמות בקב"ה. וביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע, שאכן וודאי האמינו בקב"ה אחר שראוהו 'עין בעין', אלא - שלא האמינו בעצמם שהם ראויים לנס להינצל מיד מצרים, ועל כן חששו שמא יבקע הים אף למצריים ויעלו מצד אחר. ולזה נקראו 'קטני אמנה', שאף על חסרון אמונת האדם בכוחות עצמו ייקרא 'קטני אמנה'.

והרבה יש להתחזק בדברים אלו, לדעת שכל איש ישראל גבוה ונחשב עד מאד, ובפרט בהורנו דור אחרון, שחסרון אמונה זאת היא תולעת המכרסמת ומבלה כל חלקה טובה בבני ישראל, כי אין ביד היצר לקרר את האדם אלא בטענה זו - מי אתה²² ומה שווה עבודתך²³... וזוהי עבודת האדם לקום כנגדו בעוז ותעצומות להכריז גדול אני... קדוש אני... כל פעולה מפעולותיי מגעת עד כסא הכבוד²⁴ ופועלת גדולות ונצורות.

וראה מפרעה מלך מצרים שמרד בצור עליון הרבה מאד, שנאמר (ה ב) מי ה' אשר אשמע בקולו, ובאותו לשון שחמא בו בלשון עשה תשובה, שנאמר (טו יא) מי כמוכה באלים ה', והצילו הקב"ה מבין המתים²⁵.

בפרשתן (יד לא) 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק קנ"ד), וז"ל. כשם שצריך אדם להאמין בהש"ת כך צריך אחר כך להאמין בעצמו, שיש להש"ת עסק עמו ושאיננו 'פועל בטל'... רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו, והש"ת מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו. וזה פירוש 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו, ו'משה' קאי על כלל ישראל - שישים ריבוא נפשות מישראל שברור ההוא (כלומר, שהאמינו בכוחו של כל אחד מתוך שישים הריבוא), שכולם האמינו שהש"ת חפץ בהם, עכ"ל.

איתא בגמ' (ערכין טו.) ישראל שבאותו הדור מקטני אמנה היו... דכתיב (תהילים קו ז) 'וימרו על ים בים סוף ווישיעם למען שמו', מלמד שהיו ישראל ממרים באותה שעה, ואומרים (שם נבקע הים גם למצרים במקום אחר)

יט. נפלאות מצינו בש"ך עה"ת (מגורי האר"י) המפרש מה שנאמר (דברים כג ח) 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו', וז"ל, מצאתי כתוב לא תתעב מצרי בלשון יחיד, רמז על פרעה שהרהר תשובה וניצול ומלך על נינוה, וחרה ליונה על שלא נהפכה נינוה, ואמר טוב מותי מחיי, על זה רמז כאן לא תתעב מצרי, שלא יהא מתועב בעיניך, כי גר - כבר נתגייר ועשה תשובה, עכ"ל. והדברים נפלאים, פרעה הרשע, הוא הגבר שהרבה להרשיע במצרים, ואף בהיותו בנינוה הרבה לחטוא וכדכתיב (יונה א ב) 'כי עלתה רעתם לפני', עד שחרה ליונה על שקיבל ה' תשובת נינוה, ומכל מקום מקרא מלא דיבר הכתוב לא תתעב מצרי - שלא יהא מתועב בעיניך... ומדוע, כי לבסוף עשה תשובה. כ. כעין זה איתא ב'שפת אמת' (וארא תרס"ג ד"ה וידבר) וז"ל. ובאמת כמו שצריכין להאמין בהקב"ה אף שאין יכולין להבין הנהגה הנעלמת של הקב"ה, כמו כן צריכין להאמין בבני ישראל אפילו שנראין כעורין ושחורין כמו שנאמר (שה"ש א ה) 'שחורה אני ונאווה'. עכ"ל.

כא. מצינו שניים המה שונאי ישראל - פרעה ולאידך עמלק, והנה, פרעה שאמר מי ה' נטבע בים סוף ושוב אין מצוה לשנוא אותו ולמחות את זרעו, ואילו את עמלק נצטוונו לשנוא עולמים, למחות את זכרו מתחת השמים מבלי להשאיר שריד ופליט. ולכאורה צ"ב, שהרי פרעה הרשיע יותר מעמלק, שהרי כפר בה', כמו שאמר 'לא ידעתי את ה', מי ה' אשר אשמע בקולו', ולא מצינו כזאת אצל עמלק, אלא ביאורו, כי פרעה אכן לא האמין בה' וגדול עונו מנשוא, אך עמלק הרבה לחטוא פי כמה וכמה, כי הוא גרם לישראל שלא להאמין בעצמם, שזינב את כל הנחשלים שהענן פולטם, וטימא אותם מתוך הטענה שבין כה וכה כבר הם 'חלשים', על זאת אין כפרה עולמית...

כב. וכך ביאר הרה"ק ה'מי השילוח' זי"ע (בפרשתן) בהא דכתיב (טז ב) 'ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש', כי חטאם של דתן ואבירם היה שלא האמינו בעצמם שהם ראויים שיעשה להם הקב"ה נס וירד להם המן, והיה זה ענווה באושה ופסולה (כלומר, 'תולעים' מרמז לענווה שמישים עצמו כתולעת, אלא ש'ויבאש' - היה זה ענווה סרוחה...), אלא על האדם להחשיב את עצמו כי הקב"ה חפץ בו, בעבודתו והתגברותו, וכל פעולת טוב שהוא עושה, והיתה 'טענה' עליהם מדוע הינכם מחזיקים עצמכם שפלים ונבזים.

כג. שמע נא לדבר נורא אשר מתאמרא בשם הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע, שהנה מצינו קודם קריעת ים סוף שאמר הקב"ה למשה (יד ב-ד) 'דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירות וכו' ויעשו כן', ופירש רש"י,

יגרמו עי"ז התעוררות למעלה שיעשה להם הנם ויקרע לפניהם. וזהו 'לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי' (שה"ש א ט) - ר"ל כמו בסוסי פרעה שהיה היפך מנהגו של עולם שהרוכב מנהיג לסוס, ובפרעה וחילו הסוס הנהיג את רוכבו כמו שאמרו רז"ל (שהסוס הנהיג את בעליו לתוככי הים), בן דמיתך והמשלתך רעיתי ע"ז האופן ממש, שאף שאני רוכב ערבות, עב"ז כביכול את מנהיגה אותי ע"י מעשיך. שענין התחברותי כביכול להעולמות הוא רק כפי ענין התעוררות מעשיך לאן נוטים²⁷. וזהו שאמר הכתוב (דברים לג כו) 'רוכב שמים

וידע שכל כך גדול וחשוב כוחו של כל ישראל, עד שכל העולמות עליונים ותחתונים תלויים בו, ככל אחד ואחד מבני ישראל (למב ולמוטב). וכדבריו הנוראים של הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע (נפה"ח שער א סוף פ"ט, דרשות מהר"ח שה"ש א ט, ועיי' נועם אלימלך - ליקוטי שושנה ד"ה לסוסתי) בזה"ל, ולכן בעת קריעת ים סוף אמר הוא ית' למשה 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו', ר"ל דבדידהו תליא מלתא, שאם המה יהיו בתוקף האמונה והבטחון ויסעו הלך ונסוע אל הים 'סמוך לבו לא ירא' מעוצם בטחונם שבוודאי יקרע לפניהם, אז

ויעשו כן - להגיד שבחן ששמעו לקול משה ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברוח, אלא אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם, ולכאורה יש להקשות, שהרי מפורש בכתוב שבאותה 'ויחננו' צעקו בני ישראל ואמרו למשה 'מה זאת עשית לנו' וגו' דברים נוראים וקשים, וכל זה בא להם על ידי שחזרו לאחוריהם, אם כן, מדוע נכתב בתורה לדורות עולם 'להגיד שבחן' והרי משם יצאה תקלה, ולכאורה היה עדיף טפי 'להעלים כל הפרשה'... כיוצא בדבר יש לתמוה גם על הכתוב לעיל ביציאת מצרים עצמה 'וגם צדה לא עשו להם' (יב לט), ופירש רש"י, 'מגיד שבחן של ישראל, שלא אמרו האיך נצא למדבר בלא צדה, אלא האמינו והלכנו, הוא שמפורש בקבלה (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', ועד עצם היום הזה אנו מזכירים פסוק זה בראש השנה להעלות זכרוננו לטובה, אמנם 'למעשה' נגרם עי"ז שהתלוננו ואמרו 'מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים וכו' כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב', ונראה שהתחרטו על שיצאו בלא להכין צידה לדרך... ולכאורה נראה שמכל אותו 'שבח' יצא רק קלקול... ועל דרך זה ממש יש לשאול על מה שאמרו חז"ל (הובא ברש"י טו יב) שהמצריים זכו לקבורה בשכר שאמר פרעה 'ה' הצדיק', והלא תיכף ומיד חזר בו והקשה את לבו לבלתי לשמוע לקול ה', ומדוע מגיע לו שכר על כך.

אלא דבר גדול למדנו מכאן, כי הקב"ה מחשיב רגע אחד שאדם מתגבר על עצמו לעשות רצונו ית', ואף אם יכשל לאחר מכן, ולהוציא ממחשבת טעות המושרשת בקרב העם, שמה בצע להתאפק עתה אם בוודאי לא יהיה בי כח לנצח לגמרי את יצרי הרע וברי לי שלבסוף אכשל ואפול, כי הקב"ה חביב בעיניו כל רגע ורגע שאדם מבוסס בדמו לבלתי להלך בעצת יצרו הרע.

וכבר מצינו לרבינו המאירי (יומא פה.) המבאר מה שאמרו שם במשנה 'מי שנפלה עליו מפולת (בשבת) ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין עליו, מצאהו חי מפקחין עליו' וכו', וזה לשון המאירי, התחילו לפקוח ובדקו בחוטמו ומצאוהו חי משלימין בפקוחו, אף על פי שנתבאר שאי אפשר לו לחיות אפי' שעה אחת, שבאותה שעה ישוב בלבו ויתודה. עכ"ל. הא למדת, עד כמה מגעת חשיבות של רגע אחד בתשובה. כד. סיפר הגאון הגדול רבי יעקב בלויא זצ"ל בעל ה'פתחי חושן', כי מקור מוצאה של אמו ע"ה היה בחו"ל, וכאשר נישאה לאביו הרה"ג רבי ברוך יהודה ז"ל קיבלה על עצמה להתלבש ככל מנהגי עיה"ק ירושלים. והנה כעבור זמן הגיע אליה אגרת שלומים מאחותה שהתגוררה בארה"ב, ובתוך הדברים ביקשה שהיות ואין ידוע אימתי יתראו (וכפי דרך הימים ההם) על כן היא מבקשת שתשלח לה תמונה שלה ביחד עם 'החתן'. וחשבו לעצמם, מי יודע היאך יביטו בני המשפחה מעבר לים בראותם את אחותם בבגדי ירושלים בכל פרטיהם ודקדוקיהם... ואולי יש מקום כ'הוראת שעה' שתכסה ראשה ב'שייטל' (פאה נכרית) רק באותו זמן קצר של צילום התמונה, ומשלא ידעו כדת מה להחליט, עלה ר' ברוך יהודה אל הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל, ושטח לפניו את הספקות השוררים בביתו. יעץ לו הגרי"ח בחכמתו הרבה ובקדושתו הגדולה, לדעתי אין הדבר כדאי כלל וכלל, כי מי יודע מה יהיה... אולי זאת תהיה התמונה היחידה שתשתמר ממנה לדורות הבאים, והם עוד יבואו להוכיח שכך היא ה'מסורת' במשפחתנו... בסופו של דבר שמעה לקולו, והכל עבר בשלום. והוסיף הגר"י בלויא אגב אורחא, אכן חכם עדיף מנביא, כי פלא הדבר שאכן זוהי התמונה היחידה שנשארה מאמו...

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

בעזרך'. וכן מה שאמרו רז"ל העבודה צורך גבוה, עכ"ל. וכלומר שכל יהודי מנהיג כביכול במעשיו בזה העולם את אשר יעשה בעולם העליון²⁶.

ב'ראשית חכמה' (שער האהבה פ"ח אות ו) מביא את כל קורות ישראל בקריעת הים, וכפי שלמדנו רז"ל כי דייקא לאחר שנחשון בן עמינדב קפץ ומסר נפשו עד שהיכו המים באפיו אזי נבקע להם הים.

וכתב, שמכאן נלמד שכל הרוצה שהקב"ה יעשה לו נס למעלה מדרך הטבע, הרי עליו תחילה למסור את נפשו ואת רצונותיו ולשבור את טבעו, ואז ינהג עמו הקב"ה שלא כדרך הטבע, והיינו כאמור, שכביכול הקב"ה מסר את הנהגת העולם ליד האדם, וכולם תלויים במעשיו ובעבודתו, ואם הוא שובר את טבעו ונוהג בדרך שמעל לטבעו הרי בזה גורם הוא שכך תהיה גם ההנהגה העליונה²⁷, וממילא יזכה לניסים.

במה דברים אמורים לדידן, הנה פעמים הרבה נראה לו לאדם מחמת סיבות והכרח (הנדמה לו כהכרח) לאמר לעצמו, רק הפעם אוותר על שיעור תורה, רק הפעם אצא מביהכנ"ס לפני סוף התפילה, אך הפעם אצא מהכלים מתוך כעסי, אוציא מקרבי את כל הנערוון (עצבים)... (בדרך כלל הנני טיפוס רגוע ונוח מאד), לזה אומרים לו לאדם, אי אפשר לעולם לדעת, יתכן שרק צורתך ותמונתך בזו השעה תחקק במוח ובלב של בניך וצאצאיך, זאת אשר ישאר ממך בזכרון, וזאת אשר יחפצו גם הם להשיג... שמא דייקא הנהגה של זו הפעם תשאר לו חקוקה לנצח.

(כע"ז איתא מהרה"ק החידושי הרי"ם (שש"ק ח"ב קצב, הובא בליקוטי הרי"ם יו"ט) על המשנה 'ואם לא עכשיו אימתי', וק' מה השאלה אם לא עכשיו, והרי אם לא אקח עצמי לתורה ועבודה עכשיו אוכל גם מחר לקחת את עצמי... וביאר הרה"ק, כי אכן מחר יהיה 'עכשיו' חדש, אותו עכשיו שיבוא לפנינו מחר, אבל העכשיו של היום כבר ייאבד, וילך לו לצמימות... ועל אותו עכשיו אמרו אם לא עכשיו, אימתי - מתי תוכל לחזור ולהשיב לפניך את ה'עכשיו' של היום, אותו עכשיו שלא נצלת כהוגן, ואבדת אותו בדברים של מה בכך, בשטויות ודברים נפסדים, קח עצמך כעת ואל תדחה את ההזדמנות לקיים חטוף ואכול חטוף ושתי, שהכוונה על קניני נצח דייקא בעודך בעולם הזה, עוד שורה תורה ועוד מעט עבודה, עוד שמירת עיניים אחת ועוד התגברות אחת על היצר, על העצלות ועל הייאוש, ותזכה לגדולה גדולה).

ולא עוד, אל תאמר זאת בלשון ספק אולי רק תמונה זו תחקק בקרב צאצאיך, אלא אמור בלשון וודאי וברור - תמונה זו תחקק בלב צאצאיי, כי אכן, ההנהגה בעת ה'נסיון' היא היא הנחקקת בלבם, שהרי כך הוא מציאות פני הדברים, ההנהגה בזמן רגיל איננה נחקקת ונשמרת בזכרון הרואים, כמו זכרון שהם יזכרו כיצד נראה אביהם בשעת קושי, בשעת נסיון.

וכן כתב ב'ספר חסידים' (קס) שעמידת האדם בנסיון מועלת לדורותיו שיוכלו לעמוד גם הם בנסיונותיהם, כל חד וחד בדידיה, לפי דורו ולפי מצבו (וכך אומר שם, אם עמדת בנסיון אל תחזיק טובה לעצמך, כי שמא באו אבותיך לידי נסיון ובאותה שעה התפללו לזכות צאצאיהם שיוכלו עמוד בזה הנסיון), ומכאן, אל יסיתך יצרך לאמר, מה יקרה...הבה נקל ראש בזה רק פעם אחת... כי אדרבה, משמעות וחשיבות מיוחדת יש לפעם הזאת דייקא. והיא תשאר חקוקה לנצח בזכרון הצאצאים, וזה יעזור להם בעבודתם כל ימי חייהם, ולאידך גם יתן להם כח לעמוד בנסיונות.

כה. והדברים מפורשים בגמ' (ברכות ג.) 'בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמיה הגדול מבורך הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך' וכו', והדבר נורא למתבונן, שהלא דברי הגמרא לא נאמרו בצדיקי הדור בעלי כוונות נסתרות... אלא כל עניית אמן יהא שמיה רבא של יהודים 'פשוטים' גורמת להקב"ה לנענע ראשו...

כו. סיפר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע עובדא שהוא עצמו היה עד לה, אב ובנו עניים ודלים פסעו יחדיו, וזמן רב לא בא אוכל אל פיהם, לפתע הבחין האב במטבע של זהב הנוצצת על פני הקרקע, ביקש האב מבנו שיתכופף ויריים את המטבע, ובו יקנו דבר מאכל לסעוד את נפשם הרעבה, אך הבן סירב באמרו שאין כוחו במתניו להתכופף עדי ארץ, אשר על כן התכופף האב בעצמו, הרים את המטבע וקנה בו שלושה עשר תפוחים, ורצה לתת אותם לבנו בעבור תחיה נפשו בהם, אך הבן טען לעומתו - מכיוון שלא אבה לשמוע לקול האב אינו זכאי לשבוע מטוב התפוחים, אך האב שראה ברעבון בנו, נענה ואמר לו שהוא ממחר לדרכו, לכן עליו להקדים ללכת לפניו, והבן יבוא אחריו.

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

ג

ויהזרו לסורם. עפי"ז מפרש בלישנא דקרא (ישעיה נז יט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' שלום שלום לרחוק' - למי שמתרחק מחשש עבירה ועוון ע"י גדרים וסייגים, כי בזה נעשה קרוב אל הקב"ה, שהרי ע"י גדרים וסייגים נשמר שלא להכשל בעוונותיה.

בפרשתן (יז יד), 'כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע', וכתב ה'בעל הטורים' כי זכרון בספר ושים באזני ר"ת זכוב (עיי"ש), וביאר ב'כלי יקר' (שם

להרחיק את האדם מן העבירה - עשיית גדרים וסייגים בפרשתן (יג יז), 'ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא', נוראות כתב השל"ה הקדוש (דרך חיים תוכחת מוסר) וז"ל, ראה והביטה כמה צריך האדם להתבונן לעשות גדרים וסייגים והרחקות שלא יבוא לידי עבירה"י, הנה הקב"ה בעצמו ובכבודו עשה הרחקה פן ינחם העם וגו'. עכ"ל. כלומר, מפני שהיו ישראל 'קרובים' בדעתם לארץ מצרים ולטומאתה, על כן הוצרך הקב"ה לסובבם במדבר ולהרחיקם ממצרים שמא יראו אותם

בכל עת שעבר עוד כברת דרך השליך האב ארצה תפוח אחד, וכך 'מצאם' הבן שהלך לאחוריו, ונפשו הרעבה לא יכלה עמוד, התכופף הבן ניקה את התפוח מטינוף העפר, ואכלם להשקיט רעבונו העז, וכך מצא את כל הי"ג תפוחים ואכלם.

ואמר הרה"ק ר' צדוק שמעשה זה לימדו לקח רב לעבודתו יתברך כל ימי חייו, כי אם היה הבן מתכופף מתחילה פעם אחת להרים את המטבע מעל פני האדמה, הרי היה מונע מעצמו עמל וטורח - לכופף עצמו שלושה עשר פעמים ובכל פעם לשטוף התפוח מטינוף, והאמת היא, שהרבה לימודים ישנו בסיפור זה המתפרש לע' פנים, הן בבין אדם למקום, והן כלפי בין אדם לחברו, שבכפיפה אחת חוסך האדם מעצמו כפיפות ויגיעות רבות לאחר זמן... כז. בספר דולה ומשקה מביא בשם ספר להורות נתן, מדוע בקריאת ים סוף אמר ה' 'התיצבו וראו את ישועת ה'', ואילו במלחמת עמלק אמר צא והילחם, כי קריאת ים סוף נראה שהיה ישועה בעניני גשמיות, ועל זה צריך להתחזק באמונה. משא"כ כשמגיע לאשר קרך, שם אין מקום להתחזק באמונה, אלא עליו לערוך מלחמה - צא הלחם בעמלק.

מענין לענין, שמעתי מעדים נאמנים שפעם נפגשו הני תרי צדיקי, ראש הישיבה הגאון מהרי"ד קאפלמאן זצ"ל עם יבדלחט"א הגה"צ מהרי"מ שעכטער שליט"א, ומהרי"מ שאל את רה"י, הנה בריש הפרשה כתיב ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, ובסוף הפרשה כתיב צא הלחם בעמלק מחר, כיצד יעלו שני הפסוקים בקנה אחד, הקב"ה עורך המלחמה או אנחנו, חשב רה"י ארוכות, עד שנענה, כנראה שאפשר לערוך מלחמה ע"י השתיקה... והוסיף אפשר לערוך גאנצע מלחמות - מלחמות שלמות וגדולות ע"י השתיקה (וכן הוא במציאות, שהשוק מנצח בד"כ).

כח. הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל ביאר בטוב טעם ודעת על פי מעשה שהיה עמו שבילדותו הלך להשתתף בשוה"ט אצל אחד האדמורי"ם, ודחף עצמו עד שהגיע לעמוד בסמוך למקום ישיבת הרבי, כל זה היה עד שהרבי נכנס, כי אז נטלוהו הגבאים וכעלה נידף שילחוהו מחוץ לשולחן... ולפתע, נכנס ילד קט - מיד פיננו לו מקום והושיבוהו בסמיכות לרבי, לנגד זה לא יכול היה להחריש ושאל את אחד המסובין מה נשתניתי מילד זה, אמרו לו 'ילד זה נכדו של הרבי...' אין זה אלא מפני ש'קרוב' הוא, כאן למדתי 'קרוב' מהו - שבידו לפרוץ את כל המחיצות ולעמוד למעלה למעלה, אמור מעתה, אם השל"ה כתב שהמתרחק מהעבירה נחשב כ'קרוב' עד כמה יעלה ויבוא זה האיש...

וכבר ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (ב'אגרא דכלה') בהאמור בפרשתן (טו כו) 'ויאמר אם שמוע תשמע וכו' והאזנת למצותיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך', האזנת יתפרש מלשון 'אזנים לתורה', ועל דרך שנאמר בשלמה המלך ש'אזן וחקר ותקן' (קהלת יב ט), והיינו שעשה גדרים וסייגים שעל ידם תוכל התורה להתקיים ולא יכשלו בגופי עבירה (יבמות כ:), ועל דרך זה אמר כאן הכתוב שאם 'האזנת למצותיו' - שתעשה גדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה ובוזה יהיה לך 'משמרת' לתורה, אזי בשכר זאת יזכו שכל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך. וראיתי לבאר בזה, שהוא כדרך 'מדה כנגד מדה', הואיל והאדם שומר עצמו בגדרים וסייגים לבל יכשל ח"ו, על כן אף הקב"ה כנגדו עושה גדרים וסייגים לבל יבוא ליד חולי ומחלה.

וכך כתב ה'מצודות דוד' על הפסוק (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר - התומך אותה בגדרים וסייגים הוא משובח'.

באר הפרשה - פרשת בשלח שירה

חידוש נפלא מצינו להלכה בדברי ה'פרישה' (ויד סי' שפ"ג סק"ה), שהנה ידוע מה דאיתא בגמ' (שבת יג.) 'לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב', ונראה כפי פשוטו שבאו חז"ל ללמד שעל הנזיר להתרחק מן הכרם, ואומרים לנזיר, לך מסביב הכרם, אל תתקרב ללכת דרך הכרם עצמו, אף אם יצטרך משום כך לסבב ולהאריך דרכו שלא יפגע בכרם, בכדי שלא יכשל באכילת ענבים, אכן כתב הפרישה על זה 'העולם מועים בפירושו', אלא כוונת חז"ל היא 'אמרין לנזיר סביב לכרם לא תקרב דהיינו משמרת למשמרת, דאפילו סביב לכרם לא תקרב'ל, ומכאן נלמד עד כמה צריך להתרחק אפילו מ'סביבות' הרעליא.

פסוק ח) למה השווה עמלק לזבוב, (וכן הא דמצינו שיצר הרע דומה לזבוב, ברכות סא.), כי הנה אין כוח בפיו של הזבוב למצוץ מחתיכת בשר שלם, וכדי שיוכל לאכול וליהנות מן הבשר עליו למצוא סדק או נקב קטן ורק דרך שם ייכנס פנימה, וסופו שיביאנו לידי רקבון וקלקול. כיו"ב היא דרכו של עמלק זה היצה"ר, כל עוד שלא תתן לו דריסת רגל בקרבך לא ישלז בשום פנים ואופן, אבל אם אך תהיה לו דריסת הרגל כל שהוא אז כבר יעלה בידו לקלקל את הכלבט, ומשום הכי 'אין עצה ואין תבונה' אלא לעמוד בכל תוקף בחומה בצורה בגדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה.

כט. משל אמרו בשם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פרשת תצוה), לעני ואביון מרוד שהתקיים מ'קיבוץ נדבות', פעם אחת ניגש לאחד מגדולי העשירים וביקש ממנו שרוצה לקבוע מסמר בביתו בעד סכום נכבד של מאה זהובים, בתחילה דחהו העשיר, אך משבא הלה והפציר בו יום נענה לו העשיר וכתב שטר מכירה כדין ונתנו בידי העני. ויהי ממחרת, בא העני וביקש לתלות אחד מבגדיו על המסמר, מיד פתחו לו הבית ונתנו לעשות בו כרצונו - שהרי שלו הוא המסמר, למחר הגיע העני בבקשה שברצונו לקחת את בגדו מאתמול ותחתיו תלה חפץ אחר, וכך הטריד את מנוחת בני הבית יום יום בענין אחר... עד שיומא חדא בא העני ותלה במסמרו נבלת בהמה שהחלה תוך כמה שעות להריח בריח נורא ואיום - והיו עיני בני הבית כלות והולכות... אבל, מה יעשו הרי שלו מסמר זה, ולגודל הצחנה נאלצו לעזוב את הבית בבושת פנים, וכך נהפך כל הבית להיות תחת רשותו של העני... והנמשל מובן, שהיצר הרע מפתה את האדם שיפתח עבורו סדק צר מאד כדי שיוכל לתת שם דבר קטן, והגם שבתחילה דוחה אותו האדם, מיהו השטן חוזר ומפציר בו שוב ושוב, עד שלבסוף מסכים האדם לוותר על דבר של מה בכך ולתת 'שעיר לעזאזל' עבור השטן כדי שבכך יתן לו מנוחה לנפשו, אך סופו שיתלה היצר באותו 'מסמר' כל סוגי נבילות וטריפות שאין אדם יכול לעמוד במחיצתן, והוא שולט בו מראשו ועד רגליו וכובש אותו להיות נכנע תחתיו בשלימות, ומפסיד את הכל.

מסופר שבערב ימי המלחמה דרשו השלטונות בדייטשלאנד (גרמניה) מממשלת פולין שישבו לידם את העיר 'דאנציג' שהיתה בעבר שייכת לדייטשלאנד, ובאם לאו יפתחו במלחמה עליהם, נענה אז ראש ממשלת פולין ואמר, אם אכן היו רוצים את 'דאנציג' אכן הייתי מחזירה להם למען תשקוט הארץ ולא תפרוץ המלחמה, אך מאחר שהנני יודע שהם 'מדברים' על דאנציג אך כוונתם להגיע עד ווארשא הבירה, ואם ניכנע ונשיב את דאנציג יחזרו וידרשו עוד ועוד, עד שיגיעו אל עיר הבירה ווארשא, על כן אין מנוס אלא לעמוד כנגדם ולהילחם בהם.

ולמדו מכאן בעלי המוסר, כי היצר הרע 'מדבר על דאנציג ורוצה את ווארשא', כלומר שאינו מבקש אלא פתח קטן, לעבור על גדר וסייג קל, אך מכאן תיפתח לו הדרך להפיל את האדם לגמרי, וצריך להיות 'חכם הרואה את הנולד' לעמוד על המשמר בכל הכח שלא לתת 'פתח' ליצר שיוכל להיכנס בו שעי"ז יוכל להפילו לגמרי, ואם יתאמץ עתה 'מעט' ימנע מעצמו מלחמה קשה הרבה יותר בהמשך.

ל. 'המגיד' הגה"צ רבי יענק'לה גלינסקי זצ"ל נשא במתק לשונו משל נפלא, לאיש שהיה שקוע ראשו ורובו ב'טיפה המרה', בשבתו בביתו ובלכתו בדרך, בשכבו ובקומו, ובכל מקום שהלך 'בקבוק' עמו... וכמובן ששקע גם בחובות... וגם בריאות גופו הלכה וניזוקה, עד שהבין שעליו להפסיק 'לשתות'... אלא שלא היה יכול להתנתק בבת אחת מהמשקה שהיה חביב עליו כבבת עינו על כן קיבל על עצמו קבלה גמורה שלעולם לא ישתה לבדו, רק כשיצטרף אליו עוד איש לשתות עמו יחדיו ישתה גם הוא, וטובים השניים מן האחד... ועי"ז יצטרך למעט בשתייה, כי לאו בכל יומא מתרחש 'ניסא' למצוא עוד 'שותה'... ויהי היום התאוה האיש מאוד לשתות, אך מה יעשה והרי 'אסר' על עצמו לשתות בגפו, על כן יצא אל דלת הבית לחפש אחר עוברי אורח שיסכימו להיכנס ולשתות, וטרח הרבה

והיה בטוח שע"ז ישגם, וזו כוונת הפסוק אמר אויב ארדוף אשיג, ואיך אשיגם, אחלק שלל - של"ל הוא ר"ת שם לשון לבוש, שאם אפתה אותם שעכ"פ חלקם וקצתם יתרוצו לשנות דברים אלה, בודאי אשיג אותם לב, אבל לא עלתה בידו וסוס ורכבו רמה בים.

מוזמור שיר ליום השבת - עניינה של 'שבת שירה'

בספר 'רמתיים צופים' (על התנדב"א להרה"ק רבי שמואל משינאווא, פט"ז זוטא אות ז') מביא שהרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע שאל את הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מדוע נקראת שבת זו נקראת 'שבת שירה' על שם ה'קריאה' שקוראים בשבת זו שירת הים, (שהרי אינו עתה

ובבלל ענין זה, שלא להיות 'אויבער חכם' (מתחכם) כנגד אותם הגדרים שגדרו גדולי עולם ככל דור ודור, אלא כל יחיד ויחיד ישמור את עצמו במנהגי ומסורות אבותיו ורבנותיו, ובזה יהיה שמור מכל 'פנעי ומקרי הזמן'... כה ביאר הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע את הפסוק שבשירת הים (טו ט) 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל, וצ"ב, מאין היה פרעה בטוח שישגם ויחלק שללם, אלא כי נודע לו 'סוד הדברים' כיצד עמדו ישראל בקדושתם בתוככי ערוות מצרים, ובזכות מה נגאלו - והוא בזכות שלושה דברים, ואלו הם, שלא שינו את שמם, לשונם ומלבושם, והיתה מחשבתו להשתדל לפתות את בני ישראל שיסורו מדרכם זו,

ולא מצא... והתאוה הולכת וגוברת, עד שחשב לעצמו, בינתיים אניח את הבקבוק והכוסות על השולחן (וזה' לא נאסר...), שוב רץ אל רחוב העיר, והתחנן בפני אנשים ללא הועיל, ובינתיים 'בער' בו היין עד שהחליט למזוג את היין אל הכוסות, כדי שברגע שימצא 'חבר' יוכל לשתות בלא שהות רגע... חזר בשלישית אל הדלת ואין שום הלך ברחוב, והנה ראה זבוב מתקרב אל שפת הכוס ומוצץ מעט יין, קפץ בשמחה, הא, ב"ה... יש עמי 'שותף' לשתיה, ושתה בבת אחת את שני הכוסות...

ועתה בואו חשבון, מה גרם לו 'ליפול' ולשתות את היין מתוך מחשבת שטות שאכן עומד הוא בקבלתו כי אכן יש עמו 'חבר' - הנחת היין על השולחן ומזיגת הכוסות... כי בשעה שעמד היין לנגד עיניו במלוא הדרו כבר לא היה יכול להתאפק, על כן המציא מחשבת לומדות כזו... אך אילו היה מונח היין במקומו ולא על השולחן, פשיטא שהיה עוצר עצמו יותר מלשתות, ולא היה בא לידי תקלה כזו... ומכאן נלמד עד כמה צריך להרחיק עצמו מהנסיון, ולך לך אמרינו נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.

לא. וכאותו מעשה באחד מחסידי הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע שנכנס אל רבו, בבקשת רשות לעקור דירתו לארה"ב אחר שהנו מחוסר פרנסה ל"ע, ושם יוכל להביא טרף לבני ביתו, אך המגיד לא נתן לו לנסוע בשום אופן, ואף אחר שביקש והפציר כמה פעמים לא נתן לו רשות ליסע, פעם בעת צערו התאונן בפני רבו, שגם בארה"ב ישנם תלמידי חכמים ולומדי תורה ומדוע כל כך חושש הרבי מכך, אמר לו הרה"ק משל לתלמיד חכם ועם-הארץ שנזדמנו לפונדק אחד, הת"ח החזיק בידו סידור קטן, ואילו בידי ה'עם-הארץ' היה סידור עבה מלא בהקדמות וביאורים מהראשונים והאחרונים, ויבקשהו הת"ח הבה נחליף ביננו את הסידורים וכך ירווח לשנינו, כי אנכי אעסוק בשמחה במפרשי הסידור, לאידך אתה תהנה שלא תצטרך לשאת ספר כבד כל כך. אולם הע"ה סירב להצעתו, באמרו שעדיף טפי להחזיק בסידור הגדול, כי אז אף אם יקרעו כמה דפים אכתי ישאר בידו הדפים שבהם נדפס 'אדון עולם', לא כן בסידור קטן שבדף אחד שיקרע מיד יקרע וייאבד כל ה'אדון עולם'... והמשיך הרה"ק, כל עוד שהינך דר במקום תורה ועבודה הינך דומה לאותו סידור עבה - שאף אם ח"ו תיפול ממדרגתך עדיין תשאר באמונתך וישאר ה'אדון עולם' בשלימותו... לא כן בארה"ב חוששני שבקריעה אחת תאבד מעליך את כל ה'אדון עולם' וכל אמונתך תלך לאבדון מבלעדי סביבה טובה שתשמור עליך... (המדובר מאמעריקע דאז ולא כהיום שרבו בה קהילות קהילות יראים ושלמים מסולאים בפז). כך גם לדידן, אם ה'סביבה' אינה של יראי ה' הרי כל ה'אדון עולם' שלו ושל יוצאי חלציו בסכנת אבדון.

לב. וכך אמר הרה"ק רבי בונם מאוטווצק זי"ע לבאר הלשון שמצינו בחז"ל (מגילה כד: ובש"מ) 'מינות נזרקה בו', ולא נקטו 'נכנסה' בו, כי 'זריקה' משמעותה כמי שזורק דבר מרחוק על חברו ואינו פוגע בו אלא במקצת, כך די לה לרוח מינות שתפגע רק במקצת, וכבר נתפשט בכל הגוף רח"ל ואחריתה מי ישורנו, כיו"ב ייאמר לענייננו עד כמה צריך להרחיק מן הכיעור ומן הדומה לו, כי אם נכשל רק במקצת (פעם אחת שמסתכל...) הרי כבר הציץ ונפגע וכלו בסכנה נוראה ה"י...

באר הפרשה - פרשת בשלה שירה

איתא בשם הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע (הובא ב'נהר שלום' עמוד פא לנכדו הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלשין זי"ע), כי ב' פעמים בשנה מתעורר שוב הנס דקריעת ים סוף וכל הנרמז בו (זיווגים פרנסה וכו') - בשביעי של פסח ובשבת שירה, ונרמז בלשון הכתוב 'או ישיר משה' 'או' נוטריקון אל"ף זי"ן, 'אלף' היינו בשבת שירה - כי 'אלף' לשון לימוד (כמו"ש אויב לג לג, 'ואאלפך חכמה'), והוא כשקוראים בסדר הפרשיות פרשת בשלה, וזיין - זה שביעי של פסח, שהוא הזמן שאמרו משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', ובזמנים אלו 'ישיר משה ובני ישראל וגו' לשון עתיד וחווה, פירוש בכל שנה את השירה הזאת לה'.

והנה לא רק לשעתה היתה 'קריעת הים' אלא לדורי דורות, וכמו שאמר הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע לבאר דברי חז"ל (שמו"ר כא ו) שבשעת קריעת הים נבקעו כל מימות שבעולם, ולכאורה, הרי אין הקב"ה עושה ניסים לחינם, ולשם מה נעשה נס זה. אלא, כי 'מים' מרמזים על הצרות והייסורים שעוברים על האדם, וכדכתיב (תהילים סט ב) 'הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש', ובשעת קריעת ים סוף נבקעו כל מימות שבעולם, כלומר, שמעתה יהא ב' לבקוע ולשבר את כל הצרות שבעולם. ובכל דור ודור נשפעים הניסים מחדש, וזוכה האדם לצאת מצרה לרווחה מכל צרותיו

הזמן שהיתה השירה - בשביעי של פסח), וכי שבת פרשת בא נקראת 'שבת יציאת מצרים', וכן שבת פרשת יתרו אינה מכונה בשם 'שבת קבלת התורה'.

ענהו הרה"ק כי בתורה עצמה מצינו שינוי, שהשירה נכתבה אריח על גבי לבנה (מגילה טז: וברש"י), והנה 'ישראל' נוטריקון י"ש ש'ישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה, וכלומר שיש אחיזה לישראל בתורה, גוף היהודי משול לקלף, ואילו נשמתו החצובה מתחת לכסא הכבוד הרי היא בדיו הכתובה על גבי הקלף. וכאשר יש שינוי בתורה הרי זה מורה על שינוי גוף היהודי בשבת זו, שבידו להשתנות מן הקצה אל הקצה, ועל כן נקראת השבת בשם שבת שירה לג. ומסיים ב'רמתיים צופים' - ובעיני ראיתי שהיה (ה'יהודי הרי"ם) רוקד ממש בקבלת שבת זו בשמחה רבה מה שלא היה דרכו בכל השנה לג.

ובביאור הטעם שנכתבת השירה 'אריח על גבי לבנה' היה אומר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שהנה גדלו של 'אריח' הוא חציו משל 'לבנה' (רש"י מגילה טז: ד"ה לבנה), נמצא שגדלו של הריווח (החלק) פי שניים מהכתב הנכתב. ולרמז לנו, ש'הרבה יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן' (כלשונם יומא סח:), והשפע הרב הבא עלינו בשבת קודש זו גדול בהרבה מהניסים הכתובים בפירוש לג.

לג. טעם נוסף לקריאת השם 'שבת שירה' הסביר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, כי כל הפרשה רצופה בניסים ונפלאות פלאיים שלא היו עוד כמותם, קריעת ים סוף, המתקת המים במרה, ירידת המן, וכן ניצחון עמלק, ואין לך נאה מהשם 'שבת שירה'.

לד. הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע המליץ ואמר על דרך בני אדם לאחל אחד לחברו באמירה 'שהכל יתנהל כשורה', היינו שהכל ילך כ'שירה', עם ריבוי ההשפעות מלעילא.

עוד הוי מרגלא בפומיה (אמ"ח בשלח), שהנה דרשו חז"ל (סנהדרין צ:) 'או ישיר משה' - מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה, והכוונה היא שעל ידי קריאת השירה יכול האדם לבוא לבחי' 'תחיית המתים' אף בעודו חי בעולם הזה - להחיות בנפשו את כל 'ישנוניותו' בתורה ובמצוות, להלהיב לבו וכל אבריו באהבת ויראת ה'.

וכך כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (ורא א) וז"ל, שמעתי בשם רבי ר' בונם ז"ל, 'כל העוסק בפרק שירה בכל יום הוא בן עוה"ב', כי תהילות ישראל הוא למעלה מן מכולם, אכן אדם בעולם הזה כמה פעמים יורד ממדריגתו, נמשל לבהמה וחיה, לפעמים יורד ח"ו כשרץ, על כן יעמול איך שיהיה, קודם כל ייתן שיר ושבח לה' יתברך באותה בחינה שהוא, על ידי זה יוכל לעלות ממאפל שלו, עכ"ל. והיינו שמי ששר ומזמר, משבח ומפאר לבורא גם בעודו בנפילתו הוא בן עוה"ב.

לה. בתוספת נופך יש להוסיף (וכמשמעות הדברים ב'מהר"ל אור חדש, אסתר ט ז) דהנה בריש פר' 'ויחי' איתא ברש"י 'פרשה זו סתומה', ואין ריווח 'חלק' בין הפרשיות משום ש'נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד', נמצא שחיסור ה'חלק' מורה על סתימת עיניהם ולבן של ישראל, אם כן ב'שירת הים' שנכתבה 'אריח על גבי לבנה' ויש בה רווח חלק הרבה למאד, הרי זה מורה על פתיחת העיניים והלב גדולה ורבה עד מאד.

הנה כתב ה'חרדים' (פרק ע"ג) דכמו שב'רפואת הגוף' ישנם 'רפואות' אשר ירפאו את האדם בדמים יקרים ובייסורים אשר יכאבו למתרפא בהם. לאידך, יש רפואות סגוליות שאינם עולים לכדי דמים יקרים, וגם ירפאו את החולי ללא כל כאב. כיוצא בזה ממש יש בענייני התיקון לנפש החוטאת, יש תיקונים כתעניות וסיגופים המענים את הגוף ומזככים אותו לשוב ולהיטהר כבראשונה, לאידך, יש עניינים 'סגוליים' אשר כל העוסק בהם מתכפרים לו כל חטאיו. ומונה ה'חרדים' כמה וכמה מאותם המצוות הסגוליות שיש בהם לכפר עוון, ואחד מהם (בר"ה הסגולה השלישית) לאמר שירת הים בשמחה כאילו הוא יצא עתה ממצרים, שעל ידי זה מתכפרים לו כל עוונותיו.

ומוסף ה'חרדים' טעם לדבר, דאיתא במדרש (ילקוט) ש'רנח' על הפסוק (טו כב) 'ויסע משה - שהסיעם מעוונותיהם' שנמחלו להם העוונות על ידי השירה, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עוונותיו. 'והנה אחר שציונו ה' לומר שירה זו בכל יום כדכתיב (שם א) ויאמרו לאמר, שיאמרו השירה לדורות עולם, וכדכתב רשב"י (זח"ב נד): שרוצה לומר שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה בשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי בה סגולתה כל יום בשעה ראשונה ל"ט. (וכחה של אמירת השירה כבר נתבאר בוזה"ק בפרשתן נד: ועיי' מדרש תהלים פ"ח).

וכן הביא ב'משנה ברורה' (נא יז) בשם הוזה"ק ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר ביבם, והאומרו בשמחה מוחלין לו עוונותיו.

ובפרט באלו שנמשלו לקריעת ים סוף, כגון זיווגו של אדם (סוטה ב.), פרנסה, ענייני הלידה ושאר דברים הנאמרים במס' פסחים (ק"ה). שנמשלו לנס קרי"ס, לבקוע את ים הצרות, ולפעול כל הישועות לו.

אמנם נצרך לזה 'תפילה' כדכתב ה'רשב"ם' (שם ד"ה בקריעת) על העניינים שדימו חז"ל קשין כקריעת ים סוף, 'ונפק"מ למבעי רחמי' (לבקש רחמים) להרבות בתפילות ותחנונים. על כן ירבה האדם בתפילה לא-ל חי, ויזכה לפעול כל טוב.

שירו לה' - סגולת אמירת שירת הים בשמחה ובכוונה

נוראות כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה ד"ה אלוקי אבי) לדעת מה פועל האדם קרוץ מחומר במרומים על ידי השירות ותשבחות שהוא אומר בהאי עלמא, דכתיב בשירת הים (טו טז) 'עם זו קנית', שהקב"ה קנה את כלל ישראל, והרי לא מצינו שעשה בהם הקב"ה אחד מדרכי הקניינים של הנבחה או משיבה, וביאר הרה"ק, עפ"י מה שאמרו (קידושין כב:) 'הגביהו הוא לרבו קנאו' שאם העבד מגביה ומרים את רבו הרי הוא נכנס ברשות אדונו להיות קנוי לו בקנין חזקה, והכי נמי כתיב בפסוקי השירה (פסוק ב) 'אלוקי אבי וארוממנהו', היינו שעל ידי השירה גרמו כלל ישראל להרים כבודו של הקב"ה כביכול, והיו כאותו העבד המגביה את רבו, ובוה נקנו להיות לו יתב"ש לעם סגולה לח'.

לו. הפליג הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם ד"ה פתח) ואמר בזה"ל, שאז בעת השירה עלה ונתעלה עד הכתר עליון (עיי"ש), וכמו כן בכל שנה ושנה שקוראים השירה נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו הוא נותן הנחה למדינות, ובפרט במלך המלכים הקב"ה שכשמעטר עצמו בכתר מלכותו בוודאי יתן הנחה לישראל, וימלא משאלות בני ישראל בכל השפעות והברכות בכלל ופרט ברוחניות וגשמיות בני חיי ומזוני ורפואה בקרוב במהרה בימינו אמן. עכ"ל.

לז. ועל דרך זה יש לפרש גם במה שאמר נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה (תהילים קיח כח) 'א-לי אתה ואודך א-לוהי ארוממך' - שהשיר והשבח וההודאה לקל חי כביכול הם מרוממים ומגביהים אותו...

לח. וגדול כוחה של שירה להציל מהגלות, וכמו שאיתא בתנא דבי אליהו (רבא פכ"ח), שכאשר בקשו בני בבל מבני ישראל 'על נהרות בבל', שירו לנו משיר ציון (תהלים קלז), ענו להם בני ישראל, שוטי עולם, אילו שרנו, לא גלינו מארצנו.

לט. מתאמרא בשם הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, שלכן לא חטאו הנשים בחטא העגל כי הן אמרו את שירת הים בתופים ובמחולות ובשמחה יתירה כדכתיב 'ותקח מרים את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות' (טו ט), ולכן ניצלו מהחטא.

עפ"ז ביארו עוד הטעם ש'שבט לוי' לא חטאו בעגל, שהרי שבט לוי הם העומדים על השיר ומי ש'שר' בעבודתו, כלומר שעבודתו נעשית מתוך שמחה, זה האיש אינו בא לידי חטא.

באר הפרשה - פרשת בשלה שירה

ולא רק לענין מחילת עוונות הדברים אמורים, אלא לכל מיני ישועות, כמו שכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (פסח בד"ה איתא במדרש), וז"ל. בשירת הים יש הכל, מה שהיה ומה שעתיד להיות, וכל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל נכלל בשירת הים. ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש

כל אחד לפי מה שהוא יתוקן כל ענייניו בנזק ובנפש, עב"ל.

ויה"ר שימטיר לנו מן השמים מן לאכול וכל הצטרכויותיהם של בני ישראל, לניסים ופלאות זיווגים הנונים וכל ניסי קריעת הים בב"א.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בשלח תשפ"ד

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

ויהי בשלח פרעה את העם.

במדרש יש כמה דעות מי צווח 'וי וי', על מה צעק פרעה וי. הפירוש הפשוט במדרש הוא שפרעה צווח על שיצא מוכה ומבוזה מכל צד, גם קיבל עשר מכות, וגם שלח את העם.

עוד ענין יש בנושא זה שכל נפש יש לה צורך של התייחסות למציאות שלו, פעמים שבחור מסתובב בשיבה כמה שנים ואין מסתכלים בו, ומרוב צער הוא מחליט להעלם מהישיבה לשבועיים, שיתחילו לחפש ולדאוג איפה הוא, אף שיצעקו ויגערו בו, מעדיף הוא בכך, מאשר להיות עצם בלתי מזהה. וכן הילדים בבית אם אין מבינים איך לתת להם יחס הגון, הם מבקשים תשומת לב באופן שלילי, כיון שלא נתנו לו יחס בכשרות. אף שאם יפיל את הכוס יצעקו עליו, הוא מעדיף צעקות מלהיות בלתי מזהה. זהו צורך אנושי שיש לכל אדם שהוא מוכרח שיכירו בקיומו כאן.

כך אומר המדרש על פרעה, אף שקיבל מכות קשות, צעק וי על שאין מתייחסים אליו, וירדוף אחר בני ישראל. וכן מבואר בהפטרות פ' וארא ופ' בא, שהפרעונים דאגו לזה כל הדורות, שיכו בהם, עיקר שיחשבו אליהם. והקב"ה שלח עליו את נבוכדראצר מלך בבל להענישו, כל זה כדי שיסתכלו בו. וכנודע שאמר האריז"ל שיש בכל אחד בחי' פרעה אותיות הערף, הוא זה שדורש את הרגשת החשיבות אפילו בדרך הכאה.

(הגרמ"י רייזמן)

וחמושים עלו בני מארץ מצרים (יג, יח)

ברש"י כתב וחמושים מזוינים. יש להבין מה בא הפסוק ללמדנו בזה, מאי נפק"מ אם עלו מזוינים או לא. עוד יש להבין, למה אכן לא השתמשו בכלי הזין שלהם בעמדם על הים, בכדי להילחם במצרים? והרי ידעין שאין הקב"ה עושה ניסים בחינם "לא עבד קוב"ה ניסא למגנא", ולשם מה קרע את הים וניער את פרעה, בעוד שיכלו ישראל להרגם בכלי זינים? אמנם מוסר גדול לימדנו הכתוב בזה. שאף שיש בידם כלי זין, אינו מדרך המוסר שהם יהרגו את המצרים בעצמם, שכן "בירא דשתית מיא מיניה לא תישדי ביה קלא", - בור ששתית ממנו מים אל תשליך לשם אבן, ואחרי שהתגוררו במצרים כ"כ הרבה שנים, מצד הכרת הטוב, עדיף לשנות הטבע, ולקרוע את הים בשביל שלא ילחמו ישראל בעצמם במצרים. וכדי להשמיענו נקודת מוסר זה הדגיש הכתוב לאמור "וחמושים עלו ישראל", שתדע שאעפ"כ שהיה להם כלי זין, עדיף לשנות הטבע ושלא לפגוע במייטיב לך.

(ע"פ 'תורת משה' לחת"ס)

בספר 'ציוני תורה', הוסיף לבאר עפ"י הנ"ל את טעם המנהג הידוע לתת מזון לפני העופות בשבת שירה (עין מג"א), וידוע בספרים כמה טעמים, או משום שגם העופות אמרו שירה יחד עם ישראל, והנעימו בצפצופם את שירת ישראל, או כדאיתא שבעת אשר דתן ואבירם פיזרו את המן ויצאו מן העם ללקוט ולא מצאו" שכן העופות אכלו את המן שפזרו שלא יחשבו שכן ירד להם מן בשבת.

אמנם, לדברי החת"ס הנ"ל, יוצא שכל עניין קריעת ים סוף היה רק בשביל עניין 'הכרת הטוב' שלולא זה לא נצרך כל הנס, לכן דווקא בשבת שירה מחזרים אנו להחזיר טובה ולהכיר טובה לעופות.

ובזה מובן מש"כ בספר תוספת שבת להמליץ וליישב את המנהג להאכיל את הציפורים בשבת שירה ובמג"א (אור"ח שכד) אוסר ומובא גם במשנ"ב (שם) שכל המטרה היא רק משום הכרת הטוב ולא שביל להאכיל אותם. ויובן יותר בהקדם מה שמצינו שמשה רבינו לא הכה את היאור מפני הכרת הטוב, והשאלה מפורסמת מה ענין הכרת הטוב יש למי שאין בהם דעת? או לאדמה שג"כ אינה מכירה בטוב הנגמל לה? כן מובא ברא"ש שלא רצה לדון בדיון תורה על בית מרחץ מסוים כיוון שהוא נהנה מהבית מרחץ ויש לו הכרת הטוב כלפיה! וגם כאן נשאלת השאלה מה טעם הכרת הטוב לדבר דומם שלא מבין? אלא שמידת הכרת הטוב הכרחית לעבודת השם, כפי שמאריך במנחת חינוך במצוות כיבוד או"א ובעוד הרבה מקומות, וחובה לעינו לסגל את נפשינו ולהשריש בנו את המידה הזאת של הכרת הטוב, ולא בשביל השני אלא בשביל עצמנו, לכן, על אף שהמים אין בהם דעת וגם לא לאדמה מ"מ בשביל האדם גופו יש בזה את התועלת שמשלים את נפשו במידה הזאת.

אשר על כן, היות וכל ענינה של נתינת המזונות לעופות הינה משום הכרת הטוב, הרי שהאדם עושה זאת רק בשביל עצמו ולא בשביל האכלתם, לכן שונה הוא מסתם נתינת מזונות לצורך בעלי החיים.

(ציוני תורה)

ויקח שש מאות רכב בחור וגו' (יד ז)

ולמה דוקא שש מאות? וי"ל הדנה כתיב "איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה" והנה מספר בני ישראל יוצאי מצרים היה ששים רבוא, לפי זה, היה פרעה צריך כדי לרודפם מאה ועשרים רכבים, והנה במצרים היו בני ישראל פי חמשה ד'וחמושים עלו בני ישראל ופרש"י אחד מחמשה דארבע חלקים מתו בשלשת ימי האפילה. אבל פרעה לא ידע מזה ולכן לקח רכב פי חמשה ועולה לחשבון שש מאות רכב.

(הגה"ק רבי חיים הכהן רפפורט)

ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו (יד, טז)

איתא בספרי קבלה שלקרוע את הים היו צריכים לכווין שם צ"א שהוא השם של ר"ת פ'ותח א'ת י'דיך, ואפ"ל דמרומו ג"כ כאן בפסוק, הדנה ה' אמר למשה 'הרם את מטך' דהיינו קח האותיות אחרי מי"ך דהיינו נ' י' ל' (90=) ונטה את 'ידך' פי' קח אותיות לפני האותיות של 'ידך' דהיינו ט' ג' י' (22=) על הים' פי' קח האותיות אחרי י'ם' (כי האות ה' בים הוא רק הוספה) דהיינו כ' נ' (=70) וביחד תמצא קפ"ב, ובקעהו פי' תחלקנו לשנים נמצא במדויק צ"א והוא השם צ"א המרומו כאן.

(הרה"ק ר' שמשון אוסטרפאלע זי"ע).

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' (טו, א)

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. מכאן שעצמות כל השבטים הועלו לא"י (יג, יט). ב. כמה המלכים רגילים לבחור ראשון? (יד, ו). ג. אופן מרכבותיו (יד, כה).
- ד. אחד הדברים שקיבלו בני' במרה (טו, כה). ה. מילה החוזרת ג' פעמים בפסוק (רומז לג' סעודות בשבת?) (טז, כה). ו. אספר שבחו (מכאן שיש לייפות המצוות) (טו, ב). ז. מכאן שזכו לגילוי השכינה עם ים סוף (טו, ב). ח. הענן ספג (יד, יט). ט. משל ל"כשר שבגויים הרוג" (יד, ז). י. הרגו את בני אפרים, שיצאו קודם הקץ (טו, יד). יא. נבוכים פירושו (יד, ג). יב. כך נקרא חווקו של הים (טו, ח). יג. נברא, כביכול "בשתי ידיים" (טו, יז). יד. ביזת מצרים נמשלה לזה בשה"ש (טו, כה). טו. ממה היה עשוי מטהו של משה (זו, ו). טז. כמותו טבעו "צדיקים" שבמצרים (טו, ז). טז. שם נוסף ל"פי החרות" (יד, ב). טז. מי נהנה מהמן שנמס (טו, כא). ק. "לא חסרים" במצרים (יד, יא). ר. פרעה אסר לעצמו (יד, ו). ש. מ"חוקי" התורה (טו, כו). ת. נרמו ב"אז ישיר" (עתיד) (טו, א) היו כנגד הזקנים באילים (טו, כז).

"בקשו מלאכי השרת לומר שירה להם הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה!?" (מגילה י')
יש לשאול מדוע למלאכי השרת לא ניתנה רשות לומר שירה ואילו לבני ישראל ניתנה רשות? מתרץ בעל ה"כלי חמדה": בני ישראל לא אמרו שירה על האסון של המצרים, אלא על תשועת עצמם. כמו שנאמר "יהי לי לישועה". אבל המלאכים הרי לא נשתעבדו במצרים, ונמצא שכל השירה שלהם היתה על אחרים ואין אומרים שירה כשיש גם אסון של אחרים.

(יחי ראובן)

וילקטו אותו ... איש כפי אכלו לקטו (טז, כא)
הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, אומר חידוש נפלא, מבהיל על הרעיון: הכתוב אומר: "זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגלגולת מספר נפשתיכם איש לאשר באהלו תקחו" (טז, טז). לאחר מכן (פסוק ט) מופיע הציור: "איש אל יותר ממנו עד בוקר". ומיד אחר כך (פסוק כ') התורה מספרת: "ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בוקר וירום תולעים ויבאש ויקצוף עליהם משה".

אנשים אלו, כפי שגילו לנו חז"ל, היו דתן ואבירם. ומה היה ה"חשבון" שלהם להותיר מן המן למחר? הם אמרו לעצמם: "מי יודע מה יהיה מחר? מה נאכל מחר, אם, חלילה, לא ירד מן? מה שבטוח בטוח! נאכל היום רק מחצית העומר שלקטנו ואת מחציתו השנייה נאכל למחר! ליתר בטחון!" האמת היא שקשה לדמיין מצב שכזה... אנחנו קמים בבוקר פותחים את הפרזיזידר ומוצאים בו, ברוך השם, אוכל מכל טוב. גם אם הוא ריק – נגשים למכולת הסמוכה. ואם במכולת לא יהיה את שחשקה נפשנו – ישנם סופרמרקטים ענקיים ששם יש הכל... דתן ואבירם חששו שעלול להיות מצב בו הם יקומו בבוקר ולא יהיה כלל מה לאכול! אין שום אוכל במחנה כולו! זה מצב לא קל... לכן, ליתר בטחון, השאירו חצי מהכמות היומית למחר...

אי אי! לא היתה להם את מידת הבטחון בהשם יתברך שיתן להם את אכלם גם מחר! הם אכלו היום רק חצי עומר ושמרו את החצי השני למחר...

ומה אומר הפסוק שלאחר מכן? (פסוק כא) "וילקטו אותו בבוקר בבוקר איש כפי אכלו" – פרוש: כמה אכלתם אתמול? חצי עומר? מכאן והלאה תקבלו כל יום רק חצי עומר... "כפי אכלו!" כפי המידה שאכלתם אתמול, בעטיו של חוסר הבטחון שהיה לכם, כך תקבלו מכאן ולהבא מידי יום ביומו במשך ארבעים שנה!

מוראדיג!

(יחי ראובן)

"ולא העדיף המרבה, והממעיט לא החסיר" (טז, יח)
לרב מבריסק זצ"ל היה כולל אברכים. כל ערב ראש חודש הוא היה משלם להם את המלגה, ויהי מה. אם ארע פעם שלא היה לו את הכסף במועד – הוא היה לוהו אותו ובלבד שישלם לאברכים בזמן. והנה הגיע ערב ראש חודש אחד שלא היה לו כסף לשלם... הוא גם לא מצא רעיון ממי ללוות... הוא ישב על מקומו תפוס בהרהורי... עבר שם אחד המתפללים שהבחין במצוקתו של הרב, ואמר לו: "אה! כמה טוב היה המצב אם היה מגיע עכשיו עשיר מלונדון ותורם אלף דולר, סכום שיש בו כדי להחזיק את הכולל למשך חצי שנה... אה! היה זה ממש א מחייה..."

נענה הרב מבריסק ואמר לו: "אם יבוא עכשיו עשיר מלונדון ויתן לי אלף דולר – אני לא לוקח! אני לא אחליף את המתיקות של הבטחון תמורת אלף דולר! מידי חודש בחודשו אני נושא את עיני למרום ואומר: 'ריבוננו של עולם! עיני נשואות אליך! אנא! בטובך הגדול! שלח לי את הכסף שאני צריך!' בצורה שכזאת אני חי עם הקב"ה באופן קבוע! ואכן זוכה אני מידי חודש לראות בחוש את יד ה' המסיעת לי! אם יהיה לי בכיס אלף דולר להחזקת הכולל לכמה חדשים, הרי שאפסיד את מתיקות הבטחון הזו... וכי משתלם למכור מתיקות שכזו באלף דולר?

אצל הבריסקער – רב "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" היתה צורת חיים תמימית! הנהגה יום יומית! ישמע חכם ויוסיף לקח!

(יחי ראובן)

ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמה את זכר עמלק וגו' (יז, יד)
יש לדקדק, כיון שכבר ציוה השי"ת למשה שיכתוב בספר תורה את מצות מחיית עמלק, למה הוצרך עוד לשום באזני יהושע בעל פה ג"כ? הלא ודאי יראה יהושע מה שנכתב בס"ת וכן יעשה.

אך הענין הוא כי ידוע שכששלח דוד המלך את יואב בן צרוי להכרית את עמלק, הלך והרג רק את הזכרים של עמלק, והנקבות הניח בחיים. שאלו דוד הלא כתוב מפורש בתורה (דברים כה. יט) מחה תמחה את זכר עמלק. היינו כל זכרו הן הזכרים והן הנקבות, ולמה החייתה הנקבות, השיבו יואב שרבו למד עמו זכר עמלק פי' רק הזכרים, א"כ לפי זה ראינו אף שהוא כתוב מפורש בתורה מחה תמחה את זכר עמלק מ"מ יש מקום עדיין לטעות רק זכר ולא זכר כי בהס"ת ליכא נקודות. לכן, ציוה השי"ת למשה

(זה השלחן)

המפרשים מביאים עוד, דהנה כתיב בחיל סנחריב שהקב"ה פתח אזניהם ושמעו השירה של חיות הקודש ופרחו נשמתן, ואף כאן רצו המלאכים להרוג את המצרים ע"י שישירו שירה, אמר להם הקב"ה, מעשי ידי טבעו בים, - 'מעשי ידי' היינו התינוקות שהושלכו ליאור, ואתם אומרים שירה? הלא צריך להיות 'מדה כנגד מדה' לכן מוכרחין שיטבעו בים.

(מפרשים)

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו (טו, ב)
בגמרא (שבת קלג, ב) "זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה וכו', אבא שאול אומר ואנוהו הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום". ובמסכת בבא קמא (ט, ב) "אמר ר' זירא בהידור מצוה עד שלישי במצוה". שיש להוסיף בהידור מצוה עד שלישי משווי כל המצווה.

יש להבין מה השייכות של 'הידור מצוה' לשירת הים, ועוד, מאי טעמא רק עד שלישי? בספה"ק "בני יששכר" (מאמרי השבתות, מאמר ב) כתב בזה דבר נפלא, על פי מה דאיתא בתרגום יונתן על הפסוק (שמות יד, ז) "ויקח שש מאות רכב בחור ושלישים על כלו", ותרגם "ומוליתא תליתאה על כולהון", מה כוונת התרגום? ונראה לפרש על פי הירושלמי כלאים (פ"ח ה"ב) הובא בפירושו הר"ש למשניות (כלאים פ"ח מ"ב) וכן הוא במדרשים (מכילתא פ"א ז) והוא שמנהג העולם היה תמיד לנסוע בעגלה המחוברת רק לסוס אחד בלבד. עד שבא פרעה שהיה בימי יוסף, והנהיג ליסוע במרכבתו בשני סוסים, ("מרכבת המושנה"), ואחר כך פרעה שרדף אחרי בני ישראל, היה אוסר שלשה סוסים בכל מרכבה, וזהו הפירוש "ושלישים על כולו", שהוא הוסיף שלישי על הסוסים, דהיינו סוס שלישי. וזה ג"כ כוונת ה'תרגום יונתן' "ומוליתא תליתאה" (היינו סוס, כענין 'מוליתות של בית רבי' בגמרא שבת נב, א), ואם כן הוסיף פרעה 'הידור' שלישי בעבירה, לרדוף אחרי ישראל, והנה השי"ת לקח ממנו נקם סוס ורוכבו רמה בים ומבחר שלישי טבעו בים סוף, על כן שוררו לפניו 'זה אלי ואנוהו' אתנאה לפניו במצות, שלקחו ולמדו מההידור של פרעה שהיה הוספה של שלישי בעבירה, ולמדו ממנו להדר במצוות עד שלישי.

ובספרו "אגרא דפרקא", (אות שע"ה), הוסיף לבאר עם זה את מאמר חז"ל (פסחים קיח, ב, ערכין טו, א) שהקב"ה שילם לים על מה שפלט את המצרים, ושילם לו הקב"ה כנגד אחד ומחצה שבהם, שבמצרים היו שש מאות רכב ובסיסרא היו תשע מאות רכב, ולמה הוסיף הקב"ה משש מאות לתשע מאות? אלא דהקב"ה הרי מקיים את התורה, ודייקא כאן על הים שנתחדש העניין של הידור מצוה עד שלישי, כאמור, לכן שילם לו הקב"ה תוספת שלישי על מעשהו.

(בני יששכר)

בספר "פרדס יוסף", הביא לבאר את המחלוקת הנ"ל בפסוק "זה אלי ואנוהו" אם לומדים "התנאה לפניו במצוות" או לאבא שאול לומדים ש"מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. כלומר: דרך אנשים שבמצוות שבין אדם למקום הרי הם מדקדקים בקלה כבחמורה, ומוסיפים להדר עד שלישי ויותר ואילו בין אדם לחבירו אינם מקפידים לצער זולתם. זה מה שאבא שאול בא להוסיף, שגם אם הנך מנהדר במצוות "התנאה לפניו במצוות" תזכור גם כן להדר ב'בין אדם לחבירו' שכן מה הוא רחום אף אתה רחום".

והוסיף לבאר בזה באופן נפלא את מה שאמר דוד המלך בתהילים, "ואנכי תולעת ולא איש", שדוד המלך התאונן על רודפיו שמקפידים על מצוות שבין אדם למקום ואינם מקפידים על בין אדם לחבירו, וטען כך: הרי בכל דבר מאכל הנכם בודקים את המאכל שלא יהיו בו תולעים, אז אם הנכם מקפידים שלא לאכול תולעים, הקפידו גם כן שלא 'לאכול' אנשים, וזה שאמר "ואנכי תולעת ולא איש" החשיבו אותי לפחות כתולעת ואל תאכלו אותי...

(פרדס יוסף)

ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא כזרע גד לכן וטעמו כצפיחית בדבש (טז, לא)

התורה הק' מספרת, שטעם המן היה כ"צפיחית בדבש", עוגת דבש. נשאלת השאלה, בחז"ל מבואר שמתיקות הדבש היא אחד משישים שבמנו. היינו, המן היה מתוק פי שישים יותר מהדבש. ובלשון הפסוק משמע שהוא רק כצפיחית בדבש? דהיינו כמו הדבש עצמו?

שמדליקה נרות בליל שבת - מה כבר אפשר לדעת... ואפי' על עצם היותי יהודי בקושי ידעתי.

"ככה הייתי נראה אז, כמו היום, עם קשר אפסי לכל היהדות כולה, אלא שבנתיים - באמצע הדרך - משהו עבר עלי, נתוודעתי אל קיומו של בורא ומנהיג לעולם - ובכ"ז אני היום כמו אז, נשארתי אותו הדבר".

הייתכן?! - אמנם כן!! הכיצד?! - הבה ונאזין:

"כשפרצה מלחמת העולם הראשונה" - ממשיך החלוץ בדבריו - "הייתי כבר בחור בגיל הגיוס, נתגייסתי עם בני גילי לצבא, חלקם היו אפי' מוכרים לי מסביבות מגורי כיהודים ששמרו תורה ומצוות, מעשיהם היו אמנם תמיד נראים לי מוזרים ומשונים ועל כן לא היה לי כל קשר עמם, אבל בכל זאת - זה עושה משהו טוב בלב כשאתה מכיר כמה מהחברים בתוך הקרבות, ושהם יהודים כמוך.

"נכנסנו לעובי המלחמה, ואט אט התקדמנו אל החזית עצמה. "שם", - פולט החלוץ אנחה כבדה מגרונו - "אתה פשוט שוכב בתוך גומחות חול, כשמטרים ספורים שוכבים כמוך, באותה צורה, רוב חלקי גופך מכוסים עד כמה שאפשר, עיניך מבצבצות מבין המחילות כעטלף, הרובה גם הוא משתחל מבין החרכים כשקנהו מכוון לאי שם, ואתה עושה כל הזמן פעולה אחת - יורה ויורה..."

"ובדיוק כמו שאתה עושה פה - נעשה מולך אי שם בצד השני, אצל האויב שכנגדך... "אויב" הכוונה לאיזה קיסר שהסתכסך אולי על רקע קטנוני בהחלט עם הקיסר שלנו, ולשם כך מעמידים הם כל אחד את חייליו המשמשים כמטרה לחץ..."

"כאילו שאיכפת לי שימות אי שם איזה חייל שאינני יודע עליו דבר... וכאילו שאיכפת לו שאני לא אשאר בחיים... אבל שנינו משתדלים לפגוע כל אחד בדיוק בראשו של זולתו - ועל כן אנו יורים ללא הרף אחד על השני. למה? מדוע? - ככה! זוהי התשובה המתסכלת כל אדם בר דעת.

"תבין" - הוא ממשיך - "אתה מזיע ומתייגע, מסתכן ומתאמץ, וסבל את הפחד משריקות הכדורים שחולפים לא אחת ליד אוזןך ומניפים את שערות ראשך בחולפם על פניך, עם החברים זבי הדם שנופלים כזבובים מכל עברך, ואתה לא יכול להסביר לעצמך מדוע בכלל נקלעת אל התופת הזו?! ועל מה ולמה אתה רועד ביום וער בלילה, סובל עייפות ורעב, את כאב השכיבה, ואת מאמץ המלחמה?! שאלות אלו הופכות אותך לכדור אש של כאב צורה המלא מועקה עד אין סוף.

"והנה" - ממשיך החלוץ ומספר - "באחת ההפוגות הנהוגות בשדה הקרב, בשעה שהייתי חסר מעש והתכנסתי יותר בתוך הכאב של עצמי, ראיתי לא הרחק ממני את אותם חברים יהודים שעליהם דיברתי קודם, והם מוציאים מכיסם איזה ספר קטן, לוחשים דבר מה בהתלהבות, ראשם נע הלך ושוב, עיניהם שופעות דמע, וניכר בעליל על פניהם איך שזה עושה להם טוב - ממש כמים קרים על נפש עיפה... ממש כך!! לאחר כמה דקות הם היו נראים כה רעננים וטובי לב - כאילו זה עתה יצאו לקרב..."

"לא יכלתי להתאפק, ולאחר כמה ימים כשהיתה הפוגה ארוכה יותר נגשתי אל אחד מהם, וביקשתי לדעת: הכיצד אינו כאוב כמוני? ממה הוא מתנחם ומתעודד?"

"לא כ"כ הבנתי את כל מה ששח עמי, אולם דבר אחד הבנתי באופן ברור: בעוד שאני סבור כי נקלעתי לכאן, וסתם אני יורה - אצלו הכל מובן ומוסבר! הוא הסביר לי שמישהו הביא אותו לכאן עם מטרה מסוימת המופנית אליו באופן פרטי, הכל נעשה עמו באופן מושגח במיוחד, ולכל כדור יש מסלול ידוע מראש!!"

"הוא לימד אותי שאותו מישוה שמסובב את הכל נקרא "הקב"ה", שהוא זה שברא את הכל ומשגיח על הכל, ושכל יהודי יודע זאת ומתחנך על זה ללא פקפוק וספק כלל.

"שמעתי את תוכן הדברים פחות או יותר, שבתי למקומי, הקרבות חזרו לשיאם, אני יורה ויורה, מחשבותי מעיקות ולבי נצבט שבעתיים. הרי גם אני יהודי!! הנה לחברי היהודים יש עולם מופלא ומענין, שגם אם אינני מאמין בו - אבל לא היתה לי הזדמנות לבחון אותו, ואולי זה נכון ואמייתי?"

"כך הרהרתי נוגות במצבי המדוכדך, דמעות רותחות זלגו מעיני טיפה אחר טיפה ללא הפוגה, ובכאב מהול בכעס הרהרתי לעצמי: מדוע אבי לא לימדני יהדות? וכך נכנסתי למתקפת רגשות של רחמים עצמיים, וככל שהדקות נקפו - כך זרם הדמעות הלך וגבר, ואני יורה ובוכה, בוכה ויורה..."

"כך המשכתי, עד שנוצר סדק קל בלב וניצוץ ראשון התנוצץ בלבי, וכה נשאוני מחשבותי באותה עת:

"רבונו של עולם" - אמרתי בלבי - "אני פונה אליך באם אכן הינך קיים: אם אכן חברי היהודים צודקים בדבריהם ויש מישהו שרואה הכל ומשגיח על הכל - הרי שאתה שומע גם אותי, ואני פונה אליך בתחינה ובקשה: תראה לי שאתה קיים!!"

שימסור בעל פה היהושע שהנקודה הוא זכר ולא זכר, וז"ש כתוב זאת וכו' ושים באזני יהושע מסור לו בעל פה כי מחה אמחה את זכר עמלק בסגול שלא ישאר מאתו שום זכר.

(קול אליהו לגר"א)

מאוצרות המגידים

ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, כי אמר אלוקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה (י"ג, י"ד) הייתכן?! וכי בגלל קושי מלחמה ישנו חשש שיחזרו לגיא צלמוות?? אם היה הכתוב אומר: פן תשבר רוחם בראותם מלחמה - הדבר היה מובן, שכן לאחר כל התלאות שעברו בני ישראל - יש חשש שעוד מלחמה תשבור את רוחם. אבל אטו משום כך ישומו מצרימה - למקור הסבל והרדיפות?! אכן על כך באה התשובה בפסוק עצמו, המגלה לנו את חולשתו הגדולה של האדם, באומרו: "כי קרוב הוא!!"

ואין כוונת הפסוק לומר שקרובה דרך ארץ פלשתים למצרים, אלא עדיין קרובה מאוד יציאתם של בני ישראל זה עתה ממצרים, וטבע האדם להימשך ולהיגרר אחרי הרגליו הנושנים!!

וכאימרת העולם שעדיף לאדם להישאר עם הצרות שכבר הורגל אליהם מלהסתגל לצרות חדשות - גם אם החדשות יהיו קלות יותר, כך קושי השיעבוד של מצרים שכבר הורגלו והושרשו בו בני ישראל - יהיה עדיף להם על פני מלחמה, שמשמעה: צרה חדשה!!

למחלה רעה זו קראו בעלי המוסר: "השרשה ראשונה", ואם בגשמיות כך, שנוח לו לאדם בצרות שהורגל בהם מלהתרגל בצרות חדשות קלות יותר, וכפי שלמדנו בפסוק זה - ק"ו שברוחניות כך הוא הדבר!

שכאשר ירצה האדם לעזוב את הרגליו, להשתנות, להתקדם, לשוב בתשובה - מאבק מר ישחר לפתחו על שני ההרגלים לכשעצמו!

כלומר: אף אם יחליט האדם בדעתו שדרך העוונות רעה היא וגורמת לו נזק והפסד, ואילו דרך הטוב תביא לו את האושר והסיפוק - עדיין עלול הוא לשוב לכסלו - כי קרוב הוא! אם לא יאזור כגבר חלציו ויתנער בכח ובאומץ מהרגליו - עלול הוא להמשיך בדרכו הרעה והמזיקה משום ההרגל שהורגל בה!!

ולכן כאשר מתנוצץ ניצוץ בלבו של אדם לשוב למוטב או להתעורר למעשה טוב כל שהוא - עליו להזדרז ללבנותו מיד ככל האפשר, פן ישוב וינחם על רצונו הטוב וכל רשפי התעוררותו יכבו וייעלמו במעבה חשכת החומר, עד שלבסוף ישאר בהרגליו הקודמים וישכח הכל - כי קרוב הוא!!

שמא לא תפנה

לאחר שהבנו את היסוד האמור נמחישו במעשה נורא אשר יואר ויובן היטב לאור האמור, ואף ישוב ויבהיר לנו באור יקרות את אשר למדנו כבר מן הפסוק.

את המעשה שמעתי מגיסי הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, וכן מחמותי הרבנית אויערבך, כפי אשר שח "חלוץ" אחד את כל פרטי המעשה הנרגשים להגרש"ו, וכך היה המעשה:

ר' שלמה זלמן זצוק"ל היה אז בחור, ובית חמי זצ"ל בנסיבות התקופה אשר היתה עת מלחמה וקושי, עבר לגור ב"נחלת צדוק" - שכונה בירושלים. שם, בדירתם החדשה, וגם זה בנסיבות העיתים - נותרו עדיין בא' מן החדרים "חלוץ" ואשתו לגור. ("חלוץ" - כינוי לעולים באותה עת שהיו חניכי התרבות החילונית).

בהמשך הזמן כמובן שעברו למקום אחר, אולם בנתיים היה צורך להגיע עם החלוץ ואשתו להסדר על פרטים שונים כאשר לחיים בשיתוף, שכן גם אם היו נכנסים ויוצאים בכניסה נפרדת כמובן - עדיין היו אי אלו תקלות. בין היתר היה ענין שמירת השבת, שלגביה היתה רגישות מיוחדת.

נכנסה איפא חמותי ז"ל אל החלוץ ואשתו, ודיברה על לבם, עד שהגיעו להבנה בכל העניינים, וגם על שבת הבטיחו והתחייבו לא לחלל שבת. אלא שכבר בשבת הקרובה התברר שבפועל הינם מחללים שבת, ולא מקיימים את הבטחתם.

התיישה חמותי בדעתה, ושלחה את בנה ר' שלמה זלמן שבר חכים הוא לה, לעשות חכמתו. ואכן העננה הוסרה במהירות כאשר בשיחה קצרה ועדינה התברר שלא ידעו בכלל מהו חילול שבת, ומשעמדו על הדברים - הבטיחו כמובן לא לפגוע בקדושת השבת.

סביר להניח שאותו "חלוץ" ניחן בחושים חדים, כפי שאכן יתברר בהמשך המעשה, וכנראה שמשפטים קצרים ששח עמו ר' שלמה זלמן - בעודו בחור - כבר הספיקו לשובות את לבו בקסם חכמתו של הגרש"ו, ומיד ניצל החלוץ את הענין והחל לגלגל שיחה עם הבחור שלמה זלמן.

"הימים היו ימים טרום מלחמת העולם הראשונה" - פתח החלוץ את דבריו, לא לפני שביקש את ר' שלמה זלמן לצאת אל החורשה הסמוכה, מקום נוח לשיחה - "על יהדות לא ידעתי דבר, עם הורים רפורמים, וסבתא

"וכך, ספק מהרהר ספק מדבר, המשכתי במחשבותי ואמרת לי עצמי: רבוננו של עולם, הרי לא היתה לי אפשרות להכירך, ומדוע שלא אהיה זכאי לדעת על קיומך?! א"כ מבקש אני ממך, רבש"ע תוכיח לי כעת את קיומך!! "ובמה יודע איפוא שאתה קיים? הנה אינני מעוניין במלחמה חסרת הבנה, וא"כ עזור לי שאצא מן הקרבות ע"י שיפגע בי כדור בדיוק באצבע, שלא אוכל יותר לירות וישחררו אותי מכאן, ובה אדע שאתה קיים..."

"עודני מדבר עם לבי בכנות ובפשטות, והכדור של האויב בא גם בא, ועמה האמונה שחדרה אלי לעצמות... בדיוק באצבע פגע בי רסיס, רק אצבעי נפגעה ותו לא, וכמובן שיותר לא הייתי בקרב - הכל בדיוק כפי שרציתי... כפי שביקשתי - ראיתי את הקב"ה כביכול עין בעין!!

"והנה" - פתח החלוץ את ידו והראה באצבע "זה קלי ואנוהו" - "הנה לך האגודל הפצוע שלי לאות ולמופת על הכרותי עם מנהיג העולם!!" ואנו נסיים את מה שהוא לא ידע לסיים, ונכריז בשבילנו: "אצבע אלוקים היא!" "כמובן", - ממשיך החלוץ בשטף דבריו - "עומק השכנוע שלי בבורא העולם היה נורא ומבהיל, קשה לתאר עד כמה. גמרתיו אומר שמיד כאשר תסתיים המלחמה - אלך ואלמד יהדות".

וכאן, אחרי אתנחתא מלווה באנחה רוויית כאב - המשיך החלוץ ועבר אל החלק השני של סיפורו. וכך המשיך לספר:

"המלחמה נגמרה ב"ה ויצאתי ממנה בשלום, רגלי הוליכו אותי לבית המדרש ללמוד יהדות כפי שהחלטתי, אלא שלא ידעתי את כוחות האדם - ונפלתי במלכות..."

"מה היה? ובכן, לפני המלחמה כמעט השלמתי לימוד אגרונומיה (חקלאות), ונותרו לי רק כשלושה חודשים לסיום ולקבלת תואר. מעתה סברתי בדתתי, שלהפסיד כעת את הכל - אין זה הגיוני, ובדאי שצריך פרנסה, וע"כ נתיישבתי איפוא בשכלי והחלטתי שקודם אסיים את הלימוד, ומשאתפנה, ואהיה עם מקצוע ביד - אלך ואלמד יהדות.

"אולם חשבון שכלי לחוד - ותחושות לב לחוד!

"את הסוד הזה לא ידעתי!! לא הבנתי שלרגשות האדם חוקים משלהם, ולא כל מה שהשכל מבין - גם הלב מרגיש!! לא ידעתי שבשעה שהלב עירני ורוצה לפעול - אין להחמיץ את ההזדמנות בשום פנים ואופן, כי אם יתקרב הלב - הכל ירד לטמיון!!

"וזה בדיוק מה שקרה אתי... סיימתי את לימודי כעבור כמה חודשים, ובנתיים הלב התקרב... וכשהלב קר - הוא יותר דומה לאבן מאשר ללב בשר..."

"הופתעתי לגלות איך שבפועל אכן צעדתי לבית הכנסת לפגוש יהודים שידירכו אותי בלימוד יהדות - אולם לבי כל עמי!! השכל אומנם הוביל אותי בתחילה - אך עד מהרה נחנק... הלב הרוחני דמם... לא הרגשתי כל טעם, ולא יכולתי להתקדם כלום!

"זכורני שאפי' צעדתי ביום כיפור הקרוב לביהכ"ס, אך לא הצלחתי לעשות מעבר לכך מאומה! מילה אחת לא הצליחה לצאת מפיי!!

"וכך נשארתי כפי שעניין הרואות - עכשיו כמו אז!! נשארתי במצב בו אתם צריכים לסכם עמנו על שמירת שבת, ובסוף אנחנו לא יודעים אפי' על מה בדיוק אתם מדברים!..."

כך סיים החלוץ כשהוא עוצר בעד עיניו לבלתי יפרצו עליו פרץ, ואמר: "אילו תפסתי אז את הרגע - הרי שבטח היום הייתי אני מלמד אותכם שבת מהי - ולא ההיפך..."

"ולפיכך אני מספר לך כל זאת: דבר ראשון - כדי שתדע שה' מנהיג את העולם, כפי שספרתי לך. ודבר שני - כדי שאתה ששומר מצוות הינך - תהיה זהיר לעשות עם הידיעה הזו משהו, ולא תאבד את עולמך כמוני!! שתדע כשהלב חם - אז הזמן לעשות, ולא להשען על הבנת השכל!!", ובכך חתם את דבריו.

על זה ועל כיוצא בו אומרת התורה: "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא" - שכן על אף שכל בר דעת מבין שעדיף קושי מלחמה מאשר לחזור מצרימה, אבל הבנה לחוד - והרגשה לחוד... ההרגשה בלב היא - והלב עדיין במצרים... ולמה - כי קרוב הוא..."

ומכאן יש לנו ללמוד בק"ו לרוחניות, שאם באים להשתנות - צריך להתרחק הרבה, שמא ישוב הלב להרגלי - "כי קרוב הוא!!" אם מתעוררים לעשות שנוי והתחדשות - חלילה מלאבד את חוס הלב, וזה מה שלימדונו חז"ל (אבות ב', ד'): "ואל תאמר לכשאפנה אשנה - שמא לא תפנה!!"

(לב שלום)

והיה בשלח פרעה את העם. במדרש יש כמה דעות מי צווח 'וי וי', "יא שהקב"ה צווח, וי"א שמשו רבינו צווח, וי"א שישראל צווחו, וי"א שפרעה צווח. וי. על מה צעק פרעה. וי. הפירוש הפשוט במדרש הוא שפרעה צווח על שיצא

מוכה ומבוזה מכל צד, גם קיבל עשר מכות, וגם שלח את העם. [כמשל הנודע, גם אכל הדג המקולקל, וגם קיבל מכות, וגם נתגרש מן העיר] לאחר מעשה היה פרעה אבוד לגמרי, כמ"ש 'הטרם תדע כי אבדה מצרים'. איך יקים את המדינה שלו מחדש, עם אנשים שנשארו חיים בקושי, ועין אחת חפורה ע"י הארבה וכו'. על זאת צווח וי, אם כבר שלחתי אותם בסוף, מה היה לי לקבל מכות עליהם.

עוד מבואר שם במדרש סיבה לצעקת פרעה וי, משל למלך ששלח את בנו אצל אוהבו שהיה במקום רחוק, מדי פעם בפעם היה המלך כותב לו מכתבים ושואל בשלום בנו, לאחר זמן בא המלך והחזיר את בנו לביתו, החל האוהב לצעוק וי. שכל זמן שהיה בן המלך בביתו, היה המלך נזדקק לי. כך אמר פרעה, כל זמן שבני ישראל היו במצרים, היה הקב"ה שולח לו שלוחים, כה אמר הויה שלח את עמי, וכדרך האנשים שיש להם רשימת 'אנשי קשר', עם מי הוא מתכתב, לפני יו"ט או לפני חתונה הוא מזמין את כל אנשי הקשר. כך כביכול כל זמן שהיו ישראל במצרים, היה הקב"ה מ'אנשי הקשר' של פרעה, שהרי היה שולח אליו את שני בניו החשובים ביותר, משה ואהרן. אף שתמיד היה מקשה עורפו ולא שומע בקולו, מ"מ כבוד גדול הוא לו שהקב"ה שולח לו שלוחים, אך עתה שיצאו ישראל מארצו, צעק ווי שהפסיד דבר גדול כזה.

ולכא"ו הוא מדרש פליאה, וכי קיבל אגרת שלומים מהקב"ה, הרי קיבל מכות נוראות, האיך היפך את המכות לאגרות שלום? ויש שאדם אומר תדבר עלי רעות העיקר תדבר ממני.

וראיתי בספר 'אור הצפון' להג"מ רבי נתן צבי פינקל הסבא מסלבודקה זצוק"ל, שכתב שיש כאן לימוד פנימי לכל אחד מאיתנו. כי הנה חז"ל אמרו 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה', כשאדם יודע שבשמים חשבו עליו דיברו עליו והחליטו מה לעשות לו, זה בעצמו חיזוק גדול הוא לנפשו. כל מכה קטנה יכול אדם לקבל כעונש ולהתמרמר, או כאגרת שלומים.

שבטך ומשענתך המה ינחמוני, כמה חשוב הוא האדם שאף נקיפת אצבע מכריזין עליו משמים, וצריך לשמוע את החביבות שבכל מכה ח"ו

דוד המלך אומר 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני', לא רק משענתך בצד החסד, אלא אף שבטך מצד הגבורה, גם המה ינחמוני.

ידוע שבליטא היו שני אופנים איך לפרש את דרך המוסר של הג"מ רבי ישראל סלנטר זצוק"ל. בנובהרדוק עסקו בעיקר בשפלות האדם, ובסלבודקה עסקו בגדלות האדם. שניהם עמדו על זה המאמר חז"ל שאין אדם נוקף אצבעו עד שמכריזין עליו מלמעלה. בנובהרדוק פירשוהו, אהח תראה כמה שפל הוא האדם שאפילו חתך באצבע אינו יכול לקבל לבדו, אא"כ מכריזין עליו מלמעלה... בשלמא מליון דולר אינו יכול לעשות לבד, אך הוא שפל ומושפל כ"כ, שאפילו חתך קטן אינו יכול לבד. ואילו בסלבודקה פירשוהו, עמוד והתבונן כמה הוא גדלות האדם, שאפילו חתך באצבע שלו, הכריזו עליו מלמעלה פלוני בן פלוני יקבל חתך באצבע. וכדברי הרה"ק מקאצק ז"ע שזהו עונשו של הנחש שעפר לחמו, אמר לו הקב"ה לך ממני איני רוצה לראות פניך, קח את מזונך בכל מקום בעפר, ולך מכאן.

כל יהודי הוא כביכול מ'אנשי קשר' של השי"ת, הן כשנותן לו משענת החסדים, והן כשמכה בו בשבט הגבורות, תמיד הוא איתו בקשר חם. לכן צוה עליו לבקש ממנו פרנסתו ג' פעמים ביום, וכמ"ש חז"ל שלכן לא ירד המן אחת בשנה, כדי שיתלו עיניהם למרום לבקש מזונותיהם מדי יום ביומו.

להבדיל אלפי הבדלות, על כך צעק פרעה וי, הגם שקיבל רק מכתבים של מכות מהקב"ה, אך מ"מ עתה שהקב"ה הוציא את בניו ממצרים, הוא נמוק מרשימת אנשי קשר של הקב"ה. ולכן צעק מה זאת עשיתו כי שילחנו את ישראל מעבדנו, וביקש לחזור להיות מאנשי קשר של הקב"ה, ואכן קיבל על הים עוד חמשים ומאתיים מכתבי מכות מהקב"ה.

וממנו נקח לעבוד את ה', שגם כשאדם מוכה, ישמע בפנימיות המכה שהקב"ה בחר בו להיות מאנשי הקשר שלו. וכן אמר הדברי חיים בפטירת בנו בחייו ר"ל, שכשמסתובב לראות מי נתן לו מכה בגב, הוא רואה שזה היה הקב"ה ושמה בכך, אף שזה כואב, הרי זה בחביבות. כמו כל טפיחה בשכם, שפעמים שהיא כואבת, כשיודעים היידי הקרוב הוא זה שהכה, שמחים בחביבות ההכאה.

(הגרמ"י רייזמן)

⊗ ⊗ ⊗

"ולא נחם"

"ה' חפץ חיים" זצ"ל היה אומר: "טרף נתן ליראיו, יזכר לעולם בריתו" (תהלים קיא, ה). הן לה' הארץ ומלואה, לו הכסף ולו הזהב. מדוע שוררת כזו דחקות בהיכלי התורה, וראשי הישיבה נאלצים לקחת מקל נדודים ולגלות לארצות נכר, כדי שבעולם כולו יזכרו שיש תורה ולומדי תורה, ויטלו חלק בהזקקה. וזהו שנאמר: "טרף", מלשון: "מי ישלו ומי יטרף". כלומר טלטולים ונדודים, "נתן ליראיו", הם ראשי הישיבות, כדי להזכיר לעולם כולו את בריתו, זו התורה (נדרים לב ע"א), ככתוב: "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמת" (ירמיה לג, כה).

אבל הרווח הדדי. אני פועל לזכות אותם והם משתדלים לזכות אותי. אני מכתת רגלי מארץ לארץ מעיר לעיר ומבית לבית ומנסה לעורר לבבות

להחזקת מוסדות התורה. פוקד בתי חסידים, ליטאים, מכל הסוגים. ומתפתחת שיחה, אני מספר על מצוקת המוסדות והם מחזקים לבי באמונה ובטחון. וכבר אמרתי להם, שעל ידם הבנתי דברי הגמרא (חולין ז ע"ב): "ישראל קדושים, יש רוצה [לתת] ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה". וכבר תמהו בתוספות, אם יש לו ואינו רוצה, מה קדושתו. אבל אילו היו שומעים את להט אמונתו, שגם זה לטובה, ויש לקבל יסורים באהבה, את יסורי הזולת כמוכן, ולהתאזר בבטחון, ישועת ה' כהרף עין, היש קדוש כמוהו!

הכלל, נקלעתי לבית חסידי ונתקבלתי בסבר פנים יפות, בעל הבית בר אורין ובר אבהן - פתח את ידו, ואני פתחתי לפניו את סגור לבי. אמרתי: "אתם חסידים, אני חונכתי ב'חדר' ליטאי. הורי היו חסידי גור, חותני חסיד ברסלב, גיסי חסיד ליובאוויטש, כולם עובדים לקל אחד, וקבל האמת ממי שאמרה. אומר לך מה ששמעתי מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. יהודים הם רחמנים בישנים וגומלי חסידים (יבמות עט ע"א), שרשי כל המדות הטובות. אבל אסור לנו לשכוח שגם המידות הרעות מקננות בנו. והביא לך ראייה מוכחת מדברי רבנו יונה בספרו "שערי תשובה", שרבי עקיבא איגר זצ"ל אמר שאינו רק ספר מוסר, אלא ספר הלכה.

וכתב ("שערי תשובה" שער ג אות לד): נצטוינו "לבלתי רום לבבו מאחיו" (שברים יז, כ), והזהרנו בזה להסיר מנפשנו מידת הגאווה. הרי שהי המקננת בנו - ועוד (שם, אות לו): "לא תאמץ את לבבך", הוזהרנו להסיר מנפשנו מידת האכזריות. הרי שבטבענו אכזרים אנו.

ועוד (שם, אות לט): "לא תשא את אחיך בלבבך", הוזהרנו בזה להסיר מנפשנו מידת השנאה לזולת - ואיך זה מסתדר עם היותנו רחמנים וגומלי חסידים? אין כאן סתירה, כי האדם מלא סתירות, ואור וחושך מתערבלים בנפשו. ועלינו להגביר את האור ולדחות את החושך.

והוסיף, שכיוצא בכך כל ישראל מאמינים בני מאמינים (שבת צז ע"א), האמונה נטועה בנו מורשת האבות הקדושים וכולנו שמענו מפי עליון "אנכי ה' אלקיך" (שמות כ, ב), שכל נשמות ישראל עמדו בהר סיני (שבת קמו ע"א), ודיבורו של הקדוש ברוך הוא כמעשה (שבת קיט ע"ב) -

ועם זאת "גם את זה לעמת זה עשה האלקים" (קהלת ז, יד), וכשם שמקנן בנו אור האמונה כך מקנן בנו חושך הכפירה, וגם זה מפורש בכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם" (במדבר טו, לט) זו מינות (רש"י, מברכות יב ע"ב). לכן, אמר, אין צורך להבהל כשמגיחה חלילה מחשבת מינות, הרהור ספקני. זו גיחה בלתי רצונית של המידה החבויה, כשם שלפעמים מגיח הרהור אכזריות או שנאה. זו עבודת האדם, להגביר את האור שבנפשו ולמגר את החושך.

שמעתי את הדברים, ושאלתי את המשגיח: איני מבין - "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" (בראשית א, לא). משמע, שאין באדם כח רע לחלוטין, שאין לו מקום ושעה. ואכן בגאווה יש בחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב, יז, ו). ושאלו נענש שרחם על האכזרים (מדרש תהלים ז). ונאמר: "הלא משנאיך ה' אשנא" (תהלים קלט, כא), "אהבי ה' שנאו רע" (תהלים צז, י). הכלל, כבר אמר הסבא מקלם זצ"ל, שלפיכך קרויה המדה "מדה", כי יש להשתמש בה במדה, לצרכה ובשעתה. אבל מאחר ונתחדש כאן שגם הכפירה היא מדה, איך אפשר לומר גם עליה "והנה טוב מאד". האם יש לה מקום כלל, איזה שהוא שמושי?

וענה לי: אכן כן. כך אמרו בשם רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שלפיכך נבראה גם מדה זו, די שכאשר יבוא לפניך עני נצרך, אל תחזק לבו בדבורי אמונה ותאמר שישליך יתבו, אלא תתעלם לשעה מהבורא הזן ומפרנס לכל, ותתן לו בעין טובה וביד רחבה. באמונה ובטחון תשתמש בפרנסתך שלך, ולא עבור הזולת -

וכאן, כשאני פוקד בתי גבירים שלצורך פרנסתם אין גבול למרצם והשתדלותם, כשזה מגיע לתמיכה בלומדי התורה הופכים הם לפתע לבעלי אמונה ובטחון ללא סייג... שמע, ואמר: "ראשית, הצדק עמכם. ואימרה זו שאמרת בשם רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, מפורסמת גם אצלנו בשם היהודי הקדוש מפישיסחא זצ"ל ("בית יעקב", פרשת קדושים). ותרשו לי להסמיק לך סיפור חסידי" -

אח, סיפורים הם הדלק של הדרשות: "לא המדרש עיקר, אלא המעשה" (אבות פ"א מ"ז), כידוע... פתח וסיפר סיפור מהספר "שבחי הבעל שם טוב" (אות קכ): פעם הגיעו בני מזיבוז' אל בעל שם טוב זצ"ל בשוועה: מושל העיר הודיעם שגדוד צבא עומד לערוך אימונים בסביבה, וכל משפחה חייבת לארח חיל בביתה -

חשכו העיניים! חיל גוי בבית יהודי, על התנהגותו ושפתו. והוא יפשוט יד במאכלים ויטריף את כל המטבח. ובבית יש נערות, ופגיעתו רעה. איזו צרה! פנה הבעל שם טוב לתלמידו ורעו הצדיק רבי נחמן מהורודונקא זצ"ל, שיתפלל להעברת רוע הגזרה. שמע, והפטיר: "גם זו לטובה!"

אמר לו הבעל שם טוב: "כמה יפה שלא היית בדורו של המן, שהיית אומר גם על גזרתו 'גם זו לטובה!'..."

כמה הניחתי, אבל המארח לא סיים עדיין. אמר: סיפור זה הביא ה"דברי ישראל" ממודוויץ זצ"ל בספרו (בתחלת פרשת בשלח), וכתב: האמת שהיתה זו אכן מדתו של נחום איש גמזו, שהיה אומר על כל דבר "גם זו לטובה" (תענית כא ע"ב) -

שלחו על ידו תיבה מלאה באבנים טובות ומרגליות לקיסר והחליפום בדרך בעפר. בקש המלך להרגו ואמר: "גם זו לטובה". בא אליהו הנביא ואמר: "אולי זה החול הפלאי שבעזרתו נצח אברהם אבינו את המלכים". בדקו ומצאו שכן הוא, ומלאו תיבתו באבנים טובות ומרגליות, הועילו אפוא אמונתו ובטחונו. ואמר על כך הרבי ממודוויץ: נחום איש גמזו רשאי היה להשתמש במדה זו, לגביו. אבל אין להשתמש בו לגבי הזולת: "ויהי בשלח פרעה את העם", כשמדובר על הכלל, "ולא נחם" (שמות יג, יז), אל תשתמשו במדתו של נחום איש גמזו... וגם לא כשהשלטונות דורשים לארח חיילים נכריים בבתי המשפחות - וגם לא כשמוסדות התורה נאנקים תחת העול!...

ואספך - הגעתי אל גביר אדיר, שברוך השם רואה את עולמו בחייו. חי חיים שהם מעין העולם הבא. למה הוונה, לדברי הגמרא (בבא בתרא עה ע"ב): לא בירושלים של העולם הזה ירושלים של העולם הבא. ירושלים של העולם הזה כל הרוצה לעלות עולה, של העולם הבא אין עולים אלא המוזמנים לה -

גם לביתו, לטירתו, אין עולים אלא המוזמנים לו. יש לקבוע תורה, ולעבור שורת מחסומים ותשאולים. עד שיש לך הזכות להכנס מפרוזדור לטרקלין, שוב מעין עולם הבא, ולבוסס בשטיח הטובעני עד שאתה מגיע אל היד המושטת ל"שולם עליכם" לביי.

שקעתי בכסא ודברתי על צרתם של כמאתים האברכים שאינם מקבלים קצבתם מזה כחצי שנה. והוא, כל כולו הזדהות, מצטט את המשנה: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, איי איי איי" (אבות פ"ו מ"ד). זה כבר הרגיז אותי. אמרתי: אמת, אבל מה ההמשך - "אם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך!" תהיה אתה כך!

על אברהם אבינו ואמר המדרש (שיר השירים רבה א, נט) שהיה ממרר ומסגף עצמו ביסורים. אבל לאחרים - גם לערביים המשתחווים לאבק רגליהם (קדושין לב ע"ב) - נתן לשונות בחרדל (בבא מציעא פו ע"ב)!

החוויר. אמרתי לו: בוא ושמע, גביר אחד הגיע לימי הזקנה, ערך חשבון נפשו וחשכו עיניו. בשברון לב הלך אל רבו ופרט כל עוונותיו, ביקש תיקון תשובה. מוכן הוא לצום, להסתגף, להתענות, מה שהרב יאמר! חקר הרבי: "ומה שאומר לך תעשה, בלי הרהור וערעור?" כן, הוא מבטיח!

אמר לו: "אם כן, תאכל כל יום ברבורים ושלו ודגים, ושתות יינות מבוסמים!" חשכו עיניו. האם רומז הרב לתשובתו שנדחתה, ואין רוצים בה?!

"מדוע", ענה הרב, "זו התשובה הרצויה, 'וחסאך, בצדקה פרוק. ועויתך, במחן ענין' (דניאל ד, כד)! אלא שאם אתה מסתגף, תחליט שגם העניים רשאים לצום, אבל אם תתענג בברבורים אבוסים, תתן להם לפחות לחם לשובע" - ורואה אני, שאצלך זה לא עזר... חוורונו העמיק.

אמרתי: בוא ונלמד קטע בגמרא. הסיפור ידוע, אולי ישעמם אותך, אבל אני מזכיר אותו כדי לשאול עליו שאלה.

הגמרא מספרת (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך, והגיע למקום ישוב, בקש מקום ללון, וסרבו. אמר: "כל דעביד רחמנא, לטב". מה שעושה הקדוש ברוך הוא, הכל לטובה. הלך ולן במדבר. היו עמו תרנגול, חמור, ונר. באה רוח וכבתה את הנר. בא חתול וטרף את התרנגול, בא אריה וטרף את החמור - לא הייתי מאחל לעצמי להיות שם באותה שעה. ורבי עקיבא אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה. בבוקר ראה שגדוד פשט על הישוב ולקח את תושביו בשבי. ואילו היה הנר דולק, התרנגול קורא או החמור נוער, היו שובים גם אותו.

אישר: הסיפור ידוע. שאלתי: איך הדליק את הנר? ענה: כנראה שהיה עמו סוג של מצת.

הסכמתי: מסתבר. אם כך, מדוע לא שב והדליק את הנר? השתאה: נכון, זו אכן שאלה.

אמרתי: אם הילד קורא במטתו באישון לילה, והאב בא וסוגר את האור, הילד לא ישוב וידליק! זו היתה השקפתו המוצקת של רבי עקיבא. ה' עושה הכל, ולטובה. ואם האב שלח רוח שתכבה את הנר, איך אעז להדליקו! כמה התפעל מהתשובה!

אמרתי: ורבי עקיבא, שידע שה' עושה הכל, היה גבאי צדקה, "יד עניים" (קדושין כז ע"א). וכשהיו תלמידיו וזקוקים למעות לא אמר להם שכל מה שה' עושה לטובה והמקום ימלא חסרונם, אלא פנה לאותה מטרינותה ולוה כסף רב, כשהוא ערב לפרעונו. [אמרה לו: איני מאמינה לך. אמר לה: מי את רוצה כערב. אמרה לו: מי שאמר והיה העולם, והים הגדול. כשהגיע זמן הפרעון

"וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים" (שמות יד, כג). בשעתו, כשבקש פרעה לאבד את ישראל, נאמר: "הבה נתחכמה לו" (שמות א, י), ואמרו בגמרא (סוטה יא ע"א) שבקש להתחכם למושיעם של ישראל, לקדוש ברוך הוא. ידע שמשפטיו במידה כנגד מידה (סוטה ח ע"ב), ולפיכך גזר להטביע תינוקות ישראל ביאור, משום שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם (בראשית ט, יא) -

ולא הבין שהקדוש ברוך הוא לא צריך להביא עליו מבול להטביעו, אלא הוא יכנס לים סוף מרצונו, ידהר לקראת אובדנו!

דוגמת מה שמספרים, שגביר אחד תמה באזני ה"חפץ חיים" זצ"ל: "אומרים שהקדוש ברוך הוא יכול לרושש ולהעשיר ברגע אחד. אצלי, איני רואה כיצד: יש לי אחוזות ונחלאות, יש לי בתי חרושת ומניות, יש לי השקעות בחוץ לארץ ופקדונות בבנקים. בשלבים, שלא נפתח פה חלילה, יתכן. אבל ברגע אחד, כיצד?"

חי"ך ה"חפץ חיים": "טוען אתה שבלתי אפשרי ליטול ממך כל הונך ברגע אחד, ניחא. אבל אפשר ליטול אותך מהונך ברגע אחד" -

והגביר החויר. זה, לא עלה בדעתו...

פרעה טען שהקדוש ברוך הוא נשבע שלא יביא עוד מבול מים לעולם, ולכן מחוסן הוא מפני עונש במדיה כנגד מידה על הטבעת ילדי ישראל ביאור.

ניחא, אבל אותך יכול להביא לתוך המים - על כך לא חשב...

אבל נשאלת השאלה: כיצד באמת נפתה להכנס בעיניים פקוחות למלכות. הלא ראה שהים נחצה ל"ב גזרים, והמים חומה, והקרקע מוצקה, ומעליהם תקרת מים קפואים. וכי סבר שזה נעשה לכבודו, שנכנס קוממיות לקראת סופו?!

הרמב"ן (שמות יד, כא) ענה על כך: ה' השיב רוח קדים עזה כל הלילה, וסברו המצרים שהרוח העיזה הפכה את הים לחרבה. "אף על פי שאין הרוח בוקעת הים לגזרים, לא שמו לבם גם לזאת, ובאו אחריהם מרוב תאותם להרע להם".

מה נאמר כאן, מה ארע - שמעו סיפור ששמעתי בנובהרדוק.

היה שיכור, התמכר לטיפה המרה. התגולל בשכרותו והמיט חרפה על משפחתו. אי אפשר היה לגמלו. "תפסת מועט, תפסת", דרשו שיתחייב שלא ישתה לבדו. ראשית, זה יגביל את שתיתו, לא תמיד ימצא עם מי לשתות. ושנית, יהיה מי שיפקח עליו, יתמוך בו, וביאו לביתו לפני שיתמוטט ברחוב.

תקף עליו הרצון לשתות, אבל זכר את הבטחתו. חיכה שיבוא אדם, יארח לחברה, ואיש לא בא. כולם עסוקים, מלבדו.

ישב, והמתין, וקצרה רוחו. אמר לנפשו: "הבטחתי שלא אשתה לבד, את הבטחתי אשמור. אבל כשיבוא החבר, שיהיה הכל מוכן ומזומן" -

קם, והביא את הבקבוק לשולחן. וגם שתי כוסות הביא, והמתין, והחבר לא בא.

קצרה רוחו, החליט לקצר עוד יותר את ההמתנה. לכשיבוא, שיוכלו להגיד מיד. מילא את שתי הכוסות על גדותן. הניחוח גרה לבתי נשוא. אבל איש כבוד הוא. הבטיח הבטחה. המתין בדריכות, העביר מבטו מהחלון לפתח, ואין איש. מה עושים? לשתות אינו יכול, ולהמנע אינו מסוגל!

לפתע אורו עיניו. נדרכו חושיו: זבוב טורדני זמזם, הסתובב במעופו. נחת על שפת הכוס, שפשף רגליו.

"לחיים", אמר לזבוב, והגיר את הכוס לגרונו. הזבוב נראה אדיש.

לחש לו בחבה: "עד שאתה תתחיל לשתות, אגמור את הבקבוק"...

בסופו של דבר, נאלץ לשתות גם את כוסו של הזבוב. אבל את תפקידו מילא, אורח לו לשתיה.

האמנם סבר שעל כך התחייב, שזה נקרא שלא שתה לבדו? אין זו שאלה. הלא רצה לשתות, להט והשתוקק. מוכן היה אפוא להתלות בכל דבר. גם בזבוב.

ומה רוצים מפרעה, שנתלה ברוח הקדים... (והגדת)

אמרו חז"ל: "כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד לים תחילה וזה אומר אני יורד תחילה לים... קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה" (סוטה לו, א).

בחול המועד פסח נכנס אברך לבית הכנסת בין מנחה למעריב. הגבאים הבחינו בו ומיד פנו אליו שידרוש דרשה קצרה לפני הציבור.

"לא איש דברים אנוכיי"...

הפצירו בו, והעלוהו לבמה. והוא פתח ואמר כך: רבותי! עוד כמה ימים יחול שביעי של פסח בואו נתבונן מה קרה שם בקריעת

ים סוף. (והגדת)

(והגדת)

ברוך אומר, ועושה!

שנינו (סוטה לו סוף ע"א): תניא, היה רבי מאיר. כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה. זה אומר: אני יורד לים תחילה, וזה אומר אני יורד לים תחילה. קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה. אמר לו רבי יהודה, לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אני יורד לים תחילה וזה אומר אני יורד לים תחילה. קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה.

וידוע, שבענייני אגדה אין מחלוקת, אלא אלו ואלו דברי אלקים חיים (ערובין יג ע"ב). ואף כאן, כתבו בעלי התוספות (שמות יד, טו) שנחשון קפץ תחילה, ושבת בנימין אחריו, לפני שבת יהודה ושאר השבטים. כך שאלו ואלו דברי אלקים חיים.

אך זאת יש להבין, איך יכונן יחדיו שתי הדעות, שהיו השבטים מתנצחים, זה אומר אני יורד לים תחילה וזה אומר אני יורד לים תחילה, ורבי יהודה אומר לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אני יורד תחילה וזה אומר אני יורד תחילה - ועוד, מה יש להם להתנצח, זה אומר אני יורד תחילה - ודי!

ושמעתי - איני אומר שכך היה, אבל הרעיון נוקב כל כך! שמעתי, שהיו מתנצחים זה עם זה וכל אחד אמר אני יורד תחילה. ורבי יהודה אומר שלא כך היה מעשה. כלומר, כשבא למעשה, תעשה, אל תדבר, הוברר שזה אומר למעשה אין אני יורד תחילה, וזה אומר אני יורד תחילה...

איי, כל בן ישיבה מוכן ללמוד כל החיים, ממש: "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ד), עד זבולא בתרייתא, "אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד), אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה (שבת פג ע"ב), לא ימוש מתוך האהל -

הרי כל מה שהוא דורש 'סידור מלא', זה רק כדי שיוכל להמשיך וללמוד בראש שקט -

כמה נפלא! אתה יודע מה? בוא לא נדבר על לימוד כל החיים. מה דעתך, רק על היום. אה? הגעת בזמן לסדר, לא פטפטת במהלכו, ולא חלמת על הגמרא? אז את מי אתה מרמה, תלמד שבוע כדברי, ואחר כך תדבר...

אבל כך דרך העולם: "זה אומר אני יורד תחילה", בדיבורים הם חזקים, עד שזה מגיע למעשה. וכבר ספרתי -

זה היה באותם ימים בהם לא היו מים בברזים. בחצר היתה באר ממנה היו שואבים. באישון לילה, בעיצומו של החורף, הגשמים היכו על התריסים המוגפים. והרוח הרעידתם. הרעמים הרעימו והכל התחפרו בשמיכותיהם, ונשמע קולו של האב: "אני צמא! ילדים, מי יביא לי כוס מים!"

אח, כזו מצוה, כבוד אב! "החמורה שבמצוות", קורא לה התלמוד הירושלמי (ריש פאה), השוה כבודו לכבוד המקום (קדושין ל ע"ב) -

זו מצוה חשובה מכדי לעשותה כלאחר יד.

"שמעו", נשמע קולו של הבן הבכור בעלטה, "אבא צמא, ומבקש לשתות. זו מצוה גדולה, נמכרנה לכל המרבה במחיר! -

עשרה שקלים, כוס מים לאבא!"

"שנים עשר", אמר האח השני.

"ארבעה עשר", אח שלישי.

"עשרים", אח רביעי.

"מה אתכם", התערב החמישי, "מצוה כה חשובה, עשרים שקלים בלבד?!"

"ילדים, אנא, אני צמא!" נשמעה תחינתו של האב.

"אבא, אנחנו מסדרים את העניין!" ענה הבכור. ובכן, כמה אתה מצייע?"

"חמישים!"

נשמעו מלמולי הערכה. הבן הבכור פתח: "חמישים שקלים, פעם ראשונה. חמישים, פעם שניה. מישהו מוסיף? חמישים, פעם שלישית. זכה לו! זכית במצוה!" בישר לו.

"יישר כח! כעת, אני מכבד בה את אבא!" - וכך זכה במצוה כפולה!...

"זדים טבעת"

כולם וודאי יודעים כמה נורא היה מצבם של עם ישראל באותה עת. מאות אלפי יהודים צועדים עם נשותיהם ועם ילדיהם הקטנים, מאחוריהם שועטים מליוני פרשים מצריים, ולפניהם ים סוף. אין לאן לברוח!

באותם רגעים נצרך מעשה של מסירות נפש שיציל את עם ישראל ויגרום לכך שהים יבקע. ללא מעשה של מסירות נפש – לא יכולים להינצל!

היה שם יהודי אחד – ממשיך הדרשן – בשם גרשון בן עמינדב... כל הקהל מתחיל ללחוש 'נחשו בן עמינדב', אבל מיודענו הדרשן עושה עצמו כאילו שומע וממשיך לתאר את התלבטותיו של גרשון בן עמינדב, מה עליו לעשות בעת הזאת: מצד אחד נצרך מעשה של מסירות נפש לקפוץ למים, מצד שני – מה יהיה על אשתו וילדיו הקטנים, מי ידאג להם אם ימות בטביעה? ואף על פי כן החליט גרשון בן עמינדב, יש למסור נפש בלי להתחשב בשום שיקולים!

בנתיים ניגשים לגבאי כמה מתפללים זועמים והטיחו בו: 'הרי היהודי אמר שאינו איש דברים, למה לחצת עליו לעלות לדבר?!...'

'ובכן' – המשיך הדרשן – 'היה ברור שללא מסירות נפש לא יזוז דבר. החליט איפה גרשון בן עמינדב שהוא קופץ לתוך המים. אלא שלהפתעתו המרובה, את מי הוא פוגש שם? את נחשו בן עמינדב שהקדימו בכמה רגעים...'

אם לא היה נחשו מקדים את גרשון – עד היום היה נקרא הנס על שם גרשון!...

כך, מפסיד אדם זכות עולמית של קידוש השם בעקבות השתהות ותהיות – סיים הדרשן. כשיש לך רעיון טוב – קפוז ובצע אותו מיד!

(הר"ש לוינשטיין – הגדש"פ דורש טוב)

"וגם צדה לא עשו להם" – מידת הביטחון
ראיתי דיבור יקר בספר 'באר משה' פרשת בשלח, להרה"ק מאזור'וב ז"ע בשם אביו ה'ברכת ראש', שפעם אחת סיפר רבי דוד'ל לעלובער מעשה ביהודי שהיה לומד בחובות הלכות שער הבטחון, וביקש לחיות בדרך הזו שהקב"ה לבדו זן ומפרנס לכל, ולא ההשתדלות. ולא עסק בשום מלאכה ואף לא ביקש משום אדם שיעזור לו. עברו יום ועוד יום ויודעו יום ולא בא מזון לפיו עד שנפל בצדי הדרכים מאפיסת הכוחות. כששכב בצד הדרך, עברה שם גולה עם מחותנים שנסעו לחתונה בניהם, ושמעו קול צהלה מאחלים זה לזה 'לחיים לחיים'. אותו חסיד לא רצה לבקש מהם מאומה, כדרכו בקודש לבטוח רק על הש"ית לבדו. אך בהיותו שוכב כך מעולף החל מכחכח בגרונו שישמעו נוסעי העגלה שיהודי שוכב כאן, ואולי ירחמו ויתנו איזה מאכל להחיות את נפשו. יושבי העגלה שמעו את קולותיו, ועצרו, והחיהו במאכל ומשקה, ותשב רוחו אליו.

והוסיף רבי דוד'ל 'חבל חבל, אילו לא היה מכחכח בגרונו להשתדל, היה זוכה באותה שעה לאכול מן מהשמים', כי כל אותה העגלה עם המחותנים עברו שם למען הנסיון לבחון אותו בשעה הקשה אם ישתדל או יסמוך בבטחון חזק על הש"ית לבדו... וכיון שלא עמד בנסיון וכחכח בגרונו, הרי שאינו אוזח במעלת הצדיקים, וא"כ עליו לשוב לביתו ולנהוג כרוב האנשים שנאמר בהם 'וברכתך בכל אשר תעשה', ולהשתדל לפרנסתו. אילו היה זוכה למדרגה העליונה, לא היה משתדל גם בשעתו הקשה, והיו נותנים לו מן משמים.

כל מי שיבטח בהש"ית באמת, יאכל מן משמים

והוסיף ה'באר משה' בשם ה'כתונת פסים' [לרבינו בעל התולדות יעקב יוסף] בפרשת שמייני, 'שמעתי שכתב הרמב"ם: 'אילו היו עכשיו בעלי אמונה ובטחון כמו דור המדבר שנאמר עליהם זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, היה בדורות הללו גם כן יורד מן'. ופי' בעל התולדות שכן היה במצב שהוציאו ממצרים שטעמו בהם טעם מן, זאת משום ש'גם צדה לא עשו להם', היה להם אמונה ובטחון חזק בהש"ית, עי"ז זכו לטעם מן. וכן בכל דור ודור, כשאדם סמוך ובטוח בהש"ית באמת, יורד לו מן משמים. ולכן צוה הקב"ה לקחת מלא העומר מן ולהניחו למשמרת לדורותיכם, לזכור זאת לכל דור ודור.

וזה שאומרים בליל הסדר 'על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו', אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, ולא האכילנו את המן. דינו'. וצ"ע מהו סיפוק צרכינו אם לא היה מוריד לנו מן? פירש התולדות שהקב"ה סיפק צרכינו במדבר שהאכילנו בלב מלא אמונה ובטחון, וממילא ירד לנו מן... תחילה אנו מודים ומהללים שנתן לנו אמונה ובטחון, ואח"כ אנו מודים ומהללים על המן.

לא התכופף להרים דינר זהב, מרוב בטחון בה'

וכתב הברכת ראש בפרשת מקץ שהרה"ק רבי מענדל'ע רימנובער ז"ע שהיה אומר כ"ב שנה תורה על פרשת המן, ופעם אחת נסע לרבי רבי אלימלך ז"ע, ובדרכו מצא דינר זהב על הארץ, רבי מענדל'ע התכופף להרים את הדינר זהב, אך תיכף נזדקף ולא לקח המטבע, ואמר 'אילו היה הקב"ה רוצה לתת לי את הדינר, היה נמצא בכיסי, איני מתכופף להרים את המטבע'. רבי מענדל'ע המשיך בדרכו ובא לליזענסק וישב בבית המדרש.

יהודי אחר נסע באותה הדרך, וגם ראה את הדינר זהב על הארץ, התכופף ולקחו וזכה במציאה. בבואו לליזענסק נכנס לבית המדרש וראה את הרבי רבי מענדל'ע, נתן לו את הדינר זהב ואמר לו, רבי, הנה מצאתי את הדינר הזה בדרך,

אין לו סימן והרי הוא שלי, אני ב"ה יש לי בשפע ואינו נצרך לי, הא לכם את הדינר... כך ראה הרבי רבי מענדל'ע שכשהקב"ה רוצה לתת לו, אפילו להתכופף אינו צריך.

אמנם מובן שאם איש אחר - שאינו בדרגתו המופלגת של הרבי רבי מענדל'ע במדת הבטחון - היה נוהג כן, הרי הוא שוטה וטיפש. לא לחינם נתן לו הקב"ה למצוא את המציאה הזו.

כל הבוטח באמת בהש"ית, אינו מתפשר בדיעבד בפחות ממה שצריך, אלא מתעקש בבטחונו ומקבל כל טוב וטב

ואמר הברכת ראש שעפ"ז יש לברך הסתירה בגמ' כתובות דף סז שתי מעשיות סותרות הסמוכות זו לזו. 'ההוא דאתא לקמיה דרבי נחמיה אמר ליה במה אתה סועד? אמר ליה בבשר שמן ויין ישן! רצונך שתגלגל עמי בעדשים? גלגל עמו בעדשים ומת. אמר אי לזו שהרגו נחמיה. אדרבה אוי לו לנחמיה שהרגו לזו מיבעי ליה? אלא איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה כולי האי.

ההוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

והוא דאתא לקמיה דרבי אמר לו במה אתה סועד? אמר לו בתרנגולת פטומה ויין ישן! אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא? אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו, אדהכי אתאי אחתיה דרבי דלא חזיא ליה תליסרי שני ואתיא ליה תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר מאי דקמא? אמר ליה נענית לך קום אכול!.

אומר הגאון מוילנה - בכל אשר תרמש האדמה הוא שרץ הארץ. ובכל-דגי הים הוא שרץ המים... ושרץ העוף, לא מוזכר.

מה זה שרץ העוף ?

זבובים, יתושים, תיקנים... לא מוזכרים.

אומר הגאון מוילנא - אעפ"י שאצל אדם הראשון, זה כן מוזכר... שנאמר {א, כו} וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש על הארץ

אומרים חז"ל - ובכל הרמש הרמש על הארץ. לרבות שרץ העוף.

שואל הגאון מוילנא - למה אצל אדם הראשון זה מוזכר, ואצל נח לא?

אצל אדם הראשון נאמר וירדו - יש כאן שליטה של שולט על נשלט... ואצל נח נאמר ומוראכם וחתכם - מורא ופחד, זה לא בגלל שהוא מעריך במעלת השולט.

ב- וירדו, מכיר הנשלט במעלת השולט... הוא מכיר, שיש כאן פאר היצירה, אדם הראשון.

כל זמן שלא התקלל אדם הראשון, אז ממילא, גם כל שרץ העוף פחד ממנו... אבל באותו רגע שנתקלל אדם הראשון, נישאר רק ומוראכם וחתכם. בא ותראה, כל השרצים כולם, פוחדים מבני האדם... היחידים שלא פוחדים מבני האדם, זה שרץ העוף!

הזבוב לא מפחד מבני האדם... הוא מגיע על האף של שר הביטחון... אין לו שום פחד... הוא מגיע לאוזן של הרמטכ"ל... אין לו שום בעיה להיכנס פנימה... יש להם אלצהיימר... הם לא זוכרים שלפני שתי דקות, כבר ניסו להרוג אותם... והנה הם שוב מתקיפים... עוד פעם ועוד פעם, מצד ימין ומצד שמאל... ☺

שואל הגאון מוילנא - איך יכל להיות... הרי נאמר בתורה ומוראכם וחתכם יהיה על כל-חית הארץ?!

כל-חית הארץ, כן... חוץ משרץ העוף!

עד כאן דברי הגאון מוילנא.

אומר הספר צניף מלוכה - איך יכל להיות שכל העולם פוחד מעם ישראל... שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישיבי פלשת: {טו} אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישיבי כנען... ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים... איך יכל להיות?!

אומרים חז"ל - הוא זבוב... זבוב לא פוחד!

וורט של מיליון דולר!!!

פחדתי לרקוד מאושר באוטובוס, כי זה היה ליד תל-השומר... פחדתי שיאשפזו אותי ☺

כך מביא הספר צניף מלוכה, להבין את הענין של הזבוב עם עמלק.

(ברוך שאמר)

פרשת המן

בעזר ה' נדבר היום על ניסיונות החיים, זה נוגע לכל אחד. גם קצת על פרנסה. בפרשת השבוע פרשת בשלח נאמרה פרשת המן. אם ישאלו יהודי למה ירד מן במדבר ארבעים שנה, התשובות יהיו חלוקות, תלוי את מי שואלים. אם שואלים ילד בחיידר, ילד שלמד חומש, הוא יגיד תשובה פשוטה: המדבר הוא לא מקום זרע תאנה גפן ורימון, אין שם אוכל, היו צריכים לאכול. התשובה היא נכונה, אמיתית אבל חלקית.

מי שכבר למד בישיבה, למד מסכת יומא פרק יום הכיפורים, הוא יענה שזה לא כל כך סתם פשוט, אלא המן הוא לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת ניזונים ממנו, לחם רוחני, ולכן לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן, היה לזה קדושה. התשובה הזאת גם אמיתית אבל עדיין חלקית.

ומהי התשובה המדויקת? כשלומו חומש, הדבר הראשון שצריך לשים לב זה לפשוטו של מקרא. הזכרנו כבר כמה פעמים שהמטרה של הקריאה של פרשת השבוע שניים מקרא היא קודם כל לראות את פשוטו של מקרא, אפשר ארבעים שנה ללמוד חומש ולא לשים לב לפשוטו של מקרא. ולפי פשוטו של מקרא מהו תכלית ירידת המן? מה כתוב בחומש? תפתחו חומש ונראה מה שכתוב "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתו אם לא". ארבעים שנה יורד מן עם כל מערכת הניסים המופלאה שהיתה סביבו, כמו שכתוב בפרק יום הכיפורים, ומה התכלית? "למען אנסנו". שיהיו ניסיונות. ניסיון של אמונה, של ביטחון, לא להותיר עד בוקר, לא לצאת בשבת. וכך אנו רואים בפרשת בהעלותך ובפרשת חוקת שהם התלוננו על המן. היה כאן ניסיון לחיות עם אמונה וביטחון. תכלית ירידת המן זה אמונה.

היסוד הזה חוזר על עצמו פעמיים בתיאור ירידת המן בפרשת עקב, פעם אחת כתוב (דברים ח, ג-ג) "אשר הוליכך ה' אלוקיך... למען ענותך נסותך לדעת את אשר בלבבך... ויענך וירעיבך ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך" ועוד פעם כתוב שם (ח, טז) "המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך באחריתך", פעמיים זה הוזכר

מכמה דורות שעובדים ומקבלים משכורת, א"כ לא יוכלו לעמוד בקשרי המלחמה לעסוק במשא ומתן או במלאכת כפיים להביא פרנסה.

על אחת כמה וכמה כשבאים לקבל עול תורה ומצוות, קשה להיות עובד אצל אחרים, שהבעל הבית אומר לו לבא בשעה פלונית, ועדיין לא התפלל שחריית, או שצריך להתפלל במרוצה וכדו', או שיש ניסיונות בקדושה וטהרה במקום שבעל הבית אומר לו לעבוד וכדו'. ולכן עתה שבאים לקבל תורה מסיני, אין להם להיות עבדים אצל אחרים, אלא להכנס בקשרי המלחמה, זוהי מלחמת עולם הראשונה והאחרונה, להביא דולר הביתה. וזה שחשש הקב"ה שמא כשיראו את המלחמה ישובו מצרימה, להשתעבד ולישון בשקט. וכע"ז פי' הכלי יקר.

מה עשה הקב"ה. ויסב אלקים את העם דרך ים סוף, הוציאם המדברה והאכילם מן, עד שישכחו דרך העבדות. כי באמת כל מה שירדו לכתחילה למצרים היה מחמת 'כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך', ומכרו את נפשם להשתעבד עבור פת לחם לנפשם.

כל יהודי נדרש שיבא לאמונה ובטחון כזה, שאף בעניותו יוכל להסב בחירות בלי שום דאגה

וחז"ל למדו מפסוק זה שאפילו עני לא יאכל סעודתו בליל פסח עד שיסב, שישב בהסבה. וצריך להבין מה זה שייך לזה הפסוק ויסב אלקים את העם וגו'. וע"פ הנ"ל מיושב כי זה התכלית שהקב"ה רצה להוציאם מהמושג של עבדות והשתעבדות לאחרים, אלא להסב כבן חורין, מי שהוא מאמין בוטח בהש"ת הוא תמיד יושב בהסבה, כבן חורין בלי דאגות. וכמבואר בשו"ע שבשעת ברכת המזון לא יחזיק ראשו בידו כמי שדואג. כך חז"ל דורשים שגם עני שבישראל יסב על המטה, כבן חורין, שזה היה התכלית שהקב"ה הסיבם לראות ניסים ונפלאות בקריעת ים סוף ובמן, [וכמ"ש במכילתא] וכל זאת כדי שהעני יוכל לשבת בהסבה. שאילו ישתעבדו לאחרים, לא יוכלו לשבת בהסבה, שלא יבטחו בהש"ת.

וזהו פגם העבד נרצע, שמכר עצמו מפני דחקו, וקיבל אדון לעצמו, עבדי הם ולא עבדים לעבדים, זהו עיקר רצון ה' שיהודי יבטח בהש"ת שהוא זן ומפרנס לכל, ולא ידאג ולא ישעבד נפשו לאחרים.

כתוב ברכת השם היא תעשיר ולא תוסף עצב עמה, וא"כ צ"ע איך אין העשיר יושן בלילה, ומרבה נכסים מרבה דאגה? אלא שהחילוק הוא אם הוא מחשב שע"י השתדלותו הוא מתפרנס, או שבוטח בהש"ת מפרנסו. זה אינו יושן וזה יושן במתיקות יותר משנת המשתעבד לאחרים.

(הגרמ"י רייזמן)

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושנים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים.

כותב בעל הטורים - זכרון בספר ושנים באזני. ר"ת זבוב שרץ אחר דמן של ישראל כזבוב.

בעל הטורים מביא את זה, בשם מדרש תנחומא (פרשת כי-תצא, אות ט): רבי לוי בשם רבי שמעון בר חלפתא אמר, משל למה היה עמלק דומה. לזבוב שהיה לוהט אחר המכה, כך היה לוהט עמלק אחר ישראל ככלב.

כל מי שקורא את הדברים האלה, שואל את עצמו שאלה - באף מקום לא מצאנו, שעמלק נקרא זבוב... בכל מדרשי חז"ל, שמכנים את האומות לבעלי חיים, עמלק תמיד נקרא בפי חז"ל - כלב.

לא מצוין איזה כלב זה, אבל לפי הערכתי, מדובר ברוטווילר ☺

רש"י מביא את זה פעמיים בפרשה:

{ז, ז}... היש ה' בקרבנו אם אין {ח} ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים אומר רש"י - ויבא עמלק וגו'. סמך פרשה זו למקרא זה, לומר תמיד אני ביניכם ומזמן לכל צרכיכם, ואתם אומרים (פסוק ז) היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני. משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, היה אותו הן רואה חפץ ואומר, אבא טול חפץ זה ותן לי, והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישי, פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הן ראיית את אבא. אמר לו אביו איך יודע היכן אני, השליכו מעלי ובא הכלב ונשכו.

אם ככה יוצא, שעמלק נקרא כלב... נשאלת השאלה - מה פתאום חז"ל כאן, נותנים לו תואר זבוב ?

השבוע... באחת הנסיעות, לקחתי איתי ספר, שיהודי הביא לי אותו מארה"ב, שנקרא צניף מלוכה, ששם הוא מדבר על מלכויות... שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ... להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה... ספר נפלא, עם ליקוטים נפלאים... תוך כדי הדברים, מצאתי שם רעיון רבתי, שווה מיליון דולר! העברתי את

הויזה... אבל לא עבר... ☺

תשמעו מה שהוא כותב:

ולמה נמשלו עמלק לזבוב ?

הוא מביא גאון מוילנה (פרשת נח) ... אומרת התורה {בראשית ט, א} ... פרו ורבו ומלאו את-הארץ: {ב} ומוראכם וחתכם יהיה על כל-חית הארץ ועל כל-עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל-דגי הים בידכם נתנו

בתוכנית, אבל אצל הקב"ה הניסיון שהוא נתן לך זה התוכנית. זה התוכנית של החיים.

היה רב'ה גדול לפני מאה חמישים שנה, בא אליו חסיד שלו ואמר לו: אצלי מידת הכעס היא נורא ואיום, כל דבר קטן שמרגיזים אותי אני יוצא מהכלים, מאבד שליטה, שהרב'ה יעשה לי איזה סגולה, איזה תיקון, שיתן לי איזה ברכה, שהמידה הזאת תרד ממני. אמר לו הרב'ה תחכה בחוץ. פנה הרב'ה למשב"ק שלו: היהודי הזה שיושב בחוץ, אתה חייב בכל מחיר להוציא אותו מהכלים, לא סתם להוציא אותו מהכלים אלא שיתרגז חזק. הרב'ה אמר את זה למשב"ק בקול שהחסיד שבחוץ ישמע שהוא אמר לו כך. המשב"ק יוצא ומיד פונה לאותו חסיד: תגיד לי, מה אתה בא לפה? אתה חושב שלרב'ה יש זמן לשטויות שלך? מה אתה בא, נודניק אחד. ולמה יש לך כזה זקן? וכזה כובע? ולמה אתה כזה, ואיך אתה הולך. בקיצור, הוא מתחיל לגרד לו בראש ולמשוך לו. חצי שעה המשב"ק משגע אותו והוא שותק כמו דג, איזה מידת הסבלנות. אחרי חצי שעה הרב'ה קורא לו פנימה ואומר לו: אתה אמרת שעל כל דבר קטן אתה מתרגז, תאמין לי הלל הזקן קטן עליך, מה שהמשב"ק עשה לך שם בחוץ ואתה כמו הלל הזקן שותק ושותק. החסיד פרץ בצחוק, מה הרב'ה חושב שאני לא שמעתי שהרב'ה שלח את המשב"ק להרגיז אותי?

אמר לו הרב'ה: תדע לך, לי יש משב"ק אחד, לבורא עולם יש אלף. כל מי שמרגיז אותך זה בדיוק כמו המשב"ק שלי, הקב"ה שלח לך אותו, לראות איפה אתה, לרומם אותך. אם בן אדם חי בהכרה הזו בכל הניסיונות של החיים שהקב"ה שולח משב"ק ועכשיו זה סולם עליה הוא לא מתרגז.

ניסיון העושר מצד אחד וניסיון העוני מצד שני. בזמן הבריסקער רוב היתה תקופה שהיו כמה עשירים גדולים שירדו מנכסיהם, שאלו את הבריסקער רוב מה זה ועל מה זה? אמר הבריסקער רוב: עשירות היא דומה לסכין חד, סכין חד אפשר לעשות איתו דברים טובים, לקצוץ ירקות, לקלף ירקות. אבל אם נותנים אותו לילד והוא מתחיל לפצוע את עצמו, האמא לוקחת לו את הסכין, הילד מתחיל לבכות, אבל הוא לא מבין שהאמא לוקחת לו את זה לטובתו. כסף זה דבר טוב, אפשר לעשות איתו הרבה צדקה וחסד, לפרנס אלמנות, יתומים, לבנות מקוואות, לבנות תורה, הכל אפשר. אבל כשכן אדם מתגאה בעושרו ואוטם אוזניו מצעקת דל, מהשמים מרחמים עליו, הוא מתחיל לעשות לעצמו חתכים בנשמה, לוקחים לו את העשירות והוא מתחיל לבכות, אבל הוא לא יודע שזה לטובתו.

שאלו את הבריסקער רוב: ומה עם ר' ברוך זלדוביץ, אתם יודעים מי זה היה ר' ברוך זלדוביץ? במינסק שברוסיה לפני למעלה ממאה שנה הוא היה גביר אדיר, כל היערות היו שייכים לו, הוא היה מעלה גדול מאוד. הוא היה נותן צדקה בלי סוף, היה בעל מעלה, יש הרבה סיפורים שהבריסקער רוב סיפר עליו, הוא בנה את בתי מינסק פה ליד שערי חסד. וכשהגיעה המהפכה הקומוניסטית, הוא הגיע לירושלים בעירום וחוסר כל, לא היה לו כלום. הגבאים של בתי מינסק רצו לתת לו את הדירה הכי יפה שהתפתה, אבל הוא אמר: מה פתאום? עכשיו זה לא שלי, יש קריטריונים, אני אחכה בתור עם כולם.

אז שאלו את הבריסקער רוב: ומה עם ר' ברוך זלדוביץ? למה הוא איבד את העשירות? אי, אי, אי, הבהירות של הבריסקער רוב, אותה בהירות כמו שהיה לו ברמב"ם היה לו בהשקפה. אמר הבריסקער רוב: גם על זה אני אגיד לכם משל, באוניברסיטה יש כל מיני פקולטות, יש פקולטה למשפטים, יש פקולטה למתמטיקה, לפיזיקה. אנחנו לומדים תורת ה', שמה כל פקולטה דוגרים על החומר חמש שנים. וכשיש סטודנט מיוחד, אצלנו אומרים עליו, שם אומרים מחונן, שתוך חצי שנה גמר הכל בפזיקה יש לו תעודת גמר, מה עושים? מעבירים אותו לפקולטה אחרת, של כימיה, שיקבל עוד ידע והכשרה. אמר הבריסקער רוב: בעולם הזה יש גם פקולטות, יש אחד שהתפקיד שלו זה לעבור את ניסיון העושר, יש אחד שהתפקיד שלו זה לעבור את ניסיון העוני. יש כאלו שצריכים לעבור שבעים שנה את ניסיון העושר, שבעים שנה את ניסיון העוני. אבל ר' ברוך זלדוביץ היה עליו, הוא עבר את ניסיון העושר מצוין בעשרים שנה, והחליטו עכשיו להעביר אותו לפקולטה של ניסיון העוני. כך צריך להסתכל על החיים.

רבנות, ר' ברוך זלדוביץ הזה היה סבא של הסבתא שלי, אני עוד זוכר את הבת שלו, אישה חשובה מאוד, שרה פינס, אפשר הרבה לספר עליה. היה להם קשר חזק מאד עם בית בריסק, עם הבריסקער רוב, עם ר' חיים. אם היא היתה עדיין חיה היום היא היתה צריכה להיות כבר בת 150. כשאני הייתי ילד קטן היא היתה זקנה מופלגת, עיוורת, היא היתה אישה מאוד חכמה. והיא היתה מספרת איזה עשירות היה להם עד המהפכה, איזה עשירות! ואיזה עניות אחרי זה. והיתה עיוורת: קינדערלאך, קינדערלאך, עברנו בחיים את ניסיון העושר ועברנו בחיים את ניסיון העוני, ואני אומרת לכם ניסיון העושר הוא הרבה יותר קשה. אני מברכת את כל יוצאי חלצי שלא יהיה להם את ניסיון העושר. אני מוכרח לומר לכם שבינתיים הברכה התקיימה...

את זה צריך לדעת, החיים הם ניסיונות. ניסיון זה צורה איך להתעלות. ניתן דוגמה, זוג צעיר נולד להם ילד פגוע, פגוע מוחית, פגוע מוטורית, פיזית. הילד הזה דורש 24 שעות ביממה. ביום שנולד הילד ההורים מרגישים שחרב עליהם

בפרשת עקב, ופעם אחת בפרשה שלנו, שתכלית ירידת המן היא כדי שיהיו ניסיונות.

וזה לימוד עצום לחיים, החיים מלאים עם ניסיונות, זה חשוב מאוד שהצעירים ידעו שהחיים לא הולכים לפי התוכנית. אלו חחולמים שהחיים הולכים לפי התוכנית הם מקבלים מאוד מאוד מהר משברים. צריך לדעת ולהפנים שהחיים לא הולכים לפי התוכנית. הוסייפלער היה אומר: למה היום על כל דבר קטן בחור מקבל משבר? בגלל שפעם היתה עניות גדולה, מילדות ידעו שהחיים קשים. לא היה כזה דבר שילד מקבל מנכסיים חדשות, הבגדים היו עוברים בירושה מאח לאח, מדור לדור. מתי זכו פעם לאכול בשר ודגים? מתי?! ולעומת זאת היום יש את הכל בשפע. ילד רוצה מה שהוא רואה אצל החבר, והוא הולך לאבא שלו, אבא תקנה לי גם אופניים, תקנה לי קורקינט, והאבא הולך לגמ"ח וקונה לו. הוא רגיל שהוא מקבל את הכל. ואז מגיע הבר מצוה והוא נכנס לשיבה קטנה, שם הוא כבר צריך דברים אחרים, הוא צריך כבוד, מעמד. הוא רואה שהשני שואל יותר טוב בשיעור ויש לו יותר מעמד, ולכבוד אין גמ"ח, שמה הוא מתרסק. רבותי, צריך להתרגל מילדות שהחיים לא הולכים לפי התוכנית. יש ניסיונות, יש קשיים.

מה קורה כשהחיים הם לא לפי התוכנית? העולם מתחלק לשני סוגים, יש כאלו שמתרסקים, עכשיו הוא פטור מכל המצוות, הוא פטור מתורה, מתפילה, מבין אדם לחברו, אין לו סבלנות לא לאישה לא לילדים לא לחברים, אי אפשר לעמוד בד' אמות שלו. עכשיו הוא בניסיון, לא משנה איזה סוג ניסיון, עכשיו הוא בבידוד, עכשיו הוא בקורונה, עכשיו הוא פטור מכל התורה שלו. ויש כאלו שאומרים אין ברירה, אמנם זה לא לפי התכנית של החיים, זה הדיעבד של החיים, אבל צריך לדעת להתמודד, לשרוד, לעבוד גם בתקופה הזאת. אין ברירה, נחכה שיעבור הגל הזה.

מי משניהם צודק? הראשון או השני? מה אתם אומרים, רבותי? לכאורה נראה שהשני צודק יותר מהראשון. אבל האמת היא שאף אחד לא צודק. ההסתכלות הזאת שהניסיונות זה הדיעבד של החיים, זה משהו שהשתבש בתכנית, במערכת, זה הסתכלות מוטעית. בתוכנית שלך זה לא לפי התוכנית, אבל בתוכנית של הבורא עולם זה התוכנית. זה היסוד שאנחנו רואים בפרשת המן, ארבעים שנה יורד מן "למען אנסנו", התוכנית של החיים זה ניסיונות.

הזכרנו הרבה פעמים, לא באנו לעולם הזה בשביל לאכול פיצה ולא בשביל לאכול סטייקים. באנו לעולם הזה כדי לקנות קנייני נצח, להתענג על ה'. וכדי לקנות את הקנייני נצח כדי להתענג על ה' צריך שאדם יעמוד, אם הוא לא יעמוד זה יהיה נהמא דכיסופא, כמה שיש יותר ניסיונות יש יותר עבודה וזה פחות נהמא דכיסופא.

כל מה שאנחנו אומרים עכשיו זה כתוב במסילת ישרים בתחילת הספר. איך מתחיל המסילת ישרים? כולם מכירים את זה אבל נראה בפנים. המסילת ישרים מתחיל את הפרק הראשון, היו גדולי ישראל שלמדו את הפרק הזה כל החיים: יסוד החסידות ושורשי התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שיש מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמול כל ימי חייו. והוא ממשיך: והנה מה שהורנו חכמינו זכרונם לברכה שהאדם לא נברא אלא לתכלית שיתענג על ה' ולהנות מזיו שכניתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא, ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא. וכדי להגיע לזה יש את העולם הזה. איך מגיעים לזה? הוא ממשיך: והנה שם הקב"ה לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך והם הם התאוות החומריות - כל ניסיונות החיים, אשר אם ימשך אחריהם הרי הוא מתרחק והולך מן הטוב והמיטיב. כי כל ענייני העולם בין לטוב בין לרע הנה הם ניסיונות לאדם, העוני מצד אחד והעושר מצד אחד. וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל להידבק בו כן ישיאנו וישמח בו. זאת אומרת, שכמה שיש יותר ניסיונות זה יותר סולם עליה כדי לזכות לקנות חיי נצח. כל הפרק הזה של המסילת ישרים, רוב הפרק זה מפורש בפסוק אחד שהזכרנו בפרשת עקב "למען ענותך לנסותך לדעת את אשר בלבבך... ויענך וירעיבך ויאכילך את המן אשר לא ידעת, למען ענותך - שיהיה לך קשה, לנסותך - שיהיה לך ניסיון, והתכלית "להיטיבך באחריתך". זה סולם העליה להיטיבך באחריתך.

צריך לדעת שעל ידי כל ניסיון אדם עולה ועולה, מתעלה ומתעלה. אברהם אבינו ויוסף הצדיק לא היו יכולים להגיע למה שהם הגיעו בלי הניסיונות שהם עברו. ובזה מיושבת הקושיה הידועה שכולם שואלים בשביל מה הקב"ה היה צריך לנסות את אברהם אבינו בעשר ניסיונות, בעקידה, הרי הקב"ה יודע בדיוק מה רמת הרוחנית שלו? אלא התשובה היא שניסיון זה לא רק מבחן, הניסיון עצמו מרומם, מגביה את האדם לדרגה יותר גבוהה. ניסיון זה מלשון "שאו נס ציונה" "וכנס על הגבעה", תורן גבוה. מרומם. "נתת ליראיך נס להתנוסס. זה היה אברהם אוהבי, כמה שאברהם אבינו אהב את הקב"ה לפני העקידה, על ידי העקידה הוא התעלה הרבה יותר, האהבת ה' שהיה לו. כל ניסיון מרומם את האדם. כך צריכה להיות ההסתכלות על כל ניסיונות החיים, כל ניסיונות החיים הם סולם לעליה. אצלנו ניסיון זה משהו שהשתבש

עולמם, אבל כשתפגשו את ההורים האלו אחרי שהילד מגיע לגיל 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, ותשאלו אותם: נו, מה שלום יענקלע שלכם? מה שלום הפעקאלע שלכם? אתם יודעים מה זה פעקאלע? זה חבילה, חבילה של צרות. הם יפגעו עד עמקי נשמתם, פעקאלע? יענקלע שלנו זה פעקאלע? זה האוצר הכי נפלא שיש לנו. איזה חן, איזה מתיקות, איזה טוהר, איזה נשמה. וחוך מזה כל הבית שלנו, כל הבנין של הבית בגשמיית ברוחניות זה בזכותו, איזה אמונה, איזה ביטחון, איזה תפילות, איזה קרבת אלוקים, איזה נתינה, איזה חסד. את כל הבנים, כל האחים, כל האחיות, זה בנה להיות נותנים, בנה את המידות שלהם, אנחנו לא יכולים לתאר איך הבית היה נראה בלי יענקלע, לזה אתם קוראים פעקאלע? זה האוצר הכי יקר שיש לנו. וכך הם מעשים שבכל יום.

ומי שבעל דרגה, כבר ביום שהוא מקבל את הבשורה שנולד לו כזה תינוק, הוא יודע שזה התוכנית שנתנו לו בחיים, הוא לא נשבר, הוא יודע שזה התוכנית. וכך בכל מקרי החיים. החיים זה עם ניסיונות.

בספר הישר המיוחס לרבינו תם מביא שיש לאדם ימי אהבה ויש ימי שנאה. יש ימים שהכל הולך טוב ויש ימים שהכל הולך קשה. בימי האהבה אתה קם בבוקר יש לך מצב רוח, מתפלל טוב, לומד טוב, מאיר פנים לכל אחד, הכל דופק, ובימי השנאה אתה אפאטי, אין לך חשק לצאת מהמיטה, אין חשק ללמוד, אין חשק להתפלל, לדבר עם אנשים. לפעמים זה עם סיבה לפעמים זה בלי סיבה, כמו שהסטיפלער היה אומר: לפעמים באמת פגעו בכבוד שלו, לפעמים נדמה לו שפגעו בכבוד שלו. וצריך לדעת שימי שנאה הם ניסיון, וכמה שאדם מתחזק בימי השנאה הוא זוכה להרבה יותר סיעתא דשמיא אחר כך בימי האהבה.

איך מתמודדים עם ימי השנאה, בפרט בימי הבחרות שזה קורה הרבה? הזכרנו חמש טיפים איך להתמודד עם ימי השנאה. הטיפ הראשון: בן אדם כשהוא בימי שנאה, הוא חושב שהוא בן יחיד, שרק הוא עובר את זה, אבל צריך לדעת שזה צרת רבים, וצרת רבים חצי נחמה. כולם, עברו את זה, עוברים את זה, ויעברו את זה. זה שמיימין עבר את זה לפני שבועיים, וזה שמשמאל יעבור את זה עוד שבועיים, וגם זה שמוחך שנראה לך שהוא הבחור הכי שמח, הכי פריילאך, כלפי חוץ הוא כזה, אבל הוא עצמו גם עכשיו בתוך הבור השחור הזה. כולם עוברים ויעברו. אולי השוטים לא עוברים את זה, יוסיף דעת יוסיף מכאוב.

הטיפ השני: כשנמצאים בתוך ימי השנאה, נדמה שלעולם לא יצאו מזה. אמר לי משהו שהיה פעם אצל הסטיפלער, היה לו איזה משבר בלי סיבה, היתה לו תקופה מאוד קשה. אמר לו הסטיפלער: הוא עשה לו עם הידיים, נכון שכשאתה בתוך המשבר והקושי נדמה לך שזה ימשך כך לעולם ועד, אבל תדע תאמין שזה יעבור, זה לא לעולם ועד. והביא לו על כך הסטיפלער את דברי חז"ל הקדושים (עבודה זרה נה, א) "חלאים רעים ונאמנים" נאמנים בשבעתם, באיזה יום, באיזה רגע, באיזה שניה, הם יגיעו, ובאיזה יום, באיזה רגע, באיזה שניה, הם ילכו. ועל ידי תפילה גם אפשר לעשות להם זירוז. זה הדבר השני, לדעת שזה יעבור.

הדבר השלישי: לא למדוד בימי השנאה ביחס לאחרים, מה הרמה הלימודית שלי עכשיו ומה של אחרים, לי יותר קשה להתרכז, אין שמחת חיים. לא למדוד את הרמה, את ההספק. וגם לא למדוד ביחס לעצמך לפני שבועיים, שאז הספקתי בחצי שעה מה שעכשיו אני לא מספיק ביומיים. ולמה לא למדוד? בגלל שזה הפוך, היום אתה מספיק בשעה מה שלפני שבועיים לא הספקת במאה שעות! בשמים מודדים אחרת ממה שאנחנו מודדים, דברי חז"ל קודש קודשים "יפה אחת בצער ממאה שלא בצער", בשמים מה שאתה עושה עכשיו שווה הרבה יותר. אל תעשה מדידות. אחד הדברים שמאוד חיוקני אותי, כשראיני את מורי ורבי הרב אלישיב זצ"ל בשנתו האחרונה. הוא נפטר בגיל 102 ובשנה האחרונה הלב שלו היה מאוד חלש, הוא לא יצא מהבית, לא הלך להגיד שיעורים, הוא היה ישן יותר. אבל כשהוא לא ישן, הוא למד בלי הפסק. ראו אותו שבועיים אוחז באותו דף גמרא בלי לפתוח ספרים, זאת אומרת שההספק והרמה של הלימוד בתקופה הזאת היה מאית ממה שהיה בשנים צעירות יותר, ובאופן טבעי הוא היה צריך לחשוב "למה זה אנוכי". אבל הוא ידע שזה הפוך, שעכשיו יפה אחת בצער ממאה שלא בצער, והוא למד באותה שקיעות, באותה התמדה.

הטיפ הרביעי: כשנמצאים בימי שנאה לשמור על סדר יום יציב. יש מי שבימי שנאה ישן מאוחר, קם מאוחר, אוכל לא מסודר, מפטפט. זה מאוד לא בריא. גם בימי שנאה צריך וכדאי לישון בזמן, לקום בזמן, להקפיד על סדרים, לשמור על סדר יום יציב.

הטיפ החמישי: למרות שאתה שומר על סדר יום יציב במסגרת הכללית, עדיין שזה יהיה עם הרפיה מסוימת. אם יש לך איזה תוספות מאוד מסובך, אתה יכול ללמוד רק חלק מהתוספות, לא יקרא שום דבר. תלמד גמרא רש"י, תלך קצת יותר לטייל, תעשה קצת הליכה, אבל לשמור על סדר יום יציב.

נדבר על עוד ענין חשוב מאוד לחיים. יש שתי מימרות בגמרא בפרק יום הכיפורים דף אחרי דף. נתחיל עם מימרא אחת במסכתא יומא דף ע"א, שאלו תלמידי דף רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? אמר להם: אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר

ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמישה בנים היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב - הבית ריק, המקרר ריק, אין מן, במדבר לא היה כלום. נמצאו כולן מכוונים את ליבם לאביהן שבשמים.

התלמידים של רבי שמעון בן יוחאי שאלו אותו, וכי זה לא יותר פרקטי שירד מן פעם בשנה? והוא אמר, שהמעלה של ירידת המן מהיום למחר היא שכל הזמן אתה תלוי בהקב"ה, אתה מרגיש את הקשר. זה מימרא ביומא דף ע"ו ע"א.

עכשיו נדפדף דף אחד אחרון לדף ע"ה ע"א, תניא אמר רבי יוסי: בא וראה שלא כמיידת הקב"ה מיידת בשר ודם, מיידת בשר ודם מקניט את חברו יורד עימו לחייו, אבל הקב"ה אינו כן קילל את הנחש עולה לגג מזונותיו עימו, יורד למטה מזונותיו עימו. הקב"ה קילל את הנחש "עפר תאכל כל ימי חיך", ועל ידי הקללה הזאת נהיה מצב שבכל מקום שהוא הולך יש לו מזונות.

אז תשאלו קושיה, אם כך זה לא קללה, זה ברכה. אי, אומר הקוצקער וכיוון לדבריו השם משמואל דבר נפלא, נגיד את זה עם משל. היה בן מלך סרסר, המלך נתן לו עונש מהיום אתה לא דורך בארמון שלי, כל בני המלך היו באים כל יום לאכול ארוחת צהרים על שולחן המלך, אבל לאותו בן סרסר הוא נתן כרטיס ויזה שאם הכרטיס הזה הוא יכול לאכול בכל מסעדה שהוא רוצה חנים אין כסף, על חשבון המלכות, אבל לארמון לאכול עם המלך הוא לא מגיע. זה קללה או ברכה? נכון שהוא מסודר, אבל הוא מנותק מהמלך. דוד המלך אומר בתהלים "עיני כל אליך ישברו", כל הברואים כולם, אווזים, תרנגולים, פרות, חמורים, כבשים, כולם "אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם". אבל הנחש מסודר, יש לו עפר, הוא לא צריך את הקב"ה, הוא מנותק, אין לו קשר עם הקב"ה. הקללה הכי גדולה היא שכן אדם מרגיש שהוא לא צריך את הקב"ה, והברכה הכי גדולה היא שכן אדם מרגיש כל הזמן שהוא תלוי בהקב"ה. בשתי המימרות הללו אנחנו רואים שה'נחש' וה'מלך' הם שני הפכים. שלעומת הנחש שאין לו קשר עם הקב"ה, אוכלי המן קיבלו רק מהיום למחר, אין להם כלום במקרר, כל הזמן הם היו מכוונים ליבם לאביהם שבשמים. וזה סוד הענין שבפרשת חוקת כשבני ישראל התלוננו על המן, הם נעשו על ידי נחשים "וישלה ה' בעם את הנחשים..."

נסיים במעשה, היה רבי'ה גדול לפני קרוב למאתיים שנה. בא אליו חסיד ואמר: אני מוכרח להגיד לרבי'ה, שאני אומר פרשת המן שניים מקרא ואחד תרגום ואחד רק ביום שלישי של פרשת בשלח, אלא יום יום 365 יום בשנה, שניים מקרא ואחד תרגום עם כל התפילות שיש על המן בכוננות ובדמעות, אבל כיון שצריך גם לעשות השתדלות אני קונה כרטיס פיס כל שבע כבר כמה שנים, ואני לא רואה שקל. איפה הסגולה של פרשת המן? למה אני לא זוכה אפילו פעם אחת בלוטו? אולי צריך לנסוע לקבר של ר' מנדל מרימינוב, למה הסגולה לא עובדת? הסתכל עליו הרב'ה, ואמר לו: מה? אתה אומר פרשת המן ואתה רוצה לזכות בפיס? אין סטירת לחי לפרשת המן יותר מלזכות בפיס. כל הענין של המן הוא יצאו העם ולקטו, שיהיו מכוונים את ליבם לאביהם שבשמים, ואתה רוצה שיהיה לך בצד מיליון דולר מסודר. פרשת המן זה סגולה שיהיה לך דבר יום ביומו, זה הסגולה של פרשת המן. והוספנו לזה עוד דובדבן אחד, שמי שבאמת רוצה לזכות בפיס, הייתי מציע לו במקום לומר את פרשת המן שיאמר את פרשת הנחש, אז אולי יש לו סיכוי לזכות בפיס... ה' יזכנו.

(הגר"א דיסקין)

אומרת התורה: {שמות טו, כב} ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים.

אומר רש"י - ויסע משה. הסיען בעל כרחם שעטרו מצרים סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוצאים אותם בים, וגדולה היתה בזת הים מביות מצרים, שנאמר (שיר השירים א יא) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, לפיכך הצרך להסיען בעל כרחם.

אומרים חז"ל {מסכת בכורות ה, ב} - שאין לך כל אחד ואחד מ ישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים.

בפרשת שבוע שעבר, פרשת בא, מבקש הקב"ה ממשה רבינו: {יא, ב} דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב וגו'. אומרים חז"ל בגמרא {מסכת ברכות ט, א} - {שמות יא-ב} דבר נא באזני העם וגו'. אמרי דבי ר' ינאי: אין נא אלא לשון בקשה.

נשאלת השאלה - בשביל מה צריך להתחנן הקב"ה כדי שישראל יועילו בטובם? לקחת מביות מצרים - והרי כל אדם שתיתן סכום כסף, הוא יקח בשמחה ויבקש עוד אז מה פתאום צריך להתחנן בפניהם!?

כדי להבין את יסוד הדברים, נביא תחילה את דברי האזנים לתורה בפרשת בא:

אומר האזנים לתורה - דבר נא. אין נא אלא לשון בקשה {ברכות ט}, בקשה זו למה? האם היו בני ישראל אז מואסים בכסף וזהב, שצריך היה לבקש אותם שישראלו? וגם הטעם, כדי שלא יאמר אותו צדיק - אינו מובן, וכי אין הקב"ה רוצה לקיים הבטחתו, אלא כדי שלא יאמר אותו צדיק? דבר זה נשאל לחכמים ולא פירשוהו, עד שפירשו הזמן הזה שבו עלתה שאלת השילומים

מגרמניה הארורה בעד רכוש ישראל, ששדדה ושהחריבה בארצה ובכל מקום שדרכה כף רגלם הטמאה של קלגסיה – רוצחיה שהרגו יותר מששת מיליון מאחינו בני ישראל יושבי אירופה. וכאשר גברו עליהם אויביהם ונצחום, עלתה שאלת השילומים לעם ישראל בעד רכושם. ויחלק לב העם לשניים: קצתם אומרים, האם רוצחינו יהיו גם יורשינו? וקצתם טוענים שאין לעם ישראל לבוא בשום מו"מ עם הרשעים האלה, ולמה יאמרו בגוים שלקחנו כפר לנפשות אחינו ששפכו את דמם כמים? ומזה ניקח להבין את רגשות אבותינו, יוצאי מצרים, שבדאי היו ביניהם הרבה אבות, שהמצרים שכלו אותם מבניהם ולא רצו לבוא במו"מ עם מעניהם ושוחטי ילדיהם וחשבו את הכסף וזהב שיקבלו מהמצרים כ"דמי ולדות", כפר בעד נפש עולליהם, שזרקום ליאור או ששמו אותם בחומות פתם ורעמסס במקום לבנים. והיה בעד זה, שלא יקבלו מהם שום דבר; לעומתם טענו אחרים, שמגיע לעם ישראל שכר חלף עבודתם בחמר ובלבנים רד"ו שנה. וה' ראה ללבות גואלי הדם, כי יחס ללבבם על נפש עולליהם, ונפשו מרה עליהם על בניהם, שנשחטו לתוך אמבטיות של פרעה – ולא כפרה עליהם את שאלת הכלי כסף וזהב וגיגית, ולא צוה על כל עדת ישראל לעשות כן, אלא ביקש מהם "דבר נא באזני העם וישאלו". והטעם לזה: אף שהם מוחלים ואינם רוצים בכסף המצרים, אבל "כדי שלא יאמרו אותו צדיק ועבדו וענו אתם קיים בהם, ואחר כן יצאו ברכש גדול לא קיים בהם" – עליהם לקחת.

שאלת השאלה – בגלל שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית טו, יד) וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול – בגלל ההבטחה הזאת צריך לצאת עם כל כך הרבה כסף ממצרים! ועוד, בשביל מה להעמיס תשעים חמורים לובים בטונות של זהב וכסף, ולהיגרר עם זה במדבר!

מהדברים האלה, נוכל ללמוד יסוד נפלא בעבודת ה' שלנו:

ישנה מחלה חשוכת מרפא, שנקראת 'תאוה לכסף' ☺; גם אנשים שיש להם מיליארד דולר, או עשר מיליארד דולר, עדין ממשיכים לעבוד ולייצר מיליארדים של דולרים כל שנה.

שאלת השאלה – בשביל מה אתה צריך את כל זה? אתה כבר בן חמישים – אתה יכל לעזוב הכל וללכת לכולל ללמוד!

"מה זאת אומרת למה אני צריך? – המנוע חייב להמשיך לעבוד..." ☹

מבאר את זה שלמה המלך בפס' אחד – {קהלת ה, ט} "אהב כסף לא ישבע כסף" – למה התכוון שלמה המלך בפס' הזה?

באים חז"ל ומסבירים לנו את היסוד. אדם שיש לו מנה – ירצה מאתים. כדי שהוא ירצה את המאתים, הוא חייב שיהיה לו את המנה קודם. אם אין לו מנה, הוא לא ירצה כלום! – מתי מתחיל ה'רוצה'? כשיש את ה'מנה'.

חתן וכלה עושים טיול בעיר. הכלה לא מכירה את העיר היות והיא באה מהכפר, ולכן החתן הטרי מכיר לאשתו את הסביבה 'החדשה'. הם עוברים על יד חנות פיצוחים והחתן מציע להיכנס – "בואי ואקנה לך מעדן שלא טעמת מעולם!" – וקונה 200 גרם של פיסטוק חלבי; האישה שולחת את ידה וטועמת ומיד מבקשת עוד אחד! אומר לה החתן: "בשביל מה, כולם אותו טעם!" ☺

מתי בנאדם נעשה נרקומן? רק לאחר שהוא הכניס כבר את הסם לגופו; לפני שהוא הכניס, לא היתה לו את התאוה לסם;

אם יאמרו לך: "תשמע, אם תיקח את הסם הזה אתה תתחיל להיות בעננים" – אתה תיקח??? סביר להניח שלא. מתי תתחיל לצרוך את זה? לאחר הפעם הראשונה שהשתמשת – מיד כבר מכור לזה! – ולמה??? – כי טעמת מזה! כבר יש לך את ה'מנה!' אם לא היה לך את ה'מנה', לא היית רוצה 'מאתים'!

א"כ בשביל מה נתן הקב"ה את התאוה הזאת של "יש לו מנה רוצה מאתים" – **"אהב כסף לא ישבע כסף"?**

בא שלמה המלך בספר משלי, ומגלה לנו את הסוד – ולמה נתן לנו הקב"ה את התאוה הזאת לכסף? כדי שנעתיק אותה לקדושה וטהרה – לתורה ולמצוות! – שנאמר {משלי ב, ד} **אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה:** {ה} אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא!

אומרת הגמרא {מסכת מכות י, א} – **דרש רבי סימאי מאי דכתיב {קהלת ה-ט} אוהב כסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה? אוהב כסף לא ישבע כסף** דהיינו, אוהב מצוות לא ישבע מצוות; זה מכון למשה רבינו שהיה יודע שאין שלש הערים שבעבר הירדן קולטות. עד שלא נבחרו שלש הערים שבארץ כנען; ואמר אף על פי כן: "מצוה שבאה לידי אקיימנה", ולפיכך הבדיל את ערי המקלט שבעבר הירדן, אף שעדיין לא קלטו.

אומרים חז"ל {מסכת עירובין נד, א} – **א"ל שמואל לרב יהודה:** שינא הרי אתה שנון וחרף חטוף ואכול חטוף ואישתי (ושתה) דעלמא דאזלינן מיניה שכן העולם הזה שאנו הולכים ממנו, כלומר, שאנו עתידים לעזבו כשנמות כהלולא דמי דומה הוא לחופה שהולכת מהר, שהיום הוא כאן, בהישג ידינו, ולמחר כשנעזבו איננו.

אם ירצה ללמוד יסוד נפלא בעבודת ה' שלנו: ישנה מחלה חשוכת מרפא, שנקראת 'תאוה לכסף' ☺; גם אנשים שיש להם מיליארד דולר, או עשר מיליארד דולר, עדין ממשיכים לעבוד ולייצר מיליארדים של דולרים כל שנה.

שאלת השאלה – בשביל מה אתה צריך את כל זה? אתה כבר בן חמישים – אתה יכל לעזוב הכל וללכת לכולל ללמוד!

"מה זאת אומרת למה אני צריך? – המנוע חייב להמשיך לעבוד..." ☹

מבאר את זה שלמה המלך בפס' אחד – {קהלת ה, ט} "אהב כסף לא ישבע כסף" – למה התכוון שלמה המלך בפס' הזה?

באים חז"ל ומסבירים לנו את היסוד. אדם שיש לו מנה – ירצה מאתים. כדי שהוא ירצה את המאתים, הוא חייב שיהיה לו את המנה קודם. אם אין לו מנה, הוא לא ירצה כלום! – מתי מתחיל ה'רוצה'? כשיש את ה'מנה'.

חתן וכלה עושים טיול בעיר. הכלה לא מכירה את העיר היות והיא באה מהכפר, ולכן החתן הטרי מכיר לאשתו את הסביבה 'החדשה'. הם עוברים על יד חנות פיצוחים והחתן מציע להיכנס – "בואי ואקנה לך מעדן שלא טעמת מעולם!" – וקונה 200 גרם של פיסטוק חלבי; האישה שולחת את ידה וטועמת ומיד מבקשת עוד אחד! אומר לה החתן: "בשביל מה, כולם אותו טעם!" ☺

מתי בנאדם נעשה נרקומן? רק לאחר שהוא הכניס כבר את הסם לגופו; לפני שהוא הכניס, לא היתה לו את התאוה לסם;

אם יאמרו לך: "תשמע, אם תיקח את הסם הזה אתה תתחיל להיות בעננים" – אתה תיקח??? סביר להניח שלא. מתי תתחיל לצרוך את זה? לאחר הפעם הראשונה שהשתמשת – מיד כבר מכור לזה! – ולמה??? – כי טעמת מזה! כבר יש לך את ה'מנה!' אם לא היה לך את ה'מנה', לא היית רוצה 'מאתים'!

א"כ בשביל מה נתן הקב"ה את התאוה הזאת של "יש לו מנה רוצה מאתים" – **"אהב כסף לא ישבע כסף"?**

בא שלמה המלך בספר משלי, ומגלה לנו את הסוד – ולמה נתן לנו הקב"ה את התאוה הזאת לכסף? כדי שנעתיק אותה לקדושה וטהרה – לתורה ולמצוות! – שנאמר {משלי ב, ד} **אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה:** {ה} אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא!

אומרת הגמרא {מסכת מכות י, א} – **דרש רבי סימאי מאי דכתיב {קהלת ה-ט} אוהב כסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה? אוהב כסף לא ישבע כסף** דהיינו, אוהב מצוות לא ישבע מצוות; זה מכון למשה רבינו שהיה יודע שאין שלש הערים שבעבר הירדן קולטות. עד שלא נבחרו שלש הערים שבארץ כנען; ואמר אף על פי כן: "מצוה שבאה לידי אקיימנה", ולפיכך הבדיל את ערי המקלט שבעבר הירדן, אף שעדיין לא קלטו.

אומרים חז"ל {מסכת עירובין נד, א} – **א"ל שמואל לרב יהודה:** שינא הרי אתה שנון וחרף חטוף ואכול חטוף ואישתי (ושתה) דעלמא דאזלינן מיניה שכן העולם הזה שאנו הולכים ממנו, כלומר, שאנו עתידים לעזבו כשנמות כהלולא דמי דומה הוא לחופה שהולכת מהר, שהיום הוא כאן, בהישג ידינו, ולמחר כשנעזבו איננו.

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919 | 9139191@gmail.com

דבר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בשלח תשפ"ד שנה י | גליון מס' 518

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

התנאה לפניו בברכה נאה

בתוך שירת הים הנאמרת על ידינו מדי בקר, ומקורה בפרשתנו, אנו מזכירים את הפסוק (טו ב): "זה א-לי ואגוהו אלקי אבי וארמנהו", ממנו למדו חכמים (שבת קלג ב) את חובתנו להתנאות לפני ה' על ידי קיום מצוותיו בהדור ובגוי. ואכן, מתוך אהבת התורה והמצוות, הלכות הדור מצוה משרשות בכל ארחות חיינו.

אמנם, ברוח דברי הזהר הק' (נשא קלד א) שהפל תלוי במזל ואפלו ספר תורה שבהיכל, אף בענין זה נתן להבחין בין מצוות שאנו מרגלים להדר בהן באפן מיחד, כארבעת המינים, כתיבת ספר תורה, נר חנוכה ועוד, לבין מצוות שמשים מה איננו מקפידים לנהג בהן בגוי והדור.

כך הן אמירת הברכות ועגית אמן, שאם כי לצערי עדין נדרשים אנו לעסק ולעורר טוב וטוב על עצם קיומן כהלכתו, בנוגע להדור בהן הכל יסמימו שיש מקום רב לשפור.

ההדור באמן מתחיל בהדור בברכה. ובענין זה יש לדעת שברכה בהדור אינה כוללת רק את אמירתה בקול ובכונה, בשפה ברורה ובנעימה, כדת וכהלכה, אלא אף את החובה לודא לפני אמירתה שיש מי שיענה אחריה אמן כהלכה.

כחלק מהלכות הדור מצוה, מטל על המברך לדאג שברכתו תענה באמן, ומי לנו גדול מהזהר הקדוש האומר בענין זה דברים ברורים (עקב רעא א): "רק ברכה שענו עליה אמן היא ברכה שלמה פראוי להיות!"

אוסף ואמר כי אף באפן שבו דרשו חכמים את דין ההדור במצוות מהפכות: "זה א-לי ואגוהו", נתן למצא קשר מיחד למצוות עגית אמן, שכה דרשו (שבת שם): "התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סכה נאה" וכו'; מלבד שפדוע 'סוכה' בגימטריה 'אמן', לשון "התנאה לפניו" מלפדת, כי אין די בהתנאות, אלא יש לעשות זאת "לפניו", ואיזו מצוה מתאימה להגדרה זו יותר ממצוות עגית אמן, שעליה אמרו חכמים (דבר ז א): "אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישראל עונים".

נקפיד להתנאות לפני הקב"ה מדי בקר באמירת ברכות השחר בהדור, ובהמשך היום בכל הברכות כולן, וללא ספק נזכה לשמירה עליונה ולשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו.

בקרית את "זה א-לי ואגוהו".

שבת שלום,

ע"פ ר"ב ז"ל מכוונס"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

הקב"ה מקדים רפואה למכה

"ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיני תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" (טו כו)

חכמים (סנהדרין קא א) כבר תמהו: אם מבטיח לנו הקדוש ברוך הוא שלא ישים עלינו את מחלות מצרים, לשם מה נזדקק לרפואה?

באר רבי בגימין הפהו ויטאלי, מגדולי חכמי איטליה:

פגנת הפתוב הוא ללמדנו את מאמר חכמים (מגלה יג ב): "אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחלה... אבל אמות העולם אינו כן, מכה אותן ואחר כך בורא להן רפואה". וכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: "אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך", אזי: "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך" - לא אשים עליכם מחלה כדרך שאני שם על המצרים - מכה ואחר כך מרפא, "כי אני ה' רפאך" - כי לכם בראתי רפואה עוד טרם שלחת המכה (גבול בגימין ח"א דרוש נד).

הוסיף ואמר רבי דוד שפרבר, רבה של בראשוב, כי על ענין זה משבחים אנו בפיוט "וכל מאמינים" הנאמר בימים הנוראים: "וכל מאמינים שהוא קשה לכעס, הרחום ומקדים רחמים לרגז" (מכתם לזוד מועדים עמ' קנ).

שירת מרים נאמרה בצבור

"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים" (טו כא)
יש להבין: מדוע מכנה שירתה של מרים בלשון 'עניה' - 'ותען'? עוד יש להבין: מפני מה נאמר "ותען להם" - בלשון זכר, ולא "ותען להר"?

באר רבי חיים הלוי מבריסק:

אמרו חכמים (חלו צא ב): "אין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל שירה למטה". ומדוע? משום שפכל דבר שבקדשה, אף השירה צריכה להאמר בצבור, דהיינו במעמד עשרה מישראל, ולפי שלמלאכים אין דין 'צבור', אין הם יכולים לומר שירה לבדם, ורק כשפותחים ישראל באמירת שירה, יכולים הם להצטרף אליהם.

סוד זה מדיק אף בנסח קדשת מוסף: "כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו [להעריצו], לעמתם ברוך יאמרו"; כיון שכבודו יתברך מלא עולם, משתוקקים משרתיו לומר לפניו קדשה, אולם כאשר הם "שואלים זה לזה, איה מקום כבודו" - איה המקום והזמן שנוכל לומר קדשה לפניו? משיבים כנגדם, כי כיון שלצמירת קדשה צריך עשרה מישראל, לכן רק כשיפתח ישראל באמירת קדשה, אזי "לעמתם ברוך יאמרו".

זו אף משמעות הפסוק שלפנינו: לפי שלנשים אין דין 'צבור', לפיכך לא פתחה מרים בשירתה עד ששוררו ישראל, ובאותו מעמד ענתה כנגדם ואף היא אמרה שירה (נחלת בגימין).

פרוץ המכין מצעדי גבר

אצל אחיו ר' אליהו היה המצב שונה; עקב מסת הפצועים הבלתי נתפסת שארמה לבית החולים באותן שעות, לא התפנה איש לבדוק את מצבו, והוא נאלץ להמתין בצד, מתפתל מכאבים.

רק לאחר שצרח מרב כאב, התעוררו אנשי הצוות לקרא לרופא שיבדוק את מצבו. הרופא נבהל ממצב הרגל והפנה את ר' אליהו לנתוח חרום מידי, תוך כדי שהוא מפטיר כי זהו המוצא האחרון שאולי יצליח להציל את רגלו מקריחה.

שעות ארוכות נמשך הנתוח, וגם לאחריו הרופאים לא היו מרצים. הם אמרו לר' אליהו כי לצערם רב הורידים ברגלו נקרעו וכמעט בלתי ניתן לחברם מחדש, כך שאם בתוך כמה שעות לא יראה שפור במצב הרגל, הם יאלצו לכרתה.

כשר' אליהו שמע על כך הוא פרץ בבכי תמרורים. ביוזעו כי גורל חייו התמינים מנח עתה על כך המאזנים, הסיק כי הדבר הנכון ביותר עבורו בשעה זו הוא פשוט להתפלל. וכך, במשך השעות הרבות שהמתין לבדיקה החוזרת, נשא ר' אליהו תפלה מתמשכת לבנורא העולם שיציל את רגלו, כדי שיוכל להמשיך לנהל את חייו באופן תקין.

ר' אליהו התפלל ללא הרף, והלא יאמן קרה

באבק ובקסיסי זכוכית, מלא את חלל בית הכנסת.

רקטה פוגעה בבית.

כמה שניות של הלם חלפו עד שהחלו להשמע גניחות הפצועים. בראשונה נשמעו זעקותיו של אחינו של הרב דחבש, בנו של אחיו ר' אליהו. אביו מהר לגשת אליו, אולם משרק פסע פסיעה אחת, התמוטט תחתיו. הוא חש בכאב נורא המפלח את רגלו, ובדם המתחיל לזרם ממנה.

הרב דחבש פנה לעבר אחיו ובחן את רגלו. הפציעה הייתה קשה ונדרשה חסימת עורקים מיידית. מבלי לחשב פעמים הוא הסיר את העניבה מצוארו, התקין ממנה חוסם עורקים מאלטר ומהר לרוץ לביתו לטל את תיק העזרה הראשונה. כשנכנס לבית הצטמרר. הפגיעה הישירה הרסה את הבית לחלוטין. אך בקשי אתר את התיק בין ההריסות, ועם שובו נחרד לשמע כי גם אשתו ואחניתו בין הפצועים. טלפון למד"א הבחיר כי עקב העמס לא יבוא אליהם אמבולנס בקרוב, והרב דחבש נאלץ להעלות את הפצועים לרכבו הגדול ולשעט במהירות לעבר בית החולים הקרוב.

במהלך הדרך התברר כי בית החולים הקרוב עמוס ואין ביכולתו לקלט פצועים נוספים, וכיון שבפציעות של אשתו ואחיו היה כדי

סכון חיים, החליט לנסע לאחד מבתי החולים במרכז הארץ. בדרך הדרך מצבו של אחיו, ובהזדמנות הראשונה שנתן היה לעשות זאת, חבר הרב דחבש לאמבולנס וזה העבירו לבית החולים, והוא המשיך עם רעייתו ועם יתר הפצועים לעבר מרכז הארץ.

תוך כדי נסיעה הרהר הרב דחבש במה שנותר מאחור. מסתבר כי מרבית המתפללים ששהו מחוץ לבית כמעט לא נפגעו, מלבד אי אלו רסיסים שפגעו ברגליהם. לעמת זאת בבית, שם פגעה רקטה באופן ישיר, התרחש גס של ממש.

בהשמע האזעקה התחבאו ילדיו הצעירים מתחת לשלחן, בהסבירים במתימות כי השלחן שהוא כמזבח בודאי יגן עליהם. ואכן, למרבה הנס, כל תקרת הבית קרסה, מלבד חלק התקרה שעל גבי השלחן. אנשי מס רכוש שבאו לאחר כמה ימים להעריך את הנזק, לא האמינו שמישהו יצא חי מהבית, ועוד ללא פגע.

רעייתו ובתו של הרב דחבש, לאחר תקופת החלמה, שבו לכחותיהן כמעט לחלוטין, אך

האזעקות התכופות שנשמעו בעיר נתיבות בבקרו של חג שמחת תורה, למדו על ארוע קשה שמתרחש, אולם תושבי העיר טרם ידעו על גדלו והקפו הנורא, ובהגיע שעת הכשר מהרו לצאת לבית הכנסת לתפלת החג.

בני משפחתו הברוכה של הרב בריוחאי דחבש שיחיה, המכר בעיר כחובט בכיר ואיש

שעות ארוכות נמשך הנתוח, וגם לאחריו הרופאים לא היו מרצים. הם אמרו לר' אליהו כי לצערם רב הורידים ברגלו נקרעו וכמעט בלתי ניתן לחברם מחדש, כך שאם בתוך כמה שעות לא יראה שפור במצב הרגל, הם יאלצו לכרתה.

טלית מכתמת בדם בבית הכנסת שבחצר משפחת דחבש בנתיבות

חסד מפלא, לא היו צריכים ללכת רחוק; בתקופת הקורונה הם הקימו בחצר ביתם בית כנסת זמני, ומאז הוא לא חדל מלפעל. כך, בבקרו של החג, למרות האזעקות, התאספו למעלה משלושים מתפללים בבית הכנסת כשרבם מבני המשפחה. התפלה התנהלה כסדרה, מלבד אי אלו פעמים שהצבע האדם הבריח את המתפללים למרחב המוגן הסמוך.

לקראת סיום התפלה, בעת ברכת כהנים של מוסף, בעוד ילדיו של הרב דחבש מסתופפים תחת טליתו כמנהג, נשמעה שוב אזעקה, ומיד לאחריה פיצוץ נורא. עשן כבד, מהול

בשלב מסוים הוא החל בפתע פתאום לחוש בנוזל חם האורם בתוך רגלו. הוא הזעיק את הרופא, וזה בקש ממנו להניע את אצבעותיו, למרבה הפלא שתיים מהן החלו לנוע, ועבדה מעודדת זו האיצה ברופא להשיבו לחדר הנתוח.

כמה שעות לאחר מכן התעורר ר' אליהו בחדר ההתאוששות, והדבר הראשון ששאל היה, האם הרגל עודנה במקומה...

"האם אתה מאמין בנס?" שאל המנתח בתגובה והוסיף בהתרגשות: "אינני זוכר נס רפואי גדול כשלה! כעת אני יכול לגלות לך שלאחר הנתוח הראשון כבר היה לנו ברור שהרגל שלך בדרך לכריתה, סברנו שללא הכריתה אתה עלול להגיע לסכנת חיים, וככל זאת החלטנו להמתין מעט ולשדר לך תקווה.

כעת, כשהעלית בשנית על שלחן הנתוחים, הפתענו לחלוטין. כנגד כל הסבויים, מרבית הורידים והעורקים של הרגל התאחו כמאליהם, והדם כבר זורם בתוכם! מעט הורידים שטרם התחברו בודאי לא ימנעו מרגלך לשוב וללכת, כמובן לאחר תקופת שקום."

"כיום", מסים הרב דחבש את ספורו המדהים, "לקראת סיום תהליך שקום קשה וארף, שבו רגליו של אחי לתפקד פרגיל, מלבד שתי אצבעות שטרם חזרו לתפקוד, והן עבורו בגדר תזכרת להיותו 'גס מהלך', ולצורך שלו להודות בברכת "המכין מצעדי גבר" על כל הטוב שגמלהו ה".

מתוך דברי רבנו ביהי כפרשתנו (שמות יד לא) על טעם מצות עניית אמן וגדל מעלתה

עניית אמן היא קיום הברכה

ועל זה אמרו (נזיר סו ב): גדול העונה אמן יותר מן המברך. ובאור הענין: כי המברך מעיד בברכתו של הקדוש ברוך הוא שהוא מקור הברכה, והעונה אמן הוא מקים השטר והוא העקר, שאין קיום העדות בעד ראשון אלא בעד שני שהעדות נגמר על ידו, והעונה אמן הוא העד השני, וצריך הוא שיצטרף עם העד הראשון שהוא המברך, פי עמו העדות קים.

עניית אמן נתקנה לחוק האמונה

ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון אמונה, ומלשון הודאה שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם. וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבועות לו א): 'אמן קבלה', אמן שבועה, אמן קיום.

1. מדברי רבנו נראה שהוא סובר שתבת 'אמן' יסודה בתבת 'אמונה', וכך אף כתב בספרו 'כד הקמח' (ערך אמונה). והוא כפשוטו לשון הגמרא (שבת קיט ב): "מאי אמן? אל מלך נאמן" ומפרש רש"י: כך מעיד על בוראו שהוא על מלך נאמן, וכן משמע מדברי ה'מטה משה' (סוף סי' פח). ואולם ב'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר (ח"ב עמ' קיב) כתב שהשרש אמין מזכר בפסוק במשמעות של אמת, ככתוב (מלכים א' ח כו): "אמן נא דבריה" שפרושו "תאמתו נא דבריה". ואף ב'ד"ק' (יחזקאל כא כ) מביא בשם אחריו ר' משה שהמלה 'אמת' יסודה בתבת 'אמן', אלא "שנפלה הנו"ן. כך אף משמע מרש"י על הפסוק (שעיה סה טז): "אשר המתברך בארץ יתברך באלקי אמן", שפרש: "יתהלל שהוא עבד לאלקי אמן - אלקי האמת",
2. שכן בכך שמצהיר בעניית אמן על אמונתו בדברי המברך, הרי הוא מודה ומסכים להם.
3. הקונה דבר מחברו, והתנה המוכר עם הלוקח תנאי כל שהוא, וענה הלוקח אמן, קבל בכך דבריו וחייב לקיים התנאי (רש"י שבועות לו א ד"ה בו קבלת).
4. העונה אמן על שבועה כמוציא שבועה מפיו (רש"י שם ד"ה אמן).
5. בגססח הגמרא שלפנינו (וכן בירושלמי סוטה ב ה, ובדבר ז א) אין מזכר שאמן הוא אף

1. כן כתב הרא"ם (בראשית מב ט). וראה בטור ובשו"ע (קכד ו) שכתבו: "ויענו אמן אחר כל ברכה וברכה, בין אותם שיצאו ידי תפלה ובין אותם שלא יצאו, ובכונה שיכוונו בלבם: אמת היא הברכה שברך המברך ואני מאמין בזה".
2. שכן בכך שמצהיר בעניית אמן על אמונתו בדברי המברך, הרי הוא מודה ומסכים להם.
3. הקונה דבר מחברו, והתנה המוכר עם הלוקח תנאי כל שהוא, וענה הלוקח אמן, קבל בכך דבריו וחייב לקיים התנאי (רש"י שבועות לו א ד"ה בו קבלת).
4. העונה אמן על שבועה כמוציא שבועה מפיו (רש"י שם ד"ה אמן).
5. בגססח הגמרא שלפנינו (וכן בירושלמי סוטה ב ה, ובדבר ז א) אין מזכר שאמן הוא אף

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

הודו

לשורר ולומר לכבוד ה'

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"
דרש החפץ חיים: השירה והזמרה הן חלק חשוב בחיי היהודי, ואולם על האדם לדאג שהן יהיו מקדשות לכבוד ה' ותורתו. יסוד זה מלמדנו דוד המלך בפסוק זה: "שירו" אף דאגו שיהיה זה "לו"! "זמרו", אף זכרו לעשות זאת "לו". וממשיך כתוב ומורה: "שיחו" - אף שיחת רעים מתרת, ובתנאי שנושא שיחתכם יהיה: "בכל נפלאותיו".

חפץ חיים עה"ת פרשת נשא - מעשי למלך' אות ב

מצוה לספר בנסי ה'

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"
הגרי"ז הלוי מברסקו היה אומר, כי הכתוב "שיחו בכל נפלאותיו" מלמד שיש חייב מיוחד על כל אדם לספר את הנסים והנפלאות שעשה עמו הקב"ה, זאת מלבד החייב להודות ולהלל על כך פדיו.

בדכונם מבית ה'

לשאלת רבים
נתן להרשם לשמש
כנציג בני אמונים
בהילי הישיבות
הקדושות

מדי יום בשעות:
13:30-15:00
בטלפון: 053-414-91-91

ובאר, כי משום כך בבוא יתרו אל משה המדבר, תאר משה באזניו את נסי יציאת מצרים, ככתוב (שמות יח ח): "ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים". שכן עד שבא יתרו לא יכול היה משה לקיים את מצות "שיחו בכל נפלאותיו", כיון שכל עם ישראל ידעו וראו בעיניהם את האותות והמופתים שנעשו להם. אך כאשר בא יתרו שלא נכח בשעת הנסים וממילא לא הכיר בהם, מיד מהר משה לקיים עמו את מצות ספור הנסים.

חדושי רבנו הגרי"ז [סטנסיל] עה"ת, אות ג

שירה מתוך ספור הנפלאות

"שירו לו זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו"
הרוצה להגיע למדרגת "שירו לו זמרו לו", עליו לקיים "שיחו בכל נפלאותיו". שמתוך שאדם עוסק בספור נפלאות ה', מתמלא לבו ברגשות תודה והודיה לבוראו, והשירה והזמרה פורצות מפיו כמאלהו.

טיב התהלות' תהלים קז ב

וארשתיך לי באמונת אמן

חשובה, ומדוע שיבחרו להשתדף דוקא אתנו?! כנהוג, נקבעה לי תחלה פגישה עם אם הבחור. במשך שעה ארצה שוחחנו בנעימות, ולקראת סיום השיחה היא שאלה אותי: 'האם אינך מפירה אותי?' התפלאתי למשמע השאלה, והגברת נסתה לעורר את זכרוני; 'את זוכרת? לפני כשבועים... בתחנה...'

רק אז נפל לי האסימון... נזכרתי מיד בבקר ההוא. כמו תרחיש דמיוני התברר לי לתדהמתי כי באותו מפגש אקראי נשאתי חן בעיני האשה, וזו ראתה בי מעמדת מציינת לשדוף עם בנה כליל המעלות. כאמור, מדבר היה בבחור מצין משכמו ומעלה, והמשפחה... כבר אמרנו, משפחה אמידה ומיחדת.

השדוף התקדם בקצב מהיר, וכמה ימים לאחר מכן היה לעבדה מגמרת.

במסבת הארוסין שנחגגה ברב פאר, נשא אבי שליט"א דברים, ובתוכם קרא על אפן התגלגלותו המפלאה של השדוף את הפסוק (הושע ב כא): 'וארשתיך לי באמונה'.

אכן כן, הרבה דרכים למקום, אבל דרך נהדרת שכזו - דרך של אמונה - יש רק אחת, ואותה סללתם אתם, בני אמונים!

בתודה על כך, ובברכה שתזכו להמשיך בפעולותיכם הכבירות, להרבות עוני אמן ואומרי ברכות השחר בצותא בכל מקום ובכל פנה, עד שזנכה להתגשמות הפסוק: 'וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן'.

הספור שלפנינו התרחש לפני שנים מספר ונשלח אלינו בשעתו בידי בעלת המעשה, תלמידת אחד הסמינרים בירושלים. הנה הוא לפניכם בשנויים מתבקשים:

"כמו רבות מחברותי אני מקפידה לברך מדי יום את ברכות השחר בחברותא. למרות הקשי הטבעי שהתעורר אצלי בתחלה, התעקשתי להתמיד בהנהגתי דבר יום ביומו בנאמנות, ומהר מאד אף נהנית מהרעיון והתחברתי אליו.

כדי שנוכל להתמיד בקבלתנו החלטנו, אני וחברותי, לנצל את הדקות הארוכות של נסיעת הבקר הקבועה מהבית לסמינר לאמירת ברכות השחר בחברותא משתפת.

במשך כמה חדשים התמדתי בהנהגה זו בהצלחה יתרה. הדבר עודד אותי להקפיד לצאת בזמן לאוטובוס, כדי שאוכל לומר את הברכות יחד עם חברותי ולא אאלץ לברך בפני מישהי בלתי מכרת, פעלה שמבחינתי הייתה כרוכה באי נעימות מסוימת.

לפני כחדשים קרה שאחורתי לאוטובוס הקבוע. אמנם לשמחתי עמדתי בנסיון; אזורתי אמיץ, נגשתי לאחת מהנשים שעמדו בתחנה ובקשתי ממנה בעדינות לומר בפנייה את ברכות השחר.

האשה הביטה בי בהשתאות, אך פמוכן הסכימה מיד. אמרתי את הברכות בכונה, כפי שהרגלתי, הגברת ענתה אחרי אמן, ולאחר שסימתי נקשרה בינינו שיחת נימוסין. היא שאלה לשמי ולמקום למודי, ואני השבתי על שאלותיה בתם לב.

כשבועים לאחר מכן בשורו לי הורי על הצעת שדוף שגשמעה בעבורי - בחור מצין בן למשפחה אמידה ומיחסת. בתחלה הטלתי ספק ברצינות ההצעה. אחרי הכל, משפחתנו, כמו משפחות המחתנים הקודמים שלנו, היו כלן משפחות טובות אך פשוטות למדי, ואלו ההצעה הנוכחית היא של משפחה כה

שפרכות השחר ישלמו בעניית אמן

ב'סדר היום' שיסד בעל ה'חלקת יהושע' כתב: "לומר ברכות השחר בפני איזה שיענו אמן, כידוע מקדושי עליון שפרכה בלי אמן, היא ממש פלג גופא" ('חלקת יהושע' - תקנות ונהגות עמ' סא).

לענות אמן

אחר ברכות השחר

בעל ה'חלקת יהושע' נהג לשמע מדי יום ברכות השחר מפל המתפללים הקבועים במנינו והיה עונה אמן אחריהם (קונטרס 'אור עולם' עמ' לז).

ה'חלקת יהושע' כ"א בשבט תשמ"ב

ה'חלקת יהושע'

האדמו"ר רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא נולד לאביו האדמו"ר רבי ירחמיאל צבי משעודליץ בה' בטבת תרס"א. בהיותו כבן חמש נפטר אביו, ובשבת נחמו תרפ"ד הואיל לקבל על עצמו למלא מקום אבותיו בעיר ודובה שבפולין. בשנת תרצ"ט, עם כניסת הנאצים לפולין, ברח לשטח שהיה בשליטת הרוסים והגלה לסיביר, שם מסר את נפשו על קיום מצוות התורה ולא ותר אף על כל הנהגותיו בקדש.

בשנת תש"ז עלה לארץ ישראל והתישב בתל אביב ובשנת תשט"ו עבר להתגורר בירושלים. היה לדמות מופת הנערצת על כל רואיה, ובמיוחד בתפלותיו הזכות שנאמרו בהתלהבות ובדבקות נפלאה.

נפטר בכ"א בשבט תשמ"ב. על ציאנו שבמרומי הר הזיתים נכתב: "כל ימיו התפלל לישועתן של ישראל". ספרו 'חלקת יהושע' שהדפס לאחר פטירתו מכיל דברי תורה על התורה והמועדים שהשאיר אחריו בכתב ידו.

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
דעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לע"נ

אמור"ך

רבי

יששכר

בן הרב

מנחם

הצרפתי

זצ"ל

שבת קודש יז שבט תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:32 תל-אביב: 4:46 חיפה: 4:36 מוצאי שבת: ירושלים: 5:47 תל-אביב: 5:48 חיפה: 5:46 ר"ת: 6:25

פרשת בשלח

אמונת חכמים

**להאמין בכוחם של חכמי התורה.
להשמיע להוראתם ולעשות כעצתם!
נלמד מהפסוק: "זיעשו כן" (פרק יד-ה)**

**וכתב רש"י: להגיד שבחן, ששמעו לקול משה ולא אמרו
היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברוח, אלא אמרו: אין
לנו אלא דברי בן עמרם! (מכילתא)**

מסופר בגמרא (ב"ק כ.) על רב חסדא ששאל שאלה את רמי בר חמא, אך לפני שהשיב על שאלתו אמר לו: קודם תשמש אותי בדבר-מה ורק אח"כ אענה לך... מיד נטל רב חסדא מטפחת וכרך על ידו של רמי בר חמא לשם שימוש. וטעון ביאור איזה קשר ישנו לשימוש שעשה, עם התשובה לשאלתו?

ביאר זאת הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל (בהקדמתו לספרו **שערי יושר**): התשובה לשאלת רב חסדא היתה ענין נשגב ועמוק, וכדי להקשיב, להבין ולקבל כראוי, הייתה נדרשת השתוקקות לקבל כתלמיד לרב. ולשם כך נדרשה התבטלות מוחלטת לרב [ע"י שימוש], וזה יתכן רק כשמכיר במעלתו הנשגבה של הרב שמלמדו ומאמין בו. שאז אם יבין בפעם הראשונה, יתלה החסרון בעצמו ולא ברבו, ואז יוסיף עמל ויגיעה כדי להבין. נמצא לפי"ז שגם כל תלמיד כדי שיוכל ללמוד ולקבל מרבו, נדרשת לו מדה יפה של אמונת חכמים.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל ביאר את מה שמצינו בגמרא על ר' ירמיה שהוציא אוהו מבית המדרש על שאלתו [במקרה אחד] והחזירוהו לבית המדרש על תשובתו [במקרה שני]. וטען הרב אלישיב שבשני המקרים היה זה על היסוד של אמונת חכמים!

המקרה הראשון אירע כשאמרו חז"ל (ב"ב נג:) שאפרוח אינו מדדה יותר מחמישים אמה, ואם נמצא במרחק גדול יותר מהשובך הרי הוא של מוצאו. ושאל רבי ירמיה: היאך יהיה הדין אם רגלו אחת בתוך חמישים אמה ורגלו אחת מחוץ לחמישים אמה? ועל כך הוציא אוהו מבית המדרש. וכל כך למה? ופירשו **התוספות**, משום שפקפק במדת חכמים, שאם אמרו שאינו מדדה יותר מחמישים אמה, בהכרח שאינו מוציא אפילו רגלו האחת, וממילא ראו בשאלתו הזו חסרון באמונת חכמים...

לעומת זאת במקרה השני, כאשר שלחו לרבי ירמיה שאלה בהלכה (ב"ב קסה:) והשיב: אני איני כדאי ששלחתם לי, אלא כך דעת התלמידים נוטה. על כגון זה העלוהו שוב לבית המדרש, כי ראו את התבטלותו לחכמים ושאין בו כל חסרון באמונת חכמים.

האמונה העילה את חייו...

סיפר יהודי מהדור הקודם שהתגורר בוניה: "פרנסתי היתה בדוחק. חשבתי לעקור לארה"ב להתפרנס שם בכבוד. קניתי כרטיס לאניה, ונכנסתי לכ"ק האדמור רבי ישראל מטשורטקוב זצ"ל כדי לקבל ברכת הדרך. הרבי הסתכל עלי ואמר: "אהה, לאמריקה אתה נוסע? אתן לך סגולה לשמירה ואעשה אותך לשליח מצוה "ושלוחי מצוה אינן ניזוקים"

שמחתי לעשות רצון הרבי, אף שאינני חסיד, ובכך לזכות לשמירה. ואז מסר לי הרבי את שליחותו: "תמסור בבקשה דרישת שלום בשמי ל... אלוקים שבאמריקה".

שאלתי את הרבי בתדהמה: "רבי, האין זה אותו אלוקים שבוינה"? השיב לי הרבי: "אה, ככה? א"כ מה לך לנסוע לאמריקה, יעזור לך האלוקים כאן..."

אף שכבר הוצאתי ממון לקנית הכרטיס, האמנתי בדברי הרבי ונשארתי. והנה אותה אוניה שהייתי אמור להפליג בה היתה ה"טיטניק" שטבעה במצולות ים"... האמונה בהוראת הרבי מטשורטקוב הצילה את חייו...

הלמות עמלים - ח"ב

הוראתו כעצת האורים...

כל מסע תלמידי ישיבת מיר לשנחאי (בזמן מלחמת העולם השנייה) היה בכח אמונת חכמים והיה רצוף ניסים גלויים ממש. המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוונשטיין**, הרבה להזכיר בשיחותיו שכל מסלול הרכבת הלא הגיוני שנשלל בין רוסיה לשנחאי, לא נעשה אלא עבור בחורי הישיבה ממיר בבורחם מאימת התופת.

אירע פעם שבאמצע הנסיעה ברכבת, הורה המשגיח לפתע, לרדת מיד מהרכבת. כמובן כולם ירדו ללא ערעור. כעבור דקות אחדות, במרחק ראייה, התפוצצה הרכבת ועלתה באש, וכל בני הישיבה נצלו בנס.

הלמות עמלים

"הישועה בזכות אמונתך"...

אדם בא לפני הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** והשיח את צרתו. ברכו רב"צ בכל לבו. ביקש הלה להעניק סכום כסף גדול, כהוקרה על הברכה... סיבר רב"צ לקחת באומרו: "מאיך תדע שהברכה הועילה ופעלה את פעולתה?"

השיב הלה ברגש: "בטוח אני שפעלה! הרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים!" השיב לו רב"צ: "א"כ, תבוא הישועה בזכות אמונתך, ועליך להעניק את הכסף לעצמך..."

יגילו במלכם

עלון "איש לרעהו" פרשת בשלח הוקדש לעילוי נשמת

אבי ר' יצחק בן ר' חיים צבי ואמי מרת שבע שיינדל בת ר' דוד שווארץ ז"ל

שניהם נלב"ע ביום יג שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

לבטוח בה' שיספק לו כל צרכו. ישמה בחלקו ולא ידאג דאגת המחר !

נלמד מהפסוק: "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו" (פרק טז-ד)

ופירש רש"י (מהמכילתא): "דבר" יום ביומו - צורך אכילת יום, ילקטו ביומו, ולא ילקטו היום לצורך מחר". עוד אמרו חז"ל (במכילתא): דבר יום ביומו - מי שברא היום ברא פניסתו, מכאן היה רבי אלעזר המודעי אומר: כל מי שיש לו מה יאכל היום, ואומר מה אוכל למחר, הרי זה מחוסר אמנה."

בעלון "איש לרעהו" (פרשת וארא בנושא ענוה) הבאנו כי התנאי הבסיסי לנצחון במלחמה, בכל מלחמה, הוא בהכרה הברורה שהקב"ה הוא הנלחם לנו ולא כוחנו ועוצם ידינו. ולכן עלינו לתלות כל ייבנו ובטחוננו רק בהש"ת [וזה כמובן משליך גם על ה"בטחון התזונתי"], כי רק הוא הנותן לנו כח לעשות חיל, וממילא כל עיקר השתדלותנו צריכה להיות בתורה, בתפלה ובקיום המצוות, כי זה מה שהש"ת דורש מאתנו.

ובזה מדויק לשון הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך". לא כתוב "כי תצא להלחם באויבך" שכן רק הקב"ה הוא הנלחם לנו. [וכלשון הפסוק בפרשתנו ה' ילחם לכם ואתם תחרישון". זהו תנאי, שאם "תחרישון" ולא תביעו פחד או לחילופין לא תדברו גבוהה גבוהה על עוצמת ידכם אזי ה' ילחם לכם]. ורק באופן זה ישנו ההמשך בפסוק "ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי". ולא באופן שמדמה לעצמו ח"ו שכוחו ועצם ידו ניצחו.

ועד כדי כך, אומרים חז"ל, שאחד מאלו שחוזרים מעורכי המלחמה הוא מי ששח בין הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש. וכל כך למה? מה כה נורא בחטא הזה? וביאר החתם סופר שיש בזה סמליות, שבדיבורו הפריד ביניהם בין של יד [המסמל את ה"עוצם ידי"] לבין של ראש [המסמל את ה"כח העליון"]. והיינו שבהפרדה זו אינו מייחס ואינו מחבר את הצלחתו וניצחונו. את עוצמתו וכח ידו, להש"ת.

לאור זאת, לא תפלא העובדה שניצחונות המלחמה אצל עם ישראל בכל הדורות, לא היו תלויים כלל וכלל בריבוי הלוחמים ובחוזקם, או בשיכלולם של כלי המלחמה והמודיעין, אלא אדרבה, הניצחונות הגדולים והמפורסמים היו דוקא במצב של מיעוט וחולשה, כדמצינו בניצחונות הגדולים של חנוכה ופורים, וכן בזמן חזקיהו המלך. והרי כבר מאברהם אבינו בנצחונו המופלא על המלכים ששבו את לוט.

ומאידך, פעמים שהיו ישראל בטוחים בכוחם ובעוצמתם והפסידו. וכך ראינו בזמננו שלא הועילו כל המכשירים הטכנולוגיים המשוכללים ביותר בעולם והמודיעין המתוחכם ביותר, אף לא רק כדי "לרמוז" לנו על המתקפה האכזרית של אויבנו. או לכה"פ על יכולתם. כי על כן, זו המציאות שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו ורק הקב"ה מצילנו מידם. אבל לשם כך צריכים המון זכויות של תורה ומצוות ואין כל אופציה אחרת בדרך הטבע. [כל האמור כאן, אין זו השערה שלאחר מעשה, אלא הכל פסוקים מפורשים בתורה].

לעומת זאת, מי שמלא וגדוש באמונה תמימה בהש"ת ובבטחון מוחלט בו. זוכה ל"מנוחת נפש הבוטח". אין לו כל פחד ומורא ממאורעות השעה, בכל מקום שנמצא ובכל זמן. כפי שהמחיש דוד המלך "כגמול עלי אמו" - כתינוק המוחזק בידי אמו. כולו חיוך אושר ושמחה ללא כל פחד ודאגה, בין אם הוא נמצא במקום המטווח ביותר בעוטף עזה, או בצפון, ובין אם נמצא בחדר המוגן ביותר במרכז הארץ, אחת היא לו. כי לדידו הוא נמצא תמיד באותו מקום - בידי אמו. כך הרגשת הבוטח בהש"ת.

וזה מה שביטא אברהם באומרו למלך סדום [אחרי נצחונו הגדול על המלכים]: "הרימותי ידי לא-ל עליון קונה שמים וארץ... ולא תאמר אני העשרתי את אברם". (בראשית יד-כג). מדוע מפרעה היה מוכן לקבל מתנות ואילו ממלך סדום סירב לקבל, אף שוודאי היה זכאי לכך ממנה שמסר נפשו במלחמה? זאת ועוד: מה הענין בהרמת ידיו לקל עליון?

אלא משום שאברהם אבינו ידע ברור כי לא ידיו עשו את המלחמה אלא רק יד ה'. על כן הרים ידיו כלפי שמים לקל עליון להראות לכל שרק הש"ת נתן לו את הכח לעשות חיל. ולכן סירב לקבל ממלך סדום, שלא יפתהו היצר שבזכות עוצם ידו במלחמה קיבל את הרכוש. וזהו שאמר "ולא תאמר אני העשרתי את אברם" היינו ש"היד" לא תאמר שהיא זו שגרמה לכל העושר.

וכך נאמר גם על משה במלחמת עמלק, "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" (שמות יז-יא) גם כאן הרים ידיו כלפי מעלה להראות שרק הקב"ה הוא הנותן לנו כח להלחם ולנצח. וזה גם מה שאמר משה במצרים: "כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'".

"על ה' אשליך יהבי"....

כאשר כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל מישינאווא זצ"ל שידך את אחת מבנותיו, וכמובן היו צריכים כסף רב להוצאות הנישואין, התאוננה הרבנית בפני בעלה כי הנה מועד החתונה הולך וקרב ועדיין אין לה מאומה, אמר לה הרבי כי אין לו מעות ואין בידו לעזור.

יום אחד הגיע אחיו של רבי יחזקאל הרה"צ רבי דוד מקשאנוב זצ"ל לבקרו. ביקשה ממנו הרבנית שיבקש מבעלה שישגי ממון לצרכי הנישואין, והוסיפה לספר כי מאז שבאה בתם בקשרי השידוכין, עוד הוסיף בעלה יותר ויותר בלימוד התורה, עד שאין לה רגע פנוי לדאוג לצורכי החתונה הקרבה ובאה.

השמייע רבי דוד את כל תלונות הרבנית בפני אחיו רבי יחזקאל. השיב לו האדמו"ר מישינאווא - "ומה אוכל לעשות? אני בטוח בהש"ת שבוודאי ישלח לנו את עזרתו בקודש". אמר לו אחיו: "והרי יש חובת השתדלות כלשהי, ואילו אתה עוד הוספת שיעורי תורה. ואפילו ההשתדלות שהורגלת לעשות עבר, אינך עושה"!

השיב לו רבי יחזקאל: "דע לך שטעות גדולה רווחת בעולם, אנשים חושבים כי כשיש דאגה קטנה להוצאות מעטות אז די להם בהשתדלות מועטה ושמים יותר בה' מבטחם, ואילו כשיש להם צורך בהוצאות גדולות, עליהם להכפיל השתדלותם עשרת מונים ומאבדים את בטחונם בה'.

אבל לאמיתו של דבר, הגישה צריכה להיות הפוכה מזו. אם הדאגה היא על ענין קטן, שאפשר להעזר עפ"י דרך הטבע, אזי מותר להשתדל בעצמו, כמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה". אבל אם עומד לפנינו ענין גדול שהוצאותיו מרובות ואי אפשר להיות נעזר לגביו בדרך הטבע, או-אז אין לו אלא להשליך לגמרי על ה' יהבו ולבטוח רק בהש"ת שהוא יעשה לו הכל, כמו שנאמר "בטח עליו והוא יעשה" (תהלים לז-ה), שהרי ממילא אין ביד האדם לעשות מאומה.

"על כן" - הפטיר האדמו"ר מישינאווא - "ככל שיותר נתברר לי מהרבנית גודל ההוצאות של צרכי נשואי בתי, הבנתי שאין לי כל סיכוי להשיגם בדרך הטבע, וממילא פטור אני מכל השתדלות ועל ה' אשליך יהבי, וממילא נותר לי יותר זמן פנוי לעסוק בלימוד התורה הקדושה.

דברי שלום

אדם לא יכול לנגוע במוכן לחברו...

פעם הגיע יהודי אל הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל ותינה בפניו את צרתו כי הוא התפרנס עד עתה בהרחבה מחנות שיש לו בעירו, והנה חברו פתח חנות כזו מול חנותו ובוזה משיג גבולו ומקפח פרנסתו

פתח הרבי מליסקא במשל: לבעה"ב שקנה תרנגול וסיפק לו כל צרכיו. לאחר זמן קנה עוד תרנגול והכניסו ללול עם הראשון. כשראה זאת הראשון כעס מאד מחשש שיגזול את אוכלו ולכן מרט נוצותיו וחבל בו.

והנה זה פשוט שהתרנגול שכעס נהג בטפשות, שהרי מי שנתן לו מזונותיו עד היום הוא זה שהכניס חברו לכלוב שלו. וא"כ כשם שעד היום סיפק לו מזונותיו כך גם עתה יכפיל לו מזונות ולחברו וא"כ מה לו לפחד ממנו ולהזיק לו.

כך גם בפרנסתו של אדם - הפטיר הרב מליסקא - הלא לחינם כועס אתה על זה שפתח חנות מולך וכביכול השיג גבולך. שהרי כל הרווחים שקיבלת הוא ממלכו של עולם מתנת חינם. ואם הוא הש"ת הביא עוד אדם לפתוח כאן את חנותו כמו זו שלך, בוודאי ידאג הקב"ה שתהיה לשניכם פרנסה טובה וברכה מרובה ומה לך לכעוס על חברך...

עפ"י באה"ח

להיות חומל ומרחם על הזולת הזקוק לכך! נלמד מהפסוק: "זה א-לי ואנוהו" (פרק טז-ב)

ודרשו חז"ל: אבא שאול אומר "ואנוהו" - הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום. ופירש רש"י: "ולשון ואנוהו, אני והוא, אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו", (שבת קלג:).

כאשר התכונן שאול המלך למלחמה בעמלק נאמר "ויבוא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל". ודרשו חז"ל (וימא כב): "על עסקי נחל. בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק, אמר, ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה. ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה. ואם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו, יצא בת קול ואמרה לו, אל תהי צדיק הרבה".

והקשה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: הרי קל וחומר זה מופרך מיסודו. שהרי עגלה ערופה מביאים רק על מי שנהרג בלי סיבה, ויש צורך בכפרה על הרציחה. אך כאן הרי היה חיוב להרוג את עמלק ואין כל צורך בכפרה, ומה שייך כאן ק"ו, כאשר ישנו צו מפורש מהקב"ה, לך והכית את עמלק?!

וביאר רא"ז: אכן, לא זו היתה כוונתו של שאול, לערער ח"ו על מצות מחיית עמלק. ברור היה לו כי חוב גמור הוא להרוג את עמלק, כפי שציוותה התורה. ואולם שאול דאג מדבר אחר: עצם ההריגה של עם שלם, אנשים נשים וטף, זהו מעשה אכזריות, ויש מקום לדאגה שמה ישפיע הדבר לרעה על עם ישראל, שידבקו במדת האכזריות.

ואמנם, מה באמת התשובה לחששו של שאול? נראה כי התשובה היא כהבטחת הקב"ה במצות הריגת עיר הנידחת: "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" ופירש האור החיים הק' מכיון שמעשה זה של הריגה עלול להוליד טבע אכזריות בלב האדם, לכן הובטח להם "ונתן לך רחמים" שיבטל האכזריות שנוולדה בהם.

בדומה לזה ביאר המלבי"ם שמעשה ההריגה הזה לא יוליד אכזריות, לפי שהוא עצמו מעשה של רחמים... שכן "האכזריות על הרעים חמלה היא על הטובים" מעתה, הסברים אלו של האור החיים והמלבי"ם ניתנו לבאר גם לענין הריגת עמלק.

"אסור לקפח פרנסת החילונים..."

סיפר הגר"מ שטרנבוך שליט"א: "הייתי נוכח אצל הגאון מטשיבין - רבי דב בעריש ווינדנפלד זצ"ל, כאשר נכנס יהודי נכבד, בעל בית-חרושת שבו עבדו יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות, ושאל: "האם מוטב שיעביר את בית החרושת למקום שמתגוררים שומרי תורה ומצוות ולהעסיק אותם, אלא שלשם כך צריך לפטר את העובדים החילונים, והוא חושש לכרות מהם את פרנסתם."

השיב לו הרב מטשיבין שאסור לו לפטרם וזאת משני טעמים: האחד, כי מסתמא הם בגדר תינוקות שנשבו, ולכן אסור לו לקפח פרנסתם. ובנוסף לכך, הרי לכל אדם ישנה משפחה המונה ילדים קטנים, שהם ודאי נחשבים לתינוקות שנשבו, א"כ מה ההתר להעדיף עובדים שומרי תורה, ובכך למנוע אוכל מפייהם של ילדי העובדים שאינם שומרי תורה ומצוות..

טעם ודעת ח"ב

"זרחמיו על כל מעשיו..."

סיפר מנהל משרד ישיבת תורה אור בארה"ב, על מעשה, קטן לכאורה, שאירע לו עם הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, אך הוא שגרם לו להתחזק במדות טובות ובהם מדת הרחמים:

פעם ביקרתי בביתו של רבי חיים פנחס להתברך ממנו. הבטתי וראיתי נמלה שמתהלכת על אחת הטליתות שעליו. רצייתי לתפסה ולהשמיטה מעליו.

אך רבי חיים פנחס עצר בעדי. הוא ביקש שאביא מהמטבח כוס... הוא הניח את הכוס על הטלית והנמלה נכנסה לתוכו. רצייתי לזרוק את הכוס לפח... שוב עצר בעדי ואמר לי: "רד בבקשה למטה. שם יש גינה, ניתן להניחה שם שתלך לדרכה. זו בריאה של הקב"ה".

הלמות עמלים

ענוה וביטול עצמי

מעלה לאדם אשר עם כל גדלותו נוהג בענוה ומבטל עצמו בפני זולתו! נלמד מהפסוק: "ונחנו מה כי תלינו עלינו" (פרק טז-ז)

ואמרו חז"ל: אמר להם הקב"ה לישראל חשקני בכס שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני. נתתי גדולה לאברהם אמר לפני "ואנכי עפר ואפר". למשה ואהרן, אמרו "ונחנו מה". לדוד, אמר "ואנכי תולעת ולא איש". עוד אמרו: גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב "ואנכי עפר ואפר" [ישש בהם ממשות כלשהי] ואילו במשה ואהרן כתיב "ונחנו מה". ואמר רבא... אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן. כתיב הכא "ונחנו מה" וכתיב התם "תולה ארץ על בלימה" (חולין פט:).

ידועה אמרת חז"ל (סנהדרין פח:): "איזהו בן העוה"ב ענוותן ושפל ברך" וכו'. ויש להבין: מה בין ענוה לשפל ברך. מה התוסף במדת "שפל ברך" שאין ב"ענוותן"?

יתכן לבאר כי ענוותן הוא זה שעם כל גדלותו העצומה מרגיש עצמו כשוה בין שוים. אינו רואה בעצמו מעלה יותר מאחרים. ואילו ה"שפל-ברך" מרגיש בעצמו חסרון יותר מאחרים. שכן דוקא משום גדלות כוחו וכשרונו יותר מאחרים, נדרש ממנו להיות בדרגת מעלות רוחניות יותר מאחרים, ואם למרות זאת אינו טוב מאחרים (מענוותנותו), הרי זה סימן שהוא גרוע ושפל מכולם. זהו חשבוננו ההגיגני של ה"שפל ברך".

אם נכונים הדברים, נוכל לבאר וליישב מה שלכאורה תמוה מאוד בפסוקים שבסוף פרשת שמות. כששוטרי בני ישראל אמרו למשה ואהרן בצאתם מפרעה: "הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה" וגו' ואז פנה משה אל ה' ואמר: "למה הרעות לעם הזה למה זה שלחתני ומאז באתי אל פרעה... הרע לעם הזה" וגו'.

ותמוה: היתכן שמשה רבינו עבד ה' וראש המאמינים, לפתע עוזב הכל ומתרעם על הקב"ה כביכול. ובמיוחד קשה אחרי שהקב"ה הודיעו מראש כי יחזק את לב פרעה ולא בנקל ישלח את העם?! ואכן אומרים חז"ל שהיתה תביעה על משה בגין זה. כך הקשה התורה תמימה. וניסה לתרץ שמשה דיבר כך בכוונה כי רצה להקל מעוון עם ישראל, ולכן שיתף עצמו עם טענתם וכו' עיי"ש. אך דבריו צ"ע שא"כ למה נתבע ע"ז?

אכן לאור מה שכתבנו במהות ה"שפל-ברך" נוכל לתרץ, שוודאי משה רבינו האמין בהבטחת הקב"ה כמקודם. אלא שמלבד ענוותנותו הגדולה היה גם "שפל ברך", ומכיון שכך, טענתו היתה מחמת שיפלותו, שמה שהוחמר לעם יותר ממקודם, זה בגלל שהוא זה שנשלח לפרעה ורק בגללו הוחמר המצב והראיה ש"מאז באתי (אני) אל פרעה הרע לעם הזה" ולא קודם לכן. והיינו שהוא זה שגרם. אך התביעה עליו היתה שהיה לו להאמין שא"א לקלקל כשה' שלחו.

הסכנה הגדולה...

אחרי הסתלקותו של הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל, הגיעה לבית המדרש שאלה חמורה בעינינו שו"ע אבן העזר אשר נאלצו כל חכמי התורה להכריע בדבר.

הגאון רבי צבי פסח פנקס זצ"ל ראה שיש כאן ענין של פיקוח נפש, עיין בדבר ולאחר מכן כתב תשובה בנידון. ואולם למעשה לא רצה להחליט בעצמו, ולכן פנה למאור הגדול הגאון רבי מאיר שמחה הכהן זצ"ל (בעל האור שמח).

כאשר הגיע מכתב התשובה מרבי מאיר שמחה, ראה רבי צבי פסח כי רבי מאיר שמחה עיטר את המכתב בתוארי כבוד מפליגים. הוא בוש מפני חבריו הדיינים וקרע את המעטפה...

וכך היה נוהג רבי צבי פסח כל אימת שהיה מקבל מכתבים בהם היה מעוטר בתוארי כבוד מפליגים, היה משמיד את המעטפה וגם את המכתב, אם לא היו בו דברי תורה.

פעם הסביר לבתו פשר הנהגתו זו: "יש סכנה גדולה להשאיר מכתבים כאלו בבית, שכן אני עוד עלול לחשוב שאכן אני ראוי לתוארים אלו..."

עמוד ההוראה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

זוה לא הפי-אנד? / סיפור עשרים ושלושה למבצע הסיפורים

הגיע אלינו הביתה מודד כדי להכין תוכנית. אני לא יכול לשכוח את ההתרגשות שעטפה אותנו: **אני ואחים שלנו התקשינו להירדם באותו לילה!**

וואו! הולכים לבנות!!!

לא דובר על הרחבה בסדר-גודל דרמטי, בסך הכל חדר נוסף. אבל כשהבית הוא כל כך קטן, חדר נוסף מהווה התרחבות של כשלושים אחוז - וזה בהחלט משמעותי.

חלף זמן נוסף ובבוקר וורוד אחד זה קרה: הקבלן הגיע עם הפועלים שלו והתחילו את העבודה. משאית פרקה למטה כמות של חומרי בנייה, בתוך הבית פנימה החלו ההכנות לקראת הבנייה - ובלב הייתה חגיגה גדולה.

עד ש...

עד שנשמעו דפיקות בדלת.

* * *

היה זה אחד השכנים שהבחין בתכונה, והוא בא להודיע שאין דבר כזה! הוא לא מסכים לבנייה!

הלם - זו לא מילה שתתאר את מה שההורים שלי חטפו.

הם עשו הכל בדיוק כדי לא להגיע לרגע שכזה, והנה הוא נוחת עליהם בהפתעה גמורה. מעבר לעצם השאלה של הבנייה, בשלב זה כבר הצטברו הוצאות שונות של תכנון, סחורות, פועלים וכו'. להורים לא היה כסף מיותר, וכל הכסף שהשקיעו נלקח מהמעט שהם חסכו כדי להשיא אותנו.

אנחנו, הילדים, לא היינו מסוגלים להכיל את המתרחש ופשוט התפרצנו על השכן הזה בצעקות שבקעו מלבבות שבורים ורצוצים.

אמא מיד השתלטה על המצב. אספה אותנו, הכניסה אותנו פנימה, ובזמן שהיא בעצמה שרויה בהלם ובצער עמוק, הרגיעה אותנו במשפטים כמו **'הכל משמים!'**, **'אין מה להתעצבן!'**, **'הכל מאיתו יתברך!'**, **'בעצם; זה בכלל לא השכן!'** - - -

* * *

חלפו שלושה שבועות.

הבן של אותו שכן - שהיה מעוכב שידוך תקופה ארוכה - התארס.

ומה התברר אז?

תקשיבו טוב: לאחר התקרית הלא-נעימה הלכו ההורים להתייעץ עם רב גדול. אמר להם הרב: **'אם תוותרו, אם לא תריבו עם השכן, כל בקשה שתבקשו מהשם יתברך תיענה!'**

קיבלו ההורים את העצה. וויתרו לשכן, **ואתם כבר מנחשים לבד מה הבקשה שהם ביקשו!!!**

"מבצע הסיפורים" מוארך בכמה שבועות נוספים!

זכור, לפני מספר חודשים פתחנו במבצע בו הקוראים משתפים אותנו בסיפורי חסד אישיים - במהלכו זכו עשרות בפרס. ביזמת נדיב, קורא-נאמן שיחי', מוארך המבצע **במטרה לתת דגש גם לסיפורים ללא הפי-אנד.**

כלומר? סיפור טוב מסתיים תמיד עם סוף טוב. פלוני גמל חסד, והנה הוא הרוויח בזכות החסד! אך לאחר תקופה בה פרסמנו סיפורים בעיקר ברוח זו (כי הרי זה מה שאנשים בדרך-כלל שולחים) הגיע הזמן לעלות קומה רוחנית, ולהדגיש יותר ש"הסיפור" מונח בעצם מעשה החסד, ולא בתגמול שמקבלים עליו...

הקוראים מוזמנים לשלוח סיפורים ברוח זו!

* * *

מזה שנים שאני רוצה לספר את הסיפור הבא, שלדעתי מחזק מאוד בענין בין אדם לחברו. אלא ש"מה שהלב חושק - הזמן עושק". בעקבות מבצע הסיפורים אמרתי לעצמי אני חייב לפנות זמן לכתוב את הסיפור.

אנחנו מתגוררים בבית קטן בירושלים.

כמה קטן?

שתיים וחצי חדרים בסך הכל.

זוג עם שני ילדים יכולים להסתדר בבית כזה, אבל לנו: שלוש-עשרה נפשות!!!

מאז שאני זוכר את עצמי אנחנו אומרים להורים: 'צריך להרחיב!' 'צריך להרחיב!'

ההורים חששו מ"עסקי-שכנים" והעדיפו להמשיך לסבול מהצפיפות, מאשר להגיע חלילה לוויכוח עם שכן.

אנחנו, הילדים, המשכנו ללחוץ: 'צריך להרחיב!' 'צריך להרחיב!'

יום אחד ההורים "נכנעו". זה היה בבין-הזמנים. אמרו לנו שהם יעברו בין כל השכנים ואם אכן יתברר שאין התנגדות, יוצאים לדרך!

* * *

שכן אחר שכן הביע את הסכמתו.

הם הרי ידעו והכירו באיזו צפיפות אנחנו מתגוררים: כל לילה פורשים מזרנים על פני הסלון, משכיבים של ילדים רבים, ובבוקר סוחבים חזרה את המזרנים...

לא רק שהשכנים הסכימו, חלקם אף אמרו שהם חשבו להציע לנו את הרעיון מיזמתם האישית!

לא חלף יותר משבוע אחד מאז הסכמת השכנים, וכבר

זוכה השבוע: ד.ש.ר. ירושלים

הזוכה העשרים ושנים במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרת על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: **"מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemeses@gmail.com**

סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק הזוכים, יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בשלח תשפ"ד | גליון מספר: 636 | לסדר: "ד איש מלחמה..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איד?

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מזכרת להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

תודה לה' שהוציאנו ממצרים. רגע אבל הוא גם הכניס אותנו?

מאז ומתמיד שירת הים היה אצלי אחד מהדברים המסתוריים... אומרים את זה כל יום... והזהר"ק אומר: שמי שאומר שירת הים בשמחה מוחלין לו על כל עוונותיו וכו' וכו'... ותכל'ס עם כל הרצון הטוב... אף פעם לא הצלחתי מי יודע מה להתרגש בשירת הים... כן... נכון... המצרים טבעו... ירדו במצולות... נו בסדר... אבל מה זה אמור לשמח אותנו? שיטבעו מצדי עוד מאה פעמים... למה זה אמור להוציא אותי מהכלים? ועוד כל בוקר מחדש? ובפרט שכל שנה גם בשבת שירה וגם בשביעי של פסח, הייתי מגיע לטיש והיו אומרים שירת הים בשפתיים דולקות ואני עוצם את העיניים חזק בדבקות... וקדימה... מה...?? מה אני אמור לכוין עכשיו??

בקיצור: משהו פה חסר בפאזל!!! יש בשירת הים משהו שנוגע אלי ביום יום!! ורק לאחרונה ממש... בערך לפני שנתים הצלחתי לנגוע באיזושהי נקודה...

היות וזה מאוד מאוד יסודי!!! אני פותח את זה בקצרה שוב: (כבר הארכתי בזה לפני שנתים)

ישנה שאלה שמציקה להרבה מאיתנו ובדרך כלל אנו מטאטאים אותה מתחת השלחן... שאלה שמתעוררת בכל פעם שאנחנו עסוקים בהודאה לה'... אנחנו מודים לה' שהוציא אותנו ממצרים... אבל רגע... אל תשכח ה' גם הכניס אותנו לשם??? אז מה פה השמחה הגדולה? השאלה הזו צפה בעיקר מול סיפורי השגחה פרטית שאנשים מספרים בהתרגשות על כל מיני בעיות שצצו והרפתקאות שהתעוררו עליהם ובי"ה בניסי ניסים הכל הסתדר... וכאן תמיד מתלווה איזשהו טעם מריר... כן... השגחה פרטית... יודו לה' חסדו... אבל בינינו... אני הייתי מוותר על התענוג... אני לא מחפש הרפתקאות... (כל פעם שמישהו מספר לי בעיניים בורקות שהארנק שלו נאבד... ובהשגחה פרטית הארנק נמצא... אתה יודע מה התגובה הטבעית שלי?? לא נעים להודות... אבל בלי לשים לב אני מיד שולח את היד לכיס... לוודא שהארנק שלי לא נאבד... כי תודה!!! אני מעדיף לא לאבד ולא למצא) בקיצור: יש טעם מר שמתלווה לחלק מסיפורי ההשגחה פרטית... שבסופו של יום... כל אחד שעבר איזה הרפתקאה ובניסי ניסים הכל הסתדר... זה לא סוד שהיינו מעדיפים שלא יאבד ושללא ימצא... שלא יחלה ולא יבריא... בקיצור: יש פה איזה חלק חסר בפאזל!!! אם הקב"ה גם הכניס אותנו במצרים... אז למה אנחנו כ"כ שמחים שהוא הוציא אותנו משם... וכבר הזכרתי פעם כאן בגיליון שאם אתה רוצה להציג את השאלה מזוית תורנית... השאלה הזו מתחדדת בעיקר בייחס לסיפור המיתולוגי עם ר"ע שהאריה טרף את החמור והחתול את התרנגול והרוח את הנר ואז הגיעו שודדים... ור"ע התפעל ואמר: כל מה שה' עושה הכל לטובה... וכאן הבן עומד ושואל: אם כל מה שעושה ה' הכל לטובה... אז יש לי רעיון הרבה יותר מוצלח... שה' ימנע את השודדים שלא יפרצו את הגדר... ואז החמור ימשיך לנעור, והתרנגול ימשיך לקרקר והנר ידלק ועסקים כרגיל וכל העם הזה על מקומו יבא בשלום... ואם ה' גזר שיבואו שודדים!!! אז מה ר"ע כ"כ מתרגש שהחמור מת וכולנו בסוף ניצלנו??

(על השאלה מהסוג הזה יש תשובה מאוד פשוטה... אבל די חיוורת!!! תשמע... זה שהשודדים הגיעו זה היה גזירה משמים... את הגזירה אי אפשר היה לבטל... וה' בכל זאת רצה להציל את ר"ע וכו'... והתשובה הזו נכונה!!! זה בודאי נכון... אבל זה לא כ"כ עוזר לי!!! כי בשורה התחתונה התמונה שמתקבלת היא שהיה פה שודדים ובשביל שלא תהיה פגיעה באזרחים חפים מפשע... ה' פתח כאן איזה מסדרון הומינטרי... ותכל'ס... רבי עקיבא לא רואה את זה ככה!!! ר"ע מתפעל ורואה פה גילוי נפלא!!! ר"ע לא רואה את זה במבט נקודתי של... אה! איזה נס שניצלנו... לא!!! ר"ע רואה פה שקבלנו משהו!!! יצאנו ריווחיים!!! והשאלה היא: איפה פה החייון?? למה זה משמח??)

מי מחפש שודדים שיבואו והוא ינצל...?? מי מחפש הרפתקאות ושה' יציל אותו מהם??

אז חשוב להדגיש: לא חסרים תשובות נקודתיות (ונכונות) לשאלה היסודית הזו... ומי שתשובות נקודתיות מספקות אותן שיעצור כאן!!! אבל מי שניגש לעבודת ה' כעסק של חיים... **מגיע לו** לקבל תשובה קצת יותר מקיפה ויסודית... ושוב: אני מדגיש: זו לא תשובה חובבנית!!! זו תשובה עמוקה שמיועדת רק למי שמוכן להפשיל שריוולים ולגשת לעבודת ה' כתכנית חיים... (למעט את מי שעבודת ה' אצלם זה אוסף של פריטים או אוסף ישועות מרגשות או סיפורי השגחה פרטית...)

ובכן: אין הרבה ברירה!!! אין לאן לחמוק!!! בסופו של דבר כל אחד מאיתנו אמור יום אחד לשאול את עצמו בכנות... בשביל מה אני פה?? בשביל מה באתי לעולם??

אז ככה: אני אחזור כאן בקצרה על יסוד ששמעתי מפי ר' עזריאל טאובר זצ"ל: לכל משרד או מפעל יש את המוצר המסוים שלה!!! שזה הנושא שלנו!!! זה המוצר שלנו!!! לדוגמא: בנק!!! מה שם המוצר של בנק?? כסף!!! בנק רוצה כסף!!! לעומת זאת מטה בחירות... מה הוא רוצה?? קולות בוחרים!! מטה בחירות לא מחפש כסף... לא זה שם המוצר!! לא לשם חותרים!!! ולא זה ההישג!! פה מחפשים לגייס כמה שיותר קולות... (תאר לעצמך שיו"ר המטה במקום לגייס קולות... הוא עסוק בלחטוף כסף ולא לבזבז... זו פשיעה!!! מי ביקש ממך כסף... פה צריך קולות למפלגה!!!) לעומת זאת בנק זה בדיוק הפוך... בבנק שם המוצר זה כסף!! פה רוצים כמה שיותר כסף... תאר לעצמך שמנהל הבנק התבלבל... והוא התחיל לגייס קולות למפלגה... ההלו... פה שם המוצר זה כסף ולא קולות בוחרים!!! לכל משרד יש את המוצר המסוים שלשמו התכנסנו!!! אנחנו פה בשביל זה... וזה ההבדל בין איש עסקים מוצלח לכושל... עד כמה הוא יודע להתמקד מול שם המוצר!!! ופה מתעוררת השאלה: מה שם המוצר שלי???

זו שאלה מאוד מהותית שכל אחד מאיתנו אמור לשאול אותה את עצמו!!! כולל אדון אז נדברו שהוא כל הזמן מתבשל עם עצמו... בשביל מה אני כותב את העלון... האם בשביל כבוד או בשביל כבוד שמים... או בשביל שניהם... ומה המינון... מסובך... אני עדיין מתבשל בזה...

(המשך) תודה לה' שהארנק נמצא... רגע... הלוואי ולא נאבד..

יום אחד אני צריך לשבת ולהגדיר ביני לבין עצמי מה שם המוצר שלי!! מה הציר שאלי אני חותר... יש אחד שמחפש כבוד!!! הוא לא מחפש כסף... וגם לא הנאות... הוא מצידו מוכן לשלם כסף ולהקריב הכל... העיקר כבוד!!! יש מאידך הרבה אנשים שהנאה!!! זה מילת הקסם!! זה שם המוצר! הם מוכנים לוותר על הכבוד... לזרוק כסף... העיקר להנות! בקיצור: כל אחד מחליט מה שם המוצר שלו ולפי זה הוא קובע את הרווח וההפסד שלו...

וכאן אנחנו מגיעים לרבי עקיבא!!! פעם היה רועה ששמו עקיבא... הרועה צאן הזה היה מתוסכל מהחיים... אם היית שואל את אותו עקיבא... מה אתה רוצה?? מה החלום הכי קסום שלך?? הוא היה עונה: תאמין לי!!! בכנות... אני רוצה דבר אחד: תן לי לחיות!!! די לפקקים... די לשודדים ומחבלים... די לפנצרים בגלגל... די לבלות במוסך... די לקנות כל שבועיים חמור חדש... אני רוצה שקט תעשייתי!! שהחמור ינער והתרנגולת תחיה ושקט... כזה עקיבא!!! אם יום אחד החמור והתרנגול נטרפו והנר כבה... זה באסא של החיים... (אה... אבל הגיעו שודדים ונצלת???)... נ... באמת... גם את השודדים אתה מכניס לסיפור... עלי היו כולנה... די לשודדים... די לאריות... די לחתולים... ודי לחוט... כככככולם נגדי!!!!) זו הסתכלות נוסח עקיבא!!! אבל אותו עקיבא עשה מהפך בחיים... ושם המוצר שלו התחלף ב-180 מעלות!!!

אם פעם כשהוא היה עקיבא... שם המוצר שלו היה: תן לי לחיות!! שלא יאבד לי הארנק... אז זהו שכעת אצל הליגער ר' עקיבא לשרוד את החיים בלי בעיות עם החמור והתרנגול... זה כבר לא הישג!!! ר' עקיבא כבר מבין שלא באתי לעולם בשביל לא!!! לא לאבד ארנק... (אף בנק לא נפתח רק בשביל לא להפסיד כסף... אלא כדי להרויח) וגם לא בשביל לסחוב את החיים עם כמה שפחות היתקלויות! כיום יש לרבי עקיבא שם מוצר חדש!!! שם המוצר של ר"ע זה לגלות את ה'!! ה' הוא קל מסתתר!! הוא שלח אותי לכאן כדי למצא אותו!! כדי לזכות להיות חלק מהתהליך של גילוי כבוד שמים!!! שזה שם המוצר שבשביל זה אנחנו פה!!! ויום שיהודי זוכה להמליך את ה' ולגלות אותו בתוך החיים זה יום ריווחי ויום שלא זה יום רדום... וממילא בשביל ר"ע יום שגרתי שהכל דופק... והחמור נוער והתרנגול מקרקר זה בסיידר... ברוך ה' שאין בעיות... אבל להגיד לך שזה יום ריווחי?? להגיד לך שההישג המרשים שלי ביום הזה שהחמור והתרנגול לא מתו?? זה לא הישג!!! זה שבשבע האחרון לא הייתה אפילו התראת צבע אדום אחת משודדים שמתקרבים... זה טוב מאוד... ב"ה שיש שקט באזור... אבל להגיד לך שרשמתי לעצמי ריווח!!! שהנה עוד יום בחיים בלי שודדים!!! זה לא!!!!!! ר"ע כבר מבין שלא באתי פה לעולם רק בשביל לעבור את החיים ולסיים אותם במינימום בעיות!! (כאן חשוב להדגיש: זה שאנחנו רוצים חיים בלי בעיות... זה נורמלי!!! גם ר"ע לא חיפש בעיות... אף אחד לא מחפש לשבור רגל... אבל מאידך תסכים איתי שאף אחד לא נשאר כל היום במטה... כי מבחינתי כל ההישג שלי בחיים זה לא לשבור רגל!!! זה שכן אדם לא רוצה לשבור רגל... זה לא הופך את זה להישג חיוני! הבנת את ההגדרה העדינה? תחזור עליה...) ממילא: רבי עקיבא הוא איש עסקים אמיתי!!! כל סטואצייה שעוברת עליו בחיים!! רבי עקיבא מיד מחדד חושים!!! נ... איפה אני ה' נמצא פה?? רבי עקיבא חותר בכל דרך לתרגם כל סטואצייה לגילוי כבוד שמים! זה היומית שלי!!!

אותו ערב שגרתי ויבש... ר"ע יושב עם התלמידים שלו... ולפתע... החמור מת... תרגול מת... ור"ע לפתע נהיה דרוך!!! רבותי: אנחנו צריכים כעת לגלות את ה'!!! איפה ה' נמצא פה... קדימה... בא ניקח את הנר ונצא לחפש את ה'... ואז הנר גם נכבה!!! כעת חושך כפול ומכופל... וכעת גם נר אין... אי אפשר גם ללמוד... ואז לפתע שודדים מגיעים... ומתברר שהכל קרה בשביל להינצל מהם... והופה!!! גיליתי את ה'!!! מצאתי אותו!!! זה היה הוא

רבי עקיבא יצא מילונר מהלילה הזה!!! גיליתי את ה'!! הגעתי ליעד!! אני פה בשביל למצא את ה' והנה מצאתי!!! זכיתי להיות כעת שותף וחלק מגילוי כבוד שמים שאין ילד יהודי באלפיים שנה הבאות שלא יגדל על ההשגחה פרטית שר"ע גילה באותו לילה!!!

תודה רבה ה' על החמור והתרנגול שמתו... כי אחרת היו השודדים תופסים אותנו... ועל כולנה!!! תודה רבה ה' על השודדים בעצמם!!! כי בלי השודדים לא היה קורה כלום... שתבין: החמור והתרנגול שמתו בהשגחה פרטים... הם השחקנים השוליים פה בסיפור... כי השודדים!!! הם ה'כסף' הגדול! בלי שודדים לא היה פה כלום... לא היה מתחיל כלום...

זו בדיקת נקודת השמחה העצומה שיש לנו בשירת הים!!! בשירת הים היה גילוי כבוד שמים עצום!!! זה קלי ואנווה- מורה באצבע!!! כשיהודי עמד בשירת הים מה השמחה שלו??

אבא שבשמים תודה לך!!! על מה?? ש הכנסת אותי למצרים... כי כך זכיתי להיות חלק מהתהליך של גילוי כבוד שמים!!! אני חלק בלתי נפרד מהשירה והסימפוניה הזו!!! על זה השמחה הגדולה... כי אני פה בשביל זה!!! אני פה בשביל להמליך אותך בעולם... וכעת בגילוי העצום שמתרחש כעת... כעת מתגלה למפרע בשביל מה נכנסנו לכאן!!! כדי להיות חלק מהגילוי של "וידעתם כי אני ה'!!" כל הסיבה שהיינו פה 210 שנים זה בשביל להיות שותפים בתהליך שהוביל בסוף ליעד הסופי שנקרא: ה' ימלך לעולם ועד!!!

מישהו הראה לי שהיסוד הזה כתוב בפירוש בר' חיים מבריסק על התורה... שהמדרש אומר: שהשירה מתחילה במילה "אז!!!" ולמה?? אמר משה לפני הקב"ה: "ב'אז' קראתי תגר לפניך שגא: 'ומאז באתי אל פרעה הרע לעם הזה וגו' וב'אז' ישיר אקלס לפניך!! אומר ר' חיים: מה הפשט בה?? המילה הראשונה של השירה מתמקדת בגלות!!! היהודי מודה לה' בראש ובראשונה... תודה רבה לך שזכית אותי להיות חלק מגלות מצרים!!! כי בזה שהייתי חלק מעומק השעבוד של 'מאז באתי לדבר לפרעה הרע לעם הזה' בזה זכיתי להיות שותף פעיל בתהליך שהוביל לבסוף ל-אז ישיר!!! בזה נהייתי חלק מה-אז ישיר!!! השמחה הגדולה בשירת הים... זו ההגעת ליעד!! אני פה בשביל זה!!!

תכלס: כלפי מה הדברים אמורים???

יש שני סוגים של הודאה לה'!! יש הודאה!! ויש שירה!! הודאה זה 'חשובנית' נקודתית... מה אמורים?? תודה!! תודה ה' שהוצאת אותי מהבוץ... תודה שאין לי בעיות... אבל שירה זה כבר תמונה הרבה יותר רחבה... שירה זה כבר הבנה ומכלול של כל התמונה המושלמת... אני מודה לה' לא רק על שיצאתי ממצרים... אלא גם על זה שנכנסתי... כי כך זכיתי להיות שותף פעיל בכל התהליך!! אני חלק מהעניין!! המאמר הזה הוא קצת גבוה למי שזה תיאורטי בשביל... אבל רוב האנשים שעברו דברים בחיים והגיעו לזה בתהליך מסוים... הם לא מוכנים לוותר על התהליך הזה!!! על הקרבת אלוקים עד שהשידוך הגיע... עד שנולד ילד... עד שראינו נחת... עד שמצאנו דירה... אנשים כאלו לא מוותרים על הגי כבוד שמים שהם שנעשה בדרך... החכמה הגדולה לזהות את זה בעיצומו של תהליך... תן לחכם ויחכם...

לרגל ימי השובבי"ם,

הדפסנו את הספר 'וימאן' באלפי עותקים חדשים עם הוספות ופרקים נוספים, וכולם חייבים להימכר!!!

מוקדש לחיילי הקדושה הנלחמים בעוז ובתעצומות בקרב האמיתי בדגל נאמנות לה'. קוראינו היקרים: התגייסו לצבא!!! הצטרפו למאמץ המלחמתי,

לתת תעצומות ותמיכה ל'כוחותינו', צבא ההגנה האמיתי של עם ישראל, כוחותינו חזקים! ואנחנו פה בשביל להתחזק יחד ולחזק, עוד כח, עוד גב.

ניתן להשיג בכל מוקדי ההפצה של גיליון זה, ואצל הנציגים בישיבות.

מוקדי המכירה ברחבי הארץ:

ירושלים:

מרכז ירושלים - 0533120838

רח' נחמה 10 קומה ג'

גבעת שאול, רח' בן עזיאל - 054-8491554

בית וגן - משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29

רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281

רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684

אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035

אחסין-מך-שרגל 052-7171721 שבט אשר 9

שלב ב': 0534162979

אלעד - 03-9073067

אשדוד - הרב צור - 050-4120311

ביתר עילית - אוור רמי לוי - 054-8450998

באר שבע - ראובני 053-3168838

בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב - 058-3294147

בני ברק - קיבוץ גלילות 9 - 055-6728458

הזר"א 34 - 052-7117271

אזור רח' הרב קוק - 0527603814

חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095

טבריה - 054-8441354

טלסוטון - קפלן, הרי"ף 6 - 052-7688584

מודיעין עילית: קצות החושן 14, 052-7174781

הפז חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750

גרין פארק 0527644795

נוף הגליל הר יונה (עברית-אידיש): 054-8431731

עפולה - 052-7686876

פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235

צפת - 052-7181828

רהובות - 0548580831

רכסים - 054-8415410

תל ציון - 052-7150166

תפרה - לימן - 055-6705003

ניתן להשיג גם בארה"ב ובאירופה.

בעברית ובאידיש.

לפרטים נוספים - פנו במייל.

ה'כיבוש הציוני המקורי!!

ישמחו איים רבים!!!!

אנחנו נמצאים כעת בעיצומה של לחימה ממושכת בעזה... ברשותך קורא יקר: קצת רקע כללי על המושג שנקרא מלחמה!! צריך לדעת שמבחינה היסטורית המושג מלחמה מתחלק לשני סוגים שונים...

יש את סוג המלחמה שמוכרת לנו בימים אלו... שמדובר באויבים שמאיימים על קיומנו.. והם גררו ואילצו אותנו לצאת נגדם במלחמת קיום... מה שנקרא בתורה 'כי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצור אתכם...' אבל!!!! צריך לדעת שגם בתורה וגם לאורך ההיסטוריה... דווקא המלחמה מהסוג שאנחנו של עזה... דווקא זו המלחמה הפחות מצויה.

כי בדרך כלל כשמספרים על מלכים שיוצאים למלחמה זה לא הסוג זה... אלא מאי??? רוב המלחמות זה מה שנקרא בתורה "מלחמת הרשות"!! נניח מלך אנגליה רוצה להרחיב את ממלכתו!!!! הוא רוצה להתרחב גם על האיים שמחוץ לגבול ממלכתו... ואז הוא קורא לחיילים הנאמנים!!!! והם יוצאים נחושים באניית מלחמה מלכותית שיש בה אמנם תחמושת וכלי מלחמה. אבל בעיקר!! הנושא הוא פריטים סמליים שמבטאים את הממלכה... כמו הדגל של המדינה וכדו'... כלומר: אנחנו כעת יוצאים במטרה להניף את הדגל של האימפריה האנגלית ולהרחיב את גבולות הממלכה!! (דא עקא!!!! שהאימפריה הצרפתית גם לא שוקטת על שמריה... ויום אחד לפני כן עגנה כאן אניה ממלכתית של צרפת והניפו דגל צרפת... אוהו... כאן מתחילה מלחמה!!!! מי יכבוש את האי הזה...) כשמדברים על מלחמות... זה בדרך כלל היה סוג האופי של המלחמות... ומי שידוע... עד עצם היום הזה כמעט כל האוכלוסיה של כדור הארץ מחולקת בצורה הזו... (אם רבע מתושבי הודו דוברי צרפתית זה בגלל שצופת כבשה חלק מהודו... ואם חצי מדרום אמריקה דוברי ספרדית זה בגלל שלפני 400 שנה ספרד כבשה את החלק הזה, ואם דרום אפריקה דוברי אנגלית, זה בגלל שארה"ב כבשה את האזור הזה... פרטים נוספים באטלס ובשיעורי הסטוריה שברחתי מהם...) רק בתור דוגמא: המושג המיתולוגי: קולומבוס גילה את אמריקה... איך בדיוק הוא גילה את אמריקה? איך הוא הגיע לשם בכלל?? התשובה היא: שקולומבוס היה ספן של אחת מעשרות אניות המלחמה שיצאו בפקודת ירום הודו מלך ספרד כדי להרחיב את האימפריה הספרדית לעוד איים נוספים, חלק מהאוניות חזרו בידיים ריקות... ואילו קולומבוס הוא הראשון שגילה את אמריקה!!!! הוא הראשון שהניח את דגל מלכות ספרד על יבשת אמריקה!! **זה אולי נראה לך משהו סמלי ויצוני!!!** אבל ממש לא!!! עוד מעט כשנגיע למסכת בבא בתרא... אתה תגלה ש"נעל גדר ופרץ" זה קנין חזקה גמור!!! (וזו הסיבה שהיה כ"כ הרבה רעש סביב האוסטרונאוט הראשון שנחת בירח!! ברגע שאמריקה היא הראשונה שהניחה דגל בירח... מבחינה מסוימת יש לאמריקה מדינה נוספת שנקראת ירח... זה מציב את אמריקה כמעצמת עולם וזה הרבה מעבר לסמליות גרידא!!!)

עד כאן סתם פטפוטים... תכל'ס **כלפי מה הדברים אמורים???**

חיילי צה"ל נמצאים כעת במלחמה בעזה... ובמקביל!!!! יש לנו את לוחמי הקדושה שלנו!! את אותם בני עליה שנלחמים בכל החזיתות של עבודת ה'... כל אותם צעירים ומבוגרים שמתמודדים לבד לבד איפה שאף אחד לא נמצא... ומפטפטים ביצרים ומתגברים ושולטים... הם הלוחמים שלנו!!!! ובזכותם ה' יעמיד את רגלי החיילים בעזה על העליונה...

ותכל'ס... לצורך העניין... אנחנו כביכול עושים מין השוואה ביניהם!!!

אז זהו!! שצריך לדעת שהלחימה בעזה זו **דוגמא לא כ"כ נכונה!!!**

ולמה?? כי צריך לדעת שלצערנו הרב החיילים שנלחמים כעת בעזה... עושים עבודה מאוד שחורה... הם מתמודדים כבר קרוב לארבע חודשים מול בוך טובעני של מנהרות והשמדת קיני טרור בלתי נגמרים... זו עבודה מלוכלכת... זו לחימה מדכאת מתישה ועבודת פוך שאין לה קצבה...

אם עד לפני כמה זמן היו כאלו שראו הילה של כבוד ותהילה בכוחות הצבא שנלחמים בעזה... לצערנו הרב... כעת סוג הלחימה שם רחוקה מאוד מלהיות עוצמה וכח... זה כבר בעיקר עבודה מלוכלכת... לסתום עוד חור של עכברים... ולהשמיד עוד נקודת יציאה של חולדות... ולמצא עוד חור של נחילי נמלים... זה מדכא ולא נגמר... בקיצור: זה יותר תפקיד של הדברת חולדות מאשר הילה סביב כח צה"ל... (המידע הזה חשוב הן למי שעדיין מרגיש נחיתות מול כוחות צה"ל החזקים והגיבורים... שידע לו שמדובר בעבודת פוך לכל דבר... וזה חשוב לא פחות לנו- שאנחנו צריכים להתחזק ולהתפלל על החיילים בייתר שאת, כי מיום ליום מתברר שזו לא מלחמה רגילה שמתחילה ונגמרת בכיפופי כוחות!! מדובר בבוץ מעיק שצריך המון רחמי שמים לצאת בשלום ועם תוצאות מינימליות בשטח. בקיצור: כעת רק מתברר כמה צריך תפילות, יותר ממה שחשבנו...)

לעומת זאת: כעת שוב נחזור לבית מדרש שלנו... כשאנחנו מדברים פה על לוחמי הקדושה בעבודת ה'!!! **פה זו המלחמה מהסוג השני!!!**

אנחנו יהודים!! הקב"ה בחר בנו בתור עם הנבחר!! ואנחנו עמו וצאן מרעיתו... אנחנו החיילים שלו... אנחנו רוצים להרחיב את מלכות ה', ואנחנו לא ננוח ולא נשקוט עד- והיה ה' למלך על כככל הארץ!!!!

ומכאן מתחילה נקודת היציאה!!! לקב"ה יש כך וכך חיילים מוכנים ומזומנים ליציאה לשטח... ואתה!!! אתה הוא אחד הלוחמים... וה' שולח אותך לבד לבד לעוד איזה אי רחוק שעדיין!! עדיין לא הונף שם הדגל של מלכות ה'!!! ואתה כעת נשלח כדי להציב עובדות בשטח ולהכריז ה' כאן!! וקדימה... צא לדרך... ואני מברך אותך מעומק לב שזה יהיה קל וכמה שפחות מסובך... אף אחד מאיתנו לא מחפש מלחמות... (קולומבוס לא חיפש אינדיאנים כדי להילחם בהם... ממש לא!!! אדרבה... הוא בסה"כ חיפש עוד אי... עוד כפרת ארץ שיהיה אפשר להניף שם את דגל הממלכה ולהרחיב את גבול ממלכתו של ירום הודו... רק מה? אם ידרש להשתמש בנשק חי... אנחנו מוכנים גם לזה!!! אבל לא בשביל זה באנו... אנחנו פה להרחיב את הממלכה של מלכנו!!!! זו המטרה... ואנחנו נחושים בה)

ואז אתה אכן יוצא לדרך... ולפתע אתה מוצא את עצמך לבד!!!! מול פיתויים וניסיונות... אף אחד לא לידך... ולרגע מסוים מתחשק לך לעשות משהו... ו... ואמנם אבא שבשמים לא מרשה... אבל... אבל סו"ס אני פה לבד... תבין: בבית המדרש אני לא אעז לעשות את זה... כי... כי שם ה' נמצא... אבל פה?? פה אני לבד... והפיתוי גדול ועוד שניה זה קורה!! ואז בכוחות על אנושיים אתה מחליט... **לא!!! ה' פה!!!** **אני ממליך את ה'!!!** קל מסתתר בשפירר חביון... ה' נמצא גם במקומות החשוכים האלו והנה ה' ניצב עלי מביט עלי ובוחן כליות ולב... ברגע שהתגברת על עצמך... הצבת כעת דגל של "מלא כל הארץ כבודו" באי החשך הזה!!

אתה הלוחם של ה'!! **האי הזה מהיום כבוש!!** יש פה עוד כברת ארציות שעד כה הייתה חללה ממלכות ה'... והנה אתה מלאת אותו... במה? **במלא כל הארץ כבודו!!!** אתה הכרזת שה' נמצא גם פה!!!

חלפו כמה ימים או שבועות... ושוב קרה מה שקרה... שוב מצאת את עצמך בניסיון והפעם זה כבר לא נגמר בזה... היה פה אשטיקלע נפילה... הייתה איזושהי מעידה... טראח!!! הההלך עלי... נפלת... ה' שונא אותי... אין לי סיכוי... אבל רגע!!!! לפני כמה שבועות כבר כבשתי איזה אי והנפתי שם דגל של מלכות ה'!!! ומאז האי הזה נמצא בטריטוריה של מלכות שמים... כן... נכון... אבל עכשיו הסיפור הוא אחר...

אל תשכח שבפעם שעברה בסוף התגברתי... נכון שזה היה אי רחוק מאוד!! באזור מאוד אסטרטגי שמלך מלכי המלכים מאוד שמח שכבשתי אותו למענו!!! אבל עדיין... זה עדיין היה קרוב למקום ישוב... סו"ס בסוף שלטתי בעצמי... אבל הפעם כבר נפלת... הפעם זה כבר לאחר מעשה... **אבל לא!!! בני יקירי... נכון שהפעם נפלת...** נכון שהפעם זה יותר רחוק מתמיד... אבל מה לעשות שה' נמצא גם ב- רחוק מתמיד הזה!!! ה' נמצא איתך גם אחרי הנפילה... ה' רוצה את התשובה שלך... ואדרבה... אתה פה בשביל להכריז שה' נמצא גם!!!!!! גם פה!! גם באי הזה שמעבר להרי החושך... ומידעונו נשא עיניו השמיימה וחצי שאל חצי קבע... אבא שבשמים: אתה פה????????? אני שב אליך גם מכאן!!! ובזאת הונף שוב דגל של המלכות ה' בעוד אי רחוק רחוק רחוק אי שם...

וה' מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים!!! מישהו פה עבד על זה... יש צבא שלם של בודדים שה' זורק אותם מאי לאי... וכל בן עליה בזירת ההתמודדות האישית שלו ממליך את ה'... מניף דגל של נאמנות לה'... ומכריז: ה' אתה פה!!! כעת רק תבין למה יש בדורנו כ"כ הרבה התמודדויות בזירות כ"כ רחוקות... ולמה ה' זורק אותך לכאלו מרחקים עצומים? כי... כי אנחנו בסוף!!! בסוף תהליך!! כעת צריך למלאות חורים! האזורים הקרובים והקלאסיים כבר כבושים ממזמן!! יש לנו את רבותינו התנאים והאמוראים והראשונים והאחרונים שהם כבר מילאו כמעט את כל העולם בגילוי כבוד מלכותו והכריזו ש"מלא כל הארץ כבודו"!!!

כעת נשאר כל מיני חורים פינות... שהם אמנם בודדות!! אבל בעיקר **רחוקות!!!** ובשביל להגיע רחוק

עומד לך בראש? התשובה היא: **כתרו של מלך!!!!**
 אני רוצה להמליך את ה'!!! איפה?? מקווה מאוד
 שבבית מדרש מול הגמ'... ואם ה' ישלח אותי
 לאזורים קצת יותר רחוקים... אז גם שם אני מוכן
 ומזומן!!! גם אם כבר שבועיים אני לא מוצא
 חברותא... גם פה ה' נמצא!!! גם אם אני יושב
 ולומד ולומד וקורע את עצמי ואף אחד לא רואה
 אותי ולא מסתכל... אבל ה' פה!!! ה' רואה והוא
 היחיד שרואה ויודע מה עובר עלי ואני פה ממליך
 אותו ומכריז ה' פה!!! ואם אני מוצא את עצמי
 בבית... בכל מיני התמודדויות שונות ומשונות
 שאף אחד מהחברים שלי לא מעלה על דעתו איזה
 מרקם מורכב ושלל ניסיונות בבית שלי... אז ה'
 שלח אותי לכאן! אני מניף את הדגל של הנאמנות!
 ה' מלך גם כאן!!! **בקיצור: ההגדרה היא פשוטה**
וקליטה...

בכל מקום שאני מוצא את עצמי ש... ש... שאם לא
 היה לי אלוקים... אתה יודע טוב מאוד מה הייתי
 עושה... ורק בגלל שאני יודע שה' ניצב עלי אני
 מתנהג אחרת!! הנה לך סיטואציה של הנפת דגל
 והכרזה ברורה: ה' אתה פה!! וקח בחשבון שכל
 סיטואציה כזו... אתה הראשון ואולי גם האחרון
 שעומד וממלא את החלל הזה בהכרזה: של אין
 עוד מלבדו!!!

כל התיקון השלם חיכה לחלל הזה שהתמלא!!!
 ואתה מלאת אותו!!

אתה היית שם ומלאת אותו!!!!

וכאן המקום במילה אחת לאותו בחור או
 אברך שכבר הספקת להותיר מאחורך כל
 מיני תקופות חשוכות מהעבר... שמצאת את
 עצמך בכל מיני חללים ריקים ורחוקים... ו...
 והעבר הזה כמובן לא עושה לך טוב... כמה
 שתפסת את עצמך לידיים ואתה במקום אחר
 לגמרי... אבל הדף לא נהיה חלק!! הרשמים
 נשארו... וההתמודדויות הם כמובן אחרות...
 בקיצור: אתה מבין על מה אני מדבר...
 ולפעמים מתעוררת לה השאלה: אבא
 שבשמים: למה זרקת אותי לשם? למה הייתי
 צריך להכיר את המושגים האלו?? אז זהו!!! שתיבין:
 שאצלך העבודה נעשית כל הזמן!! כל רגע שצף לך
 סיטואציה שהיית רוצה למחוק אותה... ואתה
 מחזיק חזק בהגה וממשיך היישר לתוך בית
 המדרש!!! אז אתה עושה את העבודה מתוך בית
 המדרש בשלט רחוק!! מתוך בית המדרש אתה
 מניף דגל של נאמנות היישר לכל המחוזות שבהם
 פעם היית והיום לא!! מי יודע... אולי אנחנו בפאזל
 האחרון... בחלל האחרון שצריך למלאות לקראת
 ומלאה הארץ דעה את ה'!!! זה אנחנו!! ביחד!!
 לבד לבד... כל אחד... מומלץ לשנן את הפיוט
 הנורא: ויאתיו כל לעבדך ויצהלו איים במלכך
 ויקבלו עול מלכותך עליהם וישמעו רחוקים ויבואו
 ויתנו לך כתר מלוכה... ותמלוך אתה ה' מהרה
 לבדך!!!!

חמאס שאילץ אותנו מכורח הנסיבות להקדיש
 מלחמה מיוחדת נגדו!!! **אלא מאי???**

אני חייל של ה'!!! ה' שולח אותי להמליך אותו!!! וזה
 הנושא שלי!!! הנושא שלי זה **כתרו של מלך!!!** אני לא
 קמתי בבוקר עם יעד לחסל יצר הרע!! לא זה הנושא
 שלי!!! אני לא עובד בשירותי הדברה של יצר הרע...
 העסק שלי הוא להמליך את ה'!!! אני פה בשביל
 להרחיב את מלכות ה'... שהיה ה' למלך על כככל
 הארץ...

רק מה?? אני כמובן חייב להיות ערוך גם להתנגדות!!
 אני מוכרח להיות מוכן ומזומן למאבקים מתמשכים...
 כי סו"ס יש מאבקים... אבל גם כשאני נאבק... גם אז!!
 זה לא שבאתי פה בשביל להוריד ליצר הרע את
 הראש... אלא אני בעיקר נאבק שיתן לי להמשיך
 בדרכי ולא יפריע לי...

והנפ"מ הגדולה ביותר היא שתתפלא לשמוע שהיצר
 הרע לא תמיד נאבק!! לא תאמין... אבל לפעמים
 אפשר להגיע איתו גם להסכמים... ובדיוק על זה
 נאמר: אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא
 השקהו מים וכו' וה' ישלם לך... אל תקרי ישלם לך
 אלא **ישלימנו לך**... ברגע שאתה חדור מטרה להמליך
 את ה'... גם אם היצה"ר בהתחלה מתנגד... בסופו של
 דבר אפשר להגיע איתו לסטטוס קוו עכ"פ חלקי!!
 סו"ס אנחנו לא הולכים למוטט את היצר הרע... אנחנו
 חותרים בעיקר **לדו קיום איתו!!!** סו"ס אל תשח
 שאני צריך את היצר הרע... (כל העלון הזה נזקף לזכות היצר
 הרע... ביום שאני אפסיק לחפש צומי... תשכח מהעלון הזה...
 מאיפה יש לי כזה מרץ לכתוב כל שבוע מחדש?? כי אני מחפש כבוד
 וצומי וגם לנקום בכמה אנשים שהבטיחו לי שאין לי סיכוי... זה גם
 תעסוקה בשבילי וההובי שלי... רק מה?? הנס שלי שאני עושה
 שימוש ביצר הרע שלי לדברים טובים, בדיוק על זה נאמר ואהבת
 את ה' בכל לבבך, בשני יצריך... עבודת ה' בלי יצר הרע זה היה נראה
 כמו עולם הדממה... ואכמ"ל...)

בקיצור: יש כאלו שרואים את מלחמת היצר...
 ומדמיינים את זה כמו המלחמה בעזה!!! כאילו אנחנו
 פה בשביל לחסל פירי מנהרות ולמוטט את היצר הרע
 ולגמור אותו סופית... וזה לא מדויק!! (ובינינו... חשוב
 להדגיש... שזה לא לגמרי מופקע... כי סו"ס עובדה שיש מלחמה
 בעזה והיא לא מיותרת... ואם ככה... לפעמים כשמדובר במחדלים
 מתמשכים... קורה שכן אדם נאלץ ולגשת לטיפול יסודי בתוכי
 הנפש שכרוך בתמורן רב מערכתי במאבק ראש בראש מול היצר...
 שלא נדע ולא נצטרך... אבל מול האינטרנט לפעמים צריך ללכת
 בחרב וחנית כמו מרן' מתתיהו סלומון זיע"א שקידש מלחמה נגד
 האינטרנט בגלל שהוא פגש את הטבח הנוראי שהאינטרנט שיכל
 מנשים חרבו... אז זהו!!! שצריך לדעת שבדרך כלל זה
 לא זה... כשאנחנו מדברים על מלחמת היצר של
 דורנו... הנושא הוא אחר!!! אני פה הלוחם של ה'
 שהיעד שלי הוא להכריז שה' נמצא בכל מקום!!!
 להתוודע ולהיגלות כי הוא מלך על כל הארציות!!!
 ובשביל זה ה' שולח אותי לכל מיני פינות שבהם עדיין
 לא הוכרז שה' פה!!! ואני פה בשביל זה!! יתכן מאוד
 שיהיו היתקלויות בדרך... והלואי ולא... ואני בעד
 שיהיה כמה שפחות היתקלויות... כי אני לא מחפש
 היתקלויות... אני פה בשביל להמליך את ה'!!! תבין:
 כעת בעזה... אם תעיר חיל באמצע הלילה... ותשאל
 אותו: מה תקוע לך בראש?? הוא יגיד לך **חמאסיק!!!**
 כי נכון!! זה הנושא כעת!!! היעד שעומד לחיל בראש
 זה למוטט את החמאס!! אבל המלחמה שלנו זה לא
 נוסח עזה... אם אני אעיר אותך בלילה ואשאל אותך
 מה עומד לך בראש?? אם תענה לי: ס"מ... אוי ואבוי
 לך אם זו תהיה התשובה... זה יהיה גרוע מאוד... אלא
 מאי?? אם אני אעיר אותך בלילה ואשאל אותך מה

עד לשם!!!! בשביל זה ה' זרק אותך לכזה מרחק...
 אל תרגיש זרוק!! תבין שזרקת לשם באופן
 יעודי!! ה' רוצה אותך שתמליך אותו דווקא בחור
 הזה!! זו הסיבה שבדורנו בצי"ק אחד ניתן להיזרק
 עד תהום... אבל באותה מידה בצי"ק אחד גם ניתן
 לחזור... אתה חוזר ואומר לה': עשיתי שליחותך!
 המלכתי אותך!!

אנחנו כמובן לא מזמינים את ה'זריקות' האלו!!!
 סו"ס בצבא של ה' יש כל מיני יחידות מגוונות... יש
 בדורנו רבבות בני עליה שהם שייכים לחיל האוויר...
 מדובר באותם בני עליה שיושבים ולומדים
 בהתמדה עצומה עם עיניים טהורות וראש נקי...
 ולחיל האוויר יש את השליחויות התובעניות
 משלנו!!! המיומנות של חיל האוויר זה דיוק וזריזות!!
 כן... אם אתה בחור בן עליה שמור ונקי... הההלו...
 ה' מצפה ממך לש"ס!!! לא בעוד 15 שנה אלא בעוד
 5 שנים!!! ה' רוצה ממך דקדוק הלכה כחוט השערה

ונחזור אליך חיל קרבי מתוך השטח... תדע לך
 שלהיכן שזרקת!! שם ה' מזמין ממך המלכת ה'!!
 ה' רוצה שתניף דגל ותכריז... ה' אני יודע שאתה
 פה... הרי ה'- מי כמון יודע מה בחור כמוני אמור
 לעשות בסיטואציה שכזו... לולי ש-הנה ה' ניצב
 עלי!!! כן... אתה פה ולמען ורק למען אני פורש!!
 אני סר מרע ובזאת מניף דגל: ה' מלך גם פה!!

התיקון השלם ממתין לעוד כמה פינות אחרונות
 חשוכות שמישהו צריך להגיע לשם ולהניף את
 הדגל ולהכריז: ה' פה!!! ולכן אל תבהל... גם אם
 אתה מוצא את עצמך בפניה חשוכה... אתה פה
 בשביל להמליך...

יש פה נקודה נוספת... שצריך לחדד אותה:

ישנם משפטים מוכרים... שנאמרים כמובן מתוך
 כוונה טהורה... אבל אני באופן אישי מתכוון כשאני
 שומע אותם... **משפטים מהסוג:** אנחנו עכשיו
 במלחמה נגד ה'ס"מ!! אנחנו מתקיפים את ה'ס"מ!!
 ה'ס"מ לא יודע מה לעשות עם עצמו... אתה כותש
 אותו... יש אפילו כאלו שמחמיאים לי שאני מכסח
 את השטן והוא מאוד מתוסכל ממני לאחרונה...

ותסלח לי: זה לא נכון!!! עם כל הכוונה הטובה
 והרצון לבטא את הנחישות שלנו במלחמת היצר...
 אני נבהל מהמשפט הזה... אני לא אסתיר את
 החלק המיסטי (שהוא לא לגמרי מיסטי) שהכניסו לנו
 בראש בכל הסיפורים שמי שיצא במתקפה נגד
 ה'ס"מ... ה'ס"מ לא נשאר חייב נכנס בו בחזרה... אז
 מה? זה לא נכון?? המשפטים האלו לא נכונים??

אז ככה: המשפטים האלו הם אולי נכונים ביחס ל-
 מה שקורה כעת בעזה!! **מה אני מתכוין??** בעזה
 נמצאים כעת מחבלים בתוך מנהרות תופת... והם
 מוכנים ומזומנים ומחכים ש... שרק יבא חיל
 רח"ל... שרק יכנס לכאן חיל ישראלי ואנחנו
 מפוצצים אותם... **ולכן זה כ"כ מפחיד!!** זה מלחמה
 ראש בראש... **אז זהו שלא!!!** בשביל זה הקדמתי
 שכשאנחנו נאבקים יום יום מול מלחמת היצר...
 אנחנו לא מנהלים כאן קרב ראש בראש מול
 השטן!! **לא!! זה לא הנושא שלנו!!!** השטן הוא לא
 יעד במלחמה שלנו!!! היצר הרע זה לא איזה

למעשה פ"ב: סופה של עיזא פיזא... ואמצעיתו של ליבל גנב' שעוד ידו נטויה.

תקציר משבוע שעבר: עיזא פיזא נגנבה באישון ליל מביתו של ר' יצחק... ליבל גנב עשה את שטות חייו שהוא גנב אותה!! הוא מצידו היה רוצה להחזיר אותה... אבל זה כבר היה מאוחר... והוא נאלץ לסחוב אותה במשך ק"מ שלימים תוך כדי תעלולים והשתוללויות... ליבל הגיע סחוט עם גב שבור לעירו... לא הספיק לנוח מהלילה המסייב... והנה עיזא פיזא כבר בעיצומו של ביצוע מרהיב עין... ומוטי הבן הנשוי הטרי של ר' יצחק (שעבר להתגורר כאן לא מרוב) מיד מזהה את העז המוכרת... וברגע שליבל גנב צועק עליו שזה שלו!!! מוטי מייסס מהר מהר שני חברים עדים שגם הם הספיקו להכיר את עזא פיזא... וכאן אנחנו אוחזים...

עוד באותו בוקר מוטי שלח את פישל נער השליחויות הזריז!!! קח את הסוס הכי מהיר ורוץ לאבא שלי... תגיד לו שמצאתי את הגנב... ושיכתוב לי מהר מהר שטר 'אורכתא' - כלומר: יפוי כח שאני התובע במקומו!!! תחזור לכאן מהר מהר עוד לפני חצות... (לפני שמושב ב"ד ננעל) אני מחכה לך בפתח בית הדין... תוך שעה ורבע נשמעת דהרת סוס ופישל נושם ומתנשף... הנה ה'אורכתא'!! מוטי מחכה כבר עם שני העדים... הוא נכנס לבית דין... יש לי תביעה נגד 'ליבל גנב', אוי אוי... האב"ד נאנח... שוב פעם ליבל גנב... טוב נו... שליח בית דין... לך תקרא לו... אה... שליח ב"ד חייך... אני אוהב לקרא לליבל גנב... הוא לא עושה בעיות... הוא לא מנסה להתנגד... אני לא צריך לאיים ולהפעיל שרירים... אני רק אומר לו להגיע והוא מגיע... תוך כמה דקות ליבל גנב מופיע!!! האב"ד פונה אליו... כן... גם היום הגיעו פה שני עדים שמעידים ש"המצא תמצא בידך הגניבה"!! כלומר: הם לא ראו אותך גונב... אבל הם ראו את העז אצלך!! ויש עדים שהעז הזו של אביו של מוטי התובע... בהתחלה ליבל ניסה להתחמק... נכון... זה היה שלו... אבל אני קניתי ממנו!! אבל מהר מאוד הסבירו לו שזה לא עובד... כי ברגע שיש עדים שזה היה שלו... אתה צריך להוכיח שקנית ממנו... בקיצור... ב"ד כבר לא מבררים יותר מידי... הוא מכיר את ליבל גנב יותר מידי טוב... יש פה שודא דדייני ותוך חצי שעה יצא פסק דין ברור שליבל גנב חייב תשלומי כפול!!! להחזיר את העזא פיזא בחזרה לר' יצחק... פלוס לשלם את השווי שלה מדין כפל... עוד מעט השמאי ילך לשום את השווי של העז...

בית דין כעת באמצע לכתוב את מסקנת הדין ולסגור את הדין... ו... וליבל גנב הודיע שהוא צריך לצאת לרגע... והופ!!! הוא נעלם... ברח... מוטי ושני העדים יצאו בריצה לחפש אותו... איפה ליבל גנב?? כמה ברח לנו מתחת האף... הם רצים לכל כיוון ומחפשים אותו... מישהו הציע ללכת לבית שלו... אולי הוא שם... מוטי רץ לבית של ליבל גנב... והנה הוא!! הוא באמת בחצר החורבה שלו... רגע... אני לא מאמין!!! אני רואה נכון? ליבל שחט את עיזא פיזא!!! ואכן ליבל עומד עם יד על המותק ומסתכל על מוטי ומאשר... כן... שחטתי אותה!!! אתה נורמלי?? למה שחטת?? אמרו לך שאתה חייב להחזיר אותה... אז למה שחטת?? ליבל נהיה לפתע אדום כמעט והתחיל לצעוק: מצטער... ברגע ששמעתי שבי"ד מחייבים אותי להחזיר את העז הזו בחזרה... קבלתי חום!! אני לא מוכן לסחוב אותה עוד הפעם... את כל הדרך הזו בחזרה... מספיק נשבר לי הגב פעם אחת... אני לא מוכן לחזור על 'התענוג' הזה... לכן רצתי מהר ושחטתי אותה!!!

רגע... אבל ירית לעצמך ברגלים... כי עד עכשיו היית חייב רק תשלומי כפל... וברגע שבחבת אתה מתחייב תשלומי ארבעה וחמשה... ליבל פרץ בצחוק... מוטי... אתה כנראה חדש בתחום... ברגע שבי"ד חייבו אותי... אני מספיק להיות גנב ואני נהיה סתם בעל חוב!! אני כבר פטור על הטביחה...

מוטי לא ויתר... הוא חזר בחזרה לבי"ד וסיפר את ההתפתחויות... בי"ד הזעיקו מהר מהר את ליבל גנב חזרה... היה לך טעות!!! נכון שאחרי שבי"ד נותנים אישור של הוצאה לפועל, אתה כבר בגדר גנב, אבל יש שלב אחד לפני כן!!! שלב ההתחייבות... (כלומר: יש את השלב שבי"ד פוסקים חייב אתה ליתן, ויש את שלב הביצוע, צא תן לו) ואנחנו אחזנו כעת רק בשלב ההתחייבות, ולכן אתה עדיין גנב, ואתה חייב לא רק תשלומי כפל... אלא גם תשלומי ד' וה'... יש לציין שליבל גנב היה קצת מופתע... כן... מתברר שגם לגנבים יש חידושים בהלכות גניבה... אבל לפתע הוא פרץ בצחוק פרוע וסיון מתחת השכם... בסידר... יש לי עוד 83.000 שקל... מה... מה אמרת?? לא!!! הוא התחמק... לא אמרתי כלום... אבל מה כן אמרת?? לא!!! לא קשור אליכם... טוב... אז תשלם... תשלם את ה-800 שקל שאתה חייב!!! (200 שקל עולה העז, ועוד 7 פעמים 800) וליבל שוב פרץ בצחוק מתגלגל... **אין לי!!!** מאיפה יש לי 800 שקל?? באמת נראה לך שיש לי 800 שקל?? אם היה לי 800 שקל מחכים בתור עוד הרבה אנשים שהם קודמים לך... אתה רוצה?? קח את החולצה שלי...

רגע... אבל מקודם אמרת ש... שיש לך 83.000 שקל... מה הייתה הפליטה פה הוזה?? לחצו על ליבל שישלם... ובסוף הוא נכנע... והוא סיפר בשקט... ותקשיבו חברה... אני גנב מנוסה!! לא נולדתי היום ולא אתמול... שששנים אני כבר במקצוע!! מה לעשות... לא יבחו לגנב כי יגנובו למלא נפשו כי ירעבו... יאמר לשבחי!! אני לא גונב בשביל להחביא מתחת הבלטות... אני גונב בשביל היום יום!! בשביל הלחם החלב וכמובן הוודקה... ממילא אין לכם מה לעשות איתי... חבל על המאמץ... אין לכם מה לרדוף אחרי ולהוציא ממני לא ד' וה' ולא כפל ואפילו לא תשלומי קרן... כי אין לי כלום!!! אני הומלס... (אני כעת מתגורר באיזה בית נטוש שזה בגדר 'הדר בחצר חבירו שלא מדעת', דלא עבידא למיגר ואני פטור מדין זה נהנה זה לא חסר... אתם לא יכולים לקחת לי את זה כי זה לא שלי...) **רק מה??** כאן ליבל הנמיך את קולו כממתיק סוד... לפני שנתיים יום אחד לייתר בטחון הלכתי לשוק העבדים והצגתי את עצמי למכירה!! הכרזתי שאני רוצה למכור את עצמי לעבד לכל המרבה במחיר... היה לי חשוב לבדוק כמה אני שווה... הגיעו סוחרים והתחילו לבדוק אותי... דפקו לי על השיניים... נתנו לי להרים משקולות... בקשו ממני לרוץ... להתכופף... נתנו לי לעשות סלט ירקות... לערוב בצל מטוגן... בקיצור: היה צחוקים... ובסוף אחרי שקלול כל הבדיקות והחקירות ההתמקחות בין הסוחרים התברר שהמחיר הסופי סופי יצא שאני שווה 250.000 שקל... ואז כמובן אמרתי להם שאני צריך ללכת לרגע... והופ!!! חמקתי וברחתי והשארתי אותם שם... יתכן שעד עכשיו הם עדיין עומדים שם בפה פעור... לא יודעים איפה נעלם האובייקט... עכשיו: למה היה לי חשוב לבדוק כמה אני שווה?? כי היות ואני חייב כסף ליותר מידי הרבה אנשים... ולא סתם חייב... אלא חיובי גניבה!!! כתוצאה מזה מרחפת עלי תביעה יצוגית נרחבת ביותר... יש כבר עשרות אנשים שרשומים בבית דין כתובעים שלי... והם מתואמים... והמכנה המשותף בין כולם שאני חייב לכולם תשלומי קרן... ותכלס לא שילמתי... כי אין לי כסף לשלם...

עכשיו ככה: יש פתרון!! יש דרך איך להוציא ממני כסף? פשוט למכור אותי לעבד עברי!! שש שנים יעבוד וכו'. דא עקא!!! שבשביל למכור אותי... צריך שהיקף הגנבות שלי יהיה **יותר מהשווי** שלי בתור עבד!!! ובדיק בשביל זה היה לי מאוד חשוב לדעת כמה אני שווה כי ברגע שהתברר שאני שווה 250.000 שקל... ובשלב זה כל תשלומי הקרן (לא כפל) של הגנבות שלי ביחד מסתכמים 'רק' 160.000 שקל... אז גזית הכתוב שאני אפטר עדיין למכור אותי לעבד!! ממילא כל גניבה נוספת שאני גונב ומחייבים אותי... אני מיד עושה חשבון כמה עדיין נותר לי!!! כמה נשאר לי ב'מיטת המאשר' שאני עדיין יכול להמשיך לגנוב ואי אפשר עדיין ללכוד אותי ולמכור אותי... אז נכון לעכשיו... במקרה הספציפי הזה... עשיתם חשבון שיש לי עדיין 83.000 שקל... אני בהחלט ממוקם במקום יציב... רחוק מאוד מאחוז החסימה של נמכר וגנבתו... אל תדאג... כל כלב בא היום שלו... אולי בשבוע הבא... בעצם אולי ינקח איוושה במה הפוגה מכל הגנבנים האלו...

רבתי: תכינו קסדות... "פרק החובל"!!!

רבתי: נא להצטייד בקסדות ולהדק חגורות!!! אנחנו נכנסים כעת לשלב השלישי והפילי ביותר במסכת בבא קמא ובכל סדר נזיקין כולה!! **שלב הא לימות הפיזיות!!!**

מתחילים פרק החובל!!!! אבל רגע... אל תתלהב... אתה בטח חושב שאתה הולך לראות עכשיו מכות... לא!! איפה!!

הראשון שהרביץ מכות וחבל בחבירו... הספיק לראות עד כמה שזה לא משתלם... נזק... צער... ריפוי... שבת... בושתי... הוא כבר לא יחזור על זה!! זה יצא לו "יקר" מידי!!

ואגב: מעניין לציין... אנחנו כעת לומדים סדר שנקרא "נזיקין" ותכל'ס... למעשה... "נזיקין" בפועל זה רק כעת!!! כי אם תשים לב... מסכת בבא מציעא לא מדברת על נזקים... היא עוסקת בעיקר במחלקת עסקים... קניינים... אבדות... הפקדות... שכירות... גמ"ח הלוואות... בנקים... מסכת בבא מציעא ובבא בתרא לא מדברות על נזקים!!! הנזיקין בפועל זה עכשיו!! ועכשיו זה השיא!!! ואם מקובלנו שסדר נזיקין זה המתקת הדינים כי... כי נזקים זה... זה... זה אבו נזק!! זה דם... זה מכות... זה אגרופים... וברגע שהקולות האלו נשמעים ברקע של הגמ"ח אז לעולם ה' דברך ניצב בשמים!!! ברגע שהדם ואש ותמרות עשן נעצרים בדברי ה'... זה נשאר שם!! ניצב בשמים!! המכות והחבלות נשארות בגמ"ח... וזה מיירט את הנזקים שם ולא נותן להם להגיע לארץ... אז קדימה... החובל!!!

ואגב: אחרי שסיימנו עם הגנב!!! פלא לראות איך התורה מחמירה בעונש הגנב הרבה הרבה יותר מעונש הגולן!!!

זה ממש מבהיל... עקרונות התורה כמעט "לא עושה" כלום לגולן... הוא רק צריך להשיב את הגוילה!! והוה!! אבל גנב... אל תשאל... זה מתחיל בתשלומי כפל... וממשיך בתשלומי ד' וה'... וטוען טענת גנב זה יכול להסתכם בקרבן... ואין לו דמים בקיצור: כל הסנקציות והעונשים לגנב... והגולן?? משרויין!!

למה?? למה התורה מענישה את הגנב יותר מהגולן??

התשובה כמעט מפורשת בגמ': לגנב יש חשבון אישי מול הרבש"ע!! ה' שונא אנשים שבמחשך מעשיהם!!! הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה והיה במחשך מעשיהם... אוי אוי... בדור המדיה והטכנולוגיה... כמעט הכל נעשה בדרך של "ארור מכה רעהו בסתר"!! ואת זה הקב"ה שונא!!! בקיצור: גנב... הוץ לגונביה... יש לו 'תקר' אישי מול הרבש"ע... לעומת זאת גולן!!! עקרונות מצד אחד הוא הרבה יותר רשע ועריץ מהגנב... אבל מאידך הגולן זו כבר בעיה יותר איסטרטגית!!! זה פחות בעיה בגולן עצמו!! כי עצם העובדה שבן אדם יכול להציב עובדות ולעשוק אנשים בריש גלי והוא לא מפחד שיוקעו אותו... זה כבר לא בעיה נקודתית! זה כבר משהו רקוב בכל המערכת... איך יכול להיות שהציבור לא מוקיע אדם שעושה ככל העולה על רוחו?? ממילא גולן זו בעיה ציבורית!! זה כבר פר העלם דבר של ציבור... הגולן עצמו הוא כסה"כ הסימפטום... הסיפור האמיתי זה המערת פריצים ושוייך סוררים חברי גנבים שנותן לו איירה גבית...

ולכן על גול יש עונש פומבי!! גשמים נעצרים בשביל גול... המאורות לוקים... אבל גנב?? גנב זה חשבון כירורגי! בניו לבין הרבש"ע...

מה שבטוח: כציבור אנחנו צריכים להוקיע את הגולן!! את אלו שעושים מה שהם רוצים בחסות השתיקה הרופפת שלנו... לבקרים אצמתי כל רשעי ארץ... להכרית מעיר ה' כל פועלי און...

גם אני בגיל שלך לא הפסקתי להתלונן....

כל בחור מישיבה גדולה שמגיע לפרקו... בשלב מסוים מתעוררת השאלה האם הוא מספיק בשל ומוכן לחיים... האם הוא כשיר לנישואין... (מבזבז שהשאלה הזו באופן רשמי ולרובני במגורים שאין גיל קבוע שבו נכנסים לשידוכים) יש לי מבחן מאוד מאוד קל פשוט אישי וידיני... איך כל בחור יכול לבדוק את עצמו בינו לבין עצמו עד כמה הוא בשל ובוגר וכשיר להקמת בית... ובכן: אני הולך כעת לכתוב פה כמה משפטים!!! תקרא אותם!!! ואחרי שתקרא את זה תשב בינך לבין עצמך ותנסה לבדוק מה המשפטים האלו עשו לך... האם המשפטים האלו עשו לך טוב או לא טוב??

ובכן: אני רוצה אחת ולתמיד להניח את הדברים על השלחן בלי כפפות וללא גינונים... אני רוצה להציג בפניך נתון יבש מהחיים... כמות שהוא ללא טיוחים... ובכן: יום אחד אתה תתחתן!! ואז אתה תהיה בעל הבית... בעל הבית של- **הבית שלך!!** והיות ואתה בעל הבית... כעת תקשיב טוב טוב מה הולך לקרות... (שלא תגיד שלא אמרת...) יום אחד בעזר"ש אשתך תחזור מהעבודה אחרי יום קשה... והיא תהיה עצבנית... וזה נורמלי... ואז היא לפתע תתפרץ... אאוף... אין כלום בבית הזה!! ולמה הכל מבולגן... ואין כסף... ולמה! ולמה! לא תיקנת את זה... ולמה אין חלב?? והיא תתלונן ותתלונן ותפנה את כל החיצים ישירות אליך... בקיצור: בא נקצר הליכים... את כל התלונות והאשמות **שאתה!!** אתה כעת יורה למשגיח לצוות, לראש ישיבה, להנהלה, למטבח!!! חכה חכה... את כל זה אתה הולך לחטוף בחזרה!!! והפעם מאשתך!!!!

אל תבהל... היא תהיה אשה טובה... מסורה... גילה רינה דיצה וחדווה... ותהיה רגועה... התלונות שלה לא יהיו יותר גרועות מהתלונות שלך עכשיו... בדיק ככה!!! ותכל'ס... היא תתלונן ותתלונן!!!

ואתה ? ! ? מה אתה תעשה ? ? איך תתמודד מולה ?

אתה תעשה בדיק מה שהמשגיח שלך כיום עושה כשאתה מתלונן עליו!!! שמת לב פעם מה הראש ישיבה עושה כשאתה מתלונן שאין כלום בישיבה שלו והכל עצעל הפנים ? ? הוא מקשיב לך בסבלנות... סופג... בולע... משתדל להרגיע אותך... לפעמים מצליח ולפעמים לא... אז זהו!!! ככה פחות או יותר הולך להיות בבית שלך!!!

היא תתלונן... ואתה תקשיב... ותגיד לה... נכון... את צודקת... זה באמת לא בסדר... ואני אטפל בבעיה... ואתה תנסה להרגיע ובעזר"ש גם תצליח... ושלא תבין: אני לא אומר את זה בתור איום... אלא בתור נתון!!! כי אין פה שום מחדל... זה לא מצביע על בעיות שלום בית... ששום בעיה!!! זה נורמלי לחלוטין!!! ככה זה בכל בית יהודי שהשכינה שורה בו... אשתך תהיה פשוט עייפה ומרוטה מהעבודה... ואז היא תתפרץ ותתלונן כמו כל בן אדם נורמלי שפורק את העומס של אותו יום... ואתה תהיה על תלך המרגיע... ותמקש... ואתה תתרגל להקשיב לה עצעלעל הסוף...

וכעת אני רוצה להוסיף עוד משפט אחד... כעת לא משפט המחץ...

לא אז בלבד שאשתך תתלונן **ו מ ו ת ר ל ח**... תיריה מזו: **לה מותן**... להתלונן... **ולך ? ! ? ! ?**

לך אסור להתלונן!!!!!! ולמה לך יהיה אסור להתלונן בחזרה??

כי סליחה אדוני... תחליט... אתה פה בעל הבית או לא?? ? ? אשתך היא **לאו!!** לא בעל הבית... ואילו **אתה כן!!!** כן בעל הבית...

והיות ואתה בעל הבית!!! אז בבקשה... עמוד עמוד עמוד!!! אתה במטווח!!! כל העול **עליך**... החובות **עליך**... חשבון חשמל **עליך**... חשבון גז וארנונה? **עליך!!** והתלונות? **גם עליך!!** היא צודקת שהיא מתלוננת אצלך כי אתה ה**נושא** והיא ה**נישואת**... (זה לא סתירה שיתכן שביחס לתלונות עצמם היא לא תהיה צודקת לגופו של עניין... אבל זה שהיא מפנה את החצים ואת התלונות אליך... בזה היא צודקת מאה אחוז... כי זה אתה! אתה בעה"ב...)

עד כאן המשפטים!!! וכעת נעבור למבחן הכשירות!!!!

בחור יקר: אמרתי לך פה כמה משפטים שלכל הדעות... הם אמורים להיות משפטים מקוממים ומכעיסים... **ומעתה: תהיה כעת כנה עם עצמך ותנסה להקשיב לעצמך -**

מה עושים לך המשפטים האלו?? ? איך אתה 'בולע' אותם??

והיה!!!!!! אם למרבה התדהמה **דווקא** המשפטים המעצבנים האלו... דווקא זה עושה לך טטטטוב... דווקא האבסורדיות שבוזה עושה לך ברק בעיניים... כן... אני מסכים!!! נכון... אני בעד... אני פה בעל הבית!!! כל התלונות עלי... כל החיצים עלי... אני מוכן ומזומן להיות בעל הבית על כל ההשלכות ועל מנת כן! עצעעעעע!!! אני מוכן שגם כל הבעיות יפלו עלי... אם המשפטים האלו עשו לך טוב ? ! ? זו הוכחה שאתה בהחלט כשיר נישואין... מזל טוב... מחר בעיתון...

אבל אם לא!!!!!! אם זה עצבן אותך... סססליחה... מה זה צריך להיות?? ? שהיא תתלונן עלי?? ? כאילו עשיתי לה משהו... כאילו אני חייב למישהו משהו?? ? ולא זו בלבד... אלא לה מותר ולי אסור?? ? מה... אני שקוין?? ? (ואל תשכח שגם יש שיבוחר נור הבריאה... ואיפה הכבוד לבן תיירה) מה ההיגיון ש-לה יהיה מותר להתלונן ואני צריך להיות המלאך ששותק?? ?

אם זה מעצבן אותך... אתה צודק!! אני מסכים איתך!! זה באמת לא הגיון!! זה לא 'פער'!!! אז בבקשה... תשאר בלול... תשאר בישיבה... אתה עדיין לא כשיר נישואין... אתה לא כשיר להיות בעל הבית... אתה מוזמן להמשיך ללכת לראש ישיבה ולהתלונן ולהתלונן...

בקיצור: המבחן לכשירות נישואין הוא פשוט... מה יותר **קוּס מ** לך?? ?

שאתה תתלונן על אחרים? או שאחרים יתלוננו עליך!!!

מה עושה לך יותר טוב על הלב... שאתה יכול להתלונן ולהתכין שלא עושים שאתה רוצה... או שאתה אחד כזה!!! שאפשר להתלונן אצלך?? ?

בינינו... בשניה הראשונה השאלה הזו נשמעת ממש מוזרה... מה הקשר... שכן אדם **ירצה** שיתלוננו עליו? ראיית בן אדם **שנהנה** שמתלוננים עליו?? ? ראיית אחד **שקוסם לו** שאנשים מתלוננים עליו ומנדנדים לו...?

התשובה היא: כן!!! יש לי הוכחה פשוטה!!! הראש ישיבה שלך... אתה מגיע אליו כל יומיים ומתלונן... מתכבין... מנדנד לו... ומה הוא עונה לך?? ? אני לא יודע בדיוק מה הוא עונה לך... אבל מה שבטוח... הוא מתמודד איתך!!! מקשיב לך בסבלנות... ולמחרת הוא שוב מגיע לישיבה... ושוב אתה מנדנד... והוא עדיין לא הכריז על פשיטת רגל... הוא עדיין לא מתחרט שהוא פתח את הישיבה... ואתה יודע מה... אם אתה תמשיך לנדנד לו... אתה יכול להציע לו... שאם כשל כח הסבל ואין לו כבר סבלנות לשמוע את התלונות שלך... אני מוכן בשמחה להיות ראש ישיבה במקומו. (יש עוד הרבה אנשים חוץ ממני שגם הם מוכנים) נ... נראה לך שהראש ישיבה ילך על ההצעה שלי?? ? לא! ממש לא!!!! ולמה לא?? ?

בדיק מהסיבה שאני רוצה!!! למה אני הייתי רוצה להיות ראש ישיבה?? ?

כי אני רוצה להיות **נושא!!!** נושא עול!! נושא ומקים עולה של תורה!!!

לראש ישיבה שלך יש המון תעצומות נפש לשאת אותך!! כי הוא נושא!! הוא מוכן לספוג את כל התלונות שלך... העיקר להיות נושא ולא נישא!!!

ולך יש את אותם תכונות בדיק!!! אתה רק צריך להיות אותם!!!

אתה גם עמוק בתוך הלב רוצה להיות נושא!!! נושא אשה!!!

הסיבה שבחור ישיבה לפעמים מרגיש רק עשוק ורוצץ כל הימים... זה לא בגלל שלא דואגים לו... ההיפך הגמור!! זה רק בגלל שדואגים לו!!

היות ודואגים לך... אז אתה לא נושא!!! אלא נישא!!! וגבר שמרגיש נישא ולא נושא זה עיניו!!! הקב"ה ברא זכרים ונקבות... לאישה הוא נתן את התכונה להיות נישאת!! ולאיש ה' נתן את התכונה להיות נושא! ואם כעת אתה נאלץ להיות נישא!!! על זה נאמר: אשרי מי **שבניו** זכרים אוי למי **שבניו** נקבות... שים לב: לא כתוב אוי למי **שבנותי** נקבות!! אלא אוי למי **שבניו** נקבות!! כי בחור אמור להיות זכר שהתכונה שלו **נושא!!!** מוביל... גורר... ולא נגרר... וכשהוא מרגיש שיש מישהו **שנושא** אותו ולא הוא זה שנושא את עצמו... ההרגשה היא: אוי!!! אוי למי שבניו נקבות...

לאישה אין בעיה להיות נישאת!! אדרבה... ה' ברא אותה ככה!! היא פה בשביל להיות נשאת אליך... לה מותר להתלונן... לה מותר להפיל תיקים עליך... כי היא **נשאת** אליך!!! אבל אתה לא בנוי להיות נישא!! זה עושה לך רורררררר!!! ולכן בחור ישיבה מרגיש רע!! ולכן הוא מתלונן... וכשהוא מתלונן זה מים מלוחים שעושים לו רק עוד יותר רע... מה הפלא שאתה מרגיש מאוד נחות!!! מרגיש נישא!!!

רק שתיבין: אתה כל היום טוען לי שאתה מרגיש נחיתות וחוסר הערכה... למה?? ? כי לא מספיק דואגים לך!!! הוי... שתהיה בריא... אתה נוגע בדיוק בנקודה!!! אבל מהכיוון ההפוך!!! הסיבה שאתה מרגיש חוסר הערכה זה רק בגלל שאתה נמצא פה על תקן שישאו אותך... בחור שמרגיש נישא ולא נושא... מרגיש נקבה... והתחושה היא בהתאם...

מתי תתחיל להרגיש שווה?? ? בעזר"ש כשתקים בית!!! ואז יגמרו כל הגינונים וכל הפזוונות... הבלון המדומה יתפוצץ ואתה תפסיק להרגיש שכולם חייבים לך... אדרבה!!! תהיה שם אישה שהיא באמת נישאה לך!!! והיות ואתה תהיה בשבילה כל העולם!!! אתה תהיה אבא שלה... אז היא תתלונן אצלך... ואני מאחל לך שתזכה לזה במהרה... היא ותפיל עליך את הכל... לא ממקום של 'אני מאשים' אלא ממקום ש-אתה נושא אותי... ואז!!! אז אתה תתחיל להרגיש שווה!!! למה?? ?

לא בגלל שכולם חייבים לי!! אלא אדרבה... בגלל שראשונה אני מרגיש שאני חייב!!! למישהו!! אני **נושא**... אפשר להפיל עלי אחריות... (ואז בעזר"ש יולדו לך ילדים... וילדים זה בכלל... הילד שלך יקרא לך מהעריסה... ואם אתה לא תקום תוך דקה לתת לו את הבקבוק... הוא יתחיל להרים סירנות... הההלו... אבא!!! מה זה צריך להיות?? ? אתה ה**נושא** אותי!!! ה**נישא** אותי על כפיך!!! אני צריך אותך... ואז תרגיש שווה!!! כן... מתלוננים אצלי... נופלים עלי... אני נושא ולא נישא!!!)

אם יש לי פריבילגיה מיוחדת יותר מכל בחור אחר... זה שהיות והתעכבתי הייתי אלטער בחור... זכיתי להבין את הנקודה הזו עוד בתור בחור!!! אבל יאמר לשבחם של בחורי הישיבות שהם בעלי כשר'ן עצומים... וההרהי: תוך כמה שבועות בחיי הנישואין והם קולטים את זה פיקס!!! עד אתמול הבחור התלונן אצל המשגיח והתלונן והתלונן והמשגיח היה צריך להכיל אותו... לא חלף חודש!!! והוא מוצא את עצמו מהעבר השני של המתרס... שמח ומאושר שיש לו אישה שהוא הכתובת בשבילה!!! הוא המושיע שלה שעליו אפשר להפיל את כל העומס... כי בשביל מה אני פה אם לא בשביל זה... אני גבר!!! נושא!!! נושא עול...

שתיבין: גבר נורמלי רוצה להיות נושא עול!! הוא מעוניין בזה... וכשהיציגים מגיעים אליו הוא רואה בזה נטו מחמאה... **איך אמר לי פעם גבאי צדקה מנוסה וותיק?? ?** פעם כשהייתי עוזר לאנשים ואח"כ הם היו מתלוננים עלי... זה היה שובר אותי לרסיסים... אחרי כל מה שעזרתי לך ככה אתה בועט בי ועוד מתלונן?? ? עד שנפל לי האסימון!!! בעצם למה הם מתלוננים דווקא עלי?? ? מה הם רוצים ממני... מה עשיתי להם... שילכו אליך... הההלו... יש יהודי שקוראים לו פולק... לכו תצטעקו עליו... נו... אז באמת למה הם מגיעים **דווקא אלי?? ?** כנראה שהם הפנימו שאני אבאלע שלהם!! אני המושיע שלהם!! הם צועקים עלי כמו תינוק שצועק לאבא מהעריסה... אתה אבא שלי!!! מה... לא נחמד לך לשמוע שאתה אבא שלי... מה... אתה רוצה לשלוח אותי לאומנה שאני אבכה לאבא אחר?? ? בקיצור: אנחנו בתור גברים רוצים להיות נושאים ולא נישאים... **ה' ברא לנו את הטבע הזה!!** וחבל עליך בחור יקר... חבל על כל יום נוסף שאתה מדכא את התכונה ומחביא אותה תחת ערימת תלונות...

אני מציע לך נטו בתור איכות חיים!!! צא מהבועה... תפסיק להתלונן!!! לא בגלל שאתה לא צודק... אלא בגלל שאין מי שיצדיק אותך... עמוד על רגלך ותקן קרדיט עם עצמך... אני מבטיח לך שאם תשאר במיטה אתה לא דופק אף אחד... מה כן?? ? בעזר"ש בקרוב ממש... יהיה לך ילד שהוא ירגיש שהוא לא קם בבוקר... ואז זה יבא לך ישר לתוך הפנים!!! אתה תלך לבית הכנסת ותגיד: רש"ע... תודה רבה שהוצאת אותי מהחבור הזה... אני כעת בבית הכנסת וקמתי מוקדם... רק בגלל סיבה אחת!! שאני **חי נושא את עצמתי!!!**

הפרשה שלנו היא הפרשה הראשונה שבה מוזכר הנושא של תלונות!!!

כמובן שכעת זה רק יריית הפתיחה... עוד נכוננו לנו הרבה תלונות בעיקר בחומש במדבר... אבל המשפט הראשון שהקב"ה אומר למשה ביחס לנושא הזה... **שמעתי את תלונות בני ישראל!!!** הקב"ה לא אומר את זה בנימה של טענה... אדרבה... רש"י אומר: שזו הייתה שאלה כהוגן!!! תלונה זה לא בהכרח בעיה... תלונה זה הלנה!!! אני מליץ עליך את הבעיות שלי... היות והקב"ה הוא קל נושא היית להם!! אז ברגע שעם ישראל פונים אליו בבקשה לאכול... ה' אלוקינו אתה עניתם!!

אבל!!! זה שה' ענה להם... זה לא סתירה שהיה פה **ויענך** ויעיבך ויאכילך... היה פה עיניו!!! כי להיות כל הזמן נישא ונגרר זו הרגשה של עיניו!! לפחות תדע את זה!! לפחות תדע לזהות שהתלונות שלך הם **הביטוי** של הקושי אלא **סיבת** הקושי... הרי שלך לפניך...

גיליון מס' 548 פרשת בשלח
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

גליון זה יוצא
לזכות סבי היקר
ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפו"ש בתושח"י

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - ברכות הנהנין

במעלת שלם

אמר רבינו זצ"ל, דמעלת השלם הוא דוקא אם הדרך להגיש הפרוץ שלם, אבל דבר שאין דרך להביא אותו שלם לשולחן, כגון אבטיח או מילון, א"צ לברך עליו כשהוא שלם, (מים חיים ט"ו שבט קובץ גליונות שבת תשע"ו). כמו כן אמר רבינו זצ"ל דמעלת שלם הוא רק בפרי שניכר השלימות, או בפת שנאפתה וניכר שלימותה, אבל בקציצות עוף ושניצל שהעיקר הוא הבשר ואינו רק חלק מעוף שלם, אף שמצופה מבחוץ אין בזה חשיבות מעלת שלם, (שמענו כן ראינו ח"א פ"ג סי' י"ט), וכמו כן אמר שבחביתה אף שיש בה ביצה שלימה לא נחשב שלם, (שם סי' כ' ובד"כ נחסר מעט), ומ"מ מעלת גדול יש בכל גווניו (וע"ש סי' י"ט דאף בב' סוכריות יש ענין לברך על השלם ולא על השבור וע"י בדולה ומשקה עמוד רכ"ב דגם בביגלה שלם ועוגיה שלימה יש קדימה כפת שלם), וכתב רבינו זצ"ל שאולי ראוי להעדיף לקנות לחם שלם ולא לחם פרוס בשביל לבצוע על שלם, (דולה ומשקה עמוד רכ"ב).

מעלת גדול בב' פרוסות באשכול ענבים גדול ובב' כוסות

בגליון החדש 'ודבר דבר' (י"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות') מובא שעורר מרן הגר"ד לנדו שליט"א שיש הלכה שלא כל כך ידועה לרבים, להקדים לברך על הגדול, והוא מדינא דגמרא ברכות (ל"ט ב'), ונפסק בשו"ע (סי' קס"ח ס"ב), ורבים אין נזהרים בזה, ועורר דזה נוגע שהדבר מצוי כשאוכל לחם ופרוסה אחת גדולה מחברתה, וזן אם יש מעלת גדול בסלט או שבתערובת איבד כח פרי לעצמו את חשיבותו, ורבינו זצ"ל כתב, במי שיש לפניו אשכול ענבים מלא בענבים קטנים, ואשכול קטן אם ענבים גדולים, דאע"פ שבקטן יש ענבים יותר גדולים, מ"מ באשכול המלא יש מעלת גדול מחמת גודל האשכול, דזה גדול טפי, ואין דנים על כל ענב בפ"ע, כמו כן כתב רבינו זצ"ל דמי שיש לפניו ב' כוסות מים, אחד גדול יותר, או מלא יותר, דיש בזה ג"כ מעלת גדול, ואין דנים על כל טיפה לעצמה, (שיח התורה ח"ב סי' קס"ח ס"ב ויל"ע אם באשכול הקטן יש ענבים יותר גדולים).

בל תשחית בתענית הראב"ד

נשאל רבינו זצ"ל, מובא בספרים שיש ענין של תענית הראב"ד, להימנע מלאכול דבר טוב, דכבישת היצר חשוב יותר מתענית, וכן הביא המג"א (סי' תקע"א ס"א) בשם חכמי המוסר דאם מתאוה לאכול דבר מסוים ולא אוכל נחשב כתענית, וציון רבינו לגיטין (ע"א) סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך ממנה, וכן ביומא (ע"ו ב') דאצל דניאל כיון שלא אכל לחם חמודות היה זה נחשב לגביו כתענית, ואמר לו רבינו זצ"ל שאינו יודע המקור לשייר קצה הלחם משום שרקשה לשכחה, ומרן רה"י רבינו הגרמ"ל ליפקוביץ זצ"ל אמר לי דזה מטעם דשם אפוי ביותר ונמנעים מאכילה זו לשבר התאוה.

ונשאל רבינו זצ"ל האם יש לחשוש משום בל תשחית, כשמשייר מאכלו, אם ע"ז יזרוק השיירים, אם אין מישהו אחר שיאכל השיירים, והשיב רבינו, אם יש בזה צורך אדם אין בו משום בל תשחית (מים חיים שם ובס' דולה ומשקה עמוד רכ"ב השיב שאם אינו עושה מעשה השחתה לא עובר ומ"מ טוב לאוכלו אם אפשר), ובענין מש"כ בשו"ע (סי' ק"ע ס"ג) לשייר מעט לשמש אמר רבינו דגם בזמנינו שאין שמש מידת ד"א לשייר מעט שלא להיות מלחך פינכי (עץ השדה פי"ט ס"ה וכן הביא מבא"ח ב' בהר סי"ד), ומ"מ אמר רבינו זצ"ל שיזהר לא להשליך השיירים רק יתן לעופות לאכול, (שמענו כן ראינו ח"א פ"ב סי' א').

ברכה על מלח בתוך הסעודה

דעת רבינו זצ"ל, דמלח אינו נחשב בא מחמת הסעודה, ואם אוכל מלח בפ"ע בסעודה ונהנה ממנו מברך עליו, (ס' ליבון הברכה וע"י משנ"ב סימן ר"ד סק"ה דמברך על המלח שהכל הואיל ויש לו מזה עכ"פ הנאה קצת כשנותן לתוך פיו, ובגליון 'ודבר דבר' גליון א' מובא ממרן הגר"ד לנדו שליט"א דאם אינו נהנה ממנו דינו כמים שאין מברך רק בשותה לצמאו, וכמש"כ בב"י סו"ס קע"ט משבלי הלקט סי' קמ"ט דהאוכל מלח לרפואה אין מברך עליו וע"ש בלבוש ובכה"ח אות כ"א).

בירך בטעות על מלח שהכל במקום על סוכר

בשב"ק פ' שופטים (ד' אלול תשס"ז) הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א שאל את רבינו זצ"ל בשם מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל, במי שבירך שהכל על מנת לאכול סוכר, והתברר שזה מלח, מה דינו, דאף שאם התכוון על תפוח ונמצא שזיף יצא כמבואר בשו"ע (או"ח סי' ר"ו ס"ה) שמא דוקא שם כי איך האדם רחוק מלאכול שזיף, אבל לגבי מלח שאין אדם אוכל מלח כלל, נחשב כאילו הסיח דעתו לגמרי מזה, ומרן הגרא"ל זצ"ל באמת צידד לחשוש בכה"ג שמא זה ברכה לבטלה, ואמר רבנו, אין זו ברכה לבטלה, כי גם מלח זה אוכל.

ונשאל רבנו, וכי דרך לאכול מלח לעצמו, והביא שבגמ' ברכות (ל"ז א') כתוב על המלח ועל הזמית אומר שהכל, ולפעמים כדי להשלים ק' ברכות אני אומר שהכל על מלח, וכן הובא שם בגמ' דמלח וזמית עביד אינש דשדי לפומיה, הרי שהדרך לטעום ממלח. ושאלו מרבינו, מה הדין, אם בלא שהיה צריך לברכה היה פולט המלח מיד, שאיך לו שום טעם במלח, ואמר, תשאל זה גם על טעה ואכל תפוח אדמה במקום עגבניה, וכדומה, כי מלח הוא כמו כל דבר אחר, (כל משאלותיך עמוד תרע"ח, להדבק ח"ב פ"ג עמוד קל"ט).

טבל המוציא בסוכר במקום מלח

ופעם אחת כשטבל פרוסת המוציא בסעודת מלוח מלכה, הוברר שנתנו סוכר במקום מלח ואמר דאי"צ להביא מלח, וסוכר במקום מלח, דמלח וסוכר טבעם אחד, והביא ד"א שמועיל למלוח בסוכר, (עי' בעיקרי הד"ט סימן י"ד וע"י בשו"ת אבני נזר או"ח סימן קל"ב לדחולה שאסור במלח נראה שמועילה מליחת הבשר בסוכר והוסיף שכן נהג בעל החוות דעת), ואף בקרבנות מהני, וכמו שהביא המנחת חינוך (מצוה ק"ט) מס' הלכות קטנות למהר"מ חאגיז (סי' ר"ח) שכ' דמותר למלוח קרבן עם ציקור שהוא מין מלח אף על פי שהוא מתוק וכ' אף על פי שהוא פרי כמבואר באו"ח לענין ברכה ועובר משום דבש לא תקטירו נפק"מ היכי דאין לו מלח אתי עשה דחי לא תעשה דהקטרת דבש. עכ"ל.

הטעם שבירך רבינו על מלח למאה ברכות

אמר רבינו זצ"ל, שבשבת הונח לפניו כדי להשלים מאה ברכות הגפן העץ האדמה, ולברכת שהכל היה מאכל הנקרא שקדיה שהוא שקדים טחונים שאין ניכר כלל הפרי, ובירך כסדר, אלא שכשהגיע לשקדיה הסתפק כי זה ספק העץ, ומספק מברכים שהכל, והוא הרי כבר בירך קודם ברכת העץ, ואם ישתה מים כדי לברך שהכל זה אי אפשר ד"א שיין פוטר כל מיני משקים ואפילו פחות מרביעית, (כמבואר במשנ"ב סי' קע"ד מ"ב סק"ג וביאוה"ל ד"ה יון), וסוכר גם כן לא יפטר שהרי ברכתו שהכל רק מספק (כמבואר בסי' ר"ב סט"ו וביאוה"ל ד"ה על), וכאן הרי כבר בירך על שניהם, ולכן בירך שהכל על מלח ופטר השקדיה, דמברכין שהכל על מלח והטעם כ' במשנ"ב (סי' ר"ד סק"ה) הואיל ויש לו מזה עכ"פ הנאה קצת כשנותן לפיו, (אלא ד"א של הלכה פכ"ג ס"ג).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

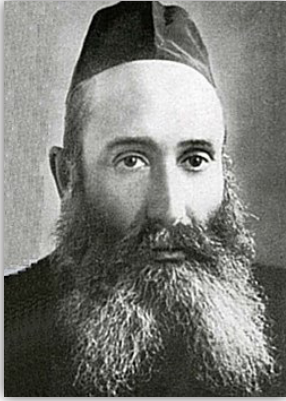
מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה"י:

רבי ישיבת לומז'א ותלמידיה בפתח תקוה

פרשת יתרו - הגאון רבי שמוחה הכהן קפלן זצ"ל רבה של צפת (כ"ז טבת תשמ"ט) | פרשת משפטים - הגה"צ רבי זאב אידלמן זצ"ל (א' טבת תשס"ו)
פרשת תזונה - הג"ד מרתיהו זאב שטייגל זצ"ל מייסד ישיבת בית יוסף בני ברק (א' אדר)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי אברהם אבא גרוסברד זצ"ל (כ"ז אב)

רבי אבא שאל אותנו: כיצד מודדין עירוב באלכסון. והנער השיב מיד בבטחון: את הגמרא בדף ח' עמוד ב'.
ורבי אבא ענה: טוב, תיכנס ללמוד בישיבה.

רבי אבא גרוסברד זצ"ל

לא נשא פנים

סיפר רבינו כי רבי אבא היה משגיח שעמד על משמרתו, וכאשר היה צורך היה מעיר לבחורים ואף גוער בהם, ואכן לבחורים היתה יראה ממנו, אך היה דואג מאוד לבחורים. פעם הבחין בקרוב משפחתו שאיחר לאחד מסדרי הלימוד בישיבה, ורבי אבא גער בו, ורצה להראות בזה שאינו נושא פנים!

איך נותנים שלום

אחד הדברים שנותרו בזכרונו של רבינו, היתה עובדא די משעשעת שהיה בינו לבין המשגיח רבי אבא. היה זה כשרבינו בבחורות פגש את רבי אבא ברחוב, חוץ לימני הישיבה, ורבינו הגיש לו את היד, ולחץ לו בכבוד את קצות האצבעות.
רבי אבא כנראה סבר שהנהגה צריכה להיות אחרת, ותיכף העיר: 'וכי כך נותנים שלום עליכם? צריך להגיש את כל היד ולתת שלום עליכם ביד רחבה!'

החברותא של ר' אבא

עוד סיפר אודותיו, שרבי אבא היה לומד בקביעות מידי יום בחברותא עם הגאון רבי גדליהו נדל, שהיה אז בחור בישיבה, ובאמת שניהם היו אנשי אמת שעשו מה שצריך לעשות מבלי להתחשב באף אחד.

רבי גדליהו נדל זצ"ל מברך על הכוס בחופת אחד ממקורביו

תיקון טעות

בגליון הקודם, פרשת בא במאמר הנפלא לזכרו של הגאון רבי משה ליב עוזר זצ"ל מראשי ישיבת לומז'א, נוסף עליו התואר 'זקן המשגיחים', והוא שגגת המדפיס שנשאר מגליון שלפניו שהיה לזכרו של הגה"צ רבי מתתיהו סלומון. (יש"כ לקוראים שהעירו תשומת לבנו).

כמו כן הובא שם קטע שאינו מדויק, ונביא אותו מחדש עם התיקונים הנחוצים: לעיתים היה מגיע הגאון ר' אליעזר עוזר לרבינו בעבור צרתו של אחד מהאברכים, הוא חש כאילו זו צרתו הפרטית. באחד הפעמים - היה זה בתחילת חודש אלול - סיפר על צרה גדולה שיש לאחד מהאברכים ככולל בלומז'א. שמע רבינו את דבריו והציע, שיערכו 'תפילת יום כיפור קטן'.

שאל ר' אליעזר, הרי בחודש הקרוב תשרי, אין עורכים תפילת יו"כ קטן, וחודש אחרי כן, בערב ראש חודש חשון אין אומרים יום כיפור קטן, ועד ראש חודש כסלו הרי זה עוד כמעט שלוש חודשים? ומה בנתים?

ענה רבינו: אם יקבלו על עצמם עכשיו לערוך יום כיפור קטן בערב ראש חודש כסלו, די בכך, הקב"ה מצרף את זה לעשיה ובעז"ה יושע.

הנה פרק זה חותם את סדרת המאמרים בהם כתבנו על רבני ישיבת לומז'א שכיחנו בישיבה בשנות לימודו של רבינו זצ"ל, וכדי להקל על המעיין ולהציב לזכרון מפתח המאמרים, נזכיר היכן ומתי הופיע כל אחד.

ראש הישיבה הגר"מ גורדון - פרשת שמות תשפ"ג

מייסד הישיבה הגר"א שולביץ - ראה בפרשת במדבר תשפ"ב

ראש הישיבה הגר"ר ובנו הגר"א כץ - פרשת וירא תשפ"ב

הגר"ד זונבסקי - פרשת ויחי תשפ"ד

הגר"א דושניצר - כי תצא תשפ"ג

משגיחי ישיבת לומז'א

בפרק זמן די קצר בתולדות הישיבה הקדושה, כיהנו בתפקיד המשגיח המוסרי מספר דמויות-הוד אשר כל אחד בדרכו שלו האציל מהודו על תלמידי הישיבה. להלן נזכיר בקצרה את אותם אנשי מעלה אשר היו בזמנים בהם שהה רבינו בין כתלי הישיבה, ובהרחבה יותר יבואו כל אחד במקומו.

כאשר נכנס רבינו לישיבה כיהן כמשגיח הגאון רבי אברהם אבא גרוסברד זצ"ל, וכאשר עבר בשנת תש"ה לכהן בתפקיד בישיבת פונב' שנוסדה אז, הגיע תחתינו הגאון רבי דוב זוכובסקי זצ"ל, אך לא ארכו הימים והוא חלה ושוב לא יכל לכהן בתפקיד, או אז ניאותר ר"מ הישיבה הגאון הצדיק רבי אליהו דושניצר זצ"ל למסור שיחות מוסר ולערוך את התלמידים ליראת שמים, וכאשר נפטר הגיע הגאון רבי יצחק ברוכסון זצ"ל לכהן בתפקיד המשגיח.

כאשר הגיע זה האחרון, היה רבינו כפי הנראה מאורס או קרוב לזמן הנישואין, וכמעט שלא היה עומד עמו בקשר. לימים רק סיפר שזוכר שהוא היה משגיח אמריקאי ומסר שיחות מוסר...

רבי יצחק ברוכסון בחופת תלמידי

מתולדותיו של רבי אבא גרוסברד זצ"ל

רבי אבא זצ"ל הסתופף מספר שנים בצילו של מרן בעל החפץ חיים זצ"ל בראדן ולאחר מכן הלך ללמוד בתלמוד תורה בקלם, שם הושפע מאוד מרבו הגדול רבי ירוחם ממיר, ואחר נישואיו נתבקש לכהן בתפקיד בישיבת פונב' בליטא, בשנת תרנ"ץ עלה לארץ הקודש והתבקש לכהן כמשגיח בישיבה בלומז'א, ובני משפחתו שנותרו מאחור נהרגו בשנות השואה הי"ד, ורבי אבא נותר בודד מכל משפחתו. כאשר הקים מרן הרב מפונב' בשנת תש"ד את הישיבה בבני ברק, ביקש מרבי אבא להצטרף עמו, ואכן הוא נעשה למנהל רוחני עד לפטירתו כ"ז אב. חלק מאמרות המוסר שלו כונסו בספר 'מבית אבא'.

מבחן הכניסה לישיבה

כפי הנראה בשנים הקצרות בהם היה רבינו בתקופתו של רבי אבא, לא היה ביניהם קשר מיוחד, אבל את מבחן הבחינה שהיה עליו לעבור, זכר רבינו מצוין. היה זה כאשר עמד רבינו להיכנס ללמוד בישיבה בלומז'א, נאמר לו כי עליו לעבור דרך חדרו של המשגיח רבי אבא, ולהיבחן על תלמודו. ואכן הוא עשה כמצווה, ונעמד לפני רבי אבא.

"איזה גמרא הנך לומד" שאלו רבי אבא. ורבינו השיב במסכת עירובין.

1. נולד בשנת תרנ"ד, ונמנה על גדולי תלמידיו המובהקים של הסבא מסלבדוקא, שימש כראש ישיבת אור ישראל בסלבדוקא, ולאחר מכן בארצות הברית בישיבת 'נר ישראל' בולטימור, בערך בשנת תש"ט עלה לארץ ישראל וכהן כמשגיח בישיבה בפתח תקוה. נלב"ע ט' אייר תשל"א.